

Regeringens proposition

1995/96:173

Förstärkt tillsyn över finansiella företag

Prop.
1995/96:173

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Bommersvik den 24 mars 1996

Göran Persson

Erik Åsbrink
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller en rad olika förslag som syftar till förstärkt tillsyn över finansiella företag.

I propositionen föreslås att kravet på *större ägare i finansiella företag* skärps genom att presumtionen för lämplighet tas bort. I stället införs en bestämmelse som innebär att en person inte skall godtas som ägare om det är osäkert om han eller hon i framtiden kommer att motverka en sund utveckling av det finansiella företags verksamhet. Samtidigt underlättas ägarprövningen genom att vissa typer av misskötsamhet i sig skall anses vara tillräckliga för att en person inte skall godtas som ägare. För närvarande ingår visad misskötsamhet i bedömningen av om en ägares inflytande blir skadligt för företaget. Dessutom ges Finansinspektionen ökade möjligheter att ingripa mot olämpliga större ägare i finansiella företag.

Tillstånd att bedriva verksamhet på det finansiella området skall kunna återkallas av Finansinspektionen, om det finansiella *företagets ledning* inte uppfyller särskilt angivna lämplighetskrav. Genom förslagen i propositionen genomförs också det s.k. BCCI-direktivet som Europaparlamentet och rådet antog den 29 juni 1995 (95/26/EG). BCCI-direktivet ändrar vissa direktiv som styr kreditinstitut, försäkringsföretag värdepappersföretag och fondföretag. Direktivet har utarbetats med anledning av upplösningen av Bank for Credit and Commerce International (BCCI) och andra liknande händelser på finansmarknaden. Syftet med direktivet är i korthet att förbättra

tillsynsmyndigheternas möjligheter att bedriva en effektiv tillsyn över finansiella företag. Direktivet skall vara införlivat med nationell lagstiftning senast den 18 juli 1996.

I propositionen föreslås – med utgångspunkt i BCCI-direktivet – att ägarprövningsreglerna skall kompletteras med bestämmelser som förhindrar att det finansiella företaget kommer att ingå i en så *svåröverskådlig företagsgrupp* att Finansinspektionen inte kan bedriva en effektiv tillsyn över det finansiella företaget.

Propositionen innehåller ytterligare förslag som grundas på BCCI-direktivet.

Om ett företag har fått tillstånd att bedriva finansiell verksamhet i Sverige skall företaget också ha *huvudkontoret* (företagets faktiska ledning) här i landet om det har säte här.

Vidare föreslås att *revisorer* i finansiella företag skall åläggas att under vissa förutsättningar till Finansinspektionen *rapportera* bl.a. överträdelse av rörelse regler, kreditförluster som kan komma att påverka företagets fortsatta drift negativt samt brister i system och rutiner hos det finansiella företaget.

I propositionen konstateras att den svenska lagstiftningen inte lägger hinder i vägen för ett väl avvägt *utbyte av sekretessskyddad information* mellan tillsynsmyndigheter och andra myndigheter som med sin verksamhet bidrar till att stärka stabiliteten i det finansiella systemet.

I propositionen föreslås också en begränsning i den informations-skyldighet som gäller för generalagent för utländska försäkringsföretag enligt 14 § lagen (1950:272) om rätt för utländska försäkringsföretag att driva försäkringsrörelse i Sverige.

Dessutom behandlas behovet av en översyn av lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag. I denna proposition föreslås, mot bakgrund av en kommande översyn av lagen, en mindre ändring av en övergångsbestämmelse till lagen.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 1996.

Innehållsförteckning

Prop.

1	Förslag till riksdagsbeslut	6
2	Lagtext	7
2.1	Förslag till lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617)	7
2.2	Förslag till lag om ändring i bankaktiebolagslagen (1987:618)	16
2.3	Förslag till lag om ändring i sparbankslagen (1987:619)	19
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker	20
2.5	Förslag till lag om ändring i aktiekontolagen (1989:827)	22
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag	24
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse	33
2.8	Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)	42
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar	52
2.10	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:1114) om värdepappersfonder	53
2.11	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:701) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa	54
2.12	Förslag till lag om ändring i lagen (1980:1097) om Svenska skeppshypotekskassan	55
2.13	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:759) om Sveriges allmänna hypoteksbank	56
2.14	Förslag till lag om ändring i lagen (1996:38) om ändring i bankrörelselagen (1987:617)	57
2.15	Förslag till lag om ändring i lagen (1950:272) om rätt för utländska försäkringsföretag att driva försäkringsrörelse i Sverige	58
3	Ärendet och dess beredning	59
4	Närmare om BCCI-direktivet	60
5	Ägarprövning och vissa andra frågor beträffande finansiella företag	61
5.1	Inledning	61
5.2	Gällande bestämmelser om ägarprövning	61
5.3	Allmänna synpunkter	63
5.4	Övervägande i fråga om banker	65

Prop.

5.4.1	Ägarprövning i samband med bildandet av en bank och vid förvärv av aktier eller andelar i en tidigare bildad bank.....	65
5.4.2	Ingripande mot olämpliga ägare till kvalificerade innehav m.m.....	73
5.4.3	Prövning av ledningen för en bank.....	84
5.4.4	Förhindrande av att en bank ingår i en svåröverskådlig företagsgrupp.....	86
5.5	Överväganden i fråga om kreditmarknadsbolag.....	90
5.6	Överväganden i fråga om värdepappersbolag.....	91
5.7	Överväganden i fråga om försäkringsbolag.....	92
6	Finansiella företags huvudkontor.....	92
7	Informationsutbyte och sekretess.....	93
7.1	Nuvarande regler på det finansiella området.....	93
7.2	BCCI-direktivet	95
7.2.1	Allmänt om artikel 4	95
7.2.2	Bedömning och slutsatser	97
8	Rapporteringsplikt för revisorer i finansiella företag	101
8.1	Huvuddragen i gällande rätt.....	101
8.1.1	Allmänt.....	101
8.1.2	Aktiebolagslagen	102
8.1.3	Bankrörelselagen	104
8.1.4	Försäkringsrörelselagen.....	104
8.1.5	Lagen om understödsföreningar	104
8.1.6	Hypoteksinstitut	105
8.2	Överväganden och förslag	105
8.2.1	Allmänt.....	105
8.2.2	Rapporteringskyldighet i finansiella företag.....	107
8.2.3	Rapporteringskyldighetens närmare innehåll.....	110
8.2.4	Sanktioner	115
8.2.5	Koncerndefinitionen och direktivet.....	116
9	Ikraftträdande och övergångsfrågor.....	117
10	Begränsning av skyldighet att informera om placeringsriktlinjer.....	118
11	Behovet av översyn av kreditmarknadsbolagslagen.....	119
12	Ekonomiska konsekvenser.....	124
13	Författningskommentar	126
13.1	Förslaget till lag om ändring i bankrörelselagen	

(1987:617) 126 Prop.

		Prop.
13.2	Förslaget till lag om ändring i bankaktiebolagslagen (1987:618)	130
13.3	Förslaget till lag om ändring i sparbankslagen (1987:619)	131
13.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker	131
13.5	Förslaget till lag om ändring i aktiekontolagen (1989:827)	132
13.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag	132
13.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse	133
13.8	Förslaget till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)	134
13.9	Förslaget till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar	136
13.10	Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:1114) om värdepappersfonder	137
13.11	Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:701) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa	137
13.12	Förslaget till lag om ändring i lagen (1980:1097) om Svenska skeppshypotekskassan	137
13.13	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:759) om Sveriges allmänna hypoteksbank	138
13.14	Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:38) om ändring i bankrörelselagen (1987:617)	138
13.15	Förslaget till lag om ändring i lagen (1950:272) om rätt för utländska försäkringsföretag att driva försäkringsrörelse i Sverige	139
Bilaga 1	BCCI-direktivet	140
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanser	147
Bilaga 3	De till Lagrådet remitterade lagförslagen	148
Bilaga 4	Lagrådets yttrande	200
	Utdrag ur protokoll vid regeringens sammanträde den 24 mars 1996	208
	Rättsdatablad	209

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop.

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringen förslag till

1. lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617),
2. lag om ändring i bankaktiebolagslagen (1987:618),
3. lag om ändring i sparbankslagen (1987:619),
4. lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker,
5. lag om ändring i aktiekontolagen (1989:827),
6. lag om ändring i lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag,
7. lag om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse,
8. lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713),
9. lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar,
10. lag om ändring i lagen (1990:1114) om värdepappersfonder,
11. lag om ändring i lagen (1992:701) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa,
12. lag om ändring i lagen (1980:1097) om Svenska skeppshypotekskassan,
13. lag om ändring i lagen (1994:759) om Sveriges allmänna hypoteksbank,
14. lag om ändring i lagen (1996:38) om ändring i bankrörelselagen (1987:617),
15. lag om ändring i lagen (1950:272) om rätt för utländska försäkringsföretag att driva försäkringsrörelse i Sverige.

2 Lagtext

Prop. 1995/96:173

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617)

Härigenom föreskrivs i fråga om bankrörelselagen (1987:617)

dels att 1 kap. 1 och 3 §§, 3 kap. 3, 14 och 15 §§, 7 kap. 10, 13, 14 och 16 §§ samt rubriken närmast före 7 kap. 10 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 3 kap. 8 a § samt 7 kap. 13 a, 14 a och 14 b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.
1 §¹

Denna lag innehåller bestämmelser om den rörelse som en bank får driva samt vissa andra för banker gemensamma bestämmelser. Bestämmelser om hur en bank bildas och om dess organisation m.m. finns i bankaktiebolagslagen (1987:618), sparbankslagen (1987:619) och lagen (1995:1570) om medlemsbanker.

Med *bank* förstås i denna lag bankaktiebolag, sparbank och medlemsbank.

Med en *banks stadgar* förstås i denna lag bolagsordning för bankaktiebolag, reglemente för sparbank och stadgar för medlemsbank.

För varje bank skall finnas ett huvudkontor i Sverige.

För utländska bankföretags verksamhet genom filial i Sverige gäller bestämmelserna i denna lag i tillämpliga delar och i övrigt lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

Denna lag gäller inte för verksamhet som bedrivs av Sveriges riksbank.

3 §²

I denna lag avses med

1. *EES*: Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,
2. *kvalificerat innehav*: ett direkt eller indirekt ägande i ett företag, om innehavet representerar tio procent eller mer av kapitalet eller av samtliga röster eller annars möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget,
3. *filial*: ett avdelningskontor med självständig förvaltning; om ett utländskt bankföretag etablerar sig i Sverige enligt 4 § första stycket 1 eller 5 § 1, skall etableringen anses som en enda filial, även om flera driftställen inrättas.

¹Senaste lydelse 1995:1572.

²Senaste lydelse 1992:1613.

Ett bankföretag och ett annat företag skall anses ha nära förbindelser, om

1. det ena företaget direkt eller indirekt genom dotterbolag äger 20 procent eller mer av kapitalet eller disponerar över 20 procent eller mer av samtliga röster i det andra företaget,

2. det ena företaget direkt eller indirekt utgör moderföretag till det andra eller det finns en annan likartad förbindelse mellan företagen, eller

3. båda företagen är dotterföretag till eller har en likartad förbindelse med en eller samma juridiska person eller står i ett motsvarande förhållande till en och samma fysiska person.

Nära förbindelser föreligger även mellan en fysisk person och ett bankföretag, om den fysiska personen

1. äger mer än 20 procent av kapitalet eller disponerar över mer än 20 procent av samtliga röster i bankföretaget, eller

2. på annat sätt har sådant inflytande över bankföretaget att personens ställning motsvarar den som ett moderföretag har i förhållande till ett dotterföretag eller det finns annan likartad förbindelse mellan honom och bankföretaget.

3 kap.

3 §³

Den som är underårig, i konkurs eller underkastad näringsförbud eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte vara revisor.

Revisorerna skall ha den insikt i och erfarenhet av redovisning och ekonomiska förhållanden som med hänsyn till arten och omfånget av bankens verksamhet fordras för uppdragets fullgörande.

Till revisor kan utses även ett registrerat revisionsbolag. Bestämmelser om vem som kan vara huvudansvarig för revisionen och om underrättelseskyldighet finns i 12 § lagen (1995:528) om revisorer.

Till revisor kan utses även ett registrerat revisionsbolag. Bestämmelser om vem som kan vara huvudansvarig för revisionen och om underrättelseskyldighet finns i 12 § lagen (1995:528) om revisorer.

³Senaste lydelse 1995:536.

Nuvarande lydelse

Bestämmelserna i 5 § om behörighet och i 13 § om rätt att närvara på stämma tillämpas på den huvudansvarige.

Föreslagen lydelse

Bestämmelserna i 5 § om behörighet, i 8 a § om rapporterings-skyldighet och i 13 § om rätt att närvara på stämma tillämpas på den huvudansvarige.

Prop. 1995/96:173

8 a §

Om revisorn vid fullgörandet av sitt uppdrag i banken får kännedom om förhållanden som

1. kan utgöra en väsentlig överträdelse av de författningar som reglerar bankers verksamhet,

2. kan påverka bankens fortsatta drift negativt, eller

3. kan leda till att revisorn avstyrker att balansräkningen eller resultaträkningen fastställs eller till anmärkning enligt 11 §,

skall revisorn omgående rapportera detta till Finansinspektionen.

Revisorn har en motsvarande rapporterings-skyldighet om han eller hon får kännedom om förhållanden som avses i första stycket vid fullgörande av uppdrag som revisorn har i bankens moderföretag eller dotterföretag eller ett företag som har en likartad förbindelse med banken.

14 §⁴

Revisorerna får inte lämna upplysningar till en enskild aktieägare, huvudman, medlem eller utomstående om sådana angelägenheter som de har fått kännedom om vid fullgörandet av sina uppdrag, om det kan vara till nackdel för banken.

I 1 kap. 10 § föreskrivs att enskildas förhållanden till bank inte obehörigen får röjas.

Revisorerna är skyldiga att

1. till stämman lämna alla upplysningar som stämman begär, om det inte skulle vara till väsentlig nackdel för banken eller till nämnvärd olägenhet för enskild,

2. till medrevisorer, granskare som avses i 15 §, ny revisor och, om banken har försatts i konkurs, konkursförvaltare lämna erforderliga upplysningar om bankens angelägenheter, samt

3. på begäran lämna upplysningar om bankens angelägenheter till undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

⁴Senaste lydelse 1992:1613.

*Bestämmelser om revisorers
rapporteringskyldighet till Finans-
inspektionen finns i 8 a §.*

15 §⁵

Varje röstberättigad kan väcka förslag om att Finansinspektionen skall utse granskare för särskild granskning av bankens förvaltning och räkenskaper under viss förfluten tid eller av vissa åtgärder eller förhållanden i banken. Förslaget skall framställas på en ordinarie stämma eller på stämma där ärendet enligt kallelsen skall behandlas. Finansinspektionen skall på begäran av röstberättigad och efter att ha hört bankens styrelse förordna en eller flera granskare, om förslaget biträds

1. i ett bankaktiebolag av ägare till minst en tiondel av samtliga aktier eller en tredjedel av de företrädda aktierna,

2. i en sparbank av minst en tiondel av samtliga huvudmän eller en tredjedel av de närvarande huvudmännen, eller

3. i en medlemsbank av minst en tiondel av samtliga röstberättigade eller en tredjedel av de närvarande röstberättigade.

I en medlemsbank kan innehavaren av förlagsandelar begära hos styrelsen att granskare utses. Begärs detta av innehavare som företräder förlagsinsatser till ett sammanlagt belopp motsvarande minst en tiondel av det totalt inbetalda insatskapitalet, skall styrelsen senast inom två månader göra framställning härom hos Finansinspektionen. Försummas detta får varje innehavare av en förlagsandel göra sådan framställning.

Vad som sägs om revisorer i 3 § första och tredje styckena, 5, 9, 13 och 14 §§ samt 5 kap. 2 och 4-8 §§ tillämpas även i fråga om granskare. Vad som sägs om revisorer i 3 § första och tredje styckena, 5, 8 a, 9, 13 och 14 §§ samt 5 kap. 2 och 4-8 §§ tillämpas även i fråga om granskare.

Yttrande över granskningen skall avges till stämman. Yttrandet skall hållas tillgängligt hos banken under minst en vecka före stämman för aktieägare, huvudman, medlem eller annan röstberättigad och genast sändas till var och en av dem som begär det. Yttrandet skall också läggas fram på stämman. På samma sätt skall yttrandet hållas tillgängligt för och sändas till innehavare av förlagsandelar, om granskaren har utsetts på begäran av sådan innehavare.

⁵Senaste lydelse 1995:1572.

7 kap.

Ägarprövning**Ägarprövning m.m.**10 §⁶

Ett direkt eller indirekt förvärv av aktier eller andelar i en bank, som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav, får ske bara efter tillstånd av Finansinspektionen. Detsamma gäller förvärv som innebär att ett kvalificerat innehav ökas så att det uppgår till eller överstiger 20, 33 eller 50 procent av kapitalet eller röstetalet för samtliga aktier eller andelar eller så att banken blir dotterföretag.

Tillstånd enligt första stycket skall meddelas före förvärvet. Om förvärvet har gjorts genom bodelning, arv, testamente, bolagsskifte eller på annat liknande sätt, krävs i stället tillstånd för att förvärvaren skall få behålla de aktier eller andelar som erhållits. Förvärvaren skall ansöka om tillstånd till ett sådant förvärv inom sex månader efter det att aktierna eller andelarna erhållits.

13 §⁷

När ett bankaktiebolag eller en medlemsbank får kännedom om att aktier eller andelar i banken blivit föremål för ett sådant förvärv som avses i 10 § eller för en sådan avyttring som avses i 12 §, skall banken snarast anmäla förvärvet eller avyttringen till Finansinspektionen.

När ett bankaktiebolag eller en medlemsbank i annat fall får kännedom om att den har nära förbindelser med någon annan, skall banken snarast anmäla det till Finansinspektionen.

Ett bankaktiebolag eller en medlemsbank skall årligen till Finansinspektionen anmäla namnen på de ägare som har ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar i banken samt storleken på innehaven.

13 a §

Om en juridisk person har ett kvalificerat innehav i en bank, skall den juridiska personen snarast anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning till Finansinspektionen.

⁶Senaste lydelse 1995:1572.

⁷Senaste lydelse 1995:1572.

14 §⁸

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten i banken, får Finansinspektionen besluta att *aktierna eller andelarna inte får företrädas vid stämman.*

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 10 § eller om förvärvet har skett i strid med inspektionens beslut, får inspektionen besluta att *aktierna eller andelarna inte får företrädas vid stämman eller att röster avgivna för sådana aktier eller andelar skall vara ogiltiga.*

Finansinspektionen får också förelägga en ägare som sägs i första och andra styckena att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att innehavet därefter inte är kvalificerat.

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten i banken, får Finansinspektionen besluta att *ägaren vid stämman inte får företräda fler aktier eller andelar än som motsvarar ett innehav som inte är kvalificerat. Detsamma gäller, om en sådan ägare i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.*

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 10 §, får inspektionen besluta att *ägaren vid stämman inte får företräda aktierna eller andelarna till den del de omfattas av ett krav på tillstånd.*

Om någon i strid med ett beslut av inspektionen har ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar, får innehavaren inte företräda aktierna eller andelarna vid stämman till den del innehavet står i strid med beslutet.

Finansinspektionen får förelägga en ägare som avses i första stycket att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att innehavet därefter inte är kvalificerat. *En ägare som avses i andra eller tredje stycket får föreläggas att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att innehavet inte står i strid med inspektionens beslut.*

14 a §

Om det finns särskilda skäl, får Finansinspektionen begära att

⁸Senaste lydelse 1995:1572.

tingsrätten förordnar en lämplig person att som förvaltare företräda sådana aktier eller andelar som enligt 14 § inte får företrädas av ägaren. Sådan ansökan prövas av tingsrätten i den ort där ägaren har sitt hemvist, eller om ägaren inte har hemvist i Sverige, av Stockholms tingsrätt.

En förvaltare har rätt till skälig ersättning för arbete och utlägg. Ersättningen skall betalas av ägaren till aktierna eller andelarna och skall på begäran förskottas av banken. Om den betalningsskyldige inte godtar förvaltarens anspråk, fastställs ersättningen av tingsrätten.

14 b §

Om en bank har nära förbindelser med någon annan och det hindrar en effektiv tillsyn av banken, får Finansinspektionen förelägga innehavare av aktier eller andelar som medför att förbindelserna är nära att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att så inte längre är fallet.

Finansinspektionen får även besluta att den eller de som omfattas av ett beslut enligt första stycket inte får företräda aktierna eller andelarna vid stämman. I så fall skall bestämmelserna i 14 a § tillämpas.

16 §⁹

En svensk banks oktroj skall återkallas av Finansinspektionen om

1. banken inte har anmälts för registrering inom föreskriven tid eller anmälan har avskrivits eller avslagits genom ett beslut som har vunnit laga kraft,
2. banken inte inom ett år efter registrering har börjat driva bankrörelse, eller banken dessförinnan förklarat sig avstå från oktrojen,
3. banken har överlåtut hela sin rörelse,
4. banken under en sammanhängande tid av ett år inte drivit bankrörelse,
5. banken genom att överträda en bestämmelse som avses i 15 § eller på annat sätt visat sig olämplig att utöva sådan verksamhet som oktrojen avser,

⁹Senaste lydelse 1995:1594.

Nuvarande lydelse

6. bankens kapitalbas understiger det minsta belopp som krävs enligt 2 kap. 9 § andra stycket och bristen inte har täckts inom tre månader från det att den blev känd för banken, *eller*

7. banken inte fullgjort sina skyldigheter enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti och inte vidtagit rättelse inom ett år från det att inspektionen har förelagt banken att fullgöra sina skyldigheter med förklaring att bankens oktroj kan komma att återkallas.

Om det är tillräckligt får inspektionen i de fall som anges i första stycket 4 och 5 i stället för att återkalla oktrojen meddela varning. I fall som avses i första stycket 6 får inspektionen medge förlängd tid för täckande av bristen, om det finns särskilda skäl.

Om oktrojen återkallas får inspektionen besluta hur avvecklingen av rörelsen skall ske.

Föreslagen lydelse

6. bankens kapitalbas understiger det minsta belopp som krävs enligt 2 kap. 9 § andra stycket och bristen inte har täckts inom tre månader från det att den blev känd för banken,

7. banken inte fullgjort sina skyldigheter enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti och inte vidtagit rättelse inom ett år från det att inspektionen har förelagt banken att fullgöra sina skyldigheter med förklaring att bankens oktroj kan komma att återkallas, *eller*

8. *någon som ingår i bankens styrelse inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 3 § tredje stycket 3 och fjärde stycket bankaktiebolagslagen (1987:618), 2 kap. 3 § tredje stycket 2 sparbankslagen (1987:619) eller 2 kap. 2 § fjärde stycket 3 och femte stycket lagen (1995:1570) om medlemsbanker.*

Om det är tillräckligt får inspektionen i de fall som anges i första stycket 4 och 5 i stället för att återkalla oktrojen meddela varning. I fall som avses i första stycket 6 får inspektionen medge förlängd tid för täckande av bristen, om det finns särskilda skäl. *I fall som avses i första stycket 8 får oktrojen återkallas bara om Finansinspektionen först beslutat att anmärka på att personen ingår i styrelsen och han eller hon, sedan en av inspektionen bestämd tid om högst tre månader gått, fortfarande finns kvar i styrelsen.*

Prop. 1995/96:173

Ett beslut om återkallelse får förenas med förbud att fortsätta verksamheten. Prop. 1995/96:173

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

2.2 Förslag till lag om ändring i bankaktiebolagslagen (1987:618)

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 3 och 11 §§ samt 8 kap. 1 § bankaktiebolagslagen (1987:618) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.
3 §¹⁰

Stiftarna skall upprätta en bolagsordning som skall underställas regeringen för stadfästelse. Till ansökan om oktroj skall fogas en plan för den tilltänkta verksamheten.

Regeringen prövar att bolagsordningen överensstämmer med denna lag, bankrörelselagen (1987:617) och andra författningar samt om och i vad mån särskilda bestämmelser behövs med hänsyn till omfattningen och arten av bolagets verksamhet.

Regeringen skall stadfästa bolagsordningen och bevilja oktroj, om

1. den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet, *och*

1. den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet,

2. det *inte* kan antas att de som kommer att äga ett sådant kvalificerat innehav i bolaget som avses i 1 kap. 3 § 2 bankrörelselagen, kommer att motverka en sund utveckling av verksamheten i bolaget.

2. det kan antas att de som kommer att äga ett sådant kvalificerat innehav i bolaget som avses i 1 kap. 3 § första stycket 2 bankrörelselagen *inte* kommer att motverka en sund utveckling av verksamheten i bolaget *och även i övrigt är lämpliga att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av en bank, och*

3. *de som avses ingå i bolagets styrelse har de insikter och den erfarenhet som måste krävas av den som deltar i ledningen av en bank och även i övrigt är lämpliga för en sådan uppgift.*

Bolagsordningen får inte stadfästas och oktroj inte beviljas, om det kan antas att någon som i väsentlig mån har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet kommer att ha ett sådant innehav i bolaget som avses i 1 kap. 3 § första stycket 2 bankrörelselagen.

¹⁰Senaste lydelse 1994:2008.

Om bolaget kommer att ha sådana nära förbindelser som avses i 1 kap. 3 § andra och tredje styckena bankrörelselagen med någon annan, får bolagsordningen stadfästas och oktroy beviljas endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av banken.

Oktroy får inte vägras på den grunden att det inte behövs någon ytterligare bank.

11 §

Om det vid den konstituerande stämman inte visas att teckning och tilldelning av aktier har skett motsvarande aktiekapitalet eller minimikapitalet enligt bolagsordningen, har frågan om bankaktiebolagets bildande fallit.

Om teckning av aktier innebär att någon som inte har prövats enligt 3 § tredje stycket 2 eller fjärde stycket kommer att ha ett kvalificerat innehav i bolaget, får detta inte bildas utan att prövning görs. Om personen inte anses lämplig, får bolaget inte bildas.

Om tecknare med flertalet avgivna röster och med minst två tredjedelar av de vid stämman företrädda aktierna röstar för beslutet att bilda bolaget, är detta bildat. I annat fall har frågan om bolagets bildande fallit.

När bankaktiebolaget är bildat, skall på den konstituerande stämman styrelse och revisorer väljas.

I fråga om den konstituerande stämman gäller i övrigt i tillämpliga delar föreskrifterna om bolagsstämma i denna lag och bolagsordningen.

8 kap.

1 §¹¹

Aktieägarnas rätt att besluta i bankaktiebolagets angelägenheter utövas vid bolagsstämman.

I avstämningsbolag tillkommer rätten att delta i bolagsstämma den som har tagits upp som aktieägare i en sådan utskrift av aktieboken som avses i 3 kap. 14 § andra stycket.

I bolagsordningen kan bestämmas att aktieägare, för att få delta i bolagsstämman, skall anmäla sig hos bolaget senast den dag som anges i kallelsen till stämman. Denna dag får inte vara söndag, annan allmän helgdag, lördag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton och får inte infalla tidigare än femte dagen före stämman.

Aktier som tillhör bolaget eller dess dotterföretag kan inte företrädas vid bolagsstämman. Sådana Aktier som tillhör bolaget eller dess dotterföretag kan inte företrädas vid bolagsstämman. Sådana

¹¹Senaste lydelse 1992:1611.

Nuvarande lydelse

aktier skall inte medräknas när det fordras samtycke av ägare till en viss del av aktierna i bolaget för att ett beslut skall bli giltigt eller en befogenhet skall få utövas. Det samma gäller aktier vilka omfattas av ett *beslut av Finansinspektionen* enligt 7 kap. 14 § bankrörelselagen (1987:617).

Föreslagen lydelse

aktier skall inte medräknas när det fordras samtycke av ägare till en viss del av aktierna i bolaget för att ett beslut skall bli giltigt eller en befogenhet skall få utövas. Det samma gäller aktier vilka omfattas av ett *förbud eller föreläggande* enligt 7 kap. 14 § bankrörelselagen (1987:617), *såvida inte förvaltare har förordnats enligt 14 a § i samma kapitel.*

Prop. 1995/96:173

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

2.3 Förslag till lag om ändring i sparbankslagen (1987:619)

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 3 § sparbankslagen (1987:619) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.
3 §¹²

Stiftarna skall upprätta ett reglemente som skall underställas regeringen för stadfästelse. Till ansökan om oktroj skall fogas en plan för den tilltänkta verksamheten.

Regeringen prövar att reglementet överensstämmer med denna lag, bankrörelselagen (1987:617) och andra författningar samt om och i vad mån särskilda bestämmelser behövs med hänsyn till omfattningen och arten av sparbankens verksamhet.

Regeringen skall stadfästa reglementet och bevilja oktroj, om den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet.

Regeringen skall stadfästa reglementet och bevilja oktroj, om

1. den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet och

2. de som avses ingå i sparbankens styrelse har de insikter och den erfarenhet som måste krävas av den som deltar i ledningen av en sparbank och även i övrigt är lämpliga för en sådan uppgift.

Oktroj får inte vägras på den grunden att det inte behövs någon ytterligare bank.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

¹²Senaste lydelse 1992:1614.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 och 5 §§ lagen (1995:1570) om medlemsbanker skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §

Medlemsbankens stadgar skall stadfästas. Till ansökan om stadfästelse skall en plan för verksamheten fogas.

Stadfästelse av stadgar meddelas av regeringen.

Vid behandlingen av en ansökan om stadfästelse av stadgar prövas dels att stadgarna överensstämmer med denna lag, bankrörelselagen (1987:617) och andra författningar samt dels om och i vad mån det behövs särskilda bestämmelser med hänsyn till omfattningen och arten av medlemsbankens verksamhet.

Regeringen skall stadfästa stadgarna och bevilja oktroj, om

1. den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet, *och*

2. det *inte* kan antas att de som kommer att äga ett sådant kvalificerat innehav i banken som avses i 1 kap. 3 § 2 bankrörelselagen, kommer att motverka en sund utveckling av verksamheten i banken.

1. den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet,

2. det kan antas att de som kommer att äga ett sådant kvalificerat innehav i banken som avses i 1 kap. 3 § *första stycket* 2 bankrörelselagen *inte* kommer att motverka en sund utveckling av verksamheten i banken *och även i övrigt är lämpliga att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av en bank, och*

3. *de som avses ingå i bankens styrelse har de insikter och den erfarenhet som måste krävas av den som deltar i ledningen av en bank och även i övrigt är lämpliga för en sådan uppgift.*

Stadgarna får inte stadfästas och oktroj inte beviljas, om det kan antas att någon som i väsentlig mån har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet kommer att ha ett sådant innehav i bolaget som avses i 1 kap. 3 § första stycket 2 bankrörelselagen.

Om banken kommer att ha sådana nära förbindelser som avses i 1 kap. 3 § andra och tredje styckena bankrörelselagen med någon annan, får stadgarna stadfästas och oktroj beviljas endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av banken.

Oktroj får inte vägras på den grunden att det inte behövs någon ytterligare bank.

5 §

En nybildad medlemsbank skall anmälas för registrering senast fyra månader efter det att dess stadgar har stadfästas.

För registrering krävs att medlemsbanken har minst tre medlemmar och att dessa har betalt in insatsbelopp enligt stadgarna.

För registrering av en medlemsbank krävs att banken har ett så stort bundet eget kapital som föreskrivs i 1 kap. 4 §.

Om teckning av insatser innebär att någon som inte har prövats enligt 2 § fjärde stycket 2 eller femte stycket kommer att ha ett kvalificerat innehav i banken, får denna inte bildas utan att prövning görs. Om personen inte anses lämplig, får banken inte bildas.

Frågan om medlemsbankens bildande har fallit, om anmälan för registrering inte har skett inom den tid som anges i första stycket eller om Finansinspektionen genom beslut som har vunnit laga kraft har avskrivit en sådan anmälan eller vägrat registrering. I sådant fall svarar styrelseledamöterna solidariskt för återbetalningen av insatser och uppkommen avkastning, med avdrag för kostnader på grund av åtgärder enligt 6 § första stycket tredje meningen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

2.5 Förslag till lag om ändring i aktiekontolagen (1989:827)

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 3 § aktiekontolagen (1989:827) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.
3 §¹³

I ett aktiekonto som avses i 2 § skall anges

1. aktieägarens namn, personnummer eller annat identifieringsnummer samt postadress,

2. namn, personnummer eller annat identifieringsnummer samt postadress för panthavare och för den som har en rättighet på grund av sådan inskränkning i rätten att fritt förfoga över aktien som avses i 11,

3. det antal aktier som kontot omfattar med uppgift om aktiernas nominella belopp och för varje aktie huruvida full betalning har erlagts för aktien till avstämningsbolaget,

4. till vilket slag varje aktie hör, om aktier av olika slag kan finnas enligt bolagsordningen,

5. i förekommande fall att aktie av visst slag kan omvandlas till en aktie av annat slag,

6. förbehåll att aktieägare eller annan skall vara berättigad att lösa aktie som övergår till ny ägare,

7. utbetalning som görs vid inlösen av en aktie eller minskning av aktiens nominella belopp eller vid skifte av bolagets tillgångar,

8. i förekommande fall att aktieägaren har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken med uppdrag som omfattar förvaltning av aktierna,

8. i förekommande fall att aktieägaren har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken med uppdrag som omfattar förvaltning av aktierna eller att aktierna företräds av en förvaltare som förordnats enligt 7 kap. 14 a § bankrörelselagen (1987:617), 5 kap. 15 a § lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag, 6 kap. 3 g § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse eller 3 kap. 2 e § försäkringsrörelselagen (1982:713),

9. pantsättning avseende en aktie,

10. konkurs avseende aktieägaren samt utmätning, kvarstad eller betalningssäkring avseende en aktie eller panträtt i aktien,

11. inskränkning i rätten att fritt förfoga över en aktie som avses i 3 kap. 12 och 15 §§ aktiebolagslagen (1975:1385), 3 kap. 12 och 15 §§

¹³Senaste lydelse 1994:1448.

försäkringsrörelselagen (1982:713) eller 3 kap. 13 och 16 §§ bankaktie- Prop. 1995/96:173
bolagslagen (1987:618),

12. inskränkning enligt 13 kap. 19 § andra stycket eller 14 kap. 21 §
andra stycket föräldrabalken.

Har utan återbetalning en aktie dragits in eller det nominella beloppet
ändrats, skall detta anges i aktiekontot så snart det kan ske.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag

dels att 1 kap. 1 §, 2 kap. 1 och 5 §§, 5 kap. 11, 12, 14, 15 och 17 §§ och punkten 5 av övergångsbestämmelserna till lagen samt rubriken närmast före 5 kap. 11 § skall ha följande lydelse,

dels att i lagen skall införas fem nya paragrafer, 2 kap. 7 a och 7 b §§ samt 5 kap. 14 a, 15 a och 15 b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.
1 §

I denna lag avses med

1. *finansieringsverksamhet*: näringsverksamhet som har till ändamål att lämna kredit, ställa garanti för kredit, förmedla kredit till konsumenter eller medverka till finansiering genom att förvärva fordringar eller upplåta lös egendom till nyttjande,

2. *kreditmarknadsbolag*: ett svenskt aktiebolag som har fått tillstånd enligt denna lag att driva finansieringsverksamhet,

3. *kvalificerat innehav*: ett direkt eller indirekt ägande i ett företag, om innehavet representerar tio procent eller mer av kapitalet eller av samtliga röster eller annars möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget,

4. *filial*: ett avdelningskontor med självständig förvaltning; om ett utländskt företag etablerar sig i Sverige enligt 2 kap. 8-10 §§, skall etableringen anses som en enda filial, även om flera driftställen inrättas,

5. *kreditinstitut*: ett institut i vars verksamhet ingår att från allmänheten låna medel och att bevilja krediter för egen räkning,

6. *finansiellt institut*: ett företag som inte är kreditinstitut men vars huvudsakliga verksamhet består i att förvärva aktier eller andelar eller att driva valutahandel eller värdepappersrörelse eller att utföra en eller flera av de verksamheter som anges i 3 kap. 1 § andra stycket 2-11,

7. *EES*: Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Ett kreditmarknadsbolag och ett annat företag skall anses ha nära förbindelser, om

1. det ena företaget direkt eller indirekt genom dotterbolag som äger 20 procent eller mer av kapitalet eller disponerar över 20 procent eller mer av samtliga röster i det andra företaget,

2. det ena företaget direkt eller indirekt utgör moderföretag till det

andra eller det finns en annan likartad förbindelse mellan företagen, eller

3. båda företagen är dotterföretag till eller har en likartad förbindelse med en eller samma juridiska person eller står i ett motsvarande förhållande till en och samma fysiska person.

Nära förbindelser föreligger även mellan en fysisk person och ett kreditmarknadsbolag, om den fysiska personen

1. äger mer än 20 procent av kapitalet eller disponerar över mer än 20 procent av samtliga röster i kreditmarknadsbolaget, eller

2. på annat sätt har sådant inflytande över kreditmarknadsbolaget att personens ställning motsvarar den som ett moderföretag har i förhållande till ett dotterföretag eller det finns en annan likartad förbindelse mellan honom och kreditmarknadsbolaget.

2 kap.
1 §¹⁴

Tillstånd att driva finansieringsverksamhet för ett svenskt aktiebolag får meddelas endast om

1. bolagsordningen inte strider mot denna lag eller någon annan författning,

2. den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund verksamhet,

3. det *inte* kan antas att de som kommer att äga ett kvalificerat innehav i bolaget kommer att motverka en sund utveckling av verksamheten i bolaget, *och*

3. det kan antas att de som kommer att äga ett kvalificerat innehav i bolaget *inte* kommer att motverka en sund utveckling av verksamheten i bolaget *och även i övrigt är lämpliga att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett kreditmarknadsbolag,*

¹⁴Senaste lydelse 1994:2018.

4. bolaget uppfyller de villkor i övrigt som anges i denna lag.

4. de som avses ingå i bolagets styrelse och vara verkställande direktör eller dennes ställföreträdare har de insikter och den erfarenhet som måste krävas av den som deltar i ledningen av ett kreditmarknadsbolag och även i övrigt är lämpliga för en sådan uppgift, och

5. bolaget uppfyller de villkor som i övrigt anges i denna lag.

Tillstånd att bedriva finansieringsverksamhet får inte beviljas, om det kan antas att någon som i väsentlig mån har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet kommer att ha ett kvalificerat innehav i bolaget.

Om bolaget kommer att ha nära förbindelser med någon annan, får tillstånd meddelas endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av kreditmarknadsbolaget.

Tillstånd får inte vägras på den grunden att det inte behövs något ytterligare finansieringsföretag.

5 §

Ett kreditmarknadsbolag skall ha en styrelse med minst fem ledamöter. Bolaget skall ha en verkställande direktör.

För varje kreditmarknadsbolag skall finnas ett huvudkontor i Sverige.

7 a §

Om revisorn vid fullgörandet av sitt uppdrag i kreditmarknadsbolaget får kännedom om förhållanden som

1. kan utgöra en väsentlig överträdelse av de författningar som reglerar kreditmarknadsbolags verksamhet,

2. kan påverka kreditmarknadsbolagets fortsatta drift negativt, eller

3. kan leda till att revisorn avstyrker att balansräkningen eller resultaträkningen fastställs eller till anmärkning enligt 10 kap. 10 § aktiebolagslagen (1975:1385),

skall revisorn omgående rapportera detta till Finansinspektionen.

Revisorn har en motsvarande rapporteringsskyldighet om han eller hon får kännedom om förhållanden som avses i första stycket vid fullgörande av uppdrag som revisorn har i kreditmarknadsbolagets moderföretag eller dotterföretag eller ett företag som har en likartad förbindelse med kreditmarknadsbolaget.

7 b §

Vad som sägs om revisor i 7 a § skall också tillämpas i fråga om granskare som utsetts enligt 10 kap. 14 § aktiebolagslagen (1975:1385) i kreditmarknadsbolag.

5 kap.

Ägarprövning

Ägarprövning m.m.

11 §

Ett direkt eller indirekt förvärv av aktier i ett kreditmarknadsbolag, som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav, får ske bara efter tillstånd av Finansinspektionen. Detsamma gäller förvärv som innebär att ett kvalificerat innehav ökas så att det uppgår till eller överstiger 20, 33 eller 50 procent av aktiekapitalet eller röstetalet för samtliga aktier eller så att bolaget blir dotterföretag.

Tillstånd enligt första stycket skall ha meddelats före förvärvet. Om förvärvet har gjorts genom bodelning, arv, testamente, bolagsskifte eller på annat liknande sätt, krävs i stället tillstånd för att förvärvaren skall få behålla de aktier som erhållits. Förvärvaren skall ansöka om tillstånd till ett sådant förvärv inom sex månader efter det att aktierna erhållits.

12 §

Finansinspektionen skall ge tillstånd till förvärv enligt 11 §, om det inte kan antas att förvärvaren kommer att motverka en sund utveckling av kreditmarknadsbolagets verksamhet. Inspektionen får föreskriva en viss tid inom vilken förvärvet skall genomföras.

Tillstånd skall ges till förvärv som avses i 11 §, om det kan antas att förvärvaren inte kommer att motverka en sund utveckling av kreditmarknadsbolagets verksamhet och om förvärvaren även i övrigt är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett sådant bolag. Tillstånd får inte ges, om förvärvaren i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.

Om förvärvet skulle leda till nära förbindelser mellan bolaget och någon annan skall tillstånd ges endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av kreditmarknadsbolaget.

Finansinspektionen får föreskriva en viss tid inom vilken förvärvet skall genomföras.

Finansinspektionen skall meddela beslut i ärendet inom tre månader från det att ansökan om tillstånd gjordes.

14 §

När ett kreditmarknadsbolag får kännedom om att aktier i bolaget blivit föremål för ett sådant förvärv som avses i 11 § eller för en sådan avyttring som avses i 13 §, skall bolaget snarast anmäla förvärvet eller avyttringen till Finansinspektionen.

När ett kreditmarknadsbolag i annat fall får kännedom om att det har nära förbindelser med någon annan, skall bolaget snarast anmäla det till Finansinspektionen.

Ett kreditmarknadsbolag skall årligen till Finansinspektionen anmäla namnen på de aktieägare som har ett kvalificerat innehav av aktier i bolaget samt storleken på innehaven.

14 a §

Om en juridisk person har ett kvalificerat innehav i ett kreditmarknadsbolag, skall den juridiska personen snarast anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning till Finansinspektionen.

15 §

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten i kreditmarknadsbolaget, får Finansinspektionen besluta att aktierna inte får företrädas vid bolagsstämman.

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 11 § eller har förvärvat aktier i strid med inspektionens beslut, får inspektionen besluta att aktierna inte får företrädas vid bolagsstämman eller att röster avgivna för sådana aktier skall vara ogiltiga.

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten i kreditmarknadsbolaget, får Finansinspektionen besluta att ägaren vid stämman inte får företräda fler aktier än som motsvarar ett innehav som inte är kvalificerat. Detsamma gäller, om en sådan ägare i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 11 §, får inspektionen besluta att ägaren vid stämman inte får företräda aktierna till den del de omfattas av ett krav på tillstånd.

Om någon i strid med ett beslut av inspektionen har ett kvalificerat innehav av aktier, får innehavaren inte företräda aktierna vid stämman till den del innehavet står i strid med beslutet.

Nuvarande lydelse

Finansinspektionen får också förelägga en aktieägare som sägs i första och andra styckena att avyttra så stor del av aktierna att innehavet därefter inte är kvalificerat.

Aktier som omfattas av ett beslut av inspektionen enligt första, andra eller tredje stycket skall inte medräknas när det fordras samtycke av ägare till en viss del av aktierna i bolaget för att ett beslut skall bli giltigt eller en befogenhet skall få utövas.

Föreslagen lydelse

Finansinspektionen får förelägga en ägare som avses i första stycket att avyttra så stor del av aktierna att innehavet därefter inte är kvalificerat. En ägare som avses i andra eller tredje stycket får föreläggas att avyttra så stor del av aktierna att innehavet inte står i strid med inspektionens beslut.

Aktier som omfattas av ett förbud eller föreläggande enligt denna paragraf skall inte medräknas när det fordras samtycke av ägare till en viss del av aktierna i bolaget för att ett beslut skall bli giltigt eller en befogenhet skall få utövas, såvida inte förvaltare har förordnats enligt 15 a §.

15 a §

Om det finns särskilda skäl, får Finansinspektionen begära att tingsrätten förordnar en lämplig person att som förvaltare företräda sådana aktier eller andelar som enligt 15 § inte får företrädas av ägaren. Sådan ansökan prövas av tingsrätten i den ort där ägaren har sitt hemvist, eller om ägaren inte har hemvist i Sverige, av Stockholms tingsrätt.

En förvaltare har rätt till skälig ersättning för arbete och utlägg. Ersättningen skall betalas av ägaren till aktierna och skall på begäran förskottas av kreditmarknadsbolaget. Om den betalningskyldige inte godtar förvaltarens anspråk, fastställs ersättningen av tingsrätten.

15 b §

Om ett kreditmarknadsbolag har nära förbindelser med någon annan och det hindrar en effektiv tillsyn av

Prop. 1995/96:173

*kreditmarknadsbolaget, får
Finansinspektionen förelägga
innehavare av aktier som medför att
förbindelserna är nära att avyttra
så stor del av aktierna att så inte
längre är fallet.*

*Finansinspektionen får även be-
sluta att den eller de som omfattas
av ett beslut enligt första stycket
inte får företräda aktierna vid
stämman. I så fall skall bestämmel-
serna i 15 a § tillämpas.*

17 §

Ett tillstånd att driva finansieringsverksamhet som har lämnats ett kreditmarknadsbolag skall återkallas av Finansinspektionen om

1. bolaget inte inom ett år efter beviljande av tillstånd har börjat driva sådan rörelse som tillståndet avser, eller om bolaget dessförinnan förklarat sig avstå från tillståndet,

2. bolaget under en sammanhängande tid av ett år inte drivit sådan rörelse som tillståndet avser,

3. bolaget genom att överträda en bestämmelse som avses i 16 § eller på annat sätt visat sig olämpligt att utöva sådan rörelse som tillståndet avser,

4. bolagets kapitalbas understiger det minsta belopp som krävs enligt 4 kap. 1 § andra eller tredje stycket och bristen inte har täckts inom tre månader från det att den blev känd för bolaget, *eller*

5. bolagets egna kapital understiger två tredjedelar av det registrerade aktiekapitalet och bristen inte har täckts inom tre månader efter det att den blev känd för bolaget.

4. bolagets kapitalbas understiger det minsta belopp som krävs enligt 4 kap. 1 § andra eller tredje stycket och bristen inte har täckts inom tre månader från det att den blev känd för bolaget,

5. bolagets egna kapital understiger två tredjedelar av det registrerade aktiekapitalet och bristen inte har täckts inom tre månader efter det att den blev känd för bolaget, *eller*

6. någon som ingår i bolagets styrelse eller är verkställande direktör inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 1 § första stycket 4.

Om det är tillräckligt får inspektionen i de fall som anges i första stycket 2 och 3 i stället för att återkalla tillståndet meddela varning. I fall som avses i första stycket 4 och 5 får inspektionen medge förlängd tid för täckande av bristen, om det finns särskilda skäl.

Om det är tillräckligt får inspektionen i de fall som anges i första stycket 2 och 3 i stället för att återkalla tillståndet meddela varning. I fall som avses i första stycket 4 och 5 får inspektionen medge förlängd tid för täckande av bristen, om det finns särskilda skäl. *I fall som avser i första stycket 6 får tillstånd återkallas bara om*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Prop. 1995/96:173

Finansinspektionen först beslutat att anmärka på att personen ingår i styrelsen eller är verkställande direktör och han eller hon, sedan en av inspektionen bestämd tid av högst tre månader gått, fortfarande finns kvar i styrelsen eller är verkställande direktör.

Om tillståndet återkallas får inspektionen besluta hur avvecklingen av verksamheten skall ske.

Ett beslut om återkallelse får förenas med förbud att fortsätta verksamheten.

5. Den som vid tidpunkten för lagens ikraftträdande, den 1 januari 1994, drev finansieringsverksamhet som inte fordrade tillstånd enligt lagen (1988:606) om finansbolag får fortsätta verksamheten till och med den 30 juni 1996 eller, om ansökan om tillstånd getts in inom denna tid, till dess ansökningen har prövats slutligt.

5. Den som vid tidpunkten för lagens ikraftträdande, den 1 januari 1994, drev finansieringsverksamhet som inte fordrade tillstånd enligt lagen (1988:606) om finansbolag får fortsätta verksamheten till och med den 31 december 1996 eller, om ansökan om tillstånd getts in inom denna tid, till dess ansökningen har prövats slutligt.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:981) om värdepappersrörelse

dels att nuvarande 6 kap. 3 e § skall betecknas 6 kap. 3 f §,

dels att 1 kap. 2 §, 2 kap. 1 och 4 §§ och 6 kap. 3 a, 3 b, 3 d, nya 3 f och 9 §§ samt rubriken närmast före 6 kap. 3 a § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas fem nya paragrafer, 2 kap. 5 a och 5 b §§ samt 6 kap. 3 e, 3 g och 3 h §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.
2 §¹⁵

I denna lag betyder

1. *värdepappersrörelse*: verksamhet som består i att yrkesmässigt tillhandahålla sådana tjänster som anges i 3 §,

2. *värdepappersbolag*: svenskt aktiebolag som fått tillstånd enligt denna lag att driva värdepappersrörelse,

3. *bankinstitut*: bankaktiebolag, sparbanksbank, medlemsbank och utländskt bankföretag som driver bankrörelse från filial här i landet,

4. *värdepappersinstitut*: värdepappersbolag, svenska bankinstitut som fått tillstånd enligt denna lag att driva värdepappersrörelse och utländska företag som driver värdepappersrörelse från filial här i landet,

5. *EES*: Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

6. *kvalificerat innehav*: ett direkt eller indirekt ägande i ett företag, om innehavet representerar 10 procent eller mer av kapitalet eller av samtliga röster eller annars möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget,

7. *filial*: ett avdelningskontor med självständig förvaltning; om ett utländskt företag etablerar sig i Sverige enligt 3 c § 1 eller 2 kap. 7 § första stycket, skall etableringen anses som en enda filial, även om flera driftställen inrättas.

Ett värdepappersbolag och ett annat företag skall anses ha nära förbindelser, om

1. *det ena företaget direkt eller indirekt genom dotterbolag äger 20 procent eller mer av kapitalet eller disponerar över 20 procent eller mer av samtliga röster i det andra företaget,*

2. *det ena företaget direkt eller indirekt utgör moderföretag till det*

¹⁵Senaste lydelse 1995:1590.

andra eller det finns en annan likartad förbindelse mellan företagen, eller

3. båda företagen är dotterföretag till eller har en likartad förbindelse med en eller samma juridiska person eller står i ett motsvarande förhållande till en och samma fysiska person.

Nära förbindelser föreligger även mellan en fysisk person och ett värdepappersbolag, om den fysiska personen

1. äger mer än 20 procent av kapitalet eller disponerar över mer än 20 procent av samtliga röster i värdepappersbolaget, eller

2. på annat sätt har sådant inflytande över värdepappersbolaget att personens ställning motsvarar den som ett moderföretag har i förhållande till ett dotterföretag eller det finns annan likartad förbindelse mellan honom och värdepappersbolaget.

2 kap.

1 §¹⁶

Tillstånd för ett svenskt aktiebolag att driva värdepappersrörelse får meddelas endast om

1. bolagsordningen inte strider mot denna lag eller någon annan författning,

2. den planerade verksamheten kan antas komma att uppfylla kraven på en sund värdepappersrörelse,

3. *den* som kommer att äga ett kvalificerat innehav i bolaget *inte kan antas* motverka en sund utveckling av verksamheten i bolaget, *och*

3. det kan antas att de som kommer att äga ett kvalificerat innehav i bolaget *inte kommer att* motverka en sund utveckling av verksamheten i bolaget och även i övrigt är lämpliga att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett värdepappersbolag,

4. de som avses ingå i bolagets

¹⁶Senaste lydelse 1994:2015.

4. bolaget uppfyller de villkor som i övrigt anges i denna lag.

styrelse och vara verkställande direktör eller dennes ställföreträdare har de insikter och den erfarenhet som måste krävas av den som deltar i ledningen av ett värdepappersbolag och även i övrigt är lämpliga för en sådan uppgift, och

5. bolaget uppfyller de villkor som i övrigt anges i denna lag.

Tillstånd att driva värdepappersrörelse får inte beviljas, om det kan antas att någon som i väsentlig mån har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet kommer att ha ett kvalificerat innehav i bolaget.

Om bolaget kommer att ha nära förbindelser med någon annan, får tillstånd meddelas endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av värdepappersbolaget.

4 §¹⁷

Ett värdepappersbolag skall ha en styrelse med minst fem ledamöter. Bolaget skall ha en verkställande direktör.

I ett värdepappersbolag skall minst en av stämman utsedd revisor vara auktoriserad revisor eller auktoriserat revisionsbolag.

Ett värdepappersbolag skall ha sitt huvudkontor i Sverige.

För varje värdepappersbolag skall finnas ett huvudkontor i Sverige.

5 a §

Om revisorn vid fullgörandet av sitt uppdrag i värdepappersbolaget får kännedom om förhållanden som

1. kan utgöra en väsentlig överträdelse av de författningar som reglerar värdepappersbolags verksamhet,

2. kan påverka värdepappersbolagets fortsatta drift negativt, eller

¹⁷Senaste lydelse 1994:2015.

3. kan leda till att revisorn avstyrker att balansräkningen eller resultaträkningen fastställs eller till anmärkning enligt 10 kap. 10 § aktiebolagslagen (1975:1385),

skall revisorn omgående rapportera detta till Finansinspektionen.

Revisorn har en motsvarande rapporteringsskyldighet om han eller hon får kännedom om förhållanden som avses i första stycket vid fullgörande av uppdrag som revisorn har i värdepappersbolagets moderföretag eller dotterföretag eller ett företag som har en likartad förbindelse med värdepappersbolaget.

5 b §

Vad som sägs om revisor i 4 a § skall också tillämpas i fråga om granskare som utsetts enligt 10 kap. 14 § aktiebolagslagen (1975:1385) i värdepappersbolag.

6 kap.

Ägarprövning

Ägarprövning m.m.

3 a §¹⁸

Ett direkt eller indirekt förvärv av aktier i ett värdepappersbolag, som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav, får ske bara efter tillstånd av Finansinspektionen. Detsamma gäller ett förvärv som innebär att ett kvalificerat innehav ökas så att det uppgår till eller överstiger 20, 33 eller 50 procent av aktiekapitalet eller röstetalet för samtliga aktier eller så att värdepappersbolaget blir dotterföretag.

Tillstånd enligt första stycket skall ha meddelats före förvärvet. Om förvärvet har gjorts genom bodelning, arv, testamente, bolagsskifte eller på annat liknande sätt, krävs i stället tillstånd för att förvärvaren skall få behålla de aktier som erhållits. Förvärvaren

¹⁸Senaste lydelse 1994:2015.

skall ansöka om tillstånd till ett sådant förvärv inom sex månader efter det att aktierna erhållits.

Om ett förvärv enligt första stycket skulle innebära att värdepappersbolaget blev dotterföretag till eller kom under bestämmande inflytande av ett värdepappersföretag som är auktoriserat i ett annat land inom EES, moderföretag till ett sådant företag eller en fysisk eller juridisk person som annars har ett bestämmande inflytande över ett sådant företag, får frågan om tillstånd avgöras först efter samråd med de behöriga myndigheterna i detta land.

3 b §¹⁹

Finansinspektionen skall ge tillstånd till förvärv enligt 3 a §, om det inte kan antas att förvärvaren kommer att motverka en sund utveckling av bolagets verksamhet. Inspektionen får föreskriva en viss tid inom vilken ett förvärv skall genomföras.

Tillstånd skall ges till förvärv som avses i 3 a §, om det kan antas att förvärvaren inte kommer att motverka en sund utveckling av bolagets verksamhet och om förvärvaren även i övrigt är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett värdepappersbolag. Tillstånd får inte ges, om förvärvaren i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.

Om förvärvet skulle leda till nära förbindelser mellan bolaget och någon annan, skall tillstånd ges endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av värdepappersbolaget.

Finansinspektionen får föreskriva en viss tid inom vilken ett förvärv skall genomföras.

Finansinspektionen skall meddela beslut i ett ärende enligt denna paragraf inom tre månader från det att ansökan om tillstånd gjordes.

3 d §²⁰

När ett värdepappersbolag får kännedom om att aktier i bolaget blivit föremål för ett sådant förvärv som avses i 3 a § eller för en sådan avyttring

¹⁹Senaste lydelse 1994:2015.

²⁰Senaste lydelse 1994:2015.

som avses i 3 c §, skall bolaget snarast anmäla förvärvet eller avyttringen till Finansinspektionen.

När ett värdepappersbolag i annat fall får kännedom om att det har nära förbindelser med någon annan, skall bolaget snarast anmäla det till Finansinspektionen.

Ett värdepappersbolag skall årligen till Finansinspektionen anmäla namnen på de aktieägare som har ett kvalificerat innehav av aktier i bolaget samt storleken på innehaven.

3 e §

Om en juridisk person har ett kvalificerat innehav i ett värdepappersbolag, skall den juridiska personen snarast anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning till Finansinspektionen.

3 f §²¹

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier utövar eller kan tänkas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten i värdepappersbolaget, får Finansinspektionen besluta att aktierna inte får företrädas vid bolagsstämman.

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten i värdepappersbolaget, får Finansinspektionen besluta att ägaren vid stämman inte får företräda fler aktier än som motsvarar ett innehav som inte är kvalificerat. Detsamma gäller; om en sådan ägare i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 3 a § eller har förvärvat aktier i strid med inspektionens beslut, får inspektionen besluta att aktierna inte får företrädas vid bolagsstämman eller att röster

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 3 a §, får inspektionen besluta att ägaren vid stämman inte får företräda aktierna till den del de omfattas av ett krav på tillstånd.

²¹Senaste lydelse av förutvarande 6 kap. 3 e § 1994:2015.

avgivna för sådana aktier skall vara ogiltiga.

Finansinspektionen får också förelägga en aktieägare som sägs i första och andra styckena att avyttra så stor del av aktierna att innehavet därefter inte är kvalificerat.

Aktier som omfattas av ett beslut av inspektionen enligt första, andra eller tredje stycket skall inte medräknas när det fordras samtycke av ägare till en viss del av aktierna i bolaget för att ett beslut skall bli giltigt eller en befogenhet skall få utövas.

Om någon i strid med ett beslut av inspektionen har ett kvalificerat innehav av aktier, får innehavaren inte företräda aktierna vid stämman till den del innehavet står i strid med beslutet.

Finansinspektionen får förelägga en ägare som avses i första stycket att avyttra så stor del av aktierna att innehavet därefter inte är kvalificerat. En ägare som avses i andra eller tredje stycket får föreläggas att avyttra så stor del av aktierna att innehavet inte står i strid med inspektionens beslut.

Aktier som omfattas av ett förbud eller föreläggande enligt denna paragraf skall inte medräknas när det fordras samtycke av ägare till en viss del av aktierna i bolaget för att ett beslut skall bli giltigt eller en befogenhet skall få utövas, såvida inte förvaltare har förordnats enligt 3 g §.

3 g §

Om det finns särskilda skäl, får Finansinspektionen begära att tingsrätten förordnar en lämplig person att som förvaltare företräda sådana aktier som enligt 3 f § inte får företrädas av ägaren. Sådan ansökan prövas av tingsrätten i den ort där ägaren har sitt hemvist, eller om ägaren inte har hemvist i Sverige, av Stockholms tingsrätt.

En förvaltare har rätt till skälig ersättning för arbete och utlägg. Ersättningen skall betalas av ägaren till aktierna och skall på begäran förskottas av värdepappersbolaget. Om den betalningsskyldige inte godtar förvaltarens anspråk, fastställs ersättningen av tingsrätten.

3 h §

Om ett värdepappersbolag har nära förbindelser med någon annan och

det hindrar en effektiv tillsyn av värdepappersbolaget, får Finansinspektionen förelägga innehavare av aktier som medför att förbindelserna är nära att avyttra så stor del av aktierna att så inte längre är fallet.

Finansinspektionen får även besluta att den eller de som omfattas av ett beslut enligt första stycket inte får företräda aktierna vid stämman. I så fall skall bestämmelserna i 3 g § tillämpas.

9 §²²

Tillstånd som enligt denna lag har lämnats ett värdepappersinstitut skall återkallas av Finansinspektionen om:

1. institutet inte inom ett år från beviljande av tillstånd har börjat driva sådan rörelse som tillståndet avser, eller om institutet dessförinnan förklarat sig avstå från tillståndet,
2. institutet under en tid av minst sex månader inte drivit sådan verksamhet som tillståndet avser, eller
3. institutet genom att överträda denna lag eller föreskrift som meddelats med stöd av lagen eller på annat sätt visat sig olämpligt att utöva sådan rörelse som tillståndet avser.

Ett värdepappersbolags tillstånd enligt 3 kap. 4 § första stycket 4 och 5 skall återkallas av inspektionen om bolaget inte fullgjort sina skyldigheter enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti, och inte vidtagit rättelse inom ett år efter det att inspektionen har förelagt värdepappersbolaget att fullgöra sina skyldigheter med förklaring att värdepappersbolagets tillstånd annars kan komma att återkallas.

Ett värdepappersbolags tillstånd skall dessutom återkallas om bolagets kapitalbas understiger det minsta belopp som föreskrivs i 5 kap. 1 § andra stycket och bristen inte har täckts inom tre månader efter det att den blev känd för bolaget.

Ett värdepappersbolags tillstånd skall dessutom återkallas om:

1. bolagets kapitalbas understiger det minsta belopp som föreskrivs i 5 kap. 1 § andra stycket och bristen inte har täckts inom tre månader efter det att den blev känd för bolaget, eller

2. någon som ingår i bolaget styrelse eller är verkställande direktör inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 1 § första stycket 4. I

²²Senaste lydelse 1995:1597.

Prop. 1995/96:173

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

2.8 Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen
(1982:713)

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs i fråga om försäkringsrörelselagen (1982:713)
dels att nuvarande 3 kap. 2 c § skall betecknas 3 kap. 2 d §,
dels att 1 kap. 1 §, 2 kap. 3 §, 3 kap. 2, 2 b och nya 2 d §§, 10 kap. 3 och
14 §§ samt 19 kap. 11 § skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas sex nya paragrafer, 1 kap. 9 c §, 2 kap. 3 d
§ och 3 kap. 2 c, 2 e och 2 f §§ samt 10 kap. 8 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

Försäkringsrörelse får drivas endast av försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag som fått tillstånd (koncession) till detta enligt denna lag, om inte annat följer av 2 § eller 10 § fjärde stycket.

Finansinspektionen skall efter ansökan lämna förhandsbesked om huruvida koncessionen enligt första stycket krävs för en planerad verksamhet.

Ett förhandsbesked enligt andra stycket är bindande för den myndighet som har lämnat beskedet. Om regeringen har beslutat i frågan om förhandsbesked är även Finansinspektionen bunden av detta besked.

Försäkringsbolagen skall stå under tillsyn av Finansinspektionen och vara registrerad hos denna.

*För varje försäkringsbolag skall
finnas ett huvudkontor i Sverige.*

9 c §

*Ett försäkringsbolag och ett annat
företag skall anses ha nära för-
bindelser, om*

*1. det ena företaget direkt eller
indirekt genom dotterbolag äger 20
procent eller mer av kapitalet eller
disponerar över 20 procent eller
mer av samtliga röster i det andra
företaget,*

*2. det ena företaget direkt eller
indirekt utgör moderföretag till det
andra eller det finns en annan lik-
artad förbindelse mellan företagen,
eller*

*3. båda företagen är dotterföretag
till eller har en likartad förbindelse
med en eller samma juridiska
person eller står i ett motsvarande
förhållande till en och samma*

fysiska person.

Nära förbindelser föreligger även mellan en fysisk person och ett försäkringsbolag, om den fysiska personen

1. äger mer än 20 procent av kapitalet eller disponerar över mer än 20 procent av samtliga röster i försäkringsbolaget, eller

2. på annat sätt har sådant inflytande över försäkringsbolaget att personens ställning motsvarar den som ett moderföretag har i förhållande till ett dotterföretag eller det finns annan likartad förbindelse mellan honom och försäkringsbolaget.

2 kap.
3 §²³

Stiftarna skall ansöka om koncession samt upprätta en bolagsordning som skall underställas regeringen för stadfästelse.

Till ansökan skall fogas en plan för den tilltänkta verksamheten. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela föreskrifter om vad verksamhetsplanen skall innehålla.

Regeringen prövar att bolagsordningen överensstämmer med denna lag och med andra författningar samt om och i vad mån särskilda bestämmelser behövs med hänsyn till omfattningen och arten av bolagets verksamhet.

Regeringen *stadfäster* bolagsordningen och beviljar koncession, om den planerade verksamheten kan antas komma att uppfylla kraven på en sund försäkringsverksamhet *och den* som kommer att äga ett kvalificerat innehav i bolaget *kan antas* inte motverka en sund utveckling av verksamheten i bolaget. Koncession beviljas tills vidare eller, om särskilda omständigheter föranleder detta, för bestämd tid, högst tio år, och därutöver till det löpande räkenskapsårets slut. Koncession får inte vägras av det skälet att det inte behövs något ytterligare försäkringsbolag.

Regeringen *skall stadfästa* bolagsordningen och beviljar koncession, om

1. den planerade verksamheten kan antas komma att uppfylla kraven på en sund försäkringsverksamhet,

2. det kan antas att de som kommer att äga ett kvalificerat innehav i bolaget inte kommer att motverka en sund utveckling av verksamheten i bolaget och även i övrigt är lämpliga att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett försäkringsbolag och

3. de som avses ingå i bolagets styrelse och vara verkställande direktör eller dennes ställföre-

²³Senaste lydelse 1995:779.

trädare har de insikter och den erfarenhet som måste krävas av den som deltar i ledningen av ett försäkringsbolag och även i övrigt är lämpliga för en sådan uppgift.

Bolagsordningen får inte stadfästas och koncession inte beviljas, om det kan antas att någon som i väsentlig mån har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet kommer att ha ett kvalificerat innehav i bolaget.

Om bolaget kommer att ha nära förbindelser med någon annan, får bolagsordningen stadfästas och koncession beviljas endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av försäkringsbolaget.

Koncession beviljas tills vidare eller, om särskilda omständigheter föranleder detta, för bestämd tid, högst tio år, och därutöver till det löpande räkenskapsårets slut. Koncession får inte vägras av det skälet att det inte behövs något ytterligare försäkringsbolag.

Vid förlängning av en koncession som har beviljats ett försäkringsbolag för bestämd tid gäller första-fjärde styckena i tillämpliga delar.

Vid förlängning av en koncession som har beviljats ett försäkringsbolag för bestämd tid gäller första-sjätte styckena i tillämpliga delar.

3 d §

Om teckningen av aktier innebär att någon som inte har prövats enligt 3 § fjärde stycket 2 eller femte stycket kommer att ha ett kvalificerat innehav i bolaget, får detta inte bildas utan att prövning görs. Om personen inte anses lämplig får bolaget inte bildas.

2 §²⁴

Aktier kan fritt överlåtas och förvärfvas, om något annat inte följer av bestämmelserna i detta kapitel eller i övrigt av lag.

Ett direkt eller indirekt förvärv av aktier i ett försäkringsaktiebolag, som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav enligt 1 kap. 9 a §, får ske bara efter tillstånd av Finansinspektionen. Detsamma gäller förvärv som innebär att ett kvalificerat innehav ökas så att det uppgår till eller överstiger 20, 33 eller 50 procent av aktiekapitalet eller röstetalet för samtliga aktier eller så att försäkringsaktiebolaget blir dotterföretag.

Tillstånd enligt första stycket skall ha meddelats före förvärvet. Om förvärv har gjorts genom bodelning, arv, testamente, bolagsskifte eller på annat liknande sätt, krävs i stället tillstånd för att förvärvaren skall få behålla de aktier som erhållits. Förvärvaren skall ansöka om tillstånd till ett sådant förvärv inom sex månader efter det att aktierna erhållits.

Finansinspektionen skall ge tillstånd till förvärv enligt andra stycket, om det inte kan antas att förvärvaren kommer att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av försäkringsbolagets verksamhet.

Tillstånd skall ges till förvärv som avses i andra och tredje styckena, om det kan antas att förvärvaren inte kommer att motverka en sund utveckling av bolagets verksamhet och om förvärvaren även i övrigt är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett försäkringsbolag. Tillstånd får inte ges, om förvärvaren i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.

Om förvärvet skulle leda till nära förbindelser mellan försäkringsbolaget och någon annan, skall tillstånd ges endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av försäkringsbolaget.

Inspektionen får föreskriva en viss tid inom vilken ett förvärv skall genomföras.

Inspektionen skall meddela beslut

Inspektionen skall meddela beslut

²⁴Senaste lydelse 1995:779.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Prop. 1995/96:173

i ett ärende enligt andra stycket inom tre månader från det att ansökan om tillstånd gjordes.

i ett ärende enligt andra *eller tredje* stycket inom tre månader från det att ansökan om tillstånd gjordes.

2 b §²⁵

Ett försäkringsaktiebolag skall årligen till Finansinspektionen anmäla namnen på de aktieägare som har ett kvalificerat innehav av aktier i bolaget samt storleken på innehaven.

När ett försäkringsaktiebolag får kännedom om att bolagets aktier blivit föremål för ett sådant förvärv som avses i 2 § eller för en sådan avyttring som avses i 2 a §, skall bolaget snarast anmäla förvärvet eller avyttringen till Finansinspektionen.

När ett försäkringsbolag i annat fall får kännedom om att det har nära förbindelser med någon annan, skall bolaget snarast anmäla det till Finansinspektionen.

2 c §

Om en juridisk person har ett kvalificerat innehav i ett försäkringsbolag, skall den juridiska personen snarast anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning till Finansinspektionen.

2 d §

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av försäkringsbolagets verksamhet, får Finansinspektionen besluta att *aktierna inte får företrädas vid bolagsstämman.*

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten *i försäkringsbolaget*, får Finansinspektionen besluta att *ägaren vid stämman inte får företräda fler aktier än som motsvarar ett innehav som inte är kvalificerat. Detsamma gäller, om en sådan ägare i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.*

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 2 § *eller har förvärvat*

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 2 §, får inspektionen

²⁵Senaste lydelse 1995:779.

Nuvarande lydelse

aktier i strid med Finansinspektionens beslut, får inspektionen besluta att aktierna inte får företrädas vid bolagsstämman eller att röster avgivna för sådana aktier skall vara ogiltiga.

Finansinspektionen får också förelägga aktieägare som sägs i första och andra styckena att avyttra en så stor del av aktierna att innehavet därefter inte är kvalificerat.

Aktier som omfattas av ett beslut av inspektionen enligt första, andra eller tredje stycket skall inte medräknas när det fordras samtycke av ägare till en viss del av aktierna i bolaget för att ett beslut skall bli giltigt eller en befogenhet skall få utövas.

Föreslagen lydelse

besluta att ägaren vid stämman inte får företräda aktierna till den del de omfattas av ett krav på tillstånd.

Om någon i strid med ett beslut av inspektionen har ett kvalificerat innehav av aktier, får innehavaren inte företräda aktierna vid stämman till den del innehavet står i strid med beslutet.

Finansinspektionen får förelägga ägare som avses i första stycket att avyttra så stor del av aktierna att innehavet därefter inte är kvalificerat. En ägare som avses i andra eller tredje stycket får föreläggas att avyttra så stor del av aktierna att innehavet inte står i strid med inspektionens beslut.

Aktier som omfattas av ett förbud eller föreläggande enligt denna paragraf skall inte medräknas när det fordras samtycke av ägare till en viss del av aktierna i bolaget för att ett beslut skall bli giltigt eller en befogenhet skall få utövas, såvida inte förvaltare har förordnats enligt 2 e §.

2 e §

Om det finns särskilda skäl, får Finansinspektionen begära att tingsrätten förordnar en lämplig person att som förvaltare företräda sådana aktier som enligt 2 d § inte får företrädas av ägaren. Sådan ansökan prövas av tingsrätten i den ort där ägaren har sitt hemvist, eller om ägaren inte har hemvist i Sverige, av Stockholms tingsrätt.

En förvaltare har rätt till skäligen ersättning för arbete och utlägg. Ersättningen skall betalas av

Prop. 1995/96:173

ägaren till aktierna eller andelarna och skall på begäran förskötteras av försäkringsbolaget. Om den betalningsskyldige inte godtar förvaltarens anspråk, fastställs ersättningen av tingsrätten.

2 f §

Om ett försäkringsbolag har nära förbindelser med någon annan och det hindrar en effektiv tillsyn av försäkringsbolaget, får Finansinspektionen förelägga innehavare av aktier som medför att förbindelserna är nära att avyttra så stor del av aktierna att så inte längre är fallet.

Finansinspektionen får även besluta att den eller de som omfattas av ett beslut enligt första stycket inte får företräda aktierna vid stämman. I så fall skall bestämmelserna i 2 e § tillämpas.

10 kap.

3 §

Revisorer som inte är auktoriserade eller godkända skall vara bosatta inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte regeringen eller efter regeringens bemyndigande Finansinspektionen i särskilda fall tillåter något annat. Vad som sagts nu gäller dock inte, om även en auktoriserad eller godkänd revisor deltar i revisionen. Den som är underårig, i konkurs eller underkastad näringsförbud eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte vara revisor.

Revisorerna skall ha den insikt i och erfarenhet av redovisning och ekonomiska förhållanden som med hänsyn till arten och omfånget av bolagets verksamhet fordras för uppdragets fullgörande.

Till revisor kan även utses ett registrerat revisionsbolag. Bestämmelser om vem som kan vara huvudansvarig för revisionen och om underrättelseskyldighet finns i 12 § lagen (1995:528) om revisorer. Bestämmelserna i 5 och 13 §§ i detta kapitel tillämpas på den huvudansvarige.

Till revisor kan även utses ett registrerat revisionsbolag. Bestämmelser om vem som kan vara huvudansvarig för revisionen och om underrättelseskyldighet finns i 12 § lagen (1995:528) om revisorer. Bestämmelserna i 5, 8 a och 13 §§ i detta kapitel tillämpas på den huvudansvarige.

Till revisor i dotterföretag bör, om det kan ske, utses minst en av moderbolagets revisorer.

8 a §

Om revisorn vid fullgörande av sitt uppdrag i försäkringsbolaget får kännedom om förhållanden som

1. kan utgöra en väsentlig överträdelse av de författningar som reglerar försäkringsbolags verksamhet,

2. kan påverka försäkringsbolagets fortsatta drift negativt, eller

3. kan leda till att revisorn avstyrker att balansräkningen eller resultaträkningen fastställs eller till anmärkning enligt 11 § tredje stycket,

skall revisorn omgående rapportera detta till Finansinspektionen.

Revisorn har en motsvarande rapporteringskyldighet om han eller hon får kännedom om förhållanden som avses i första stycket vid fullgörande av uppdrag som revisorn har i försäkringsbolagets moderföretag eller dotterföretag eller ett företag som har en likartad förbindelse med försäkringsbolaget.

14 §

Revisor får inte till enskild aktieägare, delägare, delegerad, garant eller utomstående lämna upplysningar om sådana försäkringsbolagets angelägenheter som han fått kännedom om vid fullgörandet av sitt uppdrag, om det kan vara till förfång för bolaget.

Revisor är skyldig att till bolagsstämman lämna alla upplysningar som bolagsstämman begär, om det inte skulle vara till väsentligt förfång för bolaget. Revisor är vidare skyldig att lämna medrevisor, ny revisor och, om bolaget har försatts i konkurs, konkursförvaltare erforderliga upplysningar om bolagets angelägenheter.

Revisor är skyldig att till bolagsstämman lämna alla upplysningar som bolagsstämman begär, om det inte skulle vara till väsentligt förfång för bolaget. Revisor är vidare skyldig att lämna medrevisor, ny revisor och, om bolaget har försatts i konkurs, konkursförvaltare erforderliga upplysningar om bolagets angelägenheter. *Revisor är vidare enligt 8 a § skyldig att rapportera vissa förhållanden till Finansinspektionen.*

19 kap.

11 §²⁶

²⁶Senaste lydelse 1995:779.

Finansinspektionen får meddela de erinringar i fråga om försäkringsbolagets verksamhet som inspektionen anser behövliga.

Finansinspektionen skall förelägga bolaget eller styrelsen att vidta rättelse om inspektionen finner att

1. avvikelser skett från denna lag, lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag, trafikskadelagen (1975:1410) eller lagen (1976:357) om motortävlingsförsäkring eller föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa lagar eller från bolagsordningen eller grunderna, om sådana finns,

2. bolagsordningen eller grunderna inte längre är tillfredsställande med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av bolagets rörelse,

3. försäkringsbolagets riktlinjer för placering av tillgångar som används för skuldtäckning inte är tillfredsställande med hänsyn till innehållet i 7 kap. 9 a-10 e §§,

4. de tillgångar som används för skuldtäckning inte är tillräckliga eller inte är placerade enligt 7 kap. 9 a-10 e §§,

5. försäkringsbeståndet inte är tillräckligt för erforderlig riskutjämning eller

5 a. någon av dem som ingår i försäkringsbolagets styrelse eller är verkställande direktör inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 3 § fjärde stycket 3.

6. det i övrigt finns allvarliga anmärkningar mot försäkringsbolagets verksamhet.

Om ett försäkringsbolags kapitalbas understiger solvensmarginalen enligt 7 kap. 23 eller 25 §, skall Finansinspektionen förelägga bolaget eller dess styrelse att upprätta en plan för att återställa en sund finansiell ställning och överlämna planen till inspektionen för godkännande. Om kapitalbasen understiger en tredjedel av solvensmarginalen eller garantibeloppet enligt 7 kap. 26 eller 27 § eller om kapitalbasen för ett livförsäkringsbolag inte har den sammansättning som anges i 7 kap. 26 § tredje stycket, skall inspektionen förelägga bolaget eller dess styrelse att upprätta och för godkännande överlämna en plan för skyndsamt återställande av kapitalbasen.

Om ett försäkringsbolag driver verksamhet i annat land inom EES och bolaget inte rättar sig efter Finansinspektionens eller behörig utländsk myndighets anmodan om rättelse, skall inspektionen vidta de åtgärder som behövs för att förhindra fortsatta överträdelser. Inspektionen skall underrätta den behöriga utländska myndigheten om vilka åtgärder som vidtas.

Om ett föreläggande enligt andra-fjärde styckena inte har följts inom bestämd tid och det anmärkta förhållandet inte heller på något annat sätt har undanröjts, skall Finansinspektionen anmäla detta till regeringen.

Finansinspektionen får begränsa bolagets förfoganderätt eller förbjuda bolaget att förfoga över sina tillgångar i Sverige, om

1. bolaget inte följer gällande bestämmelser om skuldtäckning,

2. bolagets kapitalbas understiger en tredjedel av solvensmarginalen eller inte uppfyller gällande krav på garantibelopp,

3. bolagets kapitalbas understiger solvensmarginalen och det finns särskilda skäl att anta att bolagets finansiella ställning ytterligare kommer att försämrats, eller

4. det bedöms vara nödvändigt för att skydda de försäkrades intressen vid beslut om förverkande av bolagets koncession enligt 2 § eller åttonde stycket.

Finansinspektionen får besluta hur försäkringsverksamheten skall drivas efter ett sådant beslut som avses i sjätte stycket.

En koncession kan förklaras förverkad av regeringen om bolaget

1. inte längre uppfyller kraven för koncession,
2. inte inom angiven tid har vidtagit åtgärderna i en plan som har godkänts enligt tredje stycket, eller
3. i annat fall allvarligt åsidosätter gällande bestämmelser för verksamheten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1972:262) om understödsföreningar skall införas två nya paragrafer, 12 a och 32 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 a §

För varje understödsförening skall finnas ett huvudkontor i Sverige.

32 a §

Om revisorn vid fullgörandet av sitt uppdrag i understödsföreningen får kännedom om förhållanden som

1. kan utgöra en väsentlig överträdelse av de författningar som reglerar understödsföreningars verksamhet,

2. kan påverka understödsföreningens fortsatta drift negativt, eller

3. kan leda till att revisorn avstyrker att balansräkningen eller resultaträkningen fastställs eller till anmärkning enligt 51 § andra stycket lagen (1951:308) om ekonomiska föreningar,

skall revisorn omgående rapportera detta till Finansinspektionen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:1114) om värdepappersfonder

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1990:1114) om värdepappersfonder skall införas två nya paragrafer, 6 a och 6 b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 a §

Om revisorn vid fullgörandet av sitt uppdrag i fondbolaget får kännedom om förhållanden som

1. kan utgöra en väsentlig överträdelse av de författningar som reglerar fondbolags verksamhet,

2. kan påverka fondbolagets fortsatta drift negativt, eller

3. kan leda till att revisorn avstyrker att balansräkningen eller resultaträkningen fastställs eller till anmärkning enligt 10 kap. 10 § aktiebolagslagen (1975:1385),

skall revisorn omgående rapportera detta till Finansinspektionen.

Revisorn har en motsvarande rapporteringsskyldighet om han eller hon får kännedom om förhållanden som avses i första stycket vid fullgörande av uppdrag som revisorn har i fondbolagets moderföretag eller dotterföretag eller ett företag som har en likartad förbindelse med fondbolaget.

6 b §

Vad som sägs om revisor i 6 a § skall också tillämpas i fråga om granskare som utsetts enligt 10 kap. 14 § aktiebolagslagen (1975:1385) i fondbolag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

2.11 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:701) om
Konungariket Sveriges stadshypotekskassa

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1992:701) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa skall införas en ny paragraf, 3 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 a §

Om revisorn vid fullgörande av sitt uppdrag i kassan får kännedom om förhållanden som

1. kan utgöra en väsentlig överträdelse av de författningar som reglerar kassans verksamhet, eller

2. kan påverka kassans fortsatta drift negativt,

skall revisorn omgående rapportera detta till Finansinspektionen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

2.12 Förslag till lag om ändring i lagen (1980:1097) om Svenska skeppshypotekskassan

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1980:1097) om Svenska skeppshypotekskassan skall införas en ny paragraf, 26 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 a §

Om revisorn vid fullgörande av sitt uppdrag i kassan får kännedom om förhållanden som

1. kan utgöra en väsentlig överträdelse av de författningar som reglerar kassans verksamhet,

2. kan påverka kassans fortsatta drift negativt, eller

3. kan leda till att revisorn avstyrker att balansräkningen eller resultaträkningen fastställs eller till anmärkning enligt 28 §,

skall revisorn omgående rapportera detta till Finansinspektionen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

2.13 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:759) om Sveriges allmänna hypoteksbank

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1994:759) om Sveriges allmänna hypoteksbank skall införas en ny paragraf, 4 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 a §

Om revisorn vid fullgörande av sitt uppdrag i Hypoteksbanken får kännedom om förhållanden som

1. kan utgöra en väsentlig överträdelse av de författningar som reglerar Hypoteksbankens verksamhet, eller

*2. kan påverka Hypoteksbankens fortsatta drift negativt,
skall revisorn omgående rapportera detta till Finansinspektionen.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

2.14 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:38) om ändring i lagen bankrörelselagen (1987:617) Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 11 § bankrörelselagen (1987:617) i dess lydelse enligt lagen (1996:38) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.
11 §

Finansinspektionen skall ge tillstånd till förvärv enligt 10 §, om det inte kan antas att förvärvaren kommer att motverka en sund utveckling av bankens verksamhet. Inspektionen får föreskriva en viss tid inom vilken ett förvärv skall genomföras.

Tillstånd skall ges till förvärv som avses i 10 §, om det kan antas att förvärvaren inte kommer att motverka en sund utveckling av bankens verksamhet och om förvärvaren även i övrigt är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av en bank. Tillstånd får inte ges, om förvärvaren i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.

Om förvärvet skulle leda till nära förbindelser mellan banken och någon annan, skall tillstånd ges endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av banken.

Finansinspektionen får föreskriva en viss tid inom vilken ett förvärv skall genomföras.

Finansinspektionen skall meddela beslut i ett ärende enligt denna paragraf inom tre månader från det att ansökan om tillstånd gjordes.

2.15 Förslag till lag om ändring i lagen (1950:272) om rätt för utländska försäkringsföretag att driva försäkringsrörelse i Sverige

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs att 14 § lagen (1950:272) om rätt för utländska försäkringsföretag att driva försäkringsrörelse i Sverige skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §²⁷

Generalagenten skall se till att sådana riktlinjer som anges i 7 kap. 10 g § försäkringsrörelselagen (1982:713) upprättas och att riktlinjerna följs. Generalagenten skall vidare fortlöpande pröva om riktlinjerna behöver ändras.

Generalagenten skall se till att försäkringstagarna och den som avser att teckna en livförsäkring i företaget informeras om det huvudsakliga innehållet i riktlinjerna. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela föreskrifter om hur informationen skall lämnas och vad den skall innehålla.

Generalagenten skall se till att försäkringstagarna och den som avser att teckna en livförsäkring i företaget informeras om det huvudsakliga innehållet i riktlinjerna, *om det inte med hänsyn till försäkringens särskilda beskaffenhet saknas anledning till sådan information.* Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen *skall* meddela föreskrifter om *skyldigheten att lämna information och om vilka försäkringar som inte skall omfattas av informationsskyldigheten.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

²⁷Senaste lydelse 1995:781

3 Ärendet och dess beredning

Prop.

Europaparlamentet och rådet antog den 29 juni 1995 ett direktiv (95/26/EG, det s.k. BCCI-direktivet, *bilaga 1*) om ändring av direktiv 77/780/EEG och 89/646/EEG om kreditinstitut, direktiv 73/239/EEG och 92/49/EEG om andra direkta försäkringar än livförsäkringar, direktiv 93/22/EEG om tjänster inom värdepappersområdet och direktiv 85/611/EEG om företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag), i syfte att stärka tillsynen på dessa områden. Direktivet innehåller bestämmelser om förstärkt tillsyn över finansiella företag, om placering av finansiella företags huvudkontor, om utbyte mellan myndigheter av sekretessbelagd information samt om skyldighet för revisorer att rapportera till tillsynsmyndigheterna.

Finansdepartementet uppdrog genom beslut den 22 juni 1995 åt en utredningsman (justitierådet Torkel Gregow) att föreslå bl.a. hur direktivets bestämmelse om förstärkt tillsyn över finansiella företag skall genomföras i svensk lagstiftning. I utredningsuppdraget ingick även att analysera bestämmelserna om ägarprövning och därmed sammanhängande frågor, såväl i samband med beviljande av auktorisation av ett finansiellt företag som vid förvärv av aktier i redan existerande företag samt att överväga och föreslå behövliga ändringar av bestämmelserna. Utredningsmannen avlämnade den 15 december 1995 en promemoria i ämnet; PM avseende ägarprövning och vissa andra frågor beträffande banker och vissa andra finansiella företag.

Inom Finansdepartementet har utarbetats en promemoria som behandlar frågorna i direktivet om huvudkontorets placering samt om informationsutbyte och sekretess; PM angående informationsutbyte och sekretess m.m.

Den 1 juni 1995 tillsatte regeringen en kommitté med uppdrag att bl.a. göra en översyn av rörelse- och tillsynsreglerna på bankområdet (Banklagskommittén, Fi 1995:09, dir. 1995:86). I kommitténs uppdrag ingår att utarbeta de förslag som föranleds av BCCI-direktivets regler om revisorers skyldighet att rapportera vissa iakttagelser till tillsynsmyndigheten. Detta uppdrag har redovisats i delbetänkandet Rapporteringsskyldighet för revisorer i finansiella företag (SOU 1995:106).

Nämnda promemorior och betänkande har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Fi 95/6803 och 95/6866).

Propositionen innehåller först ett avsnitt som närmare beskriver BCCI-direktivet (avsnitt 4). Härfter behandlas ägarprövning och vissa andra frågor beträffande finansiella företag (avsnitt 5), finansiella företags huvudkontor (avsnitt 6), informationsutbyte och sekretess (avsnitt 7) samt slutligen rapporteringsplikt för revisorer i finansiella företag (avsnitt 8).

Regeringen beslutade den 29 februari 1996 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 3*.

Lagrådets yttrande finns i *bilaga 4*.

Lagrådet har framfört vissa synpunkter på lagtexten. Regeringen har följt Lagrådets förslag och synpunkter. Dessutom har vissa redaktionella ändringar gjorts i lagtexten. Lagrådets synpunkter behandlas i författningskommentaren, avsnitt 13.

I propositionen behandlas också – som två fristående delar – dels en justering i lagen (1950:272) om rätt för utländska försäkringsföretag att driva försäkringsrörelse i Sverige i fråga om skyldighet att informera om riktlinjer för kapitalförvaltningen (avsnitt 10), dels en ändring i en övergångsbestämmelse till lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag (avsnitt 11). På grund av ändringarnas beskaffenhet anser regeringen att Lagrådets hörande i dessa fall skulle sakna betydelse.

4 Närmare om BCCI-direktivet

BCCI-direktivet har utarbetats med anledning av upplösningen av Bank for Credit and Commerce International (BCCI) och andra liknande händelser på finansmarknaden. Avsikten med direktivet är i korthet att förbättra tillsynsmyndigheternas möjligheter att bedriva en effektiv tillsyn över finansiella företag. Direktivet skall vara införlivat i resp. medlemslands nationella lagstiftning senast den 18 juli 1996.

Företagsgruppen BCCI bestod av ett holdingbolag med säte i Luxemburg och två dotterbanker, auktoriserade i Luxemburg resp. på Caymanöarna. Dessa dotterbanker hade i sin tur dotterbolag och filialer med global spridning. Följden av denna organisationsstruktur blev att inte någon myndighet tog det fulla tillsynsansvaret för hela gruppen. Det allvarligaste problemet var att den huvudsakliga verksamheten inte bedrevs i de två länder där moderbankerna var auktoriserade.

För att komma tillrätta med dessa problem innehåller direktivet (artikel 2) en bestämmelse om förstärkt tillsyn över ett finansiellt företag som ingår i en grupp av företag (definierat i direktivet). Verksamhetstillstånd för ett finansiellt företag som ingår i en sådan företagsgrupp skall vägras om gruppens organisation hindrar en effektiv tillsyn av det finansiella företaget. Direktivet förutsätter även att tillsynsmyndigheten kan återkalla tillståndet om koncernstrukturen blir svåröverskådlig ur tillsynssynpunkt. Enligt artikel 3 skall ett kreditinstitut och ett försäkringsföretag ha sitt huvudkontor i samma medlemsstat som dess stadgeenliga säte. Direktivet behandlar också frågor kring informationsutbyte och sekretess (artikel 4) och revisorers rapporteringsskyldighet till tillsynsmyndigheterna (artikel 5).

5 Ägarprövning och vissa andra frågor beträffande finansiella företag

Prop.

5.1 Inledning

I detta avsnitt behandlas förslagen om skärpning och utveckling av reglerna samt vissa andra frågor beträffande finansiella företag. Efter en redogörelse för de nu gällande bestämmelserna (avsnitt 5.2) och en presentation av regeringens allmänna synpunkter, som blir vägledande för de förslag som läggs fram (avsnitt 5.3), koncentreras framställningen på reglerna rörande banker (avsnitt 5.4). Detta görs av framställningstekniska skäl; som kommer att framgå av avsnitt 5.5-7 är de skäl för de nya reglerna som där anges i princip lika giltiga även beträffande andra finansiella företag.

5.2 Gällande bestämmelser om ägarprövning

Under detta avsnitt ges inledningsvis en beskrivning av ägarprövning m.m. beträffande bankaktiebolag och medlemsbanker. Med hänsyn till det sätt på vilket en sparbank är uppbyggd blir det inte aktuellt med regler om ägarprövning för dessa banker. Härfter beskrivs motsvarande bestämmelser för andra finansiella företag.

Vid bildande av ett bankaktiebolag skall prövas om de som kommer att inneha större aktieposter är lämpliga som ägare. I 2 kap. 3 § tredje stycket bankaktiebolagslagen (1987:618, BAL), föreskrevs tidigare att bolagsordningen skulle stadfästas och oktroj beviljas, om den planerade rörelsen kunde antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet. Detta innebar att ägarprövningen skulle göras inom ramen för en allmän sundhetsbedömning.

Denna prövning har numera kommit till direkt uttryck i lagtexten. I 2 kap. 3 § tredje stycket BAL anges – från och med den 1 januari 1995 – att bolagsordningen skall stadfästas och oktroj beviljas, om (punkt 1) den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet och (punkt 2) det inte kan antas att de som kommer att äga ett kvalificerat innehav i bolaget kommer att motverka en sund utveckling av verksamheten i bolaget. Prövningen görs av regeringen. En motsvarande bestämmelse finns i lagen (1995:1570) om medlemsbanker (2 kap. 2 § tredje stycket).

Med uttrycket kvalificerat innehav avses enligt 1 kap. 3 § 2 bankrörelselagen (1987:617, BRL), ett direkt eller indirekt ägande i ett företag, om innehavet representerar 10 % eller mer av kapitalet eller av samtliga röster eller annars möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget.

Prövning av ägares lämplighet skall även göras vid förvärv av aktier eller andelar i en bank som har bildats tidigare. Bestämmelser om sådan prövning och om vissa därmed sammanhängande frågor finns i 7 kap. 10-14 §§ BRL. Ett direkt eller indirekt förvärv av aktier eller andelar i en bank som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav, får enligt 7 kap. 10 § ske bara efter tillstånd av Finansinspektionen. Detsamma gäller i fråga om förvärv som innebär att ett kvalificerat innehav ökas så att det uppgår till eller överstiger 20, 33 eller 50 % av kapitalet eller röstetalet för samtliga aktier eller andelar i banken eller så att banken blir dotterföretag.

Tillstånd till nyss nämnda förvärv skall enligt 11 § första stycket ges, om det inte kan antas att förvärvaren kommer att motverka en sund utveckling

av bankens verksamhet. Finansinspektionen får vid meddelande av tillstånd föreskriva en viss tid inom vilken förvärvet skall genomföras (andra stycket). Inspektionen skall meddela beslut i tillståndsfrågan inom tre månader från det att ansökningen gjordes (tredje stycket).

Vad som i bestämmelserna sägs om förvärv avser även förvärv genom universalfång, t.ex. bodelning, arv, testamente och bolagsfusion (se prop. 1992/93:89 s. 194).

Den som avser att avyttra ett kvalificerat innehav eller en så stor del därav att innehavet därigenom kommer att understiga någon av de gränser som anges i 7 kap. 10 § skall enligt 12 § *underrätta* Finansinspektionen om detta. Vidare åligger det enligt 13 § första stycket ett bankaktiebolag eller en medlemsbank, när den får kännedom om att aktier eller andelar i banken har blivit föremål för ett sådant förvärv som avses i 10 § eller för en sådan avyttring som avses i 12 §, att snarast anmäla förvärvet eller avyttringen till inspektionen.

Härutöver skall ett bankaktiebolag eller en medlemsbank årligen till inspektionen anmäla namnen på de ägare som har ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar i banken och storleken på innehaven (13 § andra stycket).

I 7 kap. 14 § ges bestämmelser om *sanktioner* mot olämpliga ägare. Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten i banken, får Finansinspektionen besluta att aktierna eller andelarna inte får företrädas vid stämman (första stycket). Sådant beslut kan också meddelas, om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 10 § eller om förvärvet har skett i strid med inspektionens beslut (andra stycket). I de sistnämnda fallen kan inspektionen i stället besluta att röster avgivna för aktierna eller andelarna skall vara ogiltiga.

Finansinspektionen får också förelägga sådana ägare som avses i 14 § första och andra styckena att *avyttra* så stor del av aktierna eller andelarna att innehavet därefter inte är kvalificerat (tredje stycket).

Motsvarande ägarprövningsregler finns för kreditmarknadsbolag i 2 kap. 1 § och 5 kap. 11-15 §§ lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag (prop. 1992/93:89, bet. 1992/93:NU9, rskr. 1992/93:109). Bestämmelserna om ägarprövning för banker och kreditmarknadsbolag grundas på det andra banksamordningsdirektivet (89/646/EEG).

Regler om ägarprövning för värdepappersbolag har genom en lagändring som har trätt i kraft den 1 januari 1996 förts in i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse (2 kap. 1 § och 6 kap. 3 a-3e §§, SFS 1994:2015; jfr prop. 1994/95:50 och bet. 1994/95:NU12). Bestämmelserna grundas på investeringstjänstedirektivet (93/22/EEG) och överensstämmer i princip med dem som gäller i fråga om banker och kreditmarknadsbolag.

För försäkringsbolag har den 1 juli 1995 införts bestämmelser om ägarprövning i försäkringsrörelselagen (1982:713, 2 kap. 3 § och 3 kap. 2-2 c §§, SFS 1995:779; jfr prop. 1994/95:184 och bet. 1994/95:NU24). Bestämmelserna, som överensstämmer med dem som införts för andra finansiella företag, grundas på tredje skade- resp. tredje livförsäkringsdirektivet (92/49/EEG och 92/96/EEG).

5.3 Allmänna synpunkter

Banker och andra kreditinstitut har en central uppgift i det finansiella systemet och driver en från allmän synpunkt viktig verksamhet. Att rörelsen

bedrivs på ett tillfredsställande sätt är av betydelse för kapitalförsörjningen i samhället och för stabiliteten i betalningssystemet. Även för insättare och övriga konsumenter är det av intresse att bankverksamheten sköts på ett oklanderligt sätt. Prop.

Genom lagstiftningen uppställs regler för bankernas verksamhet i syfte att förhindra att verksamheten bedrivs så att skada för andra uppkommer. Detta har kommit till uttryck i lagregleringen – förutom i bestämmelser som uppställer krav i olika konkreta hänseenden – i det generella kravet på att verksamheten skall vara sund (2 kap. 3 § tredje stycket 1 BAL; se även 7 kap. 3 § BRL).

Det är viktigt att olämpliga personer förhindras att utöva inflytande över en banks verksamhet. Den allmänna principen om näringsfrihet måste i viss mån vika, eftersom bankväsendet är av stor betydelse för samhället i dess helhet. Banklagstiftningen innehåller därför bestämmelser om prövning av lämpligheten hos dem som skall äga större poster aktier eller andelar i en bank. Som tidigare nämnts skall sådan prövning ske dels i samband med att frågan om beviljande av oktroj prövas när en bank skall bildas (2 kap. 3 § tredje stycket 2 BAL och 2 kap. 2 § tredje stycket lagen om medlemsbanker), dels vid förvärv av aktier eller andelar i en redan bestående bank (7 kap. 10 och 11 §§ BRL). Bestämmelserna avser fall då förvärvet medför vad som betecknas som kvalificerat innehav eller att vissa gränsvärden uppnås.

Det finns nu anledning att överväga om regleringen av ägarprövningen och därmed sammanhängande frågor är lämpligt utformad. Detta gäller inte bara bestämmelser som syftar till att olämpliga personer så långt möjligt skall förhindras att bli ägare till aktier eller andelar som ger ett väsentligt inflytande i en bank. Det avser också möjligheten för tillsynsmyndigheten att ingripa mot en ägare som har visat sig olämplig eller som annars kan komma att missbruka sin ställning samt de sanktionsmedel som står till buds i sådana fall.

Den nuvarande lagstiftningen uppfyller inte dessa krav. Både utformningen av bestämmelserna om själva ägarprövningen och reglerna om sanktionsmedel kan ges en mer lämplig utformning. Vidare torde tillsynsmyndigheten för närvarande sakna möjlighet att ingripa, när en bank eller ett annat finansiellt företag har kommit att ingå i en företagsgrupp som är så svåröverskådlig att en effektiv tillsyn över det finansiella företaget inte kan bedrivas. Den sistnämnda frågan behandlas som nämnts i BCCI-direktivet (art. 2).

Mot bakgrund av vad som nu sagts finns det skäl att överväga en skärpning i vissa hänseenden av bestämmelserna om ägarprövning och vad som har samband därmed.

Det kan vidare ifrågasättas om nu gällande bestämmelser om ägarprövning fullt ut uppfyller vad som föreskrivs i andra banksamordningsdirektivet. Direktivets föreskrifter utgör dessutom minimiregler som inte hindrar att strängare regler uppställs i nationell lagstiftning. Till detta kommer att vad som föreskrivs om svåröverskådliga organisationsstrukturer i BCCI-direktivet saknar motsvarighet i vår nuvarande lagstiftning.

Det finns därutöver anledning att införa uttryckliga bestämmelser om lämplighetskrav beträffande dem som ingår i ledningen för en bank.

Motsvarande synpunkter kan läggas på värdepappers- och försäkringsområdena. Även om inte skyddsintressena är identiska med bankområdets, är skyddsbehovet stort, vilket illustreras av att lagstiftaren funnit det angeläget att reglera verksamheterna ingående. Även dessa sektorer påverkar samhällslivet i allmänhet och samhällsekonomin i synnerhet i viktiga avseenden. Till detta kommer att konsumenternas intressen skall tas

tillvara. Det är därför lika viktigt som beträffande bankområdet att se över Prop.
de bestämmelser om ägar- och ledningsprövning som är centrala för att
företag verksamma inom värdepappers- och försäkringsområdena fungerar
tillfredsställande.

5.4 Överväganden i fråga om banker

Prop.

5.4.1 Ägarprövning i samband med bildandet av en bank och vid förvärv av aktier eller andelar i en tidigare bildad bank

Regeringens förslag: Kravet på större ägare i banker skärps. Oktroj skall beviljas resp. förvärvstillstånd ges, om det kan antas att den blivande ägaren inte kommer att motverka en sund utveckling av bankens verksamhet och om förvärvaren även i övrigt är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av en bank. Vidare underlättas ägarprövningen genom att vissa typer av misskötsamhet i sig skall anses vara tillräckliga för att en person skall anses olämplig som ägare.

När ett kvalificerat förvärv gjorts genom universalfång krävs tillstånd av Finansinspektionen för att förvärvaren skall få behålla dessa aktier eller andelar. Förvärvstillstånd skall sökas inom sex månader från förvärvet.

En bestämmelse för juridiska personer som är ägare till ett kvalificerat innehav att till Finansinspektionen anmäla förändringar i ledningen införs.

Om teckningen av aktier eller andelar innebär att ett kvalificerat innehav i banken kommer att ägas av någon annan än dem som har prövats i samband med beviljande av oktroj, får banken inte bildas innan en prövning av de nya ägarna har skett.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian har föreslagits att det från misskötsamhetsrekvisitet görs undantag för särskilda skäl. Promemorian innehåller inte något förslag om en tidsfrist för förvärvstillstånd när ett kvalificerat förvärv gjorts genom universalfång.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser har i huvudsak tillstyrkt promemorians förslag (beträffande *Finansbolagens förening*, se avsnitt 5.5). *Bankföreningen och Fondbolagens förening* har ansett att det andra kravet på en kvalificerad ägare - att denne även i övrigt skall vara lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av en bank - är olämpligt och onödigt och att denna prövning som hittills bör ingå i det första kravet. Beträffande det tredje kravet på en kvalificerad ägare - allvarlig misskötsamhet - har *Bankföreningen* ansett att det inte skall göras något undantag för "särskilda skäl". Föreningen har därutöver anfört att det bör införas en tidsgräns inom vilken ansökan om tillstånd till universalfång av aktier eller andelar skall göras. *Fondhandlareföreningen* har anfört att misskötsamhetsrekvisitet i det tredje kravet på en kvalificerad ägare ger en alltför vag bedömningsgrund. *Stadshypotek* har ansett att bestämmelsen om skyldighet för ägare av kvalificerade innehav att anmäla ledningsförändringar inte bör införas. *Försäkringsförbundet* och *Fondbolagens förening* har anfört att det bör övervägas inom Finansinspektionen att upprätta bevakningsrutiner för att underlätta för sådana ägare att uppfylla sin skyldighet. *Bankföreningen* har ifrågasatt nödvändigheten av en kompletterande ägarprövningsbestämmelse för det fall andra personer än de som har ägarprövats tecknar ifrågavarande aktier.

Skälen för regeringens förslag: Som nämnts tidigare är bestämmelserna om förutsättning för beviljande av oktroj och om tillstånd till förvärv av aktier och andelar utformade på ett likartat sätt i fråga om kraven på

en ägares lämplighet. Vissa motivuttalanden beträffande de bestämmelser som gäller bankaktiebolag skiljer sig däremot åt. Prop.

Behovet av reform

I förarbetena till den tidigare lydelsen av bestämmelsen om beviljande av oktroj i BAL angavs att större ägare skulle bedömas uppfylla de kunskapsmässiga krav och vara så omdömesgilla i sitt handlande som erfordras för att de skulle kunna på ett långsiktigt och stabilt sätt driva en sund bankverksamhet (prop. 1989/90:116 s. 60). Det framhölls också att oktrojprövningen skulle utgöra en allsidig kvalitativ prövning.

Vid den ändring av bestämmelsen, som innebar att kravet på att aktieägare med kvalificerat innehav inte kan antas komma att motverka en sund utveckling av bankens verksamhet kom till direkt uttryck i lagtexten, angavs i förarbetena att ändringen närmast var av teknisk natur och syftade till att göra regeln om ägarprövning tydligare (prop. 1994/95:50 s. 281, se även s. 332).

Vid tillkomsten av bestämmelserna om ägarprövning vid förvärv av större aktieposter i redan bildade bankaktiebolag uttalades däremot att endast grava missförhållanden skulle kunna diskvalificera en förvärvare (prop. 1992/93:89 s. 111). Som exempel nämndes ett meddelat näringsförbud. Med detta måste ha avsetts de åtgärder eller försummelser som har föranlett ett sådant förbud. Vad som sägs i specialmotiveringen till bestämmelsen (nyss nämnd prop., s.195 ff) får också anses ge uttryck för uppfattningen att det skall vara fråga om förhållandevis allvarlig misskötsamhet för att tillstånd till förvärv skall vägras.

Om de berörda bestämmelserna, trots den snarlika utformningen, skall anses ha olika innebörd beror på om de bakomliggande förhållandena i de båda fallen skiljer sig åt på något avgörande sätt och vilken betydelse som bör fästas vid gjorda motivuttalanden.

Om en presumtiv ägare inte anses uppfylla lämplighetskravet vid oktrojprövningen blir resultatet troligen i stället att en godtagbar person inträder som ägare till de ifrågavarande aktierna. Det kan dock av olika skäl visa sig omöjligt att finna en sådan person. I så fall har stiftarna lagt ner arbete och kostnader i onödan. De kan emellertid inte anses ha ett berättigat anspråk på att någon som inte är lämplig skall få äga aktier som möjliggör ett väsentligt inflytande över bankens verksamhet. Sådant anspråk kan inte heller den tilltänkta ägaren ha. Ägarprövningen sker ju i såväl enskildas som det allmännas intresse.

Med hänsyn till vad som nu sagts får det anses motiverat att vid oktrojprövningen ställa förhållandevis stora krav på en blivande kvalificerad ägare för att han skall bedömas som lämplig. Denna ståndpunkt ligger i linje med vad som uttalades vid 1990 års ändring av 2 kap. 3 § BAL (prop. 1989/90:116 s. 60). Dessa uttalanden är dock inte förenliga med den lydelse av bestämmelsen som gäller från den 1 januari 1995.

I fall tillstånd vägras till ett förvärv av en post aktier eller andelar som medför väsentligt inflytande över ledningen av en bank har detta inte någon direkt inverkan på bankens drift. Att tillstånd inte ges bör vid vanlig överlåtelse i princip innebära att frågan om förvärv förfaller eftersom tillstånd skall sökas innan förvärvet har skett (se prop. 1992/93:89 s. 111). Har förvärvet redan skett, måste förvärvaren anses skyldig att överlåta aktierna vidare. Vägrat tillstånd innebär givetvis en nackdel för den avsedde förvärvaren. Den som inte uppfyller lämplighetskraven kan dock inte anses ha något berättigat anspråk på att få förvärva aktierna.

Vid förvärv av aktier genom universalfång inverkar ett uteblivet tillstånd i allmänhet inte på själva förvärvet. Det leder i stället till att förvärvaren måste avyttra aktierna. Med hänsyn till syftet med ägarprövningsbestämmelserna bör den som har förvärvat aktierna genom universalfång inte ges en bättre ställning än den vars förvärv sker genom överlåtelse.

Mot bakgrund av vad som nu sagts kan det inte anses föreligga sakliga skäl att ge ägarprövningen en annan innebörd vid förvärv av aktier i en redan bildad bank än vid beviljande av oktroj.

I förarbetena har understrukits att samma bedömning av ägarlämpligheten bör göras oavsett vid vilken tidpunkt den görs, före förvärvet eller under aktieägandets bestånd (se prop. 1992/93:89 s. 111, även s. 201). Med hänsyn till detta uttalande kan det starkt ifrågasättas hur stor betydelse som egentligen bör tillmätas nyss nämnda motivuttalanden. Sammanfattningsvis saknas således anledning att tillämpa de olika bestämmelserna på skilda sätt.

Innan förutsättningarna för att någon skall godtas som ägare till ett kvalificerat innehav behandlas närmare skall utformningen av bestämmelsen i 7 kap. 10 § BRL analyseras. Denna bestämmelse utgår enligt sin lydelse från att tillstånd skall inhämtas innan förvärvet sker. Detta har också understrukits i förarbetena till bestämmelsen (prop. 1992/93:89 s. 111). Sådant tillstånd krävs även i fråga om förvärv genom universalfång. Bestämmelserna i 7 kap. 10 och 11 §§ är alltså tillämpliga även i sådana fall.

När det gäller vissa förvärv genom universalfång, närmast arv och testamente, är det över huvud taget inte möjligt att få tillstånd innan förvärvet sker. I fråga om andra universalfång kan det knappast begäras att förvärvet skall anstå till dess att tillstånd har beviljats (exempelvis bodelning).

Lydelsen av 10 § är således missvisande och bör ändras. I ett andra stycke bör uttryckligen anges att tillstånd till ett kvalificerat innehav som huvudregel skall meddelas före förvärvet. Om förvärvet däremot har skett genom universalfång krävs tillstånd av Finansinspektionen för att förvärvaren skall få behålla de erhållna aktierna eller andelarna. För att ägarprövningen skall ske inom rimlig tid efter förvärvet bör som *Bankföreningen* föreslagit införas en tidsgräns inom vilken ansökan om tillstånd skall göras. Någon ändring av 11 § är inte nödvändig eftersom även tillstånd till förvärv genom universalfång är ett slags förvärvstillstånd.

Utgångspunkten för de nya reglerna

När det sedan gäller frågan hur bestämmelserna om ägarprövning bör utformas vill regeringen framhålla följande.

Som framgått bör bestämmelserna ha samma innebörd vid bildande av en bank som då fråga är om prövning av förvärv av aktier eller andelar i en bestående bank. I båda fallen bör det ställas förhållandevis stora krav på en ägare för att han skall anses vara lämplig.

En naturlig utgångspunkt är att reglerna om ägarprövning skall vara så effektiva att personer som är olämpliga att ha inflytande över en banks verksamhet så långt möjligt förhindras att vara ägare till kvalificerade innehav av aktier eller andelar i ett sådant företag.

För att någon enligt de nuvarande reglerna skall diskvalificeras såsom ägare till större innehav krävs att det kan antas att han kommer att motverka en sund utveckling av bankens verksamhet. På grund av regelns

uppbyggnad måste en bedömning i praktiken ofta grundas främst på åtgärder som han har vidtagit före prövningen eller på andra förhållande rörande honom som har inträffat före denna. Förarbetena tycks också utgå från en sådan tillämpning (se prop. 1992/93:89 s. 111 och 195 ff). Prop.

Det är emellertid en svår uppgift att utifrån vissa faktiska omständigheter göra ett välgrundat antagande om hur en viss person kommer att handla i framtiden. Prövningen orsakar visserligen inte några större problem när det rör sig om någon som upprepade gånger har begått grova brott eller på annat sätt grovt åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller på andra områden. Sådana fall kan dock inte antas vara särskilt vanliga.

Om i stället en presumtiv förvärvare tidigare i väsentligt hänseende har åsidosatt förpliktelser i näringsverksamhet eller på andra områden men uppger att han numera har tagit avstånd från sitt tidigare handlingsätt, kan det vara svårt att göra ett tillräckligt säkert antagande om förvärvarens framtida handlande. Detsamma gäller i många andra situationer.

I detta sammanhang förtjänar nämnas att en del uttalanden i förarbetena till bestämmelserna om ägarprövning vid förvärv av aktier ger uttryck för uppfattningen att vissa förhållanden *i sig* skall kunna vara diskvalificerande (prop. 1992/93:89 s. 111, 197 och 199). Detta går dock inte att förena med lydelsen av 7 kap. 11 § BRL.

Enligt den nuvarande bestämmelsen är utgångspunkten att den presumtive innehavaren är lämplig som ägare och att det måste finnas positivt stöd för motsatsen – ett antagande att han skall motverka en sund utveckling av bankens verksamhet – för att han skall kunna underkännas som ägare. Med hänsyn till betydelsen av att ägare till större innehav av aktier eller andelar verkligen är lämpliga att utöva det inflytande som innehavet medför, är det motiverat att ge bestämmelserna en annan utgångspunkt.

En annan lagteknisk lösning bör således väljas. Den nya regleringen bör ha till syfte dels att något skärpa kraven på en ägare till ett kvalificerat innehav, dels att underlätta ägarprövningen.

EG:s direktiv

Det finns först anledning att närmare beröra hur den nuvarande regleringen förhåller sig till föreskrifterna i frågan i andra banksamordningsdirektivet. Beträffande auktorisation av kreditinstitut anges i artikel 5 andra stycket att de behöriga myndigheterna skall vägra auktorisation om de, med hänsyn till behovet av sund och ansvarsfull ledning av kreditinstitut bedömer att lämpligheten hos aktieägare (eller medlemmar) som har kvalificerat innehav inte är tillfredsställande.

På motsvarande sätt föreskrivs i artikel 11 punkt 1 andra stycket andra banksamordningsdirektivet, med avseende på förvärv av kvalificerat innehav i ett kreditinstitut eller överskridande av vissa gränsvärden m.m., att de behöriga myndigheterna skall ha rätt att motsätta sig ett förvärv om de, med hänsyn till behovet av sund och ansvarsfull ledning av kreditinstitutet, bedömer att lämpligheten inte är tillfredsställande hos förvärvaren.

Tidigare misskötsamhet

Vad direktivet innehåller om krav på lämplighet hos ägare med hänsyn till behovet av en sund ledning av kreditinstitut ligger till grund för de

nuvarande bestämmelserna. Den som kan antas komma att motverka en sund utveckling av en banks verksamhet är givetvis olämplig som ägare i direktivets mening. Men en person kan tänkas vara olämplig som ägare även om ett sådant antagande inte kan göras. Den som t.ex allvarligt misskött sig i näringsverksamhet kan ofta redan på grund av detta förhållande anses vara olämplig som ägare till större innehav av aktier eller andelar i en bank.

Det är givetvis så att tilltron till bankerna kan rubbas om större innehav av aktier eller andelar tillhör personer, som i sin tidigare verksamhet har försummat grundläggande skyldigheter eller begått andra överträdelse av väsentliga bestämmelser. Detta gäller även om det inte skulle finnas tillräckliga skäl till antagande att en sådan person i framtiden kommer att motverka en sund bankverksamhet. Som nämnts står det inte i överensstämmelse med lydelsen av 7 kap. 11 § att beakta tidigare inträffade omständigheter sedda för sig.

En slutsats av vad som nu sagts är att det är lämpligt att såväl väsentliga överträdelse av skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter som allvarlig brottslighet skall vara tillräckliga *i sig* för att en person skall anses olämplig som ägare till ett kvalificerat innehav av aktier i en bank. Detta bör uttryckligen anges i bestämmelserna. En sådan reglering underlättar också tillämpningen, eftersom det i dessa fall inte krävs någon bedömning av hur personen kan förmodas handla i framtiden beträffande ledningen av banken.

Det är som *Fondhandlareföreningen* har påpekat viktigt att bedömningsgrunden inte är för vagt utformad. Tillstånd skall således inte beviljas om förvärvaren i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet. Något undantag – som föreslagits i promemorian – om förhållandena av särskilda skäl inte medför att ägaren bedöms vara olämplig bör inte införas. Som *Bankföreningen* anfört skall en person som allvarligt brutit mot god sed i näringsförhållanden under inga omständigheter kunna ha ett kvalificerat inflytande i en bank (se även författningskommentaren till 7 kap. 11 § BRL, avsnitt 13.14)

En fråga som bör övervägas i detta sammanhang är om det, för att en person skall diskvalificeras som ägare till aktier eller andelar som medger ett väsentligt inflytande över bankens skötsel, skall vara *klarlagt* att det föreligger sådana omständigheter som innebär att han är olämplig eller om det bör vara tillräckligt att det är oklart huruvida han är lämplig.

I ärenden som rör legitimation eller annan auktorisation gäller som en allmän princip att vid bedömning av frågan om beviljande av auktorisation hänsyn kan tas till att det är oklart om den sökande uppfyller lämplighetskraven, medan det vid prövning av om en person skall fräntas sin auktorisation bör krävas att det är klarlagt att han är olämplig.

I linje med detta resonemang bör det – vid prövning av om viss misskötsamhet i sig skall vara tillräcklig för att en person skall anses vara olämplig som ägare till ett kvalificerat innehav i en bank – vara klarlagt att den presumtive ägaren har handlat på ett sådant klandervärd sätt som avses i föreskriften.

Prognos om hur inflytande utnyttjas

Vid sidan av en sådan föreskrift som nu har berörts bör det liksom för närvarande finnas en bestämmelse, som ger den prövande myndigheten möjlighet att vägra en person som ägare på grund av en bedömning av hur

han kan antas komma att utnyttja det inflytande över ledningen av banken som innehavet ger honom. Prop.

Vid övervägande av utformningen av en sådan bestämmelse kan följande sägas. Den nuvarande presumtionen om lämplighet kan ändras på så sätt, att oktroj skall beviljas resp. förvärvstillstånd ges, om det kan antas att den blivande ägaren inte kommer att motverka en sund utveckling av bankens verksamhet. Med en sådan reglering kommer en person inte att godtas som ägare i de fall, då något välgrundat antagande om hans framtida agerande inte kan göras. Detta innebär en viss skärpning av kraven på större aktie- eller andelsägare.

Ett annat alternativ är att det för beviljande av oktroj resp. förvärvstillstånd skall fordras att det finns positivt stöd för att den blivande aktieägaren är lämplig som ägare med hänsyn till kravet på en sund bankverksamhet. Regeringen anser emellertid att en sådan reglering går alltför långt. Det kan visserligen i allmänhet förutsättas att den som äger ett kvalificerat innehav i en bank vill delta i ledningen av bankens verksamhet på något sätt. Det förekommer emellertid att någon, t.ex. en institutionell placerare, vill skaffa sig en betydande aktiepost i en bank enbart som kapitalplacering och inte önskar ta aktiv del i bankens verksamhet - i vart fall inte så länge den sköts på ett tillfredsställande sätt. Någon anledning att lägga hinder i vägen för sådana investeringar finns inte.

Det förra alternativet är således att föredra. En sådan reglering innebär att ovisshet som råder om en presumtiv ägare i något hänseende av betydelse skall beaktas till hans nackdel. Ovissheten måste emellertid avse ett förhållande av sådant slag, att det inte är möjligt att göra ett tillräckligt säkert antagande huruvida den ifrågavarande personen kommer att motverka en sund utveckling av verksamheten i banken.

Personliga egenskaper

Andra banksamordningsdirektivet innehåller som nämnts också föreskrifter om att ägare med kvalificerat innehav skall vara lämpliga med hänsyn till behovet av en ansvarsfull ledning av kreditinstitut. Detta krav gäller personliga egenskaper hos sådana ägare. Kravet har inte kommit till direkt uttryck i lydelsen av de nuvarande bestämmelserna; varken i BAL, lagen om medlemsbanker eller i BRL.

Det har ansetts att nämnda förutsättningar skall omfattas av den mera generellt avfattade lydelse som de nuvarande bestämmelserna har fått. I förarbetena till den tidigare lydelsen av 2 kap. 3 § tredje stycket BAL uttalades att större ägare skall bedömas uppfylla de kunskapsmässiga krav och vara så omdömesgilla i sitt handlande som erfordras för att de skall kunna på ett långsiktigt och stabilt sätt driva en sund bankverksamhet (prop. 1989/90:116 s. 60).

De egenskaper som det nu berörda lämplighetskravet omfattar bör främst vara ansvarskänsla och omdöme. Det är inte lämpligt att uppställa krav på sådana kunskaper som fordras för att delta i ledningen av en bank, eftersom det bör godtas att vissa seriösa större ägare endast avser att göra en kapitalplacering.

Bankföreningen och Fondbolagens förening har ansett att direktivets krav på prövning av personliga egenskaper för större ägare som tidigare bör ingå i den nu föreslagna bestämmelsens första del. Regeringen anser emellertid att det - för klarhetens skull - är lämpligt att det nu berörda kravet får komma till direkt uttryck i lagtexten. Bestämmelsen bör dock vara allmänt hållen. Den bör uttryckas så att ägaren även i övrigt är lämplig

att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av en bank. Genom en sådan föreskrift ges det också uttryckligt stöd för att beakta bl.a. jävsförhållanden (jfr prop. 1992/93:89 s. 195). Regleringen medger att det i praktiken ställs större krav på den som skall äga t.ex. 33 eller 50 % av aktierna i en bank än på den som endast kommer att inneha 10 % (beträffande frågan om möjligheten till en flexibel tillämpning av ägarprövningsreglerna, se avsnitt 5.5).

I detta sammanhang bör avslutningsvis några särskilda frågor beträffande ägarprövning beröras.

Prövning av juridiska personer

När det tidigare har talats om ägarprövning har av praktiska skäl använts uttryck som närmast haft avseende på fysiska personer som blivande aktieägare. Aktier och andelar i en bank kan givetvis förvärfas även av juridiska personer.

Prövning när det gäller juridiska personer avser ställföreträdare för den juridiska personen. Beträffande aktiebolag bör prövningen omfatta dem som ingår i styrelsen samt verkställande direktören. I fråga om andra juridiska personer bör personer i motsvarande ställning omfattas av prövningen.

Efter det att en juridisk person har fått tillstånd till ett förvärf av ett kvalificerat innehav kan företagens ledning förändras. Det bör då finnas en möjlighet att ingripa mot en ägare, i vars ledning det numera finns någon som inte är lämplig att utöva äganderätten. Sådant ingripande kan ske enligt 7 kap. 14 § första stycket BRL.

För att Finansinspektionen skall pröva frågan om lämplighet hos nya personer i ledningen för juridiska personer som är ägare till ett kvalificerat innehav är det nödvändigt att sådana ägare har skyldighet att till inspektionen anmäla ledningsförändringar. Att, såsom *Stadshypotek* anför, vissa kvalificerade ägare av utländskt ursprung skulle finna det onaturligt att till Finansinspektionen rapportera ledningsförändringar, utgör enligt regeringens mening inte skäl att ha någon annan åsikt. Finansinspektionen får dock antas, som *Försäkringsförbundet* och *Fondbolagens förening* föreslagit, överväga om bevakningsrutiner för att underlätta för sådana ägare att uppfylla sin skyldighet kan upprättas.

Omprövning vid bildande av en bank

Med anledning av ägarprövningsreglernas konstruktion vid bildandet av en bank uppkommer frågan om det finns utrymme för att de aktier eller andelar som vid prövningen angetts komma att ägas av vissa personer i själva verket kan komma att innehas av andra personer. Om så kan ske uppkommer frågan hur situationen skall behandlas. Den är inte beaktad i nuvarande reglering.

Problemet har samband med det sätt som aktier eller andelar förvärfas i en bank under bildande. För bankaktiebolag gäller följande. Sedan oktroj har beviljats, skall stiftarna upprätta en stiftelseurkund med vissa närmare uppgifter (2 kap. 6 § BAL). Teckning av aktier skall ske på stiftelseurkunden eller på en teckningslista som innehåller avskrift av stiftelseurkunden (2 kap. 7 § första stycket). Stiftarna avgör om aktieteckningen skall godtas och hur många aktier som skall tilldelas tecknarna (2

kap. 9 §). Beslut om bankens bildande fattas härafter på en konstituerande stämma (10 § första stycket). Prop.

Det kan således mycket väl inträffa att ett kvalificerat innehav av aktier i en nybildad bank senare kan komma att ägas av helt andra personer än de som i samband med ansökan om oktroj uppgetts som blivande ägare till sådana innehav. Det behöver inte, som *Bankföreningen* förmodat, vara fråga om aktietecknare som "på något sätt undgått kontrollen, vilket upptäckts först efter det att aktieteckningen avslutats".

Enligt regeringens mening är det inte acceptabelt att andra personer utan någon prövning av lämpligheten inträder som ägare i stället för dem, vilkas lämplighet har prövats i samband med beviljande av oktroj. Detta problem bör lösas genom en bestämmelse som stadgar att banken inte får bildas innan de nya ägarnas lämplighet har prövats enligt vad som föreskrivs i 2 kap. 3 § tredje stycket 2 eller fjärde stycket BAL. Motsvarande bestämmelser bör införas för medlemsbanker.

5.4.2 Ingripande mot olämpliga ägare till kvalificerade innehav m.m.

Regeringens förslag: Om den som äger ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten i banken, får Finansinspektionen besluta att ägaren inte vid stämma får rösta för fler aktier eller andelar än som motsvarar ett innehav som inte är kvalificerat. Detsamma gäller om ägaren allvarligt misskött sig.

Om en kvalificerad ägare av aktier eller andelar har underlåtit att ansöka om förvärvstillstånd, får Finansinspektionen besluta att han inte vid stämma får rösta för aktierna eller andelarna till den del de omfattas av tillståndskrav.

Om någon i strid med ett beslut av inspektionen har ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar, får ägaren inte rösta för aktierna eller andelarna till den del innehavet står i strid med beslutet. Detta förbud att rösta följer direkt av lag.

Finansinspektionen får också förelägga en ägare till ett kvalificerat innehav att avyttra den del av aktierna eller andelarna som han innehar utan tillstånd.

När en ägare till ett kvalificerat innehav inte får företräda sina aktier eller andelar vid stämma, kan domstol utse en förvaltare med rätt att företräda aktierna eller andelarna.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås dock att förvaltarens anspråk på betalning skall förenas med panträtt i aktierna.

Remissinstanserna: *Fondhandlareföreningen* har anfört att det bör framgå att rösträttsbegränsningen endast skall avse den del som medför att innehavet är kvalificerat. *Bankföreningen* och *Fondbolagens förening* har efterlyst ett förtydligande på denna punkt. *Fondhandlareföreningen* har anfört att det bör klargöras i lag att det åligger Finansinspektionen att omedelbart delge banken alla beslut i frågor som berör rösträtten. *Bankföreningen* och *Fondbolagens förening* har påtalat vikten av att så sker. *Stadshypotek* har ansett att konsekvenserna av den föreslagna

ordningen med förvaltare är alltför svåröverskådliga för att utan ytterligare utredning leda till lagstiftning. Om en sådan lagstiftning kommer till stånd har Stadshypotek anført att det av bestämmelsen bör framgå att en förvaltare endast skall förordnas om ett särskilt behov föreligger. *Hovrätten för västra Sverige* har förordat att det skall åligga Finansinspektionen att förordna förvaltare. *Finansinspektionen* har föreslagit att domstol, efter ansökan av förvaltaren, får besluta att de aktier eller andelar som förvaltaren företräder får säljas. Inspektionen har vidare efterlyst dels en lagfäst upplysningsskyldighet för den som skall prövas, dels utökade möjligheter att inhämta relevant, sekretessbelagd information från andra myndigheter. *Bankföreningen* och *Fondhandlareföreningen* har anført att det saknas ett godtagbart motiv till att införa en skyldighet för banken att förskottera ersättningen till förvaltaren.

Skälen för regeringens förslag: Av nu gällande regler följer att om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten i banken, får Finansinspektionen enligt 7 kap. 14 § första stycket BRL besluta att aktierna eller andelarna inte får företrädas vid stämman. Enligt tredje stycket får inspektionen i sådant fall också förelägga ägaren att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att innehavet därefter inte är kvalificerat.

Bestämmelsen har sin grund i artikel 11 punkt 5 första stycket i andra banksamordningsdirektivet. Där föreskrivs att medlemsstaterna skall vidta åtgärder, i fall då de som äger ett kvalificerat innehav i ett kreditinstitut utövar sitt inflytande på ett sätt som är ägnat att vara till förfång för en sund och ansvarsfull ledning av kreditinstitutet. Det anges vidare att sådana åtgärder får bestå bl.a. i förelägganden, sanktioner gentemot styrelsen och den verkställande ledningen samt i upphävande av rösträtt som är knuten till de ifrågavarande aktieägarnas aktier (eller medlemmarnas andelar).

Det har visat sig att bestämmelsen i 7 kap. 14 § första stycket medför tillämpningssvårigheter. Det är svårt att göra en bedömning av om det finns tillräcklig grund för ett antagande att en aktieägare kommer att motverka en sund utveckling av bankens verksamhet. Det finns därför anledning att försöka underlätta för Finansinspektionen att ingripa mot olämpliga ägare till kvalificerade innehav.

Förbud att rösta p.g.a. misskötsamhet

Som framgått föreslår regeringen nu att tillstånd till ett förvärv som medför kvalificerat innehav skall kunna vägras redan på grund av visad misskötsamhet (se avsnitt 5.4.1). På motsvarande sätt bör sådan misskötsamhet i sig utgöra grund för ingripande från Finansinspektionen genom förbud att rösta. Denna föreskrift bör kunna få särskild betydelse i fall då ägaren till ett större innehav är ett aktiebolag eller annan juridisk person och som ny styrelseledamot eller verkställande direktör inträder en person som har visat sin olämplighet genom att missköta sig i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter (eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet). I en sådan situation krävs dock att det är klarlagt att personen ifråga är olämplig.

Förbud att rösta p.g.a. prognos om hur inflytande utnyttjas

Prop.

Det kan ifrågasättas om det förutom en sådan regel finns något behov av en särskild bestämmelse som ger möjlighet att ingripa på grund av att det kan antas att en ägare kommer att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av bankens verksamhet.

Vid denna bedömning kan det inte bortses från att det undantagsvis kan finnas behov av att kunna ingripa på grundval av ett antagande om en ägares handlande i framtiden. Ett exempel är då en ägare till ett kvalificerat innehav – utan att ha motverkat en sund bankverksamhet eller visat misskötsamhet i något avseende – gör uttalanden om hur han avser att agera i fortsättningen och ett sådant agerande skulle strida mot sundhetskravet. Det finns således anledning att bibehålla en sådan regel.

Nyligen framkomna omständigheter

En särskild fråga som bör övervägas är om ingripande enligt 14 § första stycket, dvs. på grund av visat eller befarat olämpligt agerande, kan ske mot en ägare med anledning av något förhållande som har inträffat innan han fick tillstånd till det kvalificerade förvärvet.

Den situationen kan uppkomma att det framkommer mycket graverande omständigheter mot en person efter det att denne fått förvärvstillstånd till ett kvalificerat innehav – så allvarliga att ansökan skulle ha avslagits om dessa förhållanden hade varit kända vid tiden för prövningen. I ett sådant fall bör Finansinspektionen kunna ingripa. På det förvaltningsrättsliga området anses emellertid gälla att ett gynnande beslut som regel inte kan återkallas (se Strömberg, Allmän förvaltningsrätt 16 uppl. 1992 s. 80). Ståndpunkten grundas på hänsynen till den enskildes trygghet. Undantag från principen anses dock gälla under vissa förutsättningar, bl.a. om det påkallas av tvingande säkerhetsskäl eller om den enskilde har utverkat beslutet genom vilseledande uppgifter.

En grundläggande förutsättning för att ett gynnande beslut skall kunna återkallas i sådana undantagssituationer som nu nämnts är att det på det aktuella området finns en bestämmelse som medger återkallelse eller annan likvärdig åtgärd med anledning av visad olämplighet eller på annan liknande grund. Den nuvarande regleringen innebär att Finansinspektionen kan förbjuda ägaren att rösta för aktierna eller andelarna och förelägga honom att sälja del av aktierna eller andelarna, men endast om han utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av bankens verksamhet.

Med stöd av nuvarande bestämmelser kan inspektionen ingripa på grund av vad som blivit känt i efterhand endast i fall det kan antas att ägaren kommer att missbruka sitt inflytande.

Genom den nu föreslagna ändringen av 14 § första stycket kommer frågan dock delvis i ett annat läge. Enligt förslaget skall ingripande från Finansinspektionen kunna grundas på det förhållandet i sig att en ägare till ett kvalificerat innehav i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet. Bestämmelsen kan tillämpas även på misskötsamhet som har ägt rum i tiden före beslutet om förvärvstillstånd, om ägaren har lämnat vilseledande uppgifter i prövningsärendet. Denna förutsättning är i allmänhet uppfylld när det föreligger något graverande förhållande.

Finansinspektionen har efterlyst en lagfäst uppgiftsskyldighet för den som skall prövas. Syftet med en sådan bestämmelse skulle enligt inspektionen vara att berörda personer inte utelämnar för prövningen relevanta uppgifter. Enligt regeringens mening kan det rent allmänt ifrågasättas om en sådan icke-sanktionerad bestämmelse kan vara verkningsfull. Genom den nu föreslagna ändringen av 14 § första stycket kommer dessutom även denna fråga i ett annat läge. Sammanfattningsvis anser regeringen således att det inte finns anledning att införa någon lagreglerad uppgiftsskyldighet i detta sammanhang. Prop.

Finansinspektionens undersökning

I fråga om Finansinspektionens möjligheter att inhämta upplysningar från andra myndigheter för sin prövning görs följande bedömning. Trots den skärpning och de förtydliganden som nu föreslås beträffande ägar- och ledningsprövningen är det ändå fråga om missförhållanden som inte är bagatellartade som skall kunna medföra att exempelvis en förvärvare av aktier eller andelar i ett finansiellt företag inte godkänns som ägare. Det kan således inte förutses att Finansinspektionen kommer att behöva inhämta uppgifter från många myndigheter. Normalt torde vara att inhämta utdrag från kriminalregistret och centrala person- och belastningsregistret (PBR) hos Rikspolisstyrelsen samt från näringsförbudsregistret. Uppgifter från näringsförbudsregistret finns bl.a. i aktiebolagsregistret, bankregistret och försäkringsregistret. En eventuellt utökad rätt för Finansinspektionen att inhämta uppgifter från PBR kan åstadkommas genom förordningsändringar. Regeringen gör således i huvudsak samma bedömning som när bestämmelser om ägarprövning infördes för värdepappersbolag (prop. 1994/95:50, s. 141); nämligen att det inte torde föreligga något större behov av en allmän sekretessbrytande bestämmelse som ger Finansinspektionen rätt att inhämta uppgifter från andra myndigheter. Frågan är dock av en sådan betydelse att det kan finnas skäl att ge den en allsidig belysning i ett senare sammanhang.

Underlåtenhet att söka tillstånd m.m.

Enligt 7 kap. 14 § andra stycket BRL gäller att, om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som medfört kvalificerat innehav eller som inneburit en sådan ökning av ett kvalificerat innehav som nämns i 10 § andra meningen eller om förvärvet skett i strid med Finansinspektionens beslut, inspektionen får besluta att aktierna eller andelarna inte får företrädas vid stämma eller att röster avgivna för sådana aktier eller andelar skall vara ogiltiga. Inspektionen får också, enligt tredje stycket i paragrafen, förelägga en sådan ägare som nu nämnts att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att innehavet därefter inte är kvalificerat.

Dessa bestämmelser grundas på artikel 11 punkt 5 andra stycket i andra banksamordningsdirektivet. Där föreskrivs att åtgärder – bestående bl.a. i förelägganden, sanktioner gentemot styrelsen och den verkställande ledningen samt i upphävande av rösträtt – skall vidtas i fråga om fysiska eller juridiska personer som underlåter att lämna underrättelser vid avsikt att förvärva ett kvalificerat innehav m.m. Vidare anges där att, om aktier eller andelar har förvärvats trots att behöriga myndigheter har motsatt sig förvärvet skall medlemsstaterna, oavsett de åtgärder som i övrigt vidtas,

föreskriva antingen att rösträtten för sådana innehav inte får utövas eller att Prop. avgivna röster skall vara ogiltiga eller att de får förklaras ogiltiga.

Ingripanden

Direktivets utformning gör det angeläget att närmare beröra frågan om den lämpligaste sanktionen när någon har gjort ett förvärv utan tillstånd eller i strid med beslut av Finansinspektionen.

Den normala verkan av att någon har träffat avtal om förvärv av viss egendom utan tillstånd av myndighet - när sådant tillstånd krävs eller i strid med myndighets beslut - är att förvärvet är ogiltigt, dvs. överlåtelsen är villkorad av ett förvärvstillstånd (se exempelvis 13 § första stycket jordförvärvslagen (1979:230) och 7 § första stycket lagen (1992:1368) om tillstånd till vissa förvärv av fast egendom). Förvärv genom bl.a. bodelning, arv och testamente är emellertid i allmänhet undantagna från kravet på tillstånd.

När det gäller förvärv av aktier ligger saken till på ett annat sätt. Aktier köps i allmänhet på börsen genom ett värdepappersföretag, som handlar i eget namn. Företaget kan samtidigt ha uppdrag från andra personer att inköpa aktier av samma slag. Det kan därför vara svårt eller kanske till och med omöjligt att klarlägga från vem eller vilka det aktuella förvärvet har gjorts. Även fransett denna svårighet skulle det kunna skapa en allmän osäkerhet vid försäljning av aktier, om en säljare inte kunde vara säker på att försäljningen blir bestående.

Skyldighet att sälja

Med hänsyn till vad som nu sagts får det anses utslutet att införa ogiltighet som påföljd, när någon har förvärvat ett kvalificerat innehav av aktier utan tillstånd av Finansinspektionen eller i strid med inspektionens beslut. Däremot bör det liksom för närvarande finnas möjlighet att tvinga en sådan person att avyttra del av aktierna, om han inte självmant överlåter dem.

Innan aktierna eller en del av dem har avyttrats kan det var olämpligt att förvärvaren får utöva de befogenheter som följer med innehavet. Eftersom han antingen underlåtit att söka det tillstånd som krävs för förvärvet eller fått avslag på ansökan om sådant tillstånd är han inte lämplig som ägare till aktieinnehavet. Beträffande frågan om vilka åtgärder som bör kunna vidtas mot en sådan förvärvare kan följande nämnas.

Innehav av aktier kan sägas ge ägaren rättigheter i två hänseenden. I rent ekonomiskt hänseende ger aktierna rätt att uppbära den utdelning som har beslutats och att utnyttja nyemission och fondemission m.m. Innehavet medför även rätt att delta i beslut på bolagsstämma angående bolagets angelägenheter, dvs. att rösta på stämman.

Förbud att rösta

Det kan inte komma i fråga att förvärvaren skulle berövas de rent ekonomiska förmåner som följer av aktieinnehavet. Vad som ligger närmast till hands är att frånta förvärvaren rätten att på bolagsstämma rösta för de aktier som medför att innehavet är kvalificerat. Fråga uppkommer då om denna verkan bör inträda automatiskt vid förvärv utan tillstånd eller om det bör krävas ett särskilt beslut om detta.

Det senare alternativet har valts i gällande rätt. Enligt 7 kap. 14 § andra stycket BRL gäller som nämnts att Finansinspektionen i den angivna situationen kan besluta att aktierna eller andelarna inte får företrädas vid bolagsstämma eller att röster avgivna för sådana aktier eller andelar skall vara ogiltiga. Den stora nackdelen med den nu gällande ordningen är att det, trots den anmälningsskyldighet som åvilar banken enligt 7 kap. 13 §, kan dröja innan Finansinspektionen får kännedom om att någon har förvärvat ett kvalificerat innehav utan tillstånd eller i strid med inspektionens beslut. Under tiden kan förvärvaren ha utnyttjat rösträtten på ett sätt som inte är förenligt med sund bankverksamhet. Inspektionen kan visserligen förklara redan avgivna röster ogiltiga, men det är inte säkert att detta i praktiken inverkar på ett beslut som har hunnit verkställas. Mot denna befogenhet kan dessutom riktas vissa invändningar, mer om detta nedan.

Om förbudet att rösta för aktierna eller andelarna i stället skulle inträda automatiskt vid förvärv som medför eller på visst tidigare angivet sätt ökar ett kvalificerat innehav utan tillstånd eller i strid med meddelat beslut, skulle den fördelen vinnas att förvärvaren saknar möjlighet att missbruka rösträtten. En ordning som innebär att förbud att rösta för aktierna eller andelarna följer av lag, kräver dock att bolagsstämman utan större svårigheter kan konstatera att förutsättningar föreligger för ett sådant förbud.

Enligt 1 kap. 3 § punkt 2 BRL kan ett innehav, som representerar 10 % eller mer av kapitalet eller av samtliga röster, utgöra ett kvalificerat innehav även på grund av ett indirekt ägande. Med indirekt ägande avses här t.ex. att en person äger ett företag, vilket i sin tur äger aktier i en bank, eller - under vissa förutsättningar - att flera personer äger aktier i en bank (prop. 1992/93:89 s. 194 och prop. 1994/95:50 s. 139).

Ett kvalificerat innehav kan också föreligga, om innehavet av aktier eller andelar möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av banken utan att det uppgår till minst 10 % av kapitalet eller röstetalet (se prop. 1994/95:50 s. 139 f).

Av det sagda följer att det i vissa fall kan vara svårt att avgöra om det föreligger ett kvalificerat innehav. Den bedömning som skall göras i sådana fall kan kräva en närmare utredning. Det är inte praktiskt genomförbart eller ens lämpligt att ålägga bolagsstämma att göra denna prövning; den bör istället utföras av Finansinspektionen. Nuvarande ordning bör således i princip behållas.

Det finns dock anledning att närmare beröra frågan om de förutsättningar som bör gälla för att Finansinspektionen skall kunna besluta att ägare till aktier eller andelar, som har förvärvats utan tillstånd när sådant krävs, inte skall få utöva rösträtt för dem.

Bestämmelsen i 7 kap. 10 § BRL om att förvärv av aktier som medför bl.a. ett kvalificerat innehav bara får ske efter tillstånd av Finansinspektionen utgår enligt sin lydelse från att tillstånd skall ha erhållits innan förvärvet sker. I förarbetena har det också understrukits att ansökan om tillstånd skall göras före förvärvet (prop. 1992/93:89 s. 111). Även artikel 11 (punkt 1) i andra banksamordningsdirektivet innebär att den prövande myndighetens beslut skall avvaktas innan förvärv sker. I fråga om aktier som förvärvats genom universalfång kan dock ansökan om förvärvstillstånd i princip inte ske förrän efter det att förvärvet har ägt rum.

Finansinspektionen har emellertid enligt 7 kap. 14 § andra stycket befogenhet att ingripa med förbud att rösta endast under förutsättning att ägaren till ett kvalificerat innehav har underlåtit att ansöka om tillstånd (eller har förvärvat aktier i strid med inspektionens beslut). Det innebär bl.a.

att något ingripande enligt den bestämmelsen inte kan ske sedan förvärvaren har ansökt om tillstånd till förvärvet, även om ansökningen gjorts lång tid efter förvärvet. Ansökningen kan sedan vara föremål för prövning i upp till tre månader. Prop.

Det är otillfredsställande att en förvärvare, som inte har uppfyllt sin skyldighet att utverka tillstånd före förvärvet, skall kunna utöva rösträtt för de förvärvade aktierna under den tid som krävs för att Finansinspektionen skall få tillräckligt underlag för att kunna besluta i tillståndsfrågan. Detta gäller särskilt i fall då prövningen leder till att tillstånd vägras på grund av att förvärvaren anses olämplig som ägare till ett sådant aktieinnehav som det här är fråga om. I detta sammanhang bör särskilt uppmärksammas att regeringen nu föreslår att förutsättningarna för beviljande av tillstånd till förvärv skall skärpas så att det inte längre skall gälla en presumtion för att en förvärvare är lämplig som ägare.

Om en förvärvare under handläggningen av en ansökan om förvärvstillstånd motverkar en sund utveckling av bankens verksamhet, kan emellertid förbud att rösta meddelas med stöd av bestämmelserna i första stycket i 14 §. Detsamma gäller om någon annan förutsättning som anges där är tillämplig. Det finns således inte anledning att föreslå någon utvidgning av befogenheten att meddela röstförbud enligt andra stycket till att gälla även medan frågan om tillstånd är föremål för prövning.

Som framgått är emellertid förutsättningarna för att en ansökan om förvärvstillstånd skall avslås enligt 7 kap. 11 § första stycket inte desamma som krävs för att Finansinspektionen enligt 14 § första stycket skall kunna ingripa med röstförbud. Om den vars ansökan om tillstånd har avslagits redan har gjort det förvärv som medför kvalificerat innehav är det alltså möjligt att inspektionen inte kan ingripa.

I vissa fall föreligger ett sådant behov av ingripande. Det kan t.ex. vara så att förvärvaren trots avslagsbeslutet inte avyttrar aktierna eller så stor del av dem att han inte längre äger ett sådant innehav som han vägrats tillstånd till. För att komma tillrätta med detta problem föreslår regeringen att om någon i strid med ett beslut av inspektionen har ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar, får han inte rösta för aktierna eller andelarna vid stämman till den del innehavet står i strid med beslutet. Detta automatiska förbud att rösta gäller således oavsett om förvärvet skett före eller efter inspektionens avslagsbeslut.

Ogiltiga röster

När det sedan gäller befogenheten att förklara avgivna röster ogiltiga kan följande sägas.

I 7 kap. 14 § andra stycket BRL anges nu att, om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 10 § eller om förvärvet har skett i strid med Finansinspektionens beslut, får inspektionen besluta bl.a. att röster avgivna för sådana aktier eller andelar skall vara ogiltiga. I förarbetena till bestämmelsen har gjorts uttalanden som innebär att denna föreskrift endast skall avse röster som har avgetts före den tidpunkt då inspektionen meddelar sitt beslut i frågan (prop. 1992/93:89 s. 201).

Den som är missnöjd med ett beslut som har fattats av bolagsstämman i ett bankaktiebolag kan föra talan vid domstol om upphävande eller ändring av beslutet (8 kap. 16 § BAL). Sådan talan skall i allmänhet väckas inom tre månader från dagen för beslutet (andra stycket). Om så inte sker är rätten

till talan förlorad. I vissa särskilda fall får talan dock väckas senare (tredje stycket). Prop.

Regeln i 7 kap. 14 § om att röster i efterhand kan förklaras ogiltiga av en förvaltningsmyndighet är svårförenliga med de regler om upphävande eller ändring av bolagsstämmobeslut som finns i 8 kap. 16 §. Det är mindre lämpligt att beslut på en stämma kan få ett annat innehåll än det som bankens ledning och andra berörda utgått från, i synnerhet om det sker sedan tiden för klandertalan löpt ut. Detta kan nämligen orsaka svårigheter för banken och olägenheter eller förluster för aktieägarna. Till det kommer att förvaltningsmyndigheten – Finansinspektionen – har att ta ställning från andra utgångspunkter än dem som skulle ligga till grund för prövningen av en klandertalan.

Bestämmelsen har sin grund i en föreskrift i andra banksamordningsdirektivet (artikel 11 punkt 5 andra stycket). Föreskriften är begränsad till det fallet att aktier eller andelar har förvärvats trots att behöriga myndigheter har motsatt sig förvärvet. För sådana fall anges att medlemsstaterna skall, oavsett de åtgärder som i övrigt vidtas, föreskriva antingen att rösträtten för sådana innehav inte får utövas eller att avgivna röster skall vara ogiltiga eller att de får förklaras ogiltiga.

I direktivet anvisas alternativa sanktionsmöjligheter. Direktivföreskriften tycks vidare förutsätta att förbud att rösta liksom automatisk ogiltighet beträffande avgivna röster skall inträda i och med att ett förvärv sker i strid med beslut av behörig myndighet.

Mot bakgrund av vad som nu sagts bör bestämmelsen i 7 kap. 14 § andra stycket BRL ändras. Det är inte lämpligt att det finns en föreskrift som ger Finansinspektionen möjlighet att förklara avgivna röster ogiltiga för det fall att någon har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 10 §. När det gäller förvärv som sker i strid med beslut av Finansinspektionen bör, i enlighet med vad som krävs i direktivet, sådan verkan som anges där inträda i och med förvärvet. Förbudet avser endast de aktier eller andelar som förvärvaren inte har fått tillstånd att inneha.

Någon anledning att ha mer än ett av de alternativ som anges i direktivföreskriften föreligger inte. Av alternativen är den verkan som består i att rösträtt inte får utövas för det innehav som tillkommit i strid med inspektionens beslut att föredra. Som nämnts gäller detta även om förvärvet skett före Finansinspektionens avslagsbeslut. Eftersom ett beslut av inspektionen om att tillstånd inte ges till ett visst förvärv tillställts bankens ledning torde det inte föranleda några större svårigheter för en bolagsstämma att bedöma om en aktieägare saknar rätt att rösta för sina aktier. Som *Bankföreningen* och *Fondbolagens förening* anfört är det dock av största vikt att Finansinspektionen omedelbart informerar banken om beslutet. Regeringen utgår från att det regelmässigt går till på detta sätt. Något behov att, såsom *Fondhandlareföreningen* föreslagit, lagfästa detta åliggande föreligger inte.

Förbud att rösta för de aktier eller andelar som en ägaren innehar utan tillstånd kan vara en effektiv påföljd när denne inte kan få tillstånd. Förbudet bör kunna påskynda en avveckling av aktierna eller andelarna, eller så stor del av dem att innehavet nedgår till vad som är tillåtet. Ett sådant förbud har emellertid även andra verkningar. Det lägger en "död hand" över de aktier som omfattas av förbudet, vilket kan påverka majoritetsförhållandena på stämman.

Med hänsyn till de olägenheter som undantagsvis kan följa av förbud att rösta för förvärvade aktier eller andelar bör det övervägas att införa en möjlighet att företräda dem under den tid som förbud gäller för förvärvaren. Det är av lätt förståeliga skäl inte praktiskt möjligt att låta förra ägaren få representera aktierna eller andelarna så länge förvärvaren är förhindrad att göra det. En lämplig lösning skulle i stället kunna vara att införa en möjlighet att förordna en särskild förvaltare som företräder aktierna eller andelarna vid stämma.

Stadshypotek, som bl.a. visar på en rad praktiska problem kopplade till hur uppgiften skall registreras i VP-systemet, har anfört att bestämmelsen om förordnande av förvaltare inte är tillräckligt väl genomtänkt och att den därför tills vidare bör utgå. *Finansinspektionen* har befarat att osäkerheten om ägarsituationen kan bli bestående under en längre tid och föreslår att domstol, efter ansökan av förvaltaren, får besluta att de aktier eller andelar som förvaltaren företräder får säljas.

I detta sammanhang bör uppmärksammas att ett förbud för en kvalificerad ägare att företräda aktierna eller andelarna som han inte har fått tillstånd att inneha vid stämma, av *Finansinspektionen* kan kombineras med ett föreläggande för ägaren att avyttra dem enligt 7 kap. 14 § tredje stycket (mer om denna bestämmelse nedan).

En sådan kombination av åtgärder torde vara effektiv för att tillse att ägarsituationen klarnar. Ett föreläggande att avyttra aktierna eller andelarna kan nämligen enligt 7 kap. 23 § BRL förenas med vite. Vitet skall fastställas till belopp som kan antas förmå ägaren att följa föreläggandet (3 § lagen (1985:206) om viten) och kan alltså uppgå till ett högt belopp. Regeringen ser således inte något behov av att, som *Finansinspektionen* föreslagit, införa en reglering som medför att aktierna eller andelarna skall kunna säljas tvångsvis. I fråga om avstämningsbolag bör förordnande av förvaltare antecknas på ägarens aktiekonto (jfr 2 kap. 3 § aktiekontolagen (1989:827)). De av *Stadshypotek* påtalade praktiska problemen saknar därför aktualitet.

Regeringen anser således att det bör införas en möjlighet att förordna en särskild förvaltare som företräder aktierna eller andelarna vid stämma. Av bestämmelsen bör, som *Stadshypotek* anfört, framgå att en förvaltare endast skall förordnas om det finns särskilda skäl. Ett exempel – om än sällan förekommande – på en situation när behov av en förvaltare föreligger är om hela aktiekapitalet i en bank (finansiellt företag) överläts till en förvärvare som inte kan godtas.

Även då en ägare till ett kvalificerat innehav förbjuds att rösta för sina aktier med stöd av första stycket i 7 kap. 14 § BRL, dvs. när han utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten i banken, finns det ett behov av att aktierna företräds av en förvaltare. Befogenheten att förordna förvaltare skall därför gälla även i detta fall.

Ett initiativ till att en förvaltare förordnas bör tas av *Finansinspektionen*. Det kan finnas vissa skäl att – som *Hovrätten för Västra Sverige* anfört – även anförtro inspektionen uppgiften att besluta om utseende av förvaltare. I viss mån kan det dock ifrågasättas om det är lämpligt att *Finansinspektionen* utser förvaltare att rösta för ett kvalificerat innehav i ett av inspektionens tillsynsobjekt. Det är dessutom vanligt förekommande i lagstiftningen, bl.a. i den bolagsrättsliga, att domstol utser olika slag av förvaltare. Regeringen anser således att uppgiften att förordna förvaltare skall ankomma på domstol.

Till förvaltare skall utses en advokat eller annan lämplig person. Förvaltaren bör ha rätt att få skäligen ersättning för arbete och utlägg. Ersättningen bör betalas av ägaren till aktierna, dvs. den som ägde aktierna

då förbudet att rösta meddelades eller inträdde på grund av lag. Om förvaltaren och ägaren inte är ense om ersättningen bör domstolen fastställa ersättningen. Prop.

Bankföreningen och Fondhandlareföreningen har anfört att det inte är lämpligt att införa den i promemorian föreslagna skyldigheten för banken att förskottera beloppet. Det är emellertid av vikt att domstolen – i de fall då ett särskilt behov av en förvaltare föreligger – har möjlighet att förordna en lämplig person. En förutsättning för det är att förvaltaren med säkerhet vet att anspråket på arvode och kostnadsersättning verkligen tillgodoses. Regeringen anser det därför nödvändigt att förvaltaren är säkerställd för sitt anspråk på ägaren genom att banken på begäran skall förskottera beloppet. Om banken i undantagsfall inte skulle kunna få tillbaka sitt utlägg från ägaren är det en visserligen olycklig men, sett utifrån de intressen – bl.a. bankens eget – som skall tillgodoses av systemet med förvaltare, inte helt orimlig ordning.

Det kan förväntas att en förvaltares ersättningsanspråk blir måttliga eftersom uppdraget är begränsat till att utöva rösträtten för vissa aktier under normalt en kortare tid. Antalet förvaltaruppdrag kommer dessutom sannolikt att vara ytterst fåtaliga. Med hänsyn till vad som nu sagts finner regeringen inte tillräckliga skäl föreligga för att införa förslaget i promemorian om att förena förvaltarens anspråk på betalning med panträtt i aktierna.

Föreläggande att avyttra

Slutligen skall under detta avsnitt behandlas ett par frågor som har anknytning till 7 kap. 14 § BRL. Enligt 14 § tredje stycket får Finansinspektionen förelägga bl.a. en ägare som avses i andra stycket att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att innehavet därefter inte är kvalificerat. Bestämmelsen i andra stycket gäller, som tidigare nämnts, ägare till ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar som har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 10 § eller som har förvärvat aktier i strid med inspektionens beslut. Enligt 10 § fordras tillstånd inte endast till förvärv, som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav utan också till att innehavet ökas så att det uppgår till minst 20, 33 eller 50 % av kapitalet eller av röstetalet för samtliga aktier (eller andelar) eller så att banken blir dotterföretag.

Om någon som äger ett kvalificerat innehav förvärvar ytterligare aktier eller andelar, utan att ansöka om tillstånd eller i strid med beslut av Finansinspektionen, så att hans innehav därefter överstiger t.ex. 33 % av kapitalet, omfattas alltså förvärvaren av 14 § andra stycket. Enligt lydelsen av 14 § tredje stycket kan Finansinspektionen i sådant fall förelägga förvärvaren att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att innehavet därefter inte är kvalificerat. Bestämmelsen kan enligt sin lydelse inte anses medge att ett föreläggande avser en mindre del av aktierna eller andelarna.

Det finns inte något skäl till att ägaren skall behöva förlora sitt kvalificerade innehav, till vilket han tidigare har fått tillstånd, på den grunden att han underlåtit att söka tillstånd till att öka det kvalificerade innehavet till någon av de procentsatser som anges i 10 §. Bestämmelsen bör således ändras så att ett föreläggande för förvärvaren skall kunna gå ut på att han skall sälja så mycket att innehavet inte uppgår till det procenttal för vilket tillstånd saknas.

Att motsvarande – enligt 7 kap. 14 § andra och tredje stycket – gäller beträffande förbud att företräda aktier eller andelar vid stämman har tidigare nämnts. Prop.

5.4.3 Prövning av ledningen för en bank

Regeringens förslag: Lämplighetskravet på en banks ledning anges uttryckligen i bankaktiebolagslagen (2 kap. 3 §), i lagen om medlemsbanker (2 kap. 2 §) och i sparbankslagen (2 kap. 3 §). Vidare införs i bankrörelselagen en regel om att en banks oktroj under vissa förutsättningar skall återkallas av Finansinspektionen om bankens ledning inte uppfyller lämplighetskraven.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Finansinspektionen* har anfört att föreslagen bestämmelse om att ledningsprövningen kan leda till att oktrojen återkallas bör kompletteras med en möjlighet att i stället meddela varning. Vidare har inspektionen påtalat att det bör framgå att ett beslut att anmärka på bankens ledning skall kunna överklagas. *Finansinspektionen*, *Fondhandlareföreningen*, *Bankföreningen* och *Stadshypotek* har anfört att lämplighetsprövningen främst av praktiska skäl inte skall omfatta firmatecknare.

Skälen för regeringens förslag: Som nämnts tidigare har banker och andra kreditinstitut en central uppgift i det finansiella systemet. Det är därför väsentligt att verksamheten bedrivs på ett sunt sätt. Vikten av detta har ansetts motivera att det ställs vissa krav på större ägare i en bank. Samma förhållanden utgör skäl att uppställa lämplighetskrav för en banks ledning.

Med en banks ledning avses i första hand ledamöterna i bankens styrelse, även suppleanter (jfr 7 kap. 1 § fjärde stycket BAL). Prövningen skall således omfatta styrelsen, verkställande direktören (verkställande direktörerna) och dennes/deras ställföreträdare, dvs. de personer som har det yttersta ansvaret för hur verksamheten bedrivs. Som en rad remissinstanser anmärkt bör firmatecknare inte omfattas av prövningen. Antalet firmatecknare i en bank är ofta mycket stort och denna krets inkluderar i många fall personer som inte kan sägas ingå i bankens ledning. Inte heller delegater bör ingå.

I förarbetena till den lagändring då krav på en sund bankverksamhet infördes för att oktroj skulle beviljas, uttalades att bankens verkställande ledning skulle bedömas uppfylla de kunskapsmässiga krav och vara så omdömesgilla i sitt handlande som erfordrades för att de på ett långsiktigt och stabilt sätt skulle kunna driva en sund bankverksamhet (prop. 1989/90:116 s. 60). Det var uppenbarligen avsett att denna förutsättning skulle ingå i den föreslagna bestämmelsen om krav på en sund bankverksamhet. Den bestämmelsen finns numera i 2 kap. 3 § tredje stycket 1 BAL.

I första banksamordningsdirektivet (77/780/EEG, artikel 3 punkt 2 andra stycket) anges att de behöriga myndigheterna inte får bevilja auktorisation av kreditinstitut, om de personer som skall leda verksamheten inte är tillräckligt väl ansedda eller saknar tillräcklig erfarenhet för att kunna fullgöra sina uppgifter. I detta direktiv föreskrivs vidare i artikel 8 punkt 1 c att de behöriga myndigheterna får återkalla en auktorisation endast under

vissa förutsättningar, bl.a. att kreditinstitutet inte längre uppfyller de villkor som gäller för auktorisationen. Prop.

Vad direktivet innehåller om att ledningsprövningen skall utgöra en förutsättning för auktorisationen anses som tidigare nämnts följa av den allmänna sundhetsregeln i 2 kap. 3 § tredje stycket 1 BAL. Det är emellertid mer ändamålsenligt att lämplighetskravet får komma till direkt uttryck i lagstiftningen. Detta särskilt som motsvarande krav beträffande ägarprövning uttryckligen anges i bestämmelsen. En precisering av motsvarande ledningsprövningsregel bör även göras i sparbankslagen och i lagen om medlemsbanker.

Styrelse och verkställande direktör utövar den omedelbara ledningen av banken och har det direkta ansvaret för verksamheten. Den som ingår i ledningen bör ha de kvalifikationer som fordras för att driva rörelsen på ett korrekt sätt. Det finns därför anledning att ställa strängare krav beträffande lämpligheten när det gäller den som ingår i ledningen för en bank än då fråga är om den som avser att förvärva eller redan äger ett kvalificerat innehav.

Av dem som ingår i en banks ledning bör fordras ett tillräckligt kunnande på området eller i vart fall förmåga att skaffa sig sådan kunskap. Viss erfarenhet från näringsverksamhet eller något annat område av betydelse för uppgiften bör också förutsättas. Vidare bör den som ingår i ledningen ha de personliga egenskaper i fråga om omdömesgillhet som uppgiften kräver.

Mot bakgrund av vad som nu sagts bör det fastställas som en förutsättning för att bolagsordningen skall stadfästas och oktroj beviljas att de som tillhör ledningen för en bank har de insikter och den erfarenhet som måste krävas av dem.

Det sker givetvis efter hand ändringar i fråga om de personer som ingår i ledningen för en bank. Det bör därför finnas en befogenhet för Finansinspektionen att ingripa, om det skulle visa sig att någon nytillträdd person i ledningen inte uppfyller nyss angivna krav som gäller vid en banks bildande. Den lämpligaste lösningen på problemet är att den uppkomna situationen får utgöra grund för återkallelse av oktrojbeslutet. Detta dock förutsatt att rättelse inte sker inom viss tid efter det att inspektionen har anmärkt på förhållandet. För återkallelse bör dessutom krävas att förhållandet består när inspektionen skall besluta i saken.

Finansinspektionen har anfört att nu behandlad återkallelserregel bör kompletteras med en möjlighet att i stället meddela varning. Inspektionen har hävdad att det under vissa omständigheter kan förefalla alltför ingripande att återkalla ett tillstånd och som exempel angivit "då en styrelseledamot av ett i övrigt stort antal ledamöter befinns vara olämplig". Regeringen, som med eftertryck vill betona vikten av att kraven på lämplighet uppfylls av *alla* styrelseledamöter, anser i detta fall att en varning inte är ett tillräckligt verkningsfullt medel.

Bestämmelsen bör också vara tillämplig beträffande de personer, vars lämplighet prövades i samband med bankens bildande, om dessa senare visar sig inte uppfylla kraven.

Som nämnts har inspektionen att fatta beslut om att anmärka på ledningen i en bank samt att bestämma inom vilken tid rättelse skall ske, för att efter denna tidsrymds utgång kunna fatta beslut om återkallelse av oktrojen. Detta beslut kan överklagas till regeringen (se 7 kap. 24 § BRL).

5.4.4 Förhindrande av att en bank ingår i en svåröverskådlig företagsgrupp

Prop.

Regeringens förslag: Om det finns nära förbindelser mellan en bank och någon annan får oktroj beviljas och bolagsordning resp. stadgar stadfästas endast i fall dessa förbindelser inte hindrar en effektiv tillsyn över banken. Dessa förutsättningar skall gälla även vid tillstånd till förvärv av ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar. Om nära förbindelser som föreligger mellan en bank och någon annan hindrar en effektiv tillsyn över banken, får Finansinspektionen förelägga innehavare av aktier eller andelar som medför att förbindelserna är nära att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att så inte längre är fallet. När en sådan situation föreligger får Finansinspektionen besluta om röstförbud för de aktier eller andelar som grundar de nära förbindelserna. I ett sådant fall kan, om det finns särskilda skäl, en förvaltare förordnas. En bestämmelse om underrättelseskyldighet till Finansinspektionen införs för dessa situationer.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Finansinspektionen, Bankföreningen och Stadshypotek* har anfört att det måste klargöras att den effektiva tillsynen skall avse banken. *Stadshypotek* och *Bankföreningen* har föreslagit alternativa definitioner av begreppet "nära förbindelser". *Finansbolagens förening* har anfört att endast sådana ägarföretag som är hemmahörande i Sverige skall omfattas av begreppet "nära förbindelser" vid prövning av om effektiv tillsyn av det finansiella företaget kan ske. *Bankföreningen* har förordat en något annorlunda utformning av reglerna som avser tillstånd till förvärv av ett kvalificerat innehav. *Hovrätten för västra Sverige* har hävdad att en oktroj skall kunna återkallas om banken har kommit att ingå i en svåröverskådlig företagsgrupp.

Skälen för regeringens förslag: BCCI-direktivet innehåller en bestämmelse (artikel 2) om förstärkt tillsyn över finansiella företag som ingår i en grupp av företag (definierat i direktivet). Denna definition av företagsgruppen bygger på vad som i direktivet benämns "nära förbindelser".

Den närmare innebörden av uttrycket "nära förbindelser" anges i artikel 2 punkt 1 i direktivet. Med uttrycket förstås en situation där två eller flera fysiska eller juridiska personer är förenade a) genom ägarintresse, som innebär ett innehav, direkt eller genom kontroll, av 20 % eller mer av rösterna eller kapitalet i ett företag eller b) genom kontroll, som innebär förbindelse mellan ett moderföretag och ett dotterföretag eller en likartad förbindelse mellan någon fysisk eller juridisk person och ett företag; varje dotterföretag till ett dotterföretag skall också anses som dotterföretag till det senares moderföretag. "Nära förbindelser" omfattar också situationer där två eller flera fysiska eller juridiska personer kontrolleras genom en varaktig förbindelse till en och samma person.

Enligt punkt 2 i artikel 2 skall, om det finns nära förbindelser mellan en bank och andra fysiska och juridiska personer, auktorisation beviljas endast om dessa förbindelser inte hindrar myndigheterna från att utöva en effektiv tillsyn. Auktorisation skall också vägras, om lagar, förordningar eller administrativa bestämmelser i ett tredje land, som gäller för en eller flera fysiska eller juridiska personer till vilken eller vilka företaget har nära förbindelser, eller svårigheter vid tillämpningen av sådana bestämmelser, hindrar myndigheterna att utöva en effektiv tillsyn.

Det förutsätts i direktivet att auktorisation som har beviljats ett finansiellt företag skall kunna återkallas, om en effektiv tillsyn förhindras av skäl som

nu har angetts (punkt 3 i ingressen till direktivet). Det fordras således att även de finansiella företag som redan är auktoriserade skall uppfylla direktivets krav. Prop.

För att en effektiv tillsyn skall kunna bedrivas är det givetvis väsentligt att det kan klarläggas vilka företag som ingår i en nu aktuell företagsgrupp. Det bör därför förhindras att en oklar ägarsituation uppkommer eller får bestå. Det innebär i första hand att oktroj inte skall beviljas när en sådan situation föreligger. Även ingripanden när situationen har uppkommit bör övervägas.

Förutsättningarna för att "nära förbindelser" skall anses föreligga bör till en början preciseras. Definitionen bör, som *Stadshypotek* påtalat, för fullständighetens skull även omfatta fallet när det är en bank som äger andelar i ett annat företag. Definitionen bör innehålla att ett bankföretag och ett annat företag skall anses ha nära förbindelser om a) det ena företaget direkt eller indirekt genom dotterbolag äger 20 % eller mer av kapitalet eller disponerar över 20 % eller mer av samtliga röster i det andra företaget, b) det ena företaget direkt eller indirekt utgör moderföretag till det andra eller det finns annan likartad förbindelse mellan företagen eller c) båda företagen är dotterföretag till eller har en likartad förbindelse med en eller samma juridiska person eller står i ett motsvarande förhållande till en och samma fysiska person. Nära förbindelser föreligger även mellan en fysisk person och ett bankföretag, om den fysiska personen a) äger mer än 20 % av kapitalet eller disponerar över mer än 20 % av samtliga röster i bankföretaget, eller b) på annat sätt har sådant inflytande över bankföretaget att hans ställning motsvarar den ett moderföretag har i förhållande till ett dotterföretag eller det finns annan likartad förbindelse mellan honom och bankföretaget.

Vad som i bestämmelsen sägs om koncernförhållanden avses ha den innebörd som numera anges i 1 kap. 5 § aktiebolagslagen (1975:1385, jfr 1 kap. 11 § BRL - beträffande koncerndefinitionen, se avsnitt 8.2.4). I BAL regleras endast det förhållandet att ett bankaktiebolag är moderbolag (se 1 kap. 6 § BAL). Även begreppet likartade förbindelser kommenteras i avsnitt 8.2.4.

Finansbolagens förening har anfört att "endast sådana ägarföretag som är hemmahörande i Sverige skall omfattas av begreppet nära förbindelser vid prövning av om effektiv tillsyn av det finansiella företaget kan ske". Regeringen kan dock inte se något skäl till att begränsa nu aktuella regler tillämplighet på det sätt föreningen begärt.

Som nämnts bör oktroj inte beviljas en bank om den kommer att ingå i en svåröverskådlig företagsgrupp. Det skulle kunna hävdas att redan nuvarande sundhetsregel i 2 kap. 3 § tredje stycket 1 BAL möjliggör att oktroj vägras av denna anledning. Det kan dock knappast utläsas av regelns lydelse. Det är därför lämpligt att införa en uttrycklig bestämmelse.

En bank kan också komma att ingå i en svåröverskådlig företagsgrupp efter det att oktroj har beviljats. Detta kan t.ex. ske genom att aktier av den storlek som det är fråga om överläts till ett företag med oklara ägarförhållanden. I viss utsträckning bör en sådan situation kunna förhindras genom att Finansinspektionen vägrar tillstånd till förvärvet med tillämpning av den bestämmelse om ägarprövning som nu föreslås (7 Kap. 11 § första stycket BRL). Den bestämmelsen täcker dock inte alla fall då en bank till följd av en överlåtelse av aktier i banken kommer att ingå i en svåröverskådlig företagsgrupp. Det är därför lämpligt att uttryckligen reglera detta fall i en särskild bestämmelse.

Bestämmelserna i nu föreslagna 7 kap. 14 § andra och tredje stycket BRL om att Finansinspektionen kan förbjuda en förvärvare att företräda

sina aktier resp. att sådant förbud inträder automatiskt, blir tillämpliga när en förvärvare i nu aktuellt fall har underlåtit att ansöka om tillstånd eller har ett kvalificerat innehav i strid med inspektionens beslut. Då gäller också bestämmelsen om att det kan förordnas en förvaltare som har rätt att företräda aktierna (14 a §) och föreskriften att inspektionen kan förelägga en aktieförvärvare att avyttra del av aktierna (14 § fjärde stycket).

En bank kan komma att ingå i en svåröverskådlig företagsgrupp även av andra skäl än att aktier i banken övergår till ny ägare. Vad som här åsyftas är närmast att ägarförhållandena i ett företag, med vilket banken har nära förbindelser i den mening som avses i BRL, ändras på sådant sätt att ägarstrukturen blir oklar. I sådana fall kan situationen inte förhindras genom att tillstånd vägras till förvärv av aktier.

Den lösning som ligger närmast till hands är att den som äger de aktier som leder till att nära förbindelser uppstår, åläggs att avyttra så stor del av aktierna att så inte längre är fallet. Ett sådant åläggande bör ske genom ett föreläggande av Finansinspektionen. Föreläggandet kan förenas med vite (7 kap. 23 § BRL).

I praktiken behöver det inte gå så långt som bestämmelsen medger. Om de företag som berörs av de nära förbindelserna ändrar sin ägarstruktur, så att den inte längre kan anses svåröverskådlig, finns inte längre anledning för Finansinspektionen att ingripa.

I direktivet förutsätts att beviljad auktorisation skall kunna återkallas om en bank har kommit att ingå i en svåröverskådlig företagsgrupp.

De nuvarande bestämmelserna om återkallelse av oktroj i 7 kap. 16 § första stycket BRL kan inte anses tillämpliga i det nu angivna fallet. Detta gäller också vad som i punkt 5 sägs om att banken genom att överträda en bestämmelse som avses i 15 § eller på annat sätt visat sig olämplig att utöva sådan verksamhet som oktrojen avser. Den föreskriften måste avse den situationen att en bank har visat sig olämplig genom någon handling eller annat förhållningssätt från bankens egen sida. I det fall som nu är aktuellt är det emellertid fråga om en situation som har framkallats genom åtgärder av utomstående intressenter.

Hovrätten för västra Sverige har hävdats att en oktroj skall kunna återkallas om banken har kommit att ingå i en svåröverskådlig företagsgrupp. Återkallelse av oktroj är emellertid en mycket långtgående åtgärd som drabbar även andra med ekonomiska intressen i banken. En sådan sanktion bör undvikas om syftet kan uppnås med andra medel. Det har nu föreslagits att Finansinspektionen skall kunna meddela föreläggande vid vite att vidta åtgärder som innebär att de nära förbindelserna upplöses. Denna åtgärd bör enligt regeringens mening vara tillräcklig för att syftet med direktivet skall uppnås, om det undantagsvis skulle inträffa att en bank kommer att ingå i en svåröverskådlig företagsgrupp.

När en bank har kommit att ingå i en svåröverskådlig företagsgrupp och förhållandet skall avvecklas genom att ägaren till de aktier eller andelar som grundar de nära förbindelserna åläggs att sälja del av dem, kan det finnas risk att ägaren innan avveckling har hunnit ske missbruka sitt innehav genom att försöka få till stånd beslut som inte är förenliga med en sund bankverksamhet. Det bör därför finnas möjlighet att frånta ägaren rätten att rösta för aktierna eller andelarna under denna tid. En sådan regel bör kombineras med befogenhet att få en förvaltare med rätt att företräda aktierna eller andelarna förordnad.

Det bör även särskilt nämnas att när det i de nu föreslagna bestämmelserna sägs att nära förbindelser mellan en bank och någon annan hindrar en effektiv tillsyn över banken skall detta innefatta även den i direktivet (art. 2 punkt 2) nämnda situationen att lagar, förordningar eller administrativa

bestämmelser i ett tredje land, som gäller för fysiska eller juridiska personer till vilka banken har nära förbindelser, eller svårigheter vid tillämpning av bestämmelserna, hindrar utövandet av en effektiv tillsyn. Prop.

För att Finansinspektionen skall kunna ingripa när en bank kommit att ingå i en svåröverskådlig företagsgrupp krävs det en viss övervakning från inspektionens sida. Detta förutsätter att Finansinspektionen underrättas om fall då det föreligger nära förbindelser mellan en bank och någon annan. Det är lämpligt att banken åläggs skyldighet att underrätta inspektionen om ett sådant förhållande.

Denna skyldighet täcks i viss mån av bestämmelsen i 7 kap. 13 § första stycket BRL, enligt vilken en bank, när den får kännedom om att aktier eller andelar i banken har blivit föremål för ett kvalificerat förvärv, snarast skall anmäla förvärvet till inspektionen. Nära förbindelser kan emellertid föreligga i andra situationer än då ett förvärv medför ett innehav av minst 20 % av kapitalet eller röstetalet. En särskild bestämmelse om underrättelseskyldighet bör därför införas.

5.5 Överväganden i fråga om kreditmarknadsbolag

Regeringens förslag: I huvudsak motsvarande regler som för banker införs för kreditmarknadsbolag.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Finansbolagens förening* har avstyrkt förslaget om skärpning av lämplighetskravet avseende förvärvare av kvalificerat innehav av aktier i kreditmarknadsbolag.

Skälen för regeringens förslag: Verksamheten i kreditmarknadsbolag regleras i lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag. Det är att märka att aktiebolagslagen (1975:1385) och andra bestämmelser om aktiebolag i allmänhet är tillämpliga även ifråga om kreditmarknadsbolag, om inte annat följer av den nyssnämnda lagen (2 kap. 7 § första stycket denna lag).

Föreskrifterna i första och andra banksamordningsdirektivet avser kreditinstitut. I kreditmarknadsbolagslagen finns alltsedan lagens tillkomst bestämmelser om ägarprövning, vilka överensstämmer med dem som beträffande banker har tagits upp i BRL och BAL.

De ändringar som har föreslagits beträffande banker bör i huvudsak få motsvarighet beträffande kreditmarknadsbolag. Regeringen kan inte se något hållbart skäl till att, som *Finansbolagens förening* föreslagit, inte genomföra förslaget om skärpning av lämplighetskravet avseende förvärvare av kvalificerat innehav av aktier i kreditmarknadsbolag.

Regeringen vill dock betona följande. Det förekommer stora skillnader – bl.a. beträffande verksamhetens art – mellan de finansiella företagen. Bestämmelserna om ägar- och lämplighetsprövning för de olika företagen är i stort likalydande, men allmänt hållna. Enligt regeringens mening är det därför möjligt – och ibland kanske nödvändigt – att vid prövningen göra viss skillnad mellan de finansiella företagen om de faktiska förhållandena motiverar det.

I 2 kap. 11 § BAL och 2 kap. 5 § lagen om medlemsbanker föreslås ett nytt stycke som reglerar det fall att ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar i en nybildad bank senare kommer att ägas av helt andra personer än de som i samband med ansökan om oktroj uppgetts som blivande ägare till sådana innehav. Innebörden av bestämmelsen är att banken inte får bildas om inte de nya ägarna prövats och befunnits lämpliga (se även

beskrivningen av det sätt på vilket aktier eller andelar förvärvas i en bank under bildande, avsnitt 5.4.1). Eftersom aktiebolaget vanligen redan är bildat när ansökan om tillstånd att bedriva finansieringsverksamhet lämnas in till Finansinspektionen, fyller en motsvarande bestämmelse för kreditmarknadsbolag en mycket ringa funktion. Enligt regeringens mening bör följaktligen inte någon sådan regel införas i kreditmarknadsbolagslagen. Prop.

5.6 Överväganden i fråga om värdepappersbolag

Prop.

Regeringens förslag: I huvudsak motsvarande regler som för banker införs för värdepappersbolag.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Inte någon av remissinstanserna har särskilt kommenterat denna fråga.

Skälen för regeringen förslag: Värdepappersbolags verksamhet regleras i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse. Aktiebolagslagen är emellertid tillämplig beträffande värdepappersbolag, om inte annat följer av den nämnda lagen.

Som nämnts har regler om ägarprövning för värdepappersbolag genom en lagändring som trätt i kraft den 1 januari 1996 förts in i lagen om värdepappersrörelse (SFS 1994:2015; jfr prop. 1994/95:50 och bet. 1994/95:NU12). Bestämmelserna grundas på investeringstjänstedirektivet (93/22/EEG) och överensstämmer i princip med dem som gäller i fråga om banker och kreditmarknadsbolag.

De ändringar som nu föreslås beträffande banker och kreditmarknadsbolag bör också göras ifråga om värdepappersbolag. När det gäller skälen hänvisas till motiveringen av dessa bestämmelser. Det finns dock anledning att göra ett påpekande.

När det gäller befogenhet för Finansinspektionen att ingripa mot en olämplig ägare till ett kvalificerat innehav av aktier i ett värdepappersbolag anges i 6 kap. 3 e § första stycket lagen om värdepappersrörelse som förutsättning att en sådan ägare utövar eller "kan tänkas" komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten i värdepappersbolaget. Lydelsen avviker i fråga om de citerade orden från motsvarande bestämmelse i bl.a. BRL, där det anges "kan antas". Lydelsen överensstämmer inte heller med vad som anfördes i förarbeten till de ifrågakavande bestämmelserna (se prop. 1994/95:50 s. 141 och 355).

Uttrycket "kan tänkas" är alltför vagt och bör bytas ut mot "kan antas". Någon anledning att avvika från regleringen i andra lagar finns inte heller.

I avsnitt 5.5 har nu föreslagen lydelse av 2 kap. 11 § BAL och 2 kap. 5 § lagen om medlemsbanker kommenterats vad gäller kreditmarknadsbolag. Även ett värdepappersbolag är vanligen bildat vid ansökan om tillstånd att bedriva värdepappersrörelse. Enligt regeringens mening bör således motsvarande bedömning göras för värdepappersbolag, dvs. någon sådan regel bör inte heller införas i lagen om värdepappersrörelse.

5.7 Överväganden i fråga om försäkringsbolag

Prop.

Regeringens förslag: Motsvarande regler som för banker införs för försäkringsbolag.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Beträffande frågan om sanktioner mot en olämplig ledning i ett försäkringsbolag har *Finansinspektionen* förordat en annan lagteknisk lösning.

Skälen för regeringens förslag: I försäkringsrörelselagen (1982:713) finns såväl regler av associationsrättslig karaktär som rörelse regler för försäkringsbolag. I den lagen har från den 1 juli 1995 införts bestämmelser om ägarprövning (SFS 1995:719); jfr prop. 1994/95:184 och bet. 1994/95:NU24). Bestämmelserna, som överensstämmer med dem som införts för andra finansiella företag, grundas på tredje skade – resp. tredje livförsäkringsdirektivet (92/49/EEG och 92/96/EEG).

De ändringar som föreslås beträffande bl.a. banker bör också göras ifråga om försäkringsbolag. När det gäller skälen hänvisas till motiveringen av dessa bestämmelser.

Som *Finansinspektionen* förordat bör en annan lagteknisk lösning väljas i fråga om sanktioner mot en olämplig ledning i ett försäkringsbolag (se författningskommentaren till 19 kap. 11 § FRL).

6 Finansiella företags huvudkontor

Regeringens förslag: De försäkringsbolag, understödsföreningar, banker och kreditmarknadsbolag som har auktoriserats i Sverige skall också ha sitt huvudkontor här i landet.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens, dock med undantag för att understödsföreningar inte omfattades av förslaget.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har lämnat förslaget utan erinran. *Kammarrätten i Stockholm* har dock föreslagit att bestämmelsen skall ha en något annan lydelse.

Skälen för regeringens förslag: Finansiella företag har rätt att med stöd av sin hemlandsauktorisering bedriva verksamhet och erbjuda tjänster i andra medlemsländer dels genom att etablera en filial, dels genom gränsöverskridande verksamhet. Det är dock väsentligt att det finansiella regelsystemet innehåller bestämmelser som garanterar att det land som har auktoriserat ett finansiellt företag – och som därför är huvudansvarigt för tillsynen – har förutsättningar att bedriva en effektiv tillsyn. Det är således av vikt att företaget inte skall kunna försvåra tillsynen genom att förlägga såväl huvudkontoret (dvs. den faktiska ledningen för det finansiella företaget) som verksamheten till något annat land än där det är auktoriserat.

För att underlätta för tillsynsmyndigheten i det land som har auktoriserat det finansiella företaget att bedriva en effektiv tillsyn ändrar BCCI-direktivet (artikel 3) första skade- och första livförsäkringsdirektiven (73/239/EEG och 79/267/EEG) genom att artikel 8 i resp. direktiv kompletteras med en ny punkt (1 a). Enligt denna punkt skall ett försäkringsföretags huvudkontor vara beläget i samma medlemsstat som dess stadgeenliga säte. BCCI-direktivet ändrar också av samma skäl det

första banksamordningsdirektivet (77/780/EEG) genom att en ny punkt (2 a) införs i artikel 3. Innehållet i den första strecksatsen i denna punkt är att kreditinstitut som är juridiska personer – och som enligt sin nationella lagstiftning har ett stadgeenligt säte – skall ha sitt huvudkontor i samma medlemsstat som sitt stadgeenliga säte; andra strecksatsen avser kreditinstitut som inte är juridiska personer och saknar således tillämpning i Sverige. Bestämmelserna kompletteras med ett uttalande i ingressen (punkt 7) om att ett finansiellt företag skall ha sitt huvudkontor i sin ursprungsmedlemsstat och att det faktiskt skall bedriva verksamhet där.

Prop.

Direktivet ställer således krav på att i vart fall någon verksamhet skall bedrivas i den medlemsstat i vilken det finansiella företaget är auktoriserat och där det har sitt huvudkontor. Det bör dock noteras att detta inte hindrar det finansiella företaget från att uteslutande bedriva gränsöverskridande verksamhet till andra medlemsländer så länge verksamhet i form av faktisk ledning av rörelsen förekommer i auktorisationslandet.

Investerings-tjänstedirektivet (93/22/EEG, artikel 3.2) innehåller motsvarande regel för värdepappersföretag. Bestämmelsen är genomförd i svensk rätt genom ett nytt tredje stycke i 2 kap. 4 § lagen om värdepappersrörelse (prop. 1994/95:50, bet. 1994/95:NU12, rskr. 1994/95:164, SFS 1994:2015). Där stadgas att ett värdepappersbolag, dvs. enligt definitionen i 1 kap. 2 § 2 ett svenskt aktiebolag som fått tillstånd att bedriva värdepappersrörelse, skall ha inte bara sitt juridiska säte utan också sitt huvudkontor i Sverige. Denna bestämmelse bör nu omformuleras något samtidigt som motsvarande regel införs i försäkringsrörelselagen, lagen om understödsföreningar, bankrörelselagen och lagen om kreditmarknadsbolag.

7 Informationsutbyte och sekretess

7.1 Nuvarande regler på det finansiella området

Det finns sedan tidigare gemenskapsrättsliga regler om utbyte av sekretessbelagd information mellan myndigheter verksamma på området för finansiella tjänster. Bestämmelserna avser såväl kreditinstitut som försäkringsföretag och värdepappersföretag. Dessa regler – som i huvudsak är likalydande – finns i första banksamordningsdirektivet (artikel 12, i dess lydelse enligt andra banksamordningsdirektivet, 89/646/EEG, artikel 16), tredje skadeförsäkringsdirektivet (92/49/EEG, artikel 16), tredje livförsäkringsdirektivet (92/96/EEG, artikel 15) och investerings-tjänstedirektivet (93/22/EEG, artikel 25).

Bestämmelserna – som är minimiregler – har följande innebörd. Personer som är eller har varit anställda hos tillsynsmyndigheter samt revisorer och experter som är verksamma för myndighetens räkning skall vara bundna av tystnadsplikt. Tystnadsplikten innebär att förtrolig information som erhållits i tjänsten inte får röjas till någon annan person eller myndighet utom i sammandrag som omöjliggör identifikation av enskilda institut, med förbehåll i princip för fall som omfattas av straffrättslig lagstiftning (punkt 1). Tystnadsplikten skall inte hindra det informationsutbyte som förutsätts äga rum mellan medlemsländernas tillsynsmyndigheter. Utbyte av information får därför ske oberoende av tystnadsplikten (punkt 2). En tillsynsmyndighet som tar emot sekretessbelagd information från ett annat lands tillsynsmyndighet skall dock se till att sekretessen för dessa uppgifter består (punkt 3). Den mottagna informationen får inte heller användas annat än för vissa begränsade ändamål (punkt 4). I vissa undantagsfall får

sekretessbelagd information yppas oavsett om den inhämtats inom landet eller härrör från en medlemsstats tillsynsmyndighet. Undantag från sekretessen gäller vid civilrättsliga eller kommersiella förfaranden när ett finansiellt företag försatts i konkurs eller underkastats tvångslikvidation. Vidare gäller undantag från sekretessen i processsammanhang, om något av tillsynsmyndighetens beslut har överklagats eller på annat sätt blivit föremål för rättslig åtgärd. Sekretessbelagd information får också i vissa fall lämnas till organ som handhar ett finansiellt företags konkurs eller likvidation, till personer som är ansvariga för obligatorisk revision av finansiella företags räkenskaper och till centralbanker (punkterna 5 och 6).

Prop.

Vid genomförandet av de grundläggande reglerna för EG:s inre marknad för finansiella tjänster gjordes följande analys av bestämmelserna om utbyte av sekretessbelagd information (se prop. 1992/93:89 Ändrad lagstiftning för banker och andra kreditinstitut med anledning av EES-avtalet, m.m., s. 135 f, prop. 1994/95:50 Nya kapitaltäckningsregler m.m., s. 134 f och prop. 1994/95:184 Genomförande av EG:s tredje skade- resp. livförsäkringsdirektiv, s. 231 f). För att tillsynen över finansiella företag som verkar i olika länder skall bli effektiv är det av största vikt att EG-reglerna om obligatoriskt utbyte av information och fortlöpande samarbete mellan prövnings- och tillsynsmyndigheter fungerar väl. Beroende på sakens natur kommer myndighetskontakterna i vissa fall att vara mindre formaliserade. Det bedöms därför inte som ändamålsenligt att i lag ta in detaljerade föreskrifter om i vilka situationer och under vilka förutsättningar Finansinspektionen skall förse tillsynsorganen i andra länder – inom och utom EES – med uppgifter om i Sverige verksamma institut. Sådana föreskrifter kan vid behov meddelas genom förordning.

Det konstateras vidare att den informationsskyldighet som följer av EG-direktivens regler till stor del avser sådana uppgifter som är sekretessbelagda enligt 8 kap. 5 § första stycket sekretesslagen (1980:100) (mer härom under avsnitt 7.2.2, se även prop. 1992/93:120 om ändring i sekretesslagen med anledning av EES-avtalet, s. 21 f). En svensk myndighets möjlighet att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till en utländsk myndighet regleras i 1 kap. 3 § tredje stycket sekretesslagen. Uppgift som är sekretessbelagd enligt sekretesslagen får enligt bestämmelsen inte lämnas ut till utländsk myndighet eller mellanfolklig organisation i annat fall än om utlämnandet sker i enlighet med föreskrift därom i lag eller förordning eller om uppgiften i motsvarande fall skulle få lämnas ut till svensk myndighet och det enligt den utlämnande myndighetens prövning står klart att det är förenligt med svenska intressen att uppgiften lämnas till den utländska myndigheten eller mellanfolkliga organisationen. En annan fråga rör sekretess för uppgifter av förtrolig karaktär som inspektionen erhållit från en utländsk tillsynsmyndighet. Enligt 8 kap. 5 § fjärde stycket sekretesslagen gäller sekretess för uppgifter som erhållits enligt avtal härom med främmande stat eller mellanfolklig organisation, i den mån riksdagen godkänt avtalet.

I nämnda propositioner görs den bedömningen att bestämmelsen i 1 kap. 3 § sekretesslagen ger Finansinspektionen goda möjligheter att i tillsynsarbetet lämna ut handlingar och uppgifter till behöriga utländska myndigheter. Där konstateras vidare att såväl EES-avtalet som tilläggsavtalet till detta är av sådan karaktär som avses i 8 kap. 5 § fjärde stycket sekretesslagen och att bestämmelsen därför torde vara tillämplig på information som erhållits i enlighet med direktiv som ingår i de nämnda avtalen.

I nyss nämnda prop. 1992/93:89 anförts särskilt att det är av största betydelse för ett väl fungerande betalningsväsende att Riksbanken och

Finansinspektionen verkar i nära och förtroendefullt samarbete. Där konstateras också att sekretesslagens bestämmelser inte lägger hinder i vägen för sådant utbyte av information som de båda myndigheterna behöver för fullgörande av de uppgifter som ålagts dem. Prop.

Sammanfattningsvis har slutsatsen av de analyser av direktivens regler om informationsutbyte mellan tillsynsmyndigheter resp. tillsynsmyndigheter och centralbanker som gjorts i tidigare lagstiftningsärenden blivit att den svenska lagstiftningen väl motsvarar de krav som ställs i direktiven. Någon svensk lagstiftningsåtgärd med anledning av dessa direktivbestämmelser har således inte ansetts påkallad.

7.2 BCCI-direktivet

7.2.1 Allmänt om artikel 4

BCCI-direktivet, artikel 4, kompletterar under avsnitt 7.1 nämnda artiklar i tredje skade- och tredje livförsäkringsdirektiven, första banksamordningsdirektivet och investeringstjänstedirektivet. Bestämmelsen rör informationsutbyte mellan tillsynsmyndigheter och andra myndigheter som bidrar till att stärka stabiliteten hos det finansiella systemet. Nedan räknas de i direktivet beskrivna myndigheterna m.m. upp samt anges i vilka fall bestämmelsen kan anses tillämplig på svenska förhållanden.

- myndighet med ansvar för tillsyn över de organ som har befattning med finansiella företags likvidation, konkurs och liknande förfaranden

För svenskt vidkommande är bestämmelsen endast tillämplig för de kronofogdemyndigheter som av regeringen utsetts att vara tillsynsmyndigheter i konkurs, dvs. övervaka konkursförvaltarnas arbete med att förvalta konkursboet (se 7 kap. 25 § konkurslagen (1987:672) och förordningen (1988:400) om tillsynsmyndighet i konkurs).

- myndigheter med ansvar för tillsyn över de personer som ansvarar för lagstadgad revision av försäkringsföretags, kreditinstituts, värdepappersföretags och andra finansinstituts räkenskaper

Bestämmelser om revision finns för banker i 3 kap. bankrörelselagen och för försäkringsbolag i 10 kap. försäkringsrörelselagen. För kreditmarknadsbolag och värdepappersföretag gäller aktiebolagslagens regler om revision i 10 kap. Tillsyn över revisorerna utövas av Revisorsnämnden (se lagen (1995:528) om revisorer).

- oberoende aktuarier för försäkringsföretag som utövar lagstadgad tillsyn över dessa företag samt de organ som har till uppgift att övervaka dessa aktuarier

Bestämmelsen saknar tillämpning i Sverige.

- myndigheter eller organ som enligt lag är ansvariga för att upptäcka eller utreda överträdelser av bolagsrätten

I några av medlemsländerna saknas myndighet med ansvar för tillsyn över revisorer. Lagstadgad företagsrevision utförs i dessa länder av en viss myndighet eller av ett visst organ. Nu aktuell direktivbestämmelse skall ses som ett komplement till ovan beskriven regel som avser tillsynsmyndigheter för revisorer och saknar således aktualitet för svenska förhållanden.

- centralbanker och andra organ med liknande uppgifter i dessas egenskaper av monetära myndigheter och i förekommande fall till andra myndigheter med uppgift att utöva tillsyn över betalningssystem

För svensk del är bestämmelsen tillämplig på Riksbanken. Beträffande detta förhållande innehåller nu aktuell artikel i BCCI-direktivet en ny lydelse av första banksamordningsdirektivet och investeringstjänste-

direktivet som i huvudsak endast innebär införande av en ömsesidighet i utbytet av sekretessbelagd information. En motsvarande frivillig regel införs i tredje skade- och tredje livförsäkringsdirektiven. Prop.

Av bestämmelsen (artikel 4) framgår att det är frivilligt för medlemsstaterna att införa speciella regler om informationsutbyte mellan tillsynsmyndigheten och andra ovan nämnda myndigheter. Beträffande centralbanker gäller frivilligheten endast nu aktuella försäkringsdirektiv. Om medlemsstaterna beslutar att införa reglerna skall dock – med undantag för informationsutbytet med centralbanker – minst följande villkor vara uppfyllda. Den sekretessbelagda informationen skall användas för att utöva myndigheternas resp. tillsynsuppgifter. När informationen härrör från en annan medlemsstat får den inte vidarebefordras utan uttryckligt tillstånd från de myndigheter som har lämnat ut den och då endast för de ändamål för vilket myndigheten givit sitt tillstånd. Dessutom skall medlemsstaterna meddela kommissionen och de andra medlemsstaterna vilka myndigheter som har tillåtelse att motta information enligt denna punkt.

Genom BCCI-direktivet fogas även en ny punkt till första bank-samordningsdirektivet gällande vidarebefordran av information från tillsynsmyndigheten till clearingorganisation m.m. Bestämmelsen har sin direkta motsvarighet i investeringstjänstedirektivet (artikel 25 punkt 7). De villkor som skall vara uppfyllda är delvis annorlunda än de ovan angivna.

BCCI-direktivet innebär vidare (artikel 4, punkt 7) att samtliga gemenskapsrättsliga regler om utbyte av sekretessbelagd information – som tidigare har genomförts och nu genomförs i investeringstjänstedirektivet – nu på en gång införs i UCITS-direktivet (85/611/EEG).

Syftet med bestämmelsen i artikel 4 beskrivs i ingressen till direktivet på i huvudsak följande sätt. Det är lämpligt att föreskriva utbyte av information mellan tillsynsmyndigheterna och de myndigheter som bidrar till att stärka stabiliteten hos det finansiella systemet. Det är viktigt att sekretessen inte bryts (punkt 8) och det är nödvändigt att fastställa förutsättningarna för informationsutbytet (punkt 10). Vidarebefordran av uppgifter får ske endast efter tillstånd från den myndighet som har lämnat ut den. Dessa myndigheter får ställa stränga krav som villkor för tillståndet (punkt 11). Informationsutbyte bör tillåtas mellan tillsynsmyndigheter och centralbanker (punkt 12). Det är vidare lämpligt att i UCITS-direktivet införa samma tystnadsplikt och samma möjligheter till informationsutbyte för tillsynsmyndigheten (punkt 13).

Sammanfattningsvis kan följande sägas om BCCI-direktivets artikel 4. För medlemsstaterna är det *frivilligt* att genomföra reglerna om utbyte av sekretessbelagd information för tillsynsändamål mellan tillsynsmyndigheter och andra myndigheter som bidrar till att stärka stabiliteten i det finansiella systemet. Om reglerna införlivas skall - som nämnts - dessutom vissa ytterligare villkor uppfyllas. Det är således en fråga för medlemsstaterna att bedöma om de finner det lämpligt att på detta sätt *föreskriva* om utbyte av sekretessbelagd information för tillsynsändamål mellan tillsynsmyndigheten och ett antal andra myndigheter. I övrigt innehåller bestämmelsen vissa ändringar (minimiregler) i direktiven som utgör komplement till redan beslutade regler.

7.2.2 Bedömning och slutsatser

Regeringens bedömning: Det saknas anledning att som komplement till sekretesslagens regler genomföra de frivilliga föreskrifterna i

BCCI-direktivets artikel 4. Bestämmelsen föranleder inte heller i övrigt Prop.
nu någon svensk lagstiftningsåtgärd.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser utom *Riksbanken* har tillstyrkt eller lämnat förslagen utan erinran. *Finansinspektionen* har dock ifrågasatt om direktivets regler om informationsutbyte mellan tillsynsmyndighet och centralbank är genomförda utan någon svensk lagstiftningsåtgärd. *Riksbanken* har anført att det är lämpligt att föreskriva om informationsutbyte mellan Finansinspektionen och Riksbanken.

Skälen för regeringens bedömning: Det är uppenbart att ett väl utbyggt informationsutbyte mellan myndigheter - såväl nationellt som internationellt - förbättrar tillsynsmyndigheternas möjligheter att bedriva en effektiv tillsyn över finansiella företag. Det är dock möjligt att nå detta mål även på annat sätt än genom införlivande av gemenskapsrättsliga föreskrifter. Om de svenska sekretessbestämmelserna tillåter ett väl avvägt informationsutbyte av sekretesskyddad information mellan tillsynsmyndigheter och andra myndigheter som med sin verksamhet bidrar till att stärka stabiliteten i det finansiella systemet, finns det inte någon anledning att som komplement genomföra föreskrifterna i BCCI-direktivets artikel 4.

Som framgått ligger detta resonemang helt i linje med den analys som regeringen tidigare gjort av ifrågavarande obligatoriska direktivbestämmelser om informationsutbyte och sekretess mellan i huvudsak tillsynsmyndigheter i olika länder. Vid genomförande av första banksamordningsdirektivet, tredje skade- resp. livförsäkringsdirektivet och investeringstjänstedirektivet gjordes således den bedömningen att syftet med bestämmelserna kunde uppnås med gällande sekretessregler. Det finns nu anledning att göra motsvarande analys av de tilläggsregler om informationsutbyte som finns i BCCI-direktivet.

Den analys som bör göras sönderfaller i följande delfrågor. Dels en bedömning av om den information till och från nu aktuella myndigheter omfattas av sekretess enligt svensk lagstiftning, dels vilka personer som enligt svensk lagstiftning omfattas av denna sekretess och dels om utbyte av sekretessbelagd information.

Den första delfrågan är således om information till och från nu aktuella myndigheter omfattas av *sekretess enligt svensk lagstiftning*.

I 8 kap. 5 § sekretesslagen föreskrivs att sekretess gäller för uppgift om affärs- och driftförhållanden hos den som står under Finansinspektionens tillsyn om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs, dvs. sekretess med rakt skaderekvisit. För uppgift om ekonomiska förhållanden för annan som trätt i affärsförbindelse med den som är föremål för inspektionens verksamhet (kunder) gäller absolut sekretess.

Enligt 8 kap. 19 § sekretesslagen gäller sekretess hos tillsynsmyndighet i fråga om konkurs för uppgift om enskilds affärs- eller driftförhållanden, om det kan antas att den som uppgiften rör lider skada om uppgiften röjs (rakt skaderekvisit).

Sekretess gäller vidare enligt 9 kap. 12 § andra stycket sekretesslagen hos Revisorsnämnden i ärende om bl.a. disciplinärt ingripande mot godkänd eller auktoriserad revisor eller registrerat revisionsbolag eller om upphävande av godkännande, auktorisation eller registrering. Även här gäller ett rakt skaderekvisit.

Regler om sekretess hos Riksbanken finns i bl.a. 3 kap. 1 §, 5 kap. 2 §, 6 kap. 1 §, 8 kap. 8 § och 9 kap. 5 § sekretesslagen. I 8 kap. 8 § gäller

absolut sekretess; beträffande övriga bestämmelser gäller olika former av skaderekvisit. Prop.

Den tystnadsplikt som skall gälla enligt EG:s direktiv på det finansiella området innebär att *förtrolig* information som erhållits i tjänsten inte får röjas annat än under vissa förutsättningar. När det i den svenska sekretesslagen talas om uppgifter som lämnas i förtroende avses med detta en situation som skiljer sig från den som direktiven reglerar. En motsvarighet för svenska förhållanden bör vara sådan information vars spridning är till skada för den som uppgiften rör. Den skadeprövning som skall göras enligt bl.a. 8 kap. 5 och 19 §§ samt 9 kap. 12 § syftar just till att sådan information inte skall lämnas ut. I ovan nämnd prop. 1992/93:120 (s. 23) ansågs därför att sekretesslagen uppfyller de krav direktiven ställer och att någon lagändring i sak inte var påkallad i samband med Sveriges ingående av EES-avtalet. Det finns nu inte anledning att ha en annan uppfattning.

Nästa delfråga är vilka *personer* som enligt svensk lagstiftning omfattas av denna sekretess.

Medlemsstaterna skall enligt direktiven föreskriva att alla personer som arbetar eller som har arbetat för nu aktuella myndigheter samt revisorer och experter som är verksamma för dessa myndigheters räkning skall vara bundna av tystnadsplikt.

Tystnadsplikten innebär att ingen förtrolig information som erhålls i tjänsten får röjas till någon person eller myndighet utom i sammandrag eller i sammanställning som omöjliggör identifikation av enskilda institut, dock med förbehåll för fall som omfattas av straffrättslig lagstiftning.

I svensk lagstiftning finns en motsvarande bestämmelse i sekretesslagen. Enligt 1 kap. 6 § gäller nämligen ett förbud att röja eller utnyttja sekretessbelagd uppgift för myndighet där uppgiften är sekretessbelagd samt för person som på grund av anställning eller uppdrag hos myndigheten, på grund av tjänsteplikt eller på annan liknande grund för det allmännas räkning deltar eller har deltagit i myndighetens verksamhet och på så sätt fått kännedom om uppgiften.

Såsom redogörs för i avsnitt 7.1 gjordes en analys av bestämmelserna om *utbyte av sekretessbelagd information* vid genomförandet av de grundläggande reglerna för EG:s inre marknad för finansiella tjänster.

Regeringens bedömning där, som det inte heller här finns anledning att frångå, är att 8 kap. 5 § sekretesslagen är tillämpligt på information som erhållits i enlighet med bestämmelser grundade på EG-direktiv (jfr. prop. 1994/95:184 s. 231 och prop. 1994/95:50 s. 135).

I tidigare nämnda 14 kap. 1-3 §§ sekretesslagen finns allmänna bestämmelser om informationsutbyte mellan myndigheter. Den bestämmelse som normalt är tillämplig på ifrågavarande information är general-klausulen i 3 §. Där stadgas att sekretessbelagd uppgift endast får lämnas till en annan myndighet om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen skall skydda. När myndighet erhållit direktivbunden information från utlandet gäller att föreskrifterna i 14 kap. 1-3 §§ inte får tillämpas i strid med EG-direktiven. Dessa regler bör säkerställa att Finansinspektionen på ett säkert sätt vidarebefordrar information från en annan medlemsstat till myndighet i Sverige (jfr villkoret i BCCI-direktivets artikel 4 beträffande vidarebefordran av information från en annan medlemsstat).

Sammanfattningsvis kan följande sägas. I BCCI-direktivet förordas informationsutbyte av sekretessbelagda uppgifter för tillsynsändamål mellan tillsynsmyndigheter och andra myndigheter som bidrar till att stärka stabiliteten i det finansiella systemet. Detta informationsutbyte bör ske

mellan myndigheter inom landet och mellan inhemska och utländska myndigheter. Prop.

Vad gäller utbyte av sekretessbelagd information mellan inhemska myndigheter är det – av skäl som kommenterats ovan – för svenskt vidkommande här endast aktuellt att analysera informationsutbytet mellan å ena sidan Finansinspektionen och å andra sidan Kronofogdemyndigheten i egenskap av tillsynsmyndighet, Revisorsnämnden och Riksbanken.

För utbyte av information mellan Finansinspektionen och de andra myndigheterna gäller de allmänna reglerna i 14 kap. 1-3 §§ om informationsutbyte mellan myndigheter. Den bestämmelse som torde bli tillämplig här är generalklausulen i 3 § som säger att sekretessbelagd uppgift får lämnas till myndighet, om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen skall skydda. Det sägs i förarbetena att det är givet att generalklausulen särskilt ger utrymme för informationsutbyte bl.a. när det är fråga om myndigheter som har närbesläktade funktioner och som båda har rättslig befogenhet att direkt fordra in de utväxlade uppgifterna. I den mån Finansinspektionen har erhållit information från utlandet i enlighet med bestämmelser grundade på EG-direktiv gäller att föreskrifterna i 14 kap. 1-3 §§ inte får tillämpas i strid med dessa regler.

Det bör dock uppmärksammas att generalklausulen i 14 kap. 3 § inte är tillämplig på sådant material hos Riksbanken som omfattas av sekretess enligt 8 kap. 8 § första stycket, dvs. Riksbankens kassarörelse, valutahandel, in- och utlåningsrörelse, betalningsutjämnning samt handel med värdepapper eller rättigheter och skyldigheter som anknyter till sådana tillgångar. I 42 a § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank föreskrivs emellertid att i viktigare frågor som berör Bankstödsnämndens verksamhetsområde eller som i övrigt har samband med *betalningssystemets stabilitet*, skall Riksbanken samråda med Finansinspektionen, Riksgäldskontoret och Bankstödsnämnden. Vid ett sådant samråd skall Riksbanken lämna berörda myndigheter de uppgifter som behövs.

Den myndighet som erhåller information har att pröva om förutsättningarna för att sekretessbelägga informationen är tillämpliga där enligt tidigare nämnda bestämmelser i sekretesslagen. Om sekretess skall gälla, blir reglerna om yrkessekretess för anställda tillämpliga även där.

Därutöver ger bestämmelsen i 1 kap. 3 § tredje stycket sekretesslagen goda möjligheter för svensk myndighet att lämna ut handlingar och uppgifter till utländska myndigheter.

Det står således klart att sekretesslagen inte lägger hinder ivägen för ett väl avvägt utbyte av sekretesskyddad information – dvs. sådan information som myndigheterna behöver för fullgörande av de uppgifter som ålagts dem – mellan tillsynsmyndigheter och andra myndigheter som med sin verksamhet bidrar till att stärka stabiliteten i det finansiella systemet. Någon anledning att som komplement genomföra de frivilliga föreskrifterna i BCCI-direktivets art. 4 föreligger därför inte.

Som beskrivits i avsnitt 7.2.1 innebär art. 4 i BCCI-direktivet även vissa ändringar av obligatorisk natur. Dessa ändringar utgör dock endast ett komplement till redan tidigare beslutade gemenskapsrättsliga regler. Med det synsätt som beskrivits i avsnitt 7.1 – och som det nu saknas anledning att ändra på – bör inte heller dessa ändringar föranleda någon svensk lagstiftningsåtgärd.

Som framgått delar regeringen inte *Finansinspektionens* bedömning att det krävs en lagstiftningsåtgärd för att BCCI-direktivets regler om informationsutbyte mellan tillsynsmyndighet och centralbank skall anses

genomförd. Regeringen har dock förståelse för att det kan uppstå vissa problem vid tillämpningen av 42 a § riksbankslagen. Prop.

I propositionen Avveckling av bankstödet föreslår regeringen därför ett förtydligande av 42 § riksbankslagen. Enligt bestämmelsen där föreslagna lydelse skall Riksbanken samråda med Finansinspektionen i viktigare frågor som har samband med betalningssystemets stabilitet eller berör inspektionens tillsynsverksamhet. Vid ett sådant samråd skall Riksbanken lämna Finansinspektionen de uppgifter som behövs (se även motiveringen till ändringen av bestämmelsen, prop. 1995/96:172 s. 43 f).

8 Rapporteringsplikt för revisorer i finansiella företag

8.1 Huvuddragen i gällande rätt

8.1.1 Allmänt

I lagstiftning på det associationsrättsliga området föreskrivs regelmässigt en skyldighet att offentligt redovisa ett företags ekonomiska förvaltning, s.k. redovisningsskyldighet. Där finns vidare bestämmelser om obligatorisk medverkan av en eller flera externa revisorer för att kontrollera att den lämnade informationen är fullständig och riktig, s.k. revisionskyldighet. Revisionsplikt åvilar i huvudsak aktiebolag, ekonomiska föreningar, banker, försäkringsbolag och vissa handelsbolag.

När det gäller olika former av företagsrevision görs åtskillnad mellan intern och extern revision. Intern revision innebär att ett företags verksamhet, räkenskaper, kontrollanordningar eller andra rutiner löpande övervakas av ett inom organisationen verksamt organ, t.ex. en revisionsavdelning. Vid extern revision är revisorn däremot fristående i förhållande till företagsledningen och det företag han reviderar. I sin granskningsverksamhet skall den externa revisorn bevaka ägarnas intressen i förhållande till företagsledningen; granskningen omfattar således även företagsledningens förvaltning av företaget. Revisorn skall dessutom övervaka att regler till skydd för bl.a. borgenärer och anställda följs.

Den 1 juli 1995 trädde lagen (1995:528) om revisorer i kraft. Lagen gäller för sådana revisorer som har särskild behörighet att utföra lagstadgad revision. I lagen finns en bestämmelse om tystnadsplikt (18 §) som innebär att en revisor inte, till fördel för sig själv eller till skada eller nytta för annan, får använda uppgifter som han har fått i sin yrkesutövning. Han får inte heller obehörigen röja sådana uppgifter. En ny myndighet har inrättats, Revisorsnämnden, som skall ta hand om prövning och tillsyn.

Bestämmelser om revision finns bl.a. i aktiebolagslagen (1975:1385, ABL), bankrörelselagen (1987:617, BRL), försäkringsrörelselagen (1982:713, FRL) och lagen (1972:262) om understödsföreningar.

BCCI-direktivets bestämmelser om rapporteringsskyldighet för revisorer i finansiella företag (artikel 5) berör för svensk del följande företagsformer. Banker (bankaktiebolag, sparbanker och medlemsbanker), kreditmarknadsbolag, hypoteksinstitut, försäkringsbolag, understödsföreningar, värdepappersbolag och fondbolag.

Den i BCCI-direktivet stadgade rapporteringsplikten till tillsynsmyndigheten innebär en delvis ny och aktivare revisorsroll. Revisorns uppgifter och ansvar i företagen behandlas för närvarande i olika sammanhang. Även vissa förslag i ämnet har avlämnats. Under avsnitt 8.2.1 redovisas helt kort något om dessa utredningar.

I det följande ges en kort beskrivning av nu gällande bestämmelser om revision; närmast de regler som berör revisorers granskningskyldighet, uppgiftsskyldighet och tystnadsplikt. Prop.

8.1.2 Aktiebolagslagen

Aktiebolagslagens bestämmelser om revision är tillämpliga på bl.a. kreditmarknadsbolag, värdepappersbolag och fondbolag.

Varje aktiebolag skall ha minst en revisor med uppgift att granska bolagets årsredovisning jämte räkenskaperna samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning. Årsredovisningen består av resultaträkning, balansräkning och förvaltningsberättelse. Begreppet räkenskaper innefattar vanligen verifikationshantering, löpande bokföring, bokslut, arkivering av räkenskapsmaterial samt intern kontroll. Granskningen av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning är inriktad på att upptäcka eller förebygga olagliga eller på annat sätt oförsvarliga förvaltningsåtgärder.

ABL innehåller inte några bestämmelser om i vilken utsträckning en revisor kan uppträda som *rådgivare* åt ett bolag som han har uppdrag att granska. Av revisorns skyldighet att fullgöra sitt uppdrag under iakttagande av god revisors- och revisionsordning följer emellertid en rätt för honom att lämna råd och förslag till förbättringar med avseende på bolagets redovisning och förvaltning (jfr prop. 1975:103 s. 434 f). En sådan på revisionsuppdraget grundad rådgivningsverksamhet är både nödvändig och önskvärd.

En grundläggande förutsättning för att revisorn skall kunna fullgöra sitt uppdrag är att han har tillgång till allt material som har betydelse för uppdragets fullgörande. Enligt 10 kap. 8 § ABL skall styrelsen och verkställande direktören bereda revisorn tillfälle att verkställa granskning i den omfattning denne finner nödvändigt samt lämna de upplysningar och det biträde som revisorn begär. Att bolagsledningen vågar anförtro revisorn även mycket känsliga uppgifter beror till stor del på att revisorer har tystnadsplikt.

Revisors *tystnadsplikt* regleras i 10 kap. 13 § ABL. Enligt det lagrummet får revisor inte till enskild aktieägare eller utomstående lämna upplysningar om sådana bolagets angelägenheter som han fått kännedom om vid fullgörande av sitt uppdrag, om det kan skada bolaget. Revisor är dock skyldig att lämna medrevisor, granskare enligt 10 kap. 14 § samma lag, ny revisor och, om bolaget har försatts i konkurs, konkursförvaltare nödvändiga upplysningar om bolagets angelägenheter. Revisorn är dessutom skyldig att på begäran lämna sådana upplysningar till undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

Revisorn är vidare skyldig att till bolagsstämman lämna alla uppgifter som stämman begär om det inte skulle leda till en väsentlig skada för bolaget ("lända till väsentligt förfång"). För denna uppgiftsskyldighet krävs således ett stämmobeslut.

Enligt 10 kap. 10 § ABL skall revisorer för varje räkenskapsår avge en revisionsberättelse till bolagsstämman. Den skall innehålla ett uttalande om årsredovisningen gjorts upp enligt aktiebolagslagen. Revisorerna är skyldiga att i revisionsberättelsen *anmärka* om de vid sin granskning har funnit att styrelseledamot eller verkställande direktör har handlat i strid med aktiebolagslagen eller bolagsordningen. Anmärkningen skall alltid vara skriftlig och tas in i revisionsberättelsen.

Revisorer kan även i övrigt i revisionsberättelsen meddela *upplysningar* som de anser att aktieägarna skall ha kännedom om. Det kan gälla uppgifter i anslutning till årsredovisningen som en revisor inte är skyldig att lämna men som kan ha ett visst informationsvärde. Prop.

I 10 kap. 11 § ABL finns bestämmelser om sådana uttalanden – *erinringar* – som revisor gör till styrelse eller verkställande direktör men som han inte anser vara av sådan beskaffenhet att de bör komma till aktieägarnas eller allmänhetens kännedom på grund av att de är mindre betydelsefulla eller berör affärshemligheter. Även erinringar skall göras skriftligen. I begreppet erinringar innefattas i princip alla uttalanden till bolagsledningen utom sådana "muntliga påpekanden som revisorerna själva anser vara av alltför ringa vikt för att böra ges i skriftlig form" (se prop. 1975:103 s. 435).

Föreskrifterna i 11 § hindrar inte att revisorn muntligen eller skriftligen – t.ex. i form av en revisionspromemoria – framför kritik eller iakttagelser av mindre allvarligt slag till bolagsledningen. Sådana synpunkter kallas *påpekanden*.

En revisor är på grund av sin ställning som bolagsorgan skyldig att vid fullgörande av sitt uppdrag gentemot bolaget iaktta den omsorg som det kan krävas av en syssloman. Denna bedömning får göras mot bakgrund av aktiebolagslagens och bolagsordningens bestämmelser om revisors plikter och kvalifikationer.

I 15 kap. ABL finns bestämmelser om *skadestånd*. Av 2 § följer att revisor som vid fullgörande av sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet skadar bolaget, skall ersätta skadan.

ABL innehåller inga bestämmelser om *straff* för revisor som uppsåtligen eller av oaktsamhet missköter sitt uppdrag. Straffansvar för sådan försumlighet kan dock i vissa fall komma ifråga enligt brottsbalken.

8.1.3 Bankrörelselagen

Prop.

Bestämmelserna om revision för banker finns i 3 kap. BRL. Reglerna är gemensamma för banker med olika associationsformer och reglerna överensstämmer i huvudsak med motsvarande bestämmelser i ABL.

Regler om revisorers tystnadsplikt och uppgiftsskyldighet finns i 3 kap. 14 § BRL. Paragrafen överensstämmer i stort med 10 kap. 13 § ABL. Om tystnadsplikten åsidosätts kan revisorn ådra sig skadeståndsansvar enligt 5 kap. 2 § BRL.

Bestämmelserna om revisors skyldighet och möjlighet att göra olika uttalanden under eller efter slutförd revision enligt BRL överensstämmer i stort med 10 kap. 10 och 11 §§ ABL (se 3 kap. 11 och 12 §§ BRL).

8.1.4 Försäkringsrörelselagen

Bestämmelser om revisorer i försäkringsbolag finns i 10 kap. FRL. Reglerna överensstämmer i huvudsak med de bestämmelser som gäller för allmänna aktiebolag.

Regler om revisors tystnadsplikt och uppgiftsskyldighet finns i 10 kap. 14 § FRL. Paragrafen överensstämmer i stort med motsvarande bestämmelse i ABL och BRL. Om tystnadsplikten åsidosätts kan revisorn ådra sig ansvar enligt 16 kap. 2 § FRL.

Bestämmelserna om uppgiftsskyldighet i revisionsberättelsen överensstämmer med motsvarande bestämmelser i ABL och BRL. Revisor skall sålunda *anmärka* särskilt angivna förhållanden men har också möjlighet att i revisionsberättelsen anteckna de *upplysningar* som han önskar meddela aktieägarna resp. delägarna, de delegerade och garanterna.

På motsvarande sätt som i ABL och BRL finns en bestämmelse om skriftliga *erinringar* (10 kap. 12 § FRL).

8.1.5 Lagen om understödsföreningar

Bestämmelser om revision i understödsföreningar finns dels i lagen om understödsföreningar (31 och 32 §§), dels i lagen (1951:308) om ekonomiska föreningar (45 §, 46 § 1 och 2 mom. samt 49-51 §§). I förhållande till ABL, BRL och FRL är antalet bestämmelser som rör revisorer få.

Någon uttrycklig bestämmelse som reglerar revisors tystnadsplikt finns inte. För den som är godkänd eller auktoriserad revisor gäller dock den tidigare nämnda bestämmelsen om tystnadsplikt i 18 § lagen om revisorer.

Reglerna om uppgiftsskyldighet i revisionsberättelsen överensstämmer, vad gäller lagreglering och terminologi, i väsentliga avseenden med dem som finns i ABL, BRL och FRL.

8.1.6 Hypoteksinstitut

Prop.

Bestämmelser om revision för *Stadshypotekskassan* finns i lagen om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och i förordningen (1992:1124) med reglemente för Konungariket Sveriges stadshypotekskassa.

För revisorer i kassan saknas uttryckliga regler om tystnadsplikt och om vilka uttalanden revisor skall göra under eller efter slutförd revision. Den nämnda bestämmelsen om tystnadsplikt i 18 § revisorslagen gäller dock.

För *Sveriges allmänna hypoteksbank* gäller lagen om Sveriges allmänna hypoteksbank och förordningen (1994:1535) med reglemente för Sveriges allmänna hypoteksbank.

Även för hypoteksbanken saknas uttryckliga regler om revisors tystnadsplikt och vilka uttalanden revisor skall göra under eller efter slutförd revision. Även här gäller dock bestämmelserna om tystnadsplikt för revisorer i 18 § revisorslagen.

För *Svenska skeppshypotekskassan* gäller lagen om Svenska skeppshypotekskassan.

Inte heller i lagen om Svenska skeppshypotekskassan finns någon bestämmelse om tystnadsplikt. För revisor som är godkänd eller auktoriserad gäller dock bestämmelsen i 18 § revisorslagen om tystnadsplikt.

Revisionsberättelsen skall enligt 28 § lagen om Svenska skeppshypotekskassan innehålla en redogörelse för omfattningen och resultatet av revisorernas granskning samt ett uttalande om anmärkning finns med avseende på förvaltningsberättelsen, de i denna upptagna resultat- och balansräkningarna, styrelsens bokföring eller inventering av de under dess förvaltning stående tillgångarna eller i övrigt beträffande styrelsens förvaltning. Om det finns anledning till *anmärkning* skall detta anges i revisionsberättelsen. Revisorerna skall också i berättelsen meddela de *erinringar* som de anser påkallade. Begreppet *erinringar* tycks här motsvara vad som i ABL m.fl. lagar benämns *upplysningar*. De förhållanden som skall anmärkas är dock inte av samma omfattning som i bl.a. ABL.

8.2 Överväganden och förslag

8.2.1 Allmänt

Regeringens förslag: I fråga om rapporteringsplikt för revisorer i finansiella företag skall direktivets (artikel 5) miniminivå genomföras i svensk lagstiftning.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningens förslag går dock i några fall utöver direktivets miniminivå.

Remissinstanserna: Inte någon remissinstans har haft invändningar mot att endast direktivets miniminivå genomförs. *Föreningen auktoriserade revisorer (FAR)*, *Svenska revisorssamfundet (SRS)*, *Sveriges Advokatsamfund*, *Förskriftsförbundet* och *Stadshypotek* har understrukt det lämpliga i att direktivets miniminivå strikt införlivas i svensk lagstiftning.

Skälen för regeringens förslag: Som nämnts utreds för närvarande revisorernas roll i företagen på olika håll. I det följande lämnas en mycket kortfattad redogörelse för dessa utredningar.

Aktiebolagskommittén har lagt fram förslag till ändringar i ABL i delbetänkandet Aktiebolagets organisation (SOU 1995:44). Förslaget innebär bl.a. ändringar i kapitlet om revision och särskild granskning i ABL (10 kap.). Förslaget bereds för närvarande inom regeringskansliet. Regeringen kommer emellertid inte att inom den närmaste tiden lägga fram någon proposition i ämnet.

Beträffande frågan om anmälan om misstanke om brott anför kommittén bl.a. följande. Det framstår idag som motiverat att ålägga revisorer i samtliga aktiebolag skyldighet att underrätta åklagare om brott som de upptäcker under sin granskning. För att underrättelseskyldighet skall uppstå bör det krävas att brottet är av den art att det enligt gällande rätt skall *anmärkas* i revisionsberättelsen. Skyldigheten skall endast avse misstanke om brott som begåtts av styrelseledamot eller verkställande direktör och det anmärkta förhållandet skall ha vållat väsentlig skada eller innebära fara för sådan skada. För att underrättelseskyldighet skall föreligga är det tillräckligt att revisorn har anledning anta att brott har begåtts.

Konkurrensverket har i remissyttrande över nu nämnt delbetänkande föreslagit att revisorerna skall åläggas skyldighet att till verket rapportera klientföretags överträdelse av konkurrenslagen.

I betaltjänstutredningens slutbetänkande Betaltjänster (SOU 1995:69) föreslås utökade skyldigheter och viss tillkommande rapporteringsplikt för revisorer i företaget som utför betaltjänster. Beredningen av förslaget har efter remissbehandling påbörjats inom regeringskansliet.

För banker, kreditmarknadsbolag, försäkringsbolag, understödsföreningar, värdepappersbolag, fondbolag m.fl. finansiella företag finns bestämmelser om av Finansinspektionen förordnade revisorer. Dessa revisorer skall tillsammans med de revisorer som valts på bolagsstämman eller motsvarande delta i revisionen. Finansinspektionen har i en promemoria föreslagit att systemet reformeras. I den föreslår inspektionen bl.a. att den lagstadgade revisionsplikten i institut som står under inspektionens tillsyn på visst sätt skall utvidgas så att de av bolagsstämman valda revisorerna skall vara skyldiga att dels utföra de revisionsinsatser som initierats av inspektionen, dels till inspektionen rapportera vissa iakttagelser. Banklagskommittén har fått i uppdrag att överväga om Finansinspektionens förslag bör medföra lagändringar. Kommittén avser att behandla denna fråga i ett senare skede av utredningsarbetet.

Inom kommissionen pågår för närvarande jämförande studier av revisorslagstiftningen inom EU. Arbetet syftar till att undanröja sådana olikheter i den nationella lagstiftningen som utgör hinder mot en inre marknad för revisionstjänster. Studien väntas resultera i en grönbok under första halvåret 1996.

Som nämnts innebär den i BCCI-direktivet stadgade rapporteringsplikten till tillsynsmyndigheten en delvis ny och aktivare revisorsroll. Även nu nämnda utredningar och förslag berör i högsta grad revisorns uppgifter och ansvar i företagen. Enligt regeringens mening är det lämpligt att dessa föreslagna ändringar – så långt möjligt – bereds i ett sammanhang.

Den del av BCCI-direktivet som berör revisorns rapporteringsskyldighet är tvingande för medlemsländerna, dvs. direktivföreskrifterna skall genomföras i den svenska lagstiftningen senast den 18 juli 1996. Det finns dock möjlighet att gå utöver den miniminivå som direktivet lägger fast. Med hänsyn till vad som nyss sagts om pågående beredning av de olika förslagen som rör revisorns roll i företagen bör, som *FAR*, *Revisorssamfundet*, *Advokatsamfundet*, *Försäkringsförbundet* och *Stads-hypotek* särskilt hävdad, nu endast direktivets miniminivå genomföras i denna del.

Prop.

8.2.2 Rapporteringsskyldighet i finansiella företag

Regeringens förslag: Bestämmelser om rapporteringsskyldighet till Finansinspektionen skall införas för revisorer i banker, kreditmarknadsbolag, försäkringsbolag, understödsföreningar, värdepappersbolag, fondbolag och hypoteksinstitut.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Inte någon remissinstans har haft erinringar mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 5 i BCCI-direktivet skall bestämmelserna om rapporteringsskyldighet för revisorer föras in i första banksamordningsdirektivet (77/780/EEG) som artikel 12 a, i tredje skadeförsäkringsdirektivet (92/49/EEG) som artikel 16 a, i tredje livförsäkringsdirektivet (92/96/EEG) som artikel 15 a, i investeringstjänstedirektivet (93/22/EEG) som artikel 25 a och i UCITS-direktivet (85/611/EEG) som artikel 50 a.

EG:s banksamordningsdirektiv avser i huvudsak *kreditinstitut* enligt en definition som finns i första banksamordningsdirektivet. Med kreditinstitut avses där ett företag vars verksamhet består i att från allmänheten ta emot insättningar och andra återbetalningspliktiga medel *och* att bevilja kredit för egen räkning. I ingressen till direktivet förtydligas att definitionen omfattar företag som tar emot medel från allmänheten, antingen genom insättningar eller i annan form, såsom fortlöpande utgivning av obligationer eller andra jämförbara värdepapper. Definitionen träffar såväl banker och kreditmarknadsbolag som finansierar sig på den allmänna marknaden som värdepappersbolag som tar emot medel på konto.

Även hypoteksinstitutet faller in under definitionen av kreditinstitut i första banksamordningsdirektivet. En särskild fråga är om regler om rapporteringsskyldighet för revisorer bör införas för dessa institut. Som nämnts i avsnitt 8.1.7 finns i Sverige tre hypoteksinstitut som tidigare reglerades särskilt; Stadshypotek, Landshypotek och Skeppshypotek.

Institutens framtida organisation har under en längre tid varit föremål för utredning. En ombildning av Stadshypotek ägde rum per den 1 januari 1993 (se lagen (1992:700) om ombildning av stadshypoteksinstitutionen och lagen (1992:701) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa). Ombildningen gick till på det sättet att stadshypotekskassa och stadshypoteksföreningarna fusionerades, varefter rörelsen överfördes till ett av kassan helägt aktieföretag (numera kreditmarknadsbolag, Stadshypotek AB). Efter ombildningen förvaltar kassan obligationskulden och reverser utställda av Stadshypotek AB. Under en övergångstid, fram till utgången av 1994, skulle kassan ha rätt att bedriva upplåning. Numera har denna rätt utvidgats till en rätt att fram till den 31 juli 1997 låna upp medel genom utgivande av obligationer i obligationslån som har lagts upp före utgången av 1994.

En ombildning av Landshypotek ägde rum per den 1 januari 1995 (se lagen (1994:758) om ombildning av landshypoteksinstitutionen och lagen (1994:759) om Sveriges allmänna hypoteksbank). Ombildningen gick till så att landshypoteksföreningarna ombildades till en ekonomisk förening. Denna förening bildade sedan ett kreditmarknadsbolag, Landshypotek AB, som skall driva verksamheten. Hypoteksbanken överlät sin rörelse, utom

obligationsskulden och övriga lån, till Landshypotek AB. Banken fick av bolaget reverser och andra skuldförbindelser. Hypoteksbanken svarar fram till den 1 juli 1997 för den nyupplåning som behövs för utlåning i kreditmarknadsbolagets rörelse. Prop.

Såväl Stadshypotek AB som Landshypotek AB kommer att omfattas av bestämmelserna om rapporteringsskyldighet för revisorer i kreditmarknadsbolag. Stadshypotekskassan svarar för nyupplåning av medel genom att ge ut obligationer enligt redan före år 1995 upplagda emissionsprogram. Hypoteksbanken svarar för nyupplåning av de medel som behövs för utlåning i Landshypotek AB:s rörelse. Såväl Stadshypotekskassan som Hypoteksbanken är därmed kreditinstitut. Regler om rapporteringsskyldighet för revisorer i dessa institut bör således införas.

Skeppshypotekskassan är i ordets vanliga bemärkelse ett kreditinstitut. Från första banksamordningsdirektivets tillämpningsområde har undantagits bl.a. vissa angivna kreditinstitut i olika medlemsstater. Genom det svenska anslutningsfördraget har införts ett tillägg till artikel 2.2 i första banksamordningsdirektivet som innebär att direktivet inte är tillämpligt på Skeppshypotekskassan. Eftersom BCCI-direktivet endast ändrar redan befintliga direktiv innehåller det inte någon hänvisning till undantagsbestämmelsen i artikel 2.2. Den ändring av första banksamordningsdirektivet som BCCI-direktivet stadgar gäller således inte Skeppshypotekskassan. Det är emellertid ändamålsenligt att revisorer i Skeppshypotekskassan omfattas av motsvarande regler om rapporteringsskyldighet som nu föreslås för övriga finansiella företag. Sådana regler bör därför införas.

Bestämmelser om rapporteringsplikt för revisorer i kreditinstitut skall sålunda införas i de författningar som reglerar banker, kreditmarknadsbolag, Stadshypotekskassan, Hypoteksbanken och Skeppshypotekskassan. Bestämmelser om revision i banker finns i 3 kap. bankrörelselagen (se avsnitt 8.1.4). Det är lämpligt att en bestämmelse om rapporteringsskyldighet för revisorer i banker tas in i detta kapitel. Revisionsfrågor för kreditmarknadsbolag regleras i aktiebolagslagen. De särregler som nu är aktuella bör dock föras in i kreditmarknadsbolagslagen. Bestämmelser om rapporteringsskyldighet för revisorer i stadshypotekskassan, hypoteksbanken och skeppshypotek bör införas i den resp. lag som reglerar deras verksamhet.

EG:s tredje skade- resp. livförsäkringsdirektiv gäller för sådan verksamhet som bedrivs av *försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag* och *understödsföreningar*. Försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag regleras i försäkringsrörelselagen. Verksamhet som bedrivs av understödsföreningar regleras främst i lagen om understödsföreningar. Denna lag innehåller dock flera hänvisningar till 1951 års lag lagen om ekonomiska föreningar. Nyss nämnda försäkringsdirektiv har – med undantag för understödsföreningar – genomförts i svensk lagstiftning.

Försäkringsrörelselagen innehåller såväl rörelseregler som associationsrättsliga regler för försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag. Bestämmelser om rapporteringsskyldighet för revisorer i dessa bolag bör därför införas i försäkringsrörelselagen.

En understödsförening är en förening för inbördes bistånd med uppgift att lämna sjukhjälp, begravningshjälp, pension eller liknande understöd åt sina medlemmar eller dess anhöriga. Föreningarna bedriver försäkringsverksamhet och de är i princip uppbyggda som ekonomiska föreningar. En understödsförening kan meddela pensionsförsäkring, kapitalförsäkring eller sjukförsäkring. Bestämmelser om revision i understödsföreningar finns dels i lagen om understödsföreningar, dels i 1951 års lag om ekonomiska

föreningar. Som nämnts har lagen om understödsföreningar ännu inte ändrats så att den uppfyller EG-direktivens krav. Regeringen avser dock att tillsätta en utredning som skall få i uppdrag att överväga bl.a. på vilket sätt lagen bör harmoniseras med EG-rätten. Någon anledning att invänta utredningens resultat på denna punkt föreligger inte. Bestämmelser om rapporteringsskyldighet för revisorer i understödsföreningar bör därför nu tas in i lagen om understödsföreningar. Prop.

Värdepappersrörelse regleras i lagen om värdepappersrörelse som saknar regler om revision. Revisionsfrågor för *värdepappersbolag* regleras i aktiebolagslagen. De särregler som nu blir aktuella bör tas in i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse.

Rapporteringsskyldighet skall åläggas revisorer i *fondbolag*. Frågan är om rapporteringsskyldighet även bör åläggas revisorer i *förvaringsinstitut*. Bank eller annat kreditinstitut kan vara förvaringsinstitut. I förarbetena (prop. 1989/90:153) till lagen (1990:1114) om värdepappersfonder framgår att begreppet kreditinstitut har en mer vidsträckt betydelse än den som följer av EG:s definition. Där hänvisas bl.a. till vad som avses med kreditinstitut enligt lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank och den numera upphävda lagen (1974:922) om kreditpolitiska medel. Någon exakt angivelse av vilka institut som skulle kunna komma ifråga anges inte; ett förvaringsinstitut måste dock stå under Finansinspektionens tillsyn.

Vad som nu sagts innebär att ett företag som inte kommer att omfattas av de föreslagna bestämmelserna om rapporteringsskyldighet i BRL m.fl. lagar skulle kunna komma ifråga som förvaringsinstitut. I praktiken förefaller det dock ytterst osannolikt att ett sådant institut skulle utses som förvaringsinstitut. Det finns därför inte skäl att införa särskilda regler om rapporteringsskyldighet för revisorer i förvaringsinstitut.

Revisionsfrågor för fondbolagen regleras i aktiebolagslagen. De särregler som nu blir aktuella bör tas in i lagen om värdepappersfonder.

8.2.3 Rapporteringsskyldighetens närmare innehåll

Regeringens förslag: Om revisorn vid fullgörande av sitt uppdrag i det finansiella företaget får kännedom om förhållanden som

1. kan utgöra en väsentlig överträdelse av de författningar som reglerar finansiella företags verksamhet,
 2. kan påverka det finansiella företagens fortsatta drift negativt, eller
 3. kan leda till att revisorn avstyrker att balansräkningen eller resultaträkningen fastställs eller till anmärkning,
- skall revisorn omgående rapportera detta till Finansinspektionen.

Utredningens förslag: En revisor i ett finansiellt företag skall vara skyldig att omgående till Finansinspektionen rapportera sådana förhållanden rörande företaget som revisorn får kännedom om när han fullgör sitt revisionsuppdrag i företaget och som kan antas

1. negativt påverka företagens fortsatta drift,
2. utgöra en inte oväsentlig överträdelse av de författningar som reglerar företagens verksamhet, eller
3. leda till vägran att tillstyrka fastställande av årsredovisningen eller anmärkning eller erinran.

Remissinstanserna: *Föreningen auktoriserade revisorer (FAR)*, *Svenska revisorsamfundet (SRS)*, och *Sveriges Advokatsamfund* har anfört att

rapporteringskyldigheten endast bör omfatta sådan information som typiskt sett är att hänföra till revisorsuppdrag avseende finansiella företag. *Fondhandlareföreningen* har anfört att uppgiftsskyldigheten endast bör omfatta sådant som revisorer inhämtar vid fullgörandet av revisionsuppdraget. Beträffande utredningens förslag till punkt 1 har *Stadshypotek* föreslagit att den – för att betona allvaret i den tänkta situationen – i stället skall lyda "ägnat att äventyra bolagets fortsatta drift". Rekvisitet i utredningens förslag till punkt 2 bör enligt *FAR*, *Försäkringsförbundet*, *Advokatsamfundet* och *Sveriges allmänna hypoteksbank* vara "påtaglig" eller "väsentlig". Vad gäller utredningens förslag till punkt 3 har *Försäkringsförbundet* och *FAR* särskilt påtalat att ett inkluderande av erinran utgör ett avsteg från principen om genomförande av direktivets miniminivå. *Bankföreningen* har i allmänna ordalag framfört det viktiga i att rapporteringsskyldigheten begränsas till förhållanden av allvarlig art. *Hovrätten för västra Sverige* har pekat på att utredningen utan motivering i vissa fall frångått principen om genomförande av direktivets miniminivå.

Skälen för regeringens förslag: Enligt direktivet skall varje auktoriserad person i ett finansiellt företag som utför ett i artikel 51 i direktiv 78/660/EEG, artikel 37 i direktiv 83/349/EEG eller i artikel 31 i direktiv 85/611/EEG angivet uppdrag eller annat uppdrag föreskrivet i lag åläggas rapporteringsskyldighet. Skyldigheten att rapportera omfattar därigenom både stämnovalda revisorer, sådana revisorer som utsetts med stöd av bestämmelse i bolagsordningen, s.k. minoritets- och medrevisorer samt av Finansinspektionen förordnade revisorer. Även granskare omfattas. Däremot omfattas av naturliga skäl inte revisorer som tjänstgör inom företagets internrevision.

Av direktivet framgår att rapporteringsskyldigheten avser "...alla uppgifter eller beslut rörande detta företag som han har fått kännedom om vid utförandet av sitt uppdrag...". Det är alltså omfattningen av revisorns uppdrag som utgör avgränsningen för plikten att rapportera. Gränsdragningen för vad som ingår i revisionsuppdraget är emellertid inte helt klar. Följande kan dock sägas.

Det är möjligt att revisorn kan få information om det reviderade företaget på annat sätt än vid fullgörande av sitt revisorsuppdrag. Det kan exempelvis gälla sådan information som han fått del av vid fullgörande av konsultuppdrag åt det reviderade företaget eller vid fullgörande av revisorsuppdrag och konsultuppdrag i ett annat företag. Frågan är om sådan information skall medföra rapporteringsskyldighet.

Eftersom det är revisionsuppdragets omfattning som skall vara utgångspunkten i denna prövning blir den avgörande frågan, enligt regeringens mening, huruvida revisorn använder, eller anser sig kunna använda, informationen vid fullgörande av sitt uppdrag. Styrande för denna bedömning är i sin tur det regelverk som vägleder revisorernas arbete. När det gäller information som revisorn får del av genom revision i andra företag är han på grund av tystnadsplikten i regel förhindrad att använda denna vid fullgörande av sitt uppdrag i det finansiella företaget. Kommer informationen däremot via ett konsultuppdrag i det finansiella företaget bör den kunna användas i revisionsuppdraget i samma företag.

När det gäller uppgifter som revisor får del av genom uppdrag (inklusive konsultuppdrag) i moderföretag eller dotterföretag eller företag som har en likartad förbindelse med det finansiella företaget skall revisorn inte göra någon prövning av om uppgifterna skall användas i det finansiella företaget. Förhållanden rörande det finansiella företaget som framkommer i ett sådant företag medför i stället direkt rapporteringsskyldighet om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda.

Rapporteringskyldigheten omfattar enligt direktivet "alla uppgifter eller beslut....som är ägnade att Prop.

- utgöra en påtaglig överträdelse av lagar, förordningar eller bestämmelser som reglerar villkoren för auktorisation eller som särskilt reglerar bedrivandet av finansiella företags verksamhet,
- påverka det finansiella företags fortsatta drift, eller
- leda till vägran att godkänna räkenskaperna eller till att reservationer framställs,..."

Enligt *första strecksatsen* i direktivet omfattar alltså rapporteringskyldigheten uppgifter eller beslut som är ägnade att "... utgöra en påtaglig överträdelse av lagar, förordningar...". I den svenska versionen av Rådets *Förklaringar som skall föras in i Rådets protokoll* (15 maj 1995) sägs att "Rådet och kommissionen påpekar att med "väsentlig överträdelse" avses alla överträdelser av innehållet i lagar och bestämmelser som inte är rent formella". Användandet av "påtaglig" resp. "väsentlig" beror enbart på olikheter i översättningen till svenska och någon innehållsmässig skillnad är inte avsedd. Den engelska versionen använder uttrycket "constitute a material breach". Som *FAR* påpekar i sitt remissvar är uttrycket "materiality" centralt i den internationella doktrinen inom redovisnings- och revisionsområdena. Använt som regelbrott avser det att beskriva en överträdelse som gäller regeln i sak; i motsats till formella överträdelser. Överträdelser skall även vara av en sådan omfattning att den kan få beaktansvärda konsekvenser. Samtliga författningar utfärdade av riksdag, regering, eller med bemyndigande från dem, av t.ex. Finansinspektionen, omfattas.

Enligt den *andra strecksatsen* i direktivet skall revisorerna rapportera förhållanden som är ägnade att "...påverka det finansiella företags fortsatta drift...". Ordvalet skulle kunna tolkas som om alla händelser som på något sätt påverkar det finansiella företaget i framtiden skall medföra rapporteringskyldighet. Bestämmelsen skall dock läsas tillsammans med punkten 15 i ingressen till direktivet där det stadgas att rapporteringskyldigheten omfattar "...förhållanden som riskerar att allvarligt påverka ett finansiellt företags finansiella ställning eller dess organisation av administration och redovisning".

Enligt *tredje strecksatsen* i direktivet skall rapporteringskyldighet införas för förhållanden som kan antas "leda till vägran att godkänna räkenskaperna". Med begreppet räkenskaper avses i Sverige normalt verifikationshantering, löpande bokföring, bokslut, arkivering av räkenskapsmaterial samt intern kontroll. Revisor har enligt svensk rätt inte möjlighet att godkänna eller underkänna räkenskaperna. Revisor skall däremot uttala sig angående fastställandet av balansräkningen och resultaträkningen samt angående det i förvaltningsberättelsen framställda förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Även fastställelse av koncernbalans- och koncernresultaträkning skall innefattas. Det är lämpligt att knyta rapporteringskyldigheten till detta uttalande om årsredovisningen.

De uttalande som revisor i övrigt gör under eller efter slutförd revision kan som nämnts indelas i anmärkningar, erinringar, påpekanden och upplysningar.

Anmärkningar skall tas in i revisionsberättelsen och riktar sig till aktieägarna och allmänheten. Enligt 10 kap. 10 § tredje och fjärde styckena kan anmärkning komma ifråga endast i vissa angivna fall, nämligen när styrelse eller verkställande direktör kan bli skadeståndsskyldiga, när de överträtt aktiebolagslagen eller bolagsordningen eller när bolaget inte har redovisat skatter och avgifter.

Erinringar enligt 11 § skall vara skriftliga och överlämnas till styrelsen. Erinringar behöver inte ges offentlighet. Det finns inga begränsningar för vilka fall erinringar kan framställas. De skall emellertid vara av sådan beskaffenhet att de inte bör bringas till aktieägarnas kännedom på grund av att de är mindre betydelsefulla eller berör affärshemligheter eller dylikt.

Påpekanden brukar det kallas när en revisor muntligt eller skriftligt till bolagsledningen framför kritik och iakttagelser som är av mindre allvarligt slag än erinringar.

Upplysningar behandlas i 10 § tredje stycket sista meningen. Upplysningar skall tas in i revisionsberättelsen och riktar sig alltså till aktieägare och allmänheten.

Enligt den *tredje strecksatsen* i direktivet skall rapporteringsskyldighet också införas för förhållanden som är ägnade att leda till "att reservationer framställs". Reservationer är inget i svensk rätt vedertaget uttryck. För att avgöra vilka av ovan nämnda situationer som skall omfattas av rapporteringsskyldighet bör därför en tolkning av uttrycket göras. Det är självklart att förhållanden som är ägnade att leda till anmärkning skall föranleda rapport. Mer tveksamt är det med förhållanden som kan antas leda till erinran. Vissa av dessa förhållanden är bagatellartade medan andra kan vara av allvarlig karaktär. Skälet till att revisorn väljer att inte offentliggöra sådana allvarliga förhållanden kan vara att de riskerar att skada företaget; en avvägning som inte är tillåten när det gäller anmärkningar.

Erinringar har ett mycket brett tillämpningsområde. Att låta denna grupp av uttalanden omfattas av rapporteringsskyldighet kan därför ge upphov till betydande tillämpningssvårigheter. Redan av detta skäl kan det starkt ifrågasättas om denna form av uttalanden bör omfattas.

Till detta kommer att någon lagfäst motsvarighet till erinringar inte förekommer i de övriga medlemsländerna. Avsikten vid fastställande av rapporteringsskyldighetens gränser i direktivet torde således inte ha varit att inkludera ett så vitt begrepp som erinringar. Som *FAR* och *Försäkringsförbundet* särskilt påtalat innebär således ett inkluderande av erinran ett avsteg från principen om genomförande av direktivets miniminivå. Sammanfattningsvis anser regeringen således att erinringar skall undantas från rapporteringsplikten.

Både påpekanden och upplysningar enligt 10 § tredje stycket sista meningen, har en karaktär av frivilligt informationslämnande som inte lämpar sig att lägga till grund för rapporteringsskyldighet. När det gäller upplysningar enligt andra stycket sista meningen är syftet med dess att så fullständig information som möjligt skall lämnas. Denna uppgiftsskyldighet för revisorer kan inte anses falla under begreppet reservationer i direktivet och skall alltså undantas från rapporteringsskyldigheten.

Det kan uppstå svårigheter för revisorn vid tillämpningen av dessa regler om rapporteringsskyldighet. I det följande ges vissa anvisningar om när rapporteringsskyldighet kan föreligga.

Rapporteringsskyldighet enligt *första punkten* (förhållanden som kan utgöra en väsentlig överträdelse av de författningar som reglerar det finansiella företagens verksamhet) omfattar i första hand bestämmelser som reglerar institutens risktagande (främst rörelse regler för olika finansiella företag). Att märka är att endast författningar inkluderas och att överträdelser av Finansinspektionens allmänna råd inte omfattas av rapporteringsplikt. Överträdelser av rörelse regler bör regelmässigt medföra rapporteringsskyldighet.

Bestämmelsen tar främst sikte på överträdelser av de centrala lagarna och föreskrifterna för de finansiella företagen. Rapporteringsskyldigheten

bör dock även omfatta vissa bestämmelser med ett generellt tillämpningsområde men som speciellt berör de finansiella företagen, t.ex. vissa grövre förmögenhetsbrott.

Prop.

Rapporteringsplikt enligt *andra punkten* (förhållanden som kan påverka det finansiella företags fortsatta drift negativt) kan röra både en enskild affär och mer generella förhållanden. När det gäller enskilda affärer kan de avse både kreditförluster och andra förluster, exempelvis till följd av valuta- eller derivataffärer. Det behöver inte vara konstaterade förluster utan det är tillräckligt att det finns en påtaglig risk för förluster. Rapporteringsplikt skall endast föreligga om den enskilda affären innebär risk för förlust av betydande belopp, beräknat i förhållande till företagets storlek. Att märka är att endast förluster som i väsentlig mån påverkar företagets fortsatta drift skall rapporteras. Det innebär att händelser som – förenklat uttryckt – påverkar företagets resultat snarare än ställning inte nödvändigtvis behöver rapporteras.

Beträffande generella förhållanden är det främst fråga om att rapportera brister i system, rutiner och instruktioner. Det kan vara fråga om att styrelsen ändrat de interna instruktionerna för ett företag så att det medför ökade risker. Beträffande bristande rutiner kan som exempel nämnas att tradingfunktionen inte är skild från kontrollfunktionen i någon del av företaget. Även här gäller som förutsättning för att rapporteringsplikt skall föreligga att förhållandet mer påtagligt skall riskera att allvarligt påverka företagets ekonomiska ställning och förmåga att i rätt tid infria företagets ekonomiska åtaganden. Gemensamt för rapporteringsplikten enligt *andra punkten* bör vara att bagatellartade omständigheter inte skall omfattas; det förhållande som bör föranleda rapport skall vara av väsentlig karaktär.

När det slutligen gäller *tredje punkten* (förhållanden som kan leda att revisorn avstyrker att balansräkningen eller resultaträkningen fastställs eller till anmärkning) kan hänvisas till revisionslitteraturen där frågan är rikligt kommenterad.

Enligt direktivtexten skall rapportering ske "omgående". Begreppet ger uttryck för att en revisor är skyldig att utan onödig tidsutdräkt rapportera förhållanden som han har upptäckt.

Enligt artikel 5.2 i direktivet utgör uppgift som revisorer lämnar i god tro till de behöriga myndigheterna inte en överträdelse av någon tystnadsplikt föreskriven i avtal, lag eller annan bestämmelse, och medför inte något som helst ansvar för revisorerna. Denna bestämmelse kan anses uppfylld redan genom nu föreslagna bestämmelse om rapporteringskyldighet. En i författning stadgad upplysningsskyldighet kan nämligen inte medföra att fullgörandet av denna skyldighet leder till ansvar för överträdelse av någon tystnadsplikt.

Skyldighet att rapportera kan inte heller inskränkas genom avtal mellan företaget och revisorn. Ett korrekt fullgörande av rapporteringskyldigheten kan inte heller leda till någon på avtal grundad sanktion.

För tydlighetens skull bör dock i den paragraf som reglerar revisors tystnadsplikt i respektive lag tas in en erinran om nu föreslagna rapporteringskyldighet.

Som nämnts föreskriver direktivet att lämnande av uppgifter i *god tro* inte skall medföra några sanktioner. Avgörande för frågan om det varit berättigat att rapportera ett visst förhållande blir bestämmelsen om rapporteringskyldighet (3 kap. 8 a § BRL och motsvarande bestämmelser i övriga lagar).

För en revisor är det naturligtvis av största vikt att i ett enskilt fall kunna avgöra om rapporteringskyldighet föreligger eller inte. Vid en sådan bedömning skall han i första hand pröva om de faktiska förhållandena som

kan föranleda rapporteringsskyldighet föreligger. Det bör vara klarlagt att så är fallet. Härefter har revisorn att pröva om sakförhållandena är sådana att de medför rapporteringsskyldighet enligt de olika rekvisit för vilka nyss redogjorts. Prop.

8.2.4 Sanktioner

Regeringens bedömning: Regeringen föreslår inte någon sanktion för revisorer som underlåter att fullgöra sin rapporteringsskyldighet.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Inte någon remissinstans har haft invändningar mot förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Som nämnts i avsnitt 8.2.1 föreligger en rad utredningar och förslag som berör revisorns roll i företagen. Där konstateras också att det är lämpligt att dessa förslag – så långt möjligt – bereds i ett sammanhang och att endast BCCI-direktivets minimiregler nu bör genomföras. Direktivet föreskriver inte någon sanktion för revisorer som underlåter att fullgöra sin rapporteringsskyldighet. I enlighet med principen om att genomföra direktivets miniminivå föreslår regeringen inte nu att någon sådan sanktion införs.

Om en revisor underlåter att fullgöra sin rapporteringsskyldighet blir det i första hand aktuellt med disciplinära påföljder enligt 22 § lagen om revisorer. Även sanktioner som föreskrivs i revisorsorganisationernas stadgar kan bli aktuella. Dessutom kan skadeståndsskyldighet – och i sällsynta fall straffrättsligt ansvar – komma ifråga.

8.2.5 Koncerndefinitionen och direktivet

Prop.

Regeringens förslag: Revisorn har en motsvarande rapporteringskyldighet, om han får kännedom om förhållanden beträffande det finansiella företaget vid fullgörande av uppdrag som han har i det finansiella företags moderföretag eller dotterföretag eller ett företag som har en likartad förbindelse med det finansiella företaget.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Inte någon remissinstans har haft invändningar mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 5 i BCCI-direktivet avser den rapporteringsskyldighet som åläggs en revisor förhållanden som revisorn får kännedom om vid fullgörandet av sitt uppdrag i ett visst företag. Dessutom skall revisorn rapportera förhållanden som han får reda på genom uppdrag "i ett företag som har nära förbindelser härrörande från kontroll över" företaget. Kontroll definieras i artikel 2.1 b som "innebärande förbindelse mellan ett moderföretag och ett dotterföretag i alla de fall som omfattas av artiklarna 1.1 och 1.2 i sjunde bolagsdirektivet (83/349/EEG), eller en likartad förbindelse mellan någon fysisk och juridisk person och ett företag.

Koncernförhållanden

EG-rätten innehåller inte någon allmän bolagsrättslig koncerndefinition. I det sjunde bolagsdirektivet (artikel 1.1 och 1.2) – till vilket således hänvisning görs i BCCI-direktivet – anges emellertid ett antal situationer då ett företag skall anses vara skyldigt att upprätta s.k. sammanställd redovisning och sammanställt årsbokslut, dvs. vad som i svensk rätt motsvarar koncernredovisningen. Dessa bestämmelser har i de flesta medlemsländer lagts till grund för en ändrad koncerndefinition. Så även i Sverige; dock endast i den omfattning som föreskrifterna är tvingande för medlemsstaterna (se prop. 1995/96:10). Även andra medlemsländer har infört en ny koncerndefinition som inte omfattar samtliga föreskrifter i artikel 1.1 och 1.2 i det sjunde bolagsdirektivet.

Frågan är om BCCI-direktivets hänvisning till det sjunde bolagsdirektivet avser alla situationer som räknas upp i detta eller endast de situationer som omfattas av tvingande föreskrifter. Direktivets ordalydelse, "i alla de fall som omfattas av artiklarna 1.1 och 1.2", talar närmast för det första alternativet. En sådan tolkning skulle emellertid ge upphov till betydande tillämpningssvårigheter i de länder som inte har infört denna mer omfattande koncerndefinition i sin lagstiftning. Det finns utöver ordalydelsen inte heller något som tyder på att denna mer långtgående tolkning – som i viss mån strider mot systematiken direktiven emellan – är avsedd. Regeringen anser därför att det inte föreligger någon skyldighet att tillämpa BCCI-direktivet på ett strängare sätt än vad som följer av det sjunde bolagsdirektivet. Den nya koncerndefinitionen skall således bli gällande även på nu aktuella förhållanden.

Likartade förbindelser

Den nya koncerndefinitionen inkluderar inte vad som i artikel 2.1 b i BCCI-direktivet sägs vara en "likartad förbindelse mellan någon fysisk eller juridisk person och ett företag". Frågan är vad som kan anses utgöra en likartad förbindelse. Någon ledning för tolkningen ges inte i ingressen till direktivet. Prop.

Ett exempel på likartade förbindelser är s.k. oäkta koncerner, dvs. företag som inte står i sådant samband med varandra att de utgör en koncern i lagens mening men som bl.a. har en gemensam eller i huvudsak gemensam företagsledning. Sådana "koncerner" träffas inte av koncerndefinitionen. Enligt lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag kan emellertid Finansinspektionen föreskriva att bestämmelserna om koncernredovisning skall kunna tillämpas på en grupp av företag som inte utgör en koncern enligt koncernbestämmelserna men som har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning.

9 Ikraftträdande och övergångsfrågor

De föreslagna ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 1996.

Ändringarna innebär bl.a. en skärpning av de krav som ställs på ägare till större innehav av aktier och andelar i finansiella företag samt att det införs bestämmelser som syftar till förstärkt tillsyn över finansiella företag som ingår i en grupp. Det införs också uttryckliga bestämmelser om krav på lämplighet för dem som ingår i ledningen för ett finansiellt företag.

Det är inte nödvändigt att uppställa några särskilda övergångsbestämmelser. Anledning finns dock att anmärka följande.

Bestämmelsen i 7 kap. 11 § första stycket BRL och motsvarande föreskrifter i andra lagar – som innebär en skärpning av kravet på lämplighet hos den som skall ges tillstånd till förvärv av ett kvalificerat innehav – bör tillämpas även när ansökningen om förvärvstillstånd har gjorts före ikraftträdandet. Den nya lydelsen bör tillämpas också i fall då förvärvet har skett före ikraftträdandet.

Vad som sägs i 7 kap. 14 § första stycket BRL i förslaget och motsvarande bestämmelser i andra lagar om befogenhet för Finansinspektionen att ingripa mot en ägare till ett kvalificerat innehav på grund av att han allvarligt misskött sig bör tillämpas även ifråga om misskötsamhet som har ägt rum före ikraftträdandet. Det automatiska förbudet att rösta enligt andra stycket i samma paragraf och motsvarande föreskrifter i andra lagar, i fall då ett förvärv har skett i strid med inspektionens beslut, bör också vara tillämpligt på förvärv som har ägt rum före ikraftträdandet.

Ändringarna innebär vidare att revisorer i finansiella företag åläggs en viss rapporteringsplikt. För dessa revisorer bör även förhållanden som inträffat under den första delen av det räkenskapsår som påbörjades den 1 januari eller senare under innevarande år omfattas av skyldigheten att rapportera.

10 Begränsning av skyldighet att informera om placeringsriktlinjer

Regeringens förslag: Skyldigheten för generalagent att informera om upprättade riktlinjer för placering av medel som används för skuldtäck-

ning begränsas till vad som gäller enligt försäkringsrörelselagen (1982:713). Prop.

Skälen för regeringens förslag: I propositionen om Genomförande av EG:s tredje skade- respektive tredje livförsäkringsdirektiv (prop. 1994/95:184) föreslogs att försäkringsbolagen vid placering av medel i tillgångar som skall användas för täckning av de s.k. försäkringstekniska skulderna skall välja tillgångar med beaktande av bolagets försäkringsåtaganden och sprida riskerna på lämpligt sätt. Genom två nya bestämmelser i 7 kap. 10 g § försäkringsrörelselagen (1982:713) och 14 § lagen(1950:272) om rätt för utländska försäkringsföretag att driva försäkringsrörelse i Sverige föreslogs vidare att bolagen skall upprätta riktlinjer för sådan placering och informera livförsäkringstagare och den som avser att teckna en livförsäkring i bolaget om det huvudsakliga innehållet i riktlinjerna. Regeringen eller Finansinspektionen föreslogs bli bemyndigade att föreskriva hur informationen skall lämnas och vad den skall innehålla.

Vid behandlingen av ärendet i riksdagen föreslog Näringsutskott (bet. 1994/95:NU24 s. 21 och 125) en inskränkning i informationsskyldigheten i försäkringsrörelselagen som innebär att skyldighet att informera inte föreligger om det med hänsyn till försäkringens särskilda beskaffenhet saknas anledning till sådan information. Som exempel på försäkringar som inte borde omfattas av informationsskyldigheten nämndes försäkringar som gäller endast för dödsfall och antingen meddelas för en tid av längst fem år eller där premien är beräknad och bestämd för längst fem år i taget. Dessa försäkringar innehåller inget sparmoment. Enligt utskottet borde regeringen eller Finansinspektionen bemyndigas att meddela föreskrifter i fråga om begränsningarnas omfattning. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 1994/95:392).

Någon motsvarande begränsning gjordes emellertid inte i lagen om rätt för utländska försäkringsföretag att driva försäkringsrörelse i Sverige.

Regeringen anser att även bestämmelserna om informationsskyldighet i lagen om rätt för utländska försäkringsföretag att driva försäkringsrörelse i Sverige bör utformas så att de överensstämmer med motsvarande regler i försäkringsrörelselagen. Den föreslagna ändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 1996.

11 Behovet av översyn av kreditmarknadsbolagslagen

Regeringens förslag: Övergångsreglerna till lagen om kreditmarknadsbolag ändras så att den som den 1 januari 1994 drev finansieringsverksamhet som inte fordrade tillstånd enligt 1988 års finansbolagslag får fortsätta med verksamheten till den 31 december 1996.

Skälen för regeringens förslag: Fram till slutet av 1980-talet reglerades olika kategorier av finansieringsföretag av olika lagar. Detta var till stor del en konsekvens av institutens särdrag vad gäller associationsform, kapitalanskaffning och specialdestinerad utlåning. På kreditmarknaden verkade banker, finansbolag, kreditaktiebolag och hypoteksinstitut.

Finansbolagens verksamhet blev föremål för en särskild reglering genom lagen (1980:2) om finansbolag. Genom denna lag infördes offentlig tillsyn över finansbolag som var bankägda eller hade tillgångar med ett nettovärde om minst tio miljoner kronor. Några kvalitativa krav på de företag som omfattades av lagen uppställdes inte. Det föreskrevs dock bl.a. att företagen skulle vara aktiebolag och att de fick låna upp medel motsvarande högst tjugo gånger det egna kapitalet. I lagen stadgades också att bolagsordningarna skulle godkännas av dåvarande Bankinspektionen.

Genom 1988 års finansbolagslag (SFS 1988:606) infördes krav på auktorisation för finansbolag med tillgångar som översteg 50 miljoner kronor. Finansieringsverksamhet som riktade sig mot konsument skulle dock alltid kräva tillstånd. För auktorisation krävdes bl.a. ett aktiekapital om fem miljoner kronor och att vissa kvalitativa krav var uppfyllda.

Kreditaktiebolagen hade, enligt lagen (1963:76) om kreditaktiebolag, till ändamål att driva lånerörelse och emittera obligationer eller andra fordringsbevis för allmän omsättning. Lagen var en ramlag – varje kreditaktiebolags specialisering och dess rörelser reglerades i bolagsordningen som regeringen skulle godkänna. I bolagsordningarna fanns även regler beträffande upp- och utlåningsverksamhet såsom att lån skulle ges mot betryggande säkerhet, matchningsbestämmelser och upplåningstak. För bostadsinstituten gällde som huvudregel att säkerhet skulle utgöras av panträtt i fast egendom eller tomträtt eller av säkerhet i bostadsrätt.

Finansbolagen fick år 1991 rätt att finansiera sig genom upplåning, dvs. genom att ge ut obligationer och andra fordringsrätter som är avsedda för allmän omsättning. I förarbetena till lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag, som trädde i kraft den 1 januari 1994, konstaterades att avskaffandet av begränsningsregeln för finansbolag att ge ut löpande skuldebrev innebär att det inte förelåg några formella skillnader mellan de båda företagsformerna (finansbolag och kreditaktiebolag) och att detta talade för införandet av en gemensam lagstiftning (prop. 1992/93:89 s. 149). Ett annat skäl som anfördes var att ett antal EG-direktiv som reglerade kreditinstitut skulle införlivas i svensk rätt i samband med EES-avtalet. Det kunde konstateras att såväl kreditaktiebolagen som flertalet finansbolag föll under EG:s definition av kreditinstitut. För att åstadkomma större systematik i det finansiella regelverket ansågs det därför lämpligt att så långt möjligt försöka samla de svenska reglerna i en gemensam lag.

Sammanfattningsvis har reformeringen och moderniseringen av den svenska lagstiftningen bl.a. inneburit att huvuddelen av reglerna för finansieringsföretag utanför banksystemet har inordnats i en gemensam lag, lagen om kreditmarknadsbolag, oberoende av vad instituten ger krediter till, exempelvis konsumtion, bostäder, näringsliv eller kommuner. Lagen innehåller rörelser regler som gäller för de verksamheter som traditionellt har bedrivits av finansbolag och kreditaktiebolag, inkl. bostadsinstitut.

Kreditmarknadsbolagslagen innehåller således enhetliga regler för de kreditföretag som tidigare omfattades av lagen (1988:606) om finansbolag eller lagen (1963:76) om kreditaktiebolag. Genom lagen genomfördes EG:s första och andra banksamordningsdirektiv (77/780/EEG resp. 89/646/EEG). Syftet med dessa direktiv är att samordna lagar och andra författningar som reglerar rätten att starta och driva kreditinstitut. Direktiven är sammantagna betydelsefulla, eftersom det är genom dessa den inre marknaden för bank- och annan kreditverksamhet har etablerats. Kreditinstitut har alltså numera rätt att driva verksamhet inom hela EES-området med stöd av sin hemlandsauktion, vare sig det sker

genom etablering av en filial eller genom att tjänster tillhandahålls direkt över gränserna. Genom direktiven har också principen om hemlandstillsyn genomförts. Prop.

Med kreditinstitut avses, enligt EG:s första banksamordningsdirektiv, ett företag som bedriver verksamhet som består i att ta emot insättningar eller andra återbetalbara medel från allmänheten och att bevilja krediter för egen räkning. För dessa företag, som alltså lånar upp medel från allmänheten för sin verksamhet, gäller bl.a. att det bundna egna kapitalet måste uppgå till minst fem miljoner ecu när verksamheten påbörjas. Ett lägsta startkapital om en miljon ecu kan tillåtas i vissa fall.

Direktivets definition av kreditinstitut skiljer sig från vad som enligt lagen om kreditmarknadsbolag utgör ett s.k. kreditmarknadsbolag. Ett sådant bolag är enligt nämnda lag ett företag som fått tillstånd att bedriva finansieringsverksamhet. Med finansieringsverksamhet i lagens mening avses näringsverksamhet vars ändamål är att lämna kredit, ställa garanti för kredit, förmedla kredit till konsumenter eller medverka till finansiering genom att förvärva fordringar eller upplåta lös egendom till nyttjande. På vilket sätt denna verksamhet finansieras saknar betydelse i fråga om kravet på tillstånd. Inte heller skiljer sig rörelsereglerna åt beroende på om företaget lånar medel från allmänheten eller ej. Den svenska regleringen har alltså ett vidare tillämpningsområde än vad som krävs enligt EG:s banksamordningsdirektiv.

I lagen om kreditmarknadsbolag har angivits vissa fall när finansieringsverksamhet inte omfattas av lagens tillämpningsområde.

Enligt 1 kap. 3 § första stycket 1 krävs inte tillstånd om finansieringsverksamheten bedrivs av statlig eller kommunal myndighet. Att tillståndspliktig verksamhet inte föreligger vid s.k. handelskrediter framgår av punkterna 2 och 3. I punkt 4 undantas finansieringsverksamhet i företag som tillgodoser finansieringsbehov inom en grupp näringsidkare med intressegemenskap, förutsatt att finansieringen av verksamheten inte sker med medel som lånats upp från allmänheten. Vidare framgår av punkt 5 att normal likviditetsförvaltning inte omfattas av tillståndsplikten såvida denna inte har ett självständigt syfte vid sidan av företagets huvudsakliga verksamhet. I punkterna 6 och 7 undantas pantbanksverksamhet och verksamhet som står under Finansinspektionens tillsyn. Vidare undantas i punkt 8, som infördes genom lagstiftning den 1 juli 1994, sådan finansieringsverksamhet som drivs av de regionala utvecklingsbolagen, dvs. ALMI Företagspartner AB. Verksamheten i dessa bolag – som ägs av ett moderbolag som i sin tur i sin helhet ägs av staten – består i att stödja små och medelstora företag genom att tillhandahålla information, rådgivning och finansiering av projekt med hög risk. Någon tillståndsplikt har alltså inte ansetts påkallad i fråga om bolag som svarar för denna typ av uppgifter i statlig regi. Genom ytterligare ny lagstiftning som trädde i kraft den 1 januari 1996 undantas i punkt 9 även sådan finansieringsverksamhet som bedrivs av vissa mindre sparlåneföreningar.

I olika sammanhang har kritik riktats mot kreditmarknadsbolagslagens utformning. Kritiken har, från något varierande utgångspunkter, koncentrerats på att lagens tillämpningsområde gjorts onödigt brett. Kritikerna pekar ofta på att EG:s banksamordningsdirektiv reglerar verksamhet som förenar upplåning från allmänheten med kreditgivning, dvs. verksamhet som drivs av kreditinstitut, medan den svenska lagen lägger fast motsvarande regler för företag som driver finansieringsverksamhet oberoende av hur verksamheten finansieras.

Svenska Riskkapitalföreningen har föreslagit åtgärder som enligt föreningen syftar till att underlätta riskkapitalförsörjningen. Föreningen

önskar dels att riskkapitalbolag som inte för sin verksamhet lånar upp medel från allmänheten skall undantas från tillståndskravet enligt kreditmarknadsbolagslagen, dels att företag vars totala kreditgivning inte överstiger en viss nivå inte skall omfattas av kravet på tillstånd.

Finansbolagens förening har framfört synpunkter som, sammanfattade och något förenklade, kan kategoriseras som ett önskemål om att finansieringsföretag som inte lånar medel av allmänheten inte skall omfattas av kreditmarknadsbolagslagen utan av annan, mindre ingripande lagstiftning.

Företagarnas Riksorganisation har i en inlägga som hänvisar till en promemoria upprättad av Andrejs Buschewitz begärt dels att en övergångsregel som möjliggör för vissa företag att fortsätta driva finansieringsverksamhet till den 30 juni 1996 förlängs (mer om övergångsregeln nedan), dels att avgränsningen för tillståndspliktig finansieringsverksamhet ses över med särskild inriktning på att tillåta en fri sektor för verksamhet som inte riktar sig mot konsumenter och där medel för verksamheten inte heller anskaffas från allmänheten.

Nyss har den förhållandevis omfattande katalogen över verksamheter som inte ansetts behöva vara tillståndspliktiga presenterats. Till vad som angetts i det avsnittet kan följande läggas.

Till lagen om kreditmarknadsbolag fogades vissa övergångsbestämmelser. Av dessa följer, såvitt nu är av intresse, att den som när lagen trädde i kraft den 1 januari 1994 drev finansieringsverksamhet som inte fordrade tillstånd enligt 1988 års finansbolagslag (bl.a. företag vars balansomslutning inte översteg 50 miljoner kronor och som inte riktade sin verksamhet till konsumenter) fick fortsätta med verksamheten viss tid. Denna övergångstid har senare förlängts till den 30 juni 1996 (bet. 1994/95:NU29, rskr. 1994/95:446). I betänkandet uttalade utskottet, efter att ha noterat att definitionen av kreditinstitut i EG:s banksamordningsdirektiv och av kreditmarknadsbolag i lagen om sådana företag inte stämmer överens, bl.a. att det kan "finnas skäl att ändra området för tillståndspliktig finansieringsverksamhet i Sverige eller modifiera reglerna för vissa slag av sådan verksamhet". Utskottet utgick från att "de skyddsintressen som förekommer i olika typer av finansiell verksamhet därvid särskilt kommer att beaktas".

Finansieringsföretag – bl.a. kreditmarknadsbolag – har en central uppgift i det finansiella systemet. De driver en från allmän synpunkt viktig verksamhet. Att finansieringsverksamhet bedrivs på ett tillfredsställande sätt är av stor betydelse för kreditförsörjningen, och därmed kapitalförsörjningen, i samhället. Störningar inom denna samhällssektor kan också indirekt äventyra stabiliteten i betalningssystemet. Dessutom är det viktigt för konsumenterna att kreditverksamheten sköts på ett oklanderligt sätt.

Det finns alltså starka skäl att upprätthålla en lämpligt avvägd reglering av finansieringsverksamhet.

Frågan är emellertid om dessa skäl gäller all finansieringsverksamhet. En utgångspunkt vid all näringsrättslig regelgivning bör vara att regelverket inte får vara så betungande att det mot bakgrund av de centrala skyddsmotiven i onödan inskränker verksamheten. Det innebär att regler om tillstånd för finansieringsverksamhet, och om rörelsens bedrivande, bör finnas bara om det är särskilt motiverat av att ett påtagligt samhällsintresse behöver skyddas. Graden av och inriktningen på en reglering kan också vara olika beroende på om verksamheten finansieras genom lån från allmänheten eller på annat sätt, resp. om den riktar sig till företag eller till konsumenter.

Mot denna bakgrund – och med tanke på den redan existerande, något otympliga undantagskatalogen – är det motiverat att se över kreditmark-

nadsbolagslagen. Vid en sådan översyn bör det avgöras dels vilka slags verksamheter som bör inordnas under EG:s regelverk för kreditinstitut med de nationellt betingade tillägg som det finns anledning att göra, dels hur en reglering för andra slags verksamheter – om någon alls – bör utformas. Detta fordrar en analys med utgångspunkt från ett brett perspektiv. Banklagskommittén (Fi 1995:09), som inledde sitt arbete under sommaren 1995, skall enligt sina direktiv (dir. 1995:86) bl.a. behandla de rörelseregler som gäller för banker och andra kreditinstitut. För att kunna föreslå en ändamålsenlig reglering måste kommittén studera och ta ställning till vilka verksamheter reglerna skall tillämpas på. Det innebär att kommittén bl.a. har att pröva om finansieringsverksamhet som inte finansieras genom upplåning från allmänheten skall falla under det regelverk som följer bl.a. av EG:s banksamordningsdirektiv. Kommittén skall enligt sina direktiv slutföra sitt arbete vid utgången av år 1996. Med hänsyn till de ingående överväganden som skall göras kan en ny lagstiftning, grundad på kommitténs förslag, knappast träda i kraft före årsskiftet 1998/1999.

Med tanke på de genomgripande överväganden om kreditmarknadsbolagslagens tillämpningsområde som snart förestår bör behovet av att foga ytterligare undantag till den redan långa lista som finns i 1 kap. 3 § kreditmarknadsbolagslagen prövas kritiskt. Det är nämligen inte självklart att, även om ett mer eller mindre framträdande behov av undantag kan identifieras, Banklagskommitténs förslag bör föregripas.

I en promemoria upprättad inom Finansdepartementet och Näringsdepartementet som remitteras inom kort kommer att föreslås att vissa riskkapitalbolag och vissa stiftelser skall undantas från kreditmarknadsbolagslagens tillämpningsområde. Regeringen avser att snarast återkomma till riksdagen med förslag i dessa delar. Men det finns även andra som driver finansieringsverksamhet som har ett befogat intresse av att motsvarande fråga övervägs.

Det har framskymtats att vissa kreditmarknadsbolag som ingår i koncerner med annan huvudsaklig verksamhet uppfattar kreditmarknadsbolagslagens regelverk som hindrande. Det är inte ovanligt att ett sådant kreditmarknadsbolag huvudsakligen bedriver sådan finansieringsverksamhet som i sig är undantagen enligt 1 kap. 3 § 3 kreditmarknadsbolagslagen (dvs. lämnar krediter i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av annat företag i samma koncern, m.m.), men att det därutöver som komplement också lämnar krediter för andra ändamål. Vanligen finansierar sådana kreditmarknadsbolag inte verksamheten genom att låna av allmänheten. Ett inte sällan förekommande problem är att de exponeringar det ur koncernens perspektiv är rimligt att bolaget har mot andra företag inom samma koncern kommer i konflikt med reglerna i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag. Detta tvingar, har det hävdats, i sin tur fram att verksamheten organiseras i flera bolag på ett ekonomiskt ineffektivt sätt.

Den nu behandlade frågan anknyter till bedömningen av om det är lämpligt att ordna in finansieringsföretag som inte lånar av allmänheten under samma regler som sådana företag som är kreditinstitut i EG-direktivens mening. Även om förhållandena uppfattas som besvärande av vissa bolag bör dock inte Banklagskommitténs överväganden föregripas.

Det finns ett stort antal bolag som tillhörde den s.k. frikretsen, dvs. var undantagna från tillståndskrav enligt 1988 års finansbolagslag, som driver verksamhet med stöd av den tidigare berörda övergångsregeln. Dessa bolag har att senast den 30 juni 1996 ansöka om tillstånd enligt kreditmarknadsbolagslagen. Bolagen skall alltså från denna tidpunkt

uppfylla de krav som lagen ställer, låt vara att de med stöd av en annan övergångsbestämmelse inte behöver ha en kapitalbas av den storlek som lagen enligt huvudregeln kräver. Det var just sådana företag som förlängningen av övergångsregeln tog sikte på. Det rör sig bl.a. om företag som, utan att låna medel av allmänheten, driver finansieringsverksamhet i form av factoring eller leasing i förhållandevis liten skala. Trots företagets litenhet kan de utgöra viktiga affärspartners till framför allt små och medelstora företag. De är också ofta lokalt förankrade. Dessa mindre finansieringsföretags verksamhet torde ha positiva effekter på sysselsättningen och bidrar till en god service för det lokala näringslivet. Det är därför väsentligt från samhällssynpunkt att deras verksamhet inte hindras om det inte är påkallat av starka skyddsintressen.

Det har framkommit att många små finansieringsföretag inte uppfyller de krav som ställs enligt kreditmarknadsbolagslagen och enligt Finansinspektionens allmänna råd ens med hänsyn tagen till att de kan dra fördel av övergångsregeln om lägre kapitalbas. Dessutom är den sist nämnda övergångsregeln konstruerad så att den gynnsamma behandlingen upphör i samband med ägarskiftet. Det innebär t.ex. att vid ett generationsskifte i ett sådant företag kapitalbasen måste höjas till den i kreditmarknadsbolagslagen angivna nivån, dvs. motsvarande en eller fem miljoner ecu beroende på företagets omslutning.

Det finns därför skäl att pröva om de skyddsintressen som föranleder de regler som finns i kreditmarknadsbolagslagen kräver att finansieringsföretag av de slag som nu berörts omfattas. Även denna fråga bör behandlas av Banklagskommittén.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att det finns flera anledningar att se över reglerna om finansieringsverksamhet. Den omprövningen, som naturligen faller under det uppdrag Banklagskommittén har, bör genomföras utan att det får genomgripande konsekvenser för vissa företag som ännu inte kommit att föras in under kreditmarknadsbolagslagens regler och utan att arbetet måste påskyndas i sådan grad att tid för allsidig belysning inte ges. I den nyss nämnda promemorian kommer att föreslås att punkten 5 i övergångsreglerna bör ändras så att den där angivna tiden bestäms till den 31 december 1998. Den i promemorian föreslagna lagändringen kan träda i kraft först den 1 januari 1997. Enligt regeringens uppfattning bör därför övergångsregeln ändras redan innan det kommande regeringsförslaget kan läggas fram. Regeringen föreslår därför här att regeln förlängs från den 30 juni till den 31 december 1996. Regeringen väljer att inskränka förslaget på detta sätt eftersom det är önskvärt att den inriktning som föreslås i promemorian, med en avsevärd förlängning av övergångstiden, bör beslutas först efter remissbehandling av förslaget.

12 Ekonomiska konsekvenser

För Finansinspektionen torde förslagen innebära en endast måttlig arbetsökning. Ägarprövningen kommer visserligen att ske från i viss mån nya utgångspunkter, men den borde inte i någon påtaglig utsträckning bli mer resurskrävande. Detta inte minst eftersom vissa inslag i det nya regelverket snarare underlättar inspektionens uppgift. I fråga om ledningsprövningen tillkommer formellt sett ett nytt ärendeslag. Enligt regeringens uppfattning bör emellertid inte arbetsbördan bli särskilt mycket tyngre eftersom uppgiften att pröva ledningens lämplighet redan vilar på myndigheten. Vad slutligen beträffar förslaget om revisorers rapporteringsplikt kan det tänkas att inspektionens arbete i själva verket

underlättas. Sammantaget finns det inte skäl att utgå från att förslagen motiverar att ökade resurser ställs till inspektionens förfogande. I stället ämnar regeringen närmare analysera ambitionsnivå och resursbehov för tillsynen över de finansiella företagen i samband med prövningen av den fördjupade anslagsframställningen för perioden 1997-1999 som inspektionen nyligen gett in till regeringen. Prop.

De allmänna domstolarna åläggs en ny uppgift, nämligen att efter begäran av Finansinspektionen pröva om en förvaltare av aktier tillhöriga ägare som förbjudits att rösta för dem skall utses. Risken för att den uppgiften skall bli betungande är inte stor. Domstolen skall ju inte pröva om ägaren är olämplig att rösta – om den saken beslutar Finansinspektionen och dess beslut överklagas till regeringen – utan enbart ta ställning till om det finns särskilda behov av att någon kan rösta för aktierna på en stämma samt avgöra vilka personer som skall utses till förvaltare. Till detta kommer att möjligheten att utse en förvaltare är ett ingripande som kommer ifråga i sista hand. Det torde trots allt inte bli vanligt att en ägare underkänns och när så sker kan man utgå från att ägaren normalt medverkar till att lösa situationen genom att aktierna säljs. Regeringen gör därför bedömningen – och har därvid beaktat att tingsrätt i något fall kan komma att fastställa en förvaltares ersättning – att ytterligare resurser till domstolsväsendet inte behöver skjutas till.

13 Författningskommentar

Prop.

13.1 Förslaget till lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617)

1 kap.

1 §

I paragrafen har tillkommit ett nytt stycke. I *fyjärde stycket* anges att det för varje bank skall finnas ett huvudkontor i Sverige. Bestämmelsen som har fått sin lydelse enligt *Lagrådets* förslag behandlas i avsnitt 6.

3 §

I paragrafen har i två nya avslutande stycken införts en definition av "nära förbindelser". Denna definition som fått sin lydelse enligt förslag från *Lagrådet* ligger till grund för nu föreslagna bestämmelser som skall förhindra att en bank ingår i en svåröverskådlig sådan företagsgrupp (se avsnitt 5.4.4).

Om banken kommer att ha sådana nära förbindelser med någon annan får oktroj beviljas och bolagsordningen stadfästas för ett bankaktiebolag endast om förbindelser inte hindrar en effektiv tillsyn av banken (2 kap. 3 § 5 st. BAL - för medlemsbanker gäller motsvarande, se 2 kap. 2 § 6 st. lagen om medlemsbanker). Dessa förutsättningar skall gälla även vid tillstånd till förvärv av ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar (se 7 kap. 11 § 2 st.). Om nära förbindelser som föreligger mellan en bank och någon annan hindrar en effektiv tillsyn av banken, får Finansinspektionen förelägga innehavare av aktier eller andelar som medför att förbindelserna är nära att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att så inte längre är fallet. Finansinspektionen får även besluta att ägaren inte får företräda aktierna eller andelarna vid stämma (se 7 kap. 14 b §). Om en banks utökade underrättelseskyldighet till Finansinspektionen i dessa fall finns en bestämmelse i 7 kap. 13 § 2 st.

3 kap.

3 §

Ett till revisor utsett bolag måste utpeka en huvudansvarig för revisionen. Bestämmelserna om jäv och om revisors rätt och skyldighet att närvara vid bolagsstämma tillämpas på den huvudansvarige. Även den föreslagna rapporteringsskyldigheten enligt 3 kap. 8 a § BRL skall åläggas den huvudansvarige.

8 a §

Paragrafen som utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag är ny och innehåller bestämmelser om revisors rapporteringsskyldighet till Finansinspektionen. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.2.2 och 8.2.3. Den föreslagna bestämmelsen omfattar stämмоvalda revisorer, sådana revisorer som utsetts med stöd av bestämmelse i bolagsordningen, medrevisorer enligt 3 kap. 2 § BRL och av Finansinspektionen förordnade revisorer. Även granskare omfattas (se författningskommentaren till 3 kap. 15 § 3 st.).

Direktivet anger att revisorernas uppgiftsskyldighet avser "alla uppgifter eller beslut" rörande det finansiella företaget. Ordet "förhållanden" som används i lagtexten är avsett att ha samma innebörd.

Rapporteringskyldigheten gäller förhållanden som revisorn får kännedom om när han fullgör sitt uppdrag i banken. Vilka förhållanden som närmare avses behandlas utförligt i avsnitt 8.2.3.

Enligt *första punkten* åläggs revisor att rapportera väsentliga överträdelser av alla de författningar som reglerar bankers verksamhet. Användandet av ordet författningar innebär att samtliga bestämmelser utfärdade av regering och riksdag - eller med bemyndigande från dessa, t.ex. av Finansinspektionen - omfattas av denna bestämmelse, se avsnitt 8.2.3.

Andra punkten. Den andra strecksatsen i direktivet talar om att revisorerna skall rapportera förhållanden som är ägnade att "påverka det finansiella företags fortsatta drift". Den rapporteringskyldighet som åläggs revisor genom denna bestämmelse går utöver vad han är skyldig att upplysa om i revisionsberättelsen eftersom en revisor normalt inte uttalar sig om bankens fortsatta drift. Vilka förhållanden som är avsedda att rapporteras behandlas utförligare i avsnitt 8.2.3.

Enligt *tredje punkten* knyts rapporteringskyldigheten till det uttalande som revisor skall göra om den balans- och resultaträkning som ingår i årsredovisningen samt till de fall som skall föranleda anmärkning. Även denna bestämmelse behandlas i avsnitt 8.2.3.

Rapporteringsplikten skall fullgöras "omgående". Begreppet innebär en skyldighet för revisorn att utan onödig tidsutdräkt rapportera förhållanden som han har upptäckt.

I *andra stycket* utvidgas rapporteringskyldigheten till att avse även förhållanden som den som är revisor såväl i banken som i bankens moder- eller dotterföretag, eller i företag som har en likartad förbindelse med banken, får reda på vid fullgörandet av uppdrag i nu nämnda företag. Även vid sådana uppdrag gäller således begränsningen att det endast är förhållanden rörande banken som revisorn får reda på vid fullgörandet av dessa uppdrag som han skall rapportera. Koncernbegreppet och begreppet likartade förbindelser behandlas i avsnitt 8.2.5.

14 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om revisorers tystnadsplikt. I paragrafen införs ett nytt stycke med en erinran om att det finns en bestämmelse om revisors rapporteringskyldighet i 8 a §.

15 §

Granskarens uppgift är att granska bankens förvaltning och räkenskaper under viss förfluten tid och att undersöka vissa åtgärder eller förhållanden i banken. Särskild granskning utförs vanligen efter påståenden om missförhållanden. Det är därför troligt att en sådan granskning oftare än en ordinarie revision leder fram till att sådana förhållanden som avses i 8 a § upptäcks. Detta är i sig ett skäl att ålägga särskild granskare rapporteringskyldighet enligt 8 a §. Att beakta är vidare den tidsvinst som normalt kan uppnås genom att granskare rapporterar direkt till Finansinspektionen.

7 kap.

10 §

Paragrafen har fått sin lydelse enligt *Lagrådets* förslag. I ett nytt *andra stycke* anges som huvudregel att tillstånd till ett kvalificerat innehav skall ha meddelats före förvärvet. Om förvärvet har gjorts genom universalfång, krävs tillstånd av Finansinspektionen för att förvärvaren skall få behålla de erhållna aktierna eller andelarna. Förvärvaren skall ansöka om tillstånd till ett sådant förvärv inom sex månader efter det att han erhållit dem.

13 §

Bestämmelsen reglerar en banks underrättelseskyldighet till Finansinspektionen avseende förvärv och avyttring av kvalificerade innehav. Det kan emellertid föreligga nära förbindelser även i andra fall. I ett nytt *andra stycke* har därför intagits en bestämmelse som reglerar de andra situationer då en bank får kännedom om att nära förbindelser har uppkommit mellan banken och någon annan. Även i dessa fall skall en bank snarast anmäla förhållandet till inspektionen.

13 a §

Ägarprövningen när det gäller juridiska personer avser ställföreträdare för den juridiska personen. Efter det att en juridisk person har fått tillstånd till förvärv av ett kvalificerat innehav kan företagets ledning ändras. För att Finansinspektionen skall kunna pröva frågan om lämplighet hos dessa nya personer i ledningen för företaget, skall det åligga företaget att snarast anmäla förändringar av ledningen till inspektionen. Denna nya paragraf innehåller en sådan bestämmelse.

14 §

Bestämmelsen som har fått sin lydelse enligt *Lagrådets* förslag behandlar Finansinspektionens möjligheter att ingripa mot ägare till kvalificerade innehav. I *första stycket* stadgas att Finansinspektionen får besluta att ägaren vid stämma inte får företräda fler aktier eller andelar än som motsvarar ett innehav som inte är kvalificerat, om ägaren utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av bankens verksamhet. Vad som sägs om att ägaren "utövar" sitt inflytande på ett visst sätt innefattar även det fallet att ägaren *har* utövat sitt inflytande på sådant sätt, även om han inte handlar så just vid tidpunkten för ingripandet. Denna bestämmelse kompletteras med en regel av innebörd att motsvarande gäller vid visad allvarlig misskötsamhet (i den sistnämnda delen, se författningskommentaren till 7 kap. 11 §, avsnitt 13.14).

I *andra stycket* föreskrivs att om en kvalificerad innehavare har underlåtit att ansöka om tillstånd, får Finansinspektionen besluta att ägaren vid stämma inte får företräda aktierna eller andelarna till den del innehavet omfattas av tillståndsplikt. Enligt *tredje stycket* gäller motsvarande röstförbud med automatik om någon i strid med ett beslut av inspektionen har ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar.

Enligt *fjärde stycket* får Finansinspektionen förelägga en ägare av ett kvalificerat innehav att avyttra så stor del av sina aktier eller andelar att innehavet härefter inte uppgår till det procenttal för vilket tillstånd saknas.

14 a §

Prop.

Paragrafen som är ny innehåller regler om utseende av förvaltare med uppdrag att företräda sådana aktier eller andelar som enligt 7 kap. 14 § inte får företrädas av ägaren. Bestämmelsen har fått sin lydelse enligt förslag från *Lagrådet*. Det är Finansinspektionen som får begära att tingsrätten förordnar en förvaltare. Ett sådant förordnande skall göras endast om det föreligger ett särskilt behov av en förvaltare. I avsnitt 5.4.2 ges exempel på när behov av förvaltare kan föreligga.

En förvaltare har rätt till skäligt ersättning för arbete och utlägg. Ersättningen skall betalas av ägaren till aktierna, dvs. den som ägde aktierna då förbudet att rösta meddelades av Finansinspektionen eller inträdde på grund av lag. Om förvaltaren och ägaren inte är ense i kostnadsfrågan kan ersättningen komma att fastställas av domstolen. Ersättningen skall förskottas av banken om förvaltaren begär det.

14 b §

Denna paragraf reglerar en situation när det har uppkommit nära förbindelser mellan en bank och någon annan och dessa förbindelser hindrar en effektiv tillsyn av banken. I ett sådant fall får Finansinspektionen förelägga ägaren till de aktier eller andelar som medför att förbindelserna är nära att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att så inte längre är fallet. Inspektionen får även komplettera detta beslut med ett beslut om att ägaren inte får rösta på stämma för dessa aktier eller andelar. När ett sådant röstförbud föreligger får inspektionen – om det finns särskilda skäl – förordna en förvaltare att företräda aktierna eller andelarna (se författningskommentaren till 7 kap. 14 a §).

16 §

I paragrafen, som innehåller förutsättningar för återkallelse av bankoktroj, har införts en ny punkt 8. Denna bestämmelse avser ingripande mot ledningen för en bank. Lämplighetskravet på en banks ledning anges uttryckligen i 2 kap. 3 § BAL, 2 kap. 2 § lagen om medlemsbanker och i 2 kap. 3 § sparbankslagen. Om någon, som ingår i bankens styrelse (här omfattas såväl suppleanter för styrelseledamöter som verkställande direktörer och suppleanter för dem) finns kvar i styrelsen en viss tid efter det att Finansinspektionen anmärkt på att styrelseledamoten inte uppfyller lämplighetskraven, får inspektionen besluta om återkallelse av oktroj. Detta förutsatt att ledamoten finns kvar i styrelsen när inspektionen beslutar i saken.

13.2 Förslaget till lag om ändring i bankaktiebolagslagen (1987:618)

2 kap.

3 §

Paragrafen som har fått sin lydelse enligt *Lagrådets* förslag reglerar oktrojprövningen. I *tredje och fjärde stycket* införs samma tre krav på en kvalificerad ägare som i 7 kap. 11 § första stycket BRL (se författningskommentaren till den bestämmelsen).

I en ny *punkt 3 i tredje stycket* anges lämplighetskraven på en banks ledning. De personer som omfattas av prövningen är styrelseledamöter. Det bör uppmärksammas att det i denna krets ingår såväl suppleanter för styrelseledamöter som verkställande direktörer och suppleanter för dem, se 7 kap. 4 §. Närmare om vad som krävs av bankledningen framgår av avsnitt 5.4.3. I *femte stycket* anges också att om det föreligger nära förbindelser (se 1 kap. 3 § BRL och författningskommentaren till denna bestämmelse) mellan banken och någon annan, får oktroj inte beviljas om gruppens organisationsstruktur hindrar en effektiv tillsyn av banken. Prop.

11 §

I paragrafen som har fått sin lydelse efter förslag från *Lagrådet* har införts ett nytt *andra stycke* som reglerar det fall att ett kvalificerat innehav av aktier i en nybildad bank senare kommer att ägas av helt andra personer än de som i samband med ansökan om oktroj uppgetts som blivande ägare till sådana innehav. Innebörden av bestämmelsen är att banken inte får bildas om inte de nya ägarna prövats och befunnits lämpliga (se även avsnitt 5.4.1).

8 kap.

Prop.

1 §

I *fjärde stycket* föreskrivs att bl.a. aktier, som omfattas av ett beslut av Finansinspektionen enligt 7 kap. 14 § BRL, inte skall medräknas när det fordras samtycke av ägare till en viss del av aktierna i bolaget för att ett beslut skall bli giltigt eller en befogenhet skall få utövas. Denna bestämmelse ändras nu med hänsyn till vad som har föreslagits om att förbud att rösta skall inträda automatiskt vid innehav i strid med inspektionens beslut och att förvaltare skall kunna förordnas att företräda aktierna då ett sådant förbud gäller för ägaren.

13.3 Förslaget till lag om ändring i sparbankslagen (1987:619)

2 kap.

3 §

I en ny *punkt 2 i tredje stycket* anges lämplighetskraver på en sparbanksledning. Bestämmelsen har sin motsvarighet i 2 kap. 3 § 3 st. 3 p. BAL m.fl. lagar. Se författningskommentaren till denna bestämmelse i BAL.

13.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker

2 kap.

2 §

Paragrafen behandlar oktrojprövningen. Bestämmelsen har sin motsvarighet i 2 kap. 3 § BAL m.fl. lagar. Se författningskommentaren till denna bestämmelse i BAL.

5 §

I paragrafen har införts ett nytt *fjärde stycke* som reglerar det fall att ett kvalificerat innehav i en nybildad medlemsbank senare kommer att ägas av helt andra personer än de som i samband med ansökan om oktroj uppgetts som blivande ägare till sådana innehav. Innebörden av bestämmelsen är att banken inte får bildas om inte de nya ägarna har prövats och befunnits lämpliga (se författningskommentaren till 2 kap. 11 § BAL).

13.5 Förslaget till lag om ändring i aktiekontolagen (1989:827)

Prop.

2 kap.

3 §

Paragrafens *första stycke, punkt 8* kompletteras med en bestämmelse av innebörd att en förvaltare som förordnats enligt 7 kap. 14 a § BRL m.fl. lagar skall antecknas på ägarens aktiekonto (se avsnitt 5.4.2).

13.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag

1 kap.

1 §

I paragrafen har i två nya avslutande stycken införts en definition av "nära förbindelser". Bestämmelsen har sin motsvarighet i 1 kap. 3 § BAL m.fl. lagar. Se författningskommentaren till denna bestämmelse i BAL. Där nämnda bestämmelser motsvaras av 2 kap. 1 § samt 5 kap. 12, 14 och 15 b §§ kreditmarknadsbolagslagen.

2 kap.

1 §

Paragrafen reglerar tillståndsprovningen. Motsvarande ändringar har införts i 2 kap. 3 § BAL m.fl. lagar. Se författningskommentaren till denna bestämmelse i BAL.

5 §

I ett nytt *andra stycke* anges att det för varje kreditmarknadsbolag skall finnas ett huvudkontor i Sverige. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.

7 a §

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om revisors rapporteringsskyldighet till Finansinspektionen. Bestämmelsen har sin motsvarighet i 3 kap. 8 a § BRL m.fl. lagar. Se författningskommentaren till denna bestämmelse i BRL.

7 b §

Prop.

Paragrafen, som är ny, är avsedd att ha samma sakliga innehåll som 3 kap. 15 § tredje stycket BRL. Se författningskommentaren till den bestämmelsen.

5 kap.

11, 12, 14, 14 a, 15, 15 a och 15 b samt 17 §§

Paragraferna innehåller bestämmelser om ägar- och ledningsprövning. De motsvarar 7 kap. 10, 11, 13, 13 a, 14, 14 a och 14 b samt 16 §§ BRL. Se författningskommentaren till dessa bestämmelser.

Övergångsbestämmelserna punkt 5

Ändringen innebär att vissa finansieringsföretags frist att ansöka om tillstånd enligt lagen förlängs till årets utgång.

13.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse

1 kap.

2 §

I paragrafen har i två nya avslutande stycken införts en definition av "nära förbindelser". Bestämmelsen har sin motsvarighet i 1 kap. 3 § BAL m.fl. lagar. Se författningskommentaren till denna bestämmelse i BAL. Där nämnda bestämmelser motsvaras av 2 kap. 1 § samt 6 kap. 3 b, 3 d och 3 h §§ lagen om värdepappersrörelse.

2 kap.

1 §

Paragrafen reglerar tillståndsprövningen. Motsvarande ändringar har utförts i 2 kap. 3 § BAL m.fl. lagar. Se författningskommentaren till denna bestämmelse i BAL.

4 §

Tredje stycket har fått en ny lydelse i enlighet med *Lagrådets* förslag. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.

5 a §

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om revisors rapporteringsskyldighet till Finansinspektionen. Bestämmelsen har sin motsvarighet i 3 kap. 8 a § BRL m.fl. lagar. Se författningskommentaren till denna bestämmelse i BRL.

Prop.

5 b §

Paragrafen, som är ny, är avsedd att ha samma sakliga innehåll som 3 kap. 15 § tredje stycket BRL. Paragrafen har utformats på motsvarande sätt som 2 kap. 7 b § kreditmarknadsbolagslagen. Se författningskommentaren till bestämmelsen i BRL.

6 kap.

3 a, 3 b, 3 d - 3 h och 9 §§

Paragraferna innehåller bestämmelser om ägar- och ledningsprövning. De motsvarar 7 kap. 10, 11, 13, 13 a, 14, 14 a och 14 b samt 16 §§ BRL. Se författningskommentaren till dessa bestämmelser.

13.8 Förslaget till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

1 kap.

1 §

I paragrafen har tillkommit ett nytt stycke. I *femte stycket* anges att ett försäkringsbolag skall ha sitt huvudkontor i Sverige. Bestämmelsen behandlas som har fått sin lydelse enligt *Lagrådets* förslag behandlas i avsnitt 6.

9 c §

Paragrafen är ny och innehåller en definition av begreppet "nära förbindelser". Bestämmelsen har sin motsvarighet i 1 kap. 3 § BAL m.fl. lagar. Se författningskommentaren till denna bestämmelse i BAL. Där nämnda bestämmelser motsvaras av 2 kap. 3 § samt 3 kap. 2, 2 b och 2 f §§ FRL.

2 kap.

Prop.

3 §

Paragrafen reglerar koncessionsprövningen. Motsvarande ändringar har införts i 2 kap. 3 § BAL m.fl. lagar. Se författningskommentaren till denna bestämmelse i BAL.

3 d §

Paragrafen är ny. Motsvarande bestämmelse finns i 2 kap. 11 § andra stycket BAL. Se författningskommentaren till denna bestämmelse.

3 kap.

2, 2 b - 2 f §§

Paragraferna innehåller bestämmelser om ägarprövning. De motsvarar 7 kap. 10, 11, 13, 13 a, 14, 14 a och 14 b §§ BRL. Se författningskommentaren till dessa bestämmelser.

10 kap.

3 §

Det sakliga innehållet i ändringen i paragrafen är detsamma som i 3 kap. 3 § tredje stycket BRL. Se författningskommentaren till den paragrafen.

8 a §

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om revisors rapporteringsskyldighet till Finansinspektionen. Bestämmelsen har sin motsvarighet i 3 kap. 8 a § BRL m.fl. lagar. Se författningskommentaren till denna bestämmelse i BRL.

14 §

Sista meningen i andra stycket i paragrafen är ny och innehåller endast en erinran om revisors rapporteringsskyldighet enligt 10 kap. 8 a § FRL.

19 kap.

Prop.

11 §

Enligt 19 kap. 2 § kan regeringen, efter anmälan av Finansinspektionen, förklara en koncession förverkad. De skäl som kan utgöra grund för förverkande enligt den bestämmelsen är att bolaget inte iakttagit vissa i lagen föreskrivna tidsfrister i samband med att bolaget startar sin verksamhet eller att det inte drivit verksamhet under viss tid.

Denna paragraf reglerar i vilka andra fall regeringen kan förklara en koncession förverkad, däribland det fallet att bolaget inte längre uppfyller kravet för koncession. I detta krav innefattas att någon av dem som ingår i styrelsen eller är verkställande direktör inte uppfyller lämplighetskraven på ett försäkringsbolags ledning. Bestämmelsens *andra stycke* kompletteras nu med en *ny punkt 5 a* om möjlighet för Finansinspektionen att förelägga ett försäkringsbolag att vidta rättelse om någon i bolagets ledning inte är lämplig (jfr. 7 kap. 16 § BRL och författningskommentaren till den bestämmelsen).

13.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar

12 a §

I paragrafen, som är ny, anges att det för varje understödsförening skall finnas ett huvudkontor i Sverige. Bestämmelsen som har fått sin lydelse enligt *Lagrådets* förslag behandlas i avsnitt 6.

32 a §

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om revisors rapporteringsskyldighet till Finansinspektionen. Bestämmelsen överensstämmer i väsentliga delar med 3 kap. 8 a § BRL m.fl. lagar. Den skiljer sig dock i två avseenden från denna bestämmelse i BRL.

För understödsföreningar gäller förutom lagen om understödsföreningar vissa bestämmelser i 1951 års lag om ekonomiska föreningar. Hänvisningen i tredje punkten sker därför till den lagen. För understödsföreningar saknas bestämmelser om koncernförhållanden. Bestämmelser som intagits i 3 kap. 8 a § andra stycket BRL m.fl. lagar saknar därför aktualitet för understödsföreningar.

13.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:1114) om värdepappersfonder

Prop.

6 a §

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om revisors rapporteringsskyldighet till Finansinspektionen. Bestämmelsen har sin motsvarighet i 3 kap. 8 a § BRL m.fl. lagar. Se författningskommentaren till denna bestämmelse i BRL.

6 b §

Paragrafen, som är ny, är avsedd att ha samma sakliga innehåll som 3 kap. 15 § tredje stycket BRL. Paragrafen har utformats på motsvarande sätt som 2 kap. 7 b § kreditmarknadsbolagslagen. Se författningskommentaren till bestämmelsen i BRL.

13.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:701) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa

3 a §

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om revisors rapporteringsskyldighet till Finansinspektionen. Bestämmelsen överensstämmer i väsentliga delar med 3 kap. 8 a § BRL m.fl. lagar. Den skiljer sig dock i två avseenden från denna bestämmelse i BRL.

För revisorer i kassan saknas uttryckliga regler om vilka uttalanden revisor skall göra under eller efter slutförd revision. Detta gäller såväl beträffande uppgifter som lämnas i revisionsberättelsen som i övrigt. Bestämmelsen som motsvarar den tredje strecksatsen i artikel 5 i BCCI-direktivet – rapportering av förhållanden som är ägnade att leda till vägran att godkänna räkenskaperna eller till att reservationer framställs – har därför här uteslutits. För kassan saknas också bestämmelser om koncernförhållanden. Bestämmelser som intagits i 3 kap. 8 a § andra stycket BRL m.fl. lagar saknar därför aktualitet för kassan.

13.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (1980:1097) om Svenska skeppshypotekskassan

26 a §

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om revisors rapporteringsskyldighet till Finansinspektionen. Bestämmelsen överensstämmer i väsentliga delar med 3 kap. 8 a § BRL m.fl. lagar.

För skeppshypotekskassan saknas bestämmelser om koncernförhållanden. Bestämmelser som intagits i 3 kap. 8 a § andra stycket BRL m.fl. lagar saknar därför aktualitet för kassan.

13.13 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:759) om Sveriges allmänna hypoteksbank

4 a §

Prop.

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om revisorers rapporteringsplikt till Finansinspektionen. Bestämmelsen överensstämmer i väsentliga delar med 3 kap. 8 a § BRL m.fl. lagar. Den skiljer sig dock i två avseenden från denna bestämmelse i BRL.

För revisorer i hypoteksbanken saknas uttryckliga regler om vilka uttalanden revisor skall göra under eller efter utförd revision. Detta gäller såväl beträffande uppgifter som lämnas i revisionsberättelsen som i övrigt. Bestämmelsen som motsvarar den tredje strecksatsen i artikel 5 i BCCI-direktivet – rapportering av förhållanden som är ägnade att leda till vägran att godkänna räkenskaperna eller till att reservationer framställs – har därför här uteslutits. För hypoteksbanken saknas bestämmelser om koncernförhållanden. Bestämmelser som intagits i 3 kap. 8 a § andra stycket BRL m.fl. lagar saknar därför aktualitet för hypoteksbanken.

13.14 Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:38) om ändring i bankrörelselagen (1987:617)

7 kap.

11 §

Som angetts i avsnitt 5.4.2 föreslås att kravet på större ägare i banker skärps och att ägarprövningen underlättas. I denna paragrafs *första stycke* uppställs tre olika kategorier av krav på en ägare till ett kvalificerat innehav. Det första kravet innebär att förvärvstillstånd inte skall ges om det är osäkert om ägaren i framtiden kommer att motverka en sund utveckling av bankens verksamhet. Innebörden av det andra lämplighetskravet – som avser personliga egenskaper – är i huvudsak att en större ägare skall vara ansvarskännande och visa gott omdöme.

Dessa två kategorier av lämplighetskrav kompletteras med en tredje kvalifikation som innebär att viss allvarlig misskötsamhet i sig skall vara tillräcklig för att en person skall anses vara olämplig som ägare till ett kvalificerat innehav i en bank. Det skall vara klarlagt att misskötsamheten förekommit. Närmare bestämt får tillstånd inte ges, om förvärvaren i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet. Exempel på misskötsamhet i näringsverksamhet är att näringsidkaren gjort sig skyldig till bokföringsbrott eller skattebrott som inte är bagatellartade, att denne regelmässigt underlåtit att betala skatter och allmänna avgifter på icke obetydliga belopp eller att näringsidkaren på olika sätt förfarit otillbörligt i samband med konkursförfarande. Misskötsamhet i andra ekonomiska angelägenheter kan exemplifieras med att ägaren till ett kvalificerat innehav på senare tid vid flera tillfällen underlåtit att deklarerat sina inkomster. Ägaren skall också vara diskvalificerad om han begått allvarlig brottslighet vid sidan av näringsverksamhet.

Enligt *andra stycket* gäller att om det genom ett kvalificerat förvärv skulle uppkomma nära förbindelser mellan banken och någon annan skall tillstånd ges endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av banken. Denna bestämmelse, som behandlas närmare i avsnitt 5.4.4, utgör tillsammans med 7 kap. 14 b § samt 2 kap. 3 § BAL och 2 kap. 2 § lagen om medlemsbanker åtgärder i syfte att förhindra att en bank kommer att ingå i en svåröverskådlig företagsgrupp så att en effektiv tillsyn av banken inte kan bedrivas.

Prop.

13.15 Förslaget till lag om ändring i lagen (1950:272) om rätt för utländska försäkringsföretag att driva försäkringsrörelse i Sverige

Ändringen i paragrafen innebär att bestämmelsen om informationsskyldighet i denna lag begränsas på motsvarande sätt som i 7 kap. 10 § försäkringsrörelselagen (se avsnitt 10).

BCCI-direktivet

Prop. 199596:173
Bilaga 1

Prop. 199596:173
Bilaga 1

Prop. 199596:173
Bilaga 1

Prop. 199596:173
Bilaga 1

Prop. 199596:173
Bilaga 1

Prop. 199596:173
Bilaga 1

Prop. 199596:173
Bilaga 1

Förteckning över remissinstanser avseende dels PM avseende ägarprövning och vissa andra frågor beträffande banker och vissa andra finansiella företag, dels delbetänkandet (SOU 1995:106) Rapporteringsskyldighet för revisorer i finansiella företag och dels Finansdepartementets PM angående informationsutbyte och sekretess

Prop. 1995/96:173
Bilaga 2

Efter remiss har yttranden avgetts av Sveriges riksbank, Hovrätten över Västra Sverige, Kammarrätten i Stockholm, Bankstödsnämnden, Finansinspektionen, Riksgäldskontoret, Riksskatteverket, Konkurrensverket, Konsumentverket, Svenska Bankföreningen, Sveriges Allmänna Hypoteksbank, Svenska Skeppshypotekskassan, Stadshypotek AB, Fristående Sparbankers Riksförbund, Sveriges Bankkunders Riksförbund, Finansförbundet, Svenska Fondhandlareföreningen, Fondbolagens förening, Sveriges Aktiesparares Riksförbund, Landsorganisationen i Sverige, Företagarnas Riksorganisation, Sveriges Advokatsamfund, Föreningen Auktoriserade Revisorer FAR, Svenska Revisorsförbundet, Sveriges Försäkringsförbund och Sveriges Industriförbund.

2 Lagtext

Prop. 1995/96:173

2.1 Förslag till lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617)

Härigenom föreskrivs i fråga om bankrörelselagen (1987:617)

dels att 1 kap. 1 och 3 §§, 3 kap. 3, 14 och 15 §§,

7 kap. 10, 13, 14, 16 och 24 §§ samt rubriken närmast före 7 kap. 10 § skall ha följande lydelse,

dels att i lagen skall införas fyra nya paragrafer,

3 kap. 8 a § samt 7 kap. 13 a, 14 a och 14 b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.
1 §²⁸

Denna lag innehåller bestämmelser om den rörelse som en bank får driva samt vissa andra för banker gemensamma bestämmelser. Bestämmelser om hur en bank bildas och om dess organisation m.m. finns i bankaktiebolagslagen (1987:618), sparbankslagen (1987:619) och lagen (1995:1570) om medlemsbanker.

Med *bank* förstås i denna lag bankaktiebolag, sparbank och medlemsbank.

Med en *banks stadgar* förstås i denna lag bolagsordning för bankaktiebolag, reglemente för sparbank och stadgar för medlemsbank.

En bank skall ha sitt huvudkontor i Sverige.

För utländska bankföretags verksamhet genom filial i Sverige gäller bestämmelserna i denna lag i tillämpliga delar och i övrigt lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

Denna lag gäller inte för verksamhet som bedrivs av Sveriges riksbank.

3 §²⁹

I denna lag avses med

1. EES: Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,
2. kvalificerat innehav: ett direkt eller indirekt ägande i ett företag, om innehavet representerar tio procent eller mer av kapitalet eller av samtliga röster eller annars möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget,

2 a. nära förbindelser: att det mellan ett bankföretag och ett annat företag finns förbindelser i form av

1. att det ena företaget direkt eller indirekt genom dotterbolag äger 20 procent eller mer av kapitalet eller av samtliga röster i det andra,

2. att det ena företaget direkt eller

²⁸ Senaste lydelse 1995:1572

²⁹ Senaste lydelse 1992:1613.

indirekt utgör moderföretag till det andra eller att det finns annan likartad förbindelse mellan företagen, eller

3. att båda företagen är dotterföretag till eller har en likartad förbindelse med en eller samma juridiska person eller står i ett motsvarande förhållande till en och samma fysiska person.

Nära förbindelser föreligger även mellan en fysisk person och ett bankföretag om den fysiska personen

1. äger mer än 20 procent av kapitalet eller av samtliga röster i bankföretaget, eller

2. på annat sätt har sådant inflytande över bankföretaget att hans ställning motsvarar den ett moderföretag har i förhållande till ett dotterföretag eller det finns annan likartad förbindelse mellan honom och bankföretaget.

3. filial: ett avdelningskontor med självständig förvaltning; om ett utländskt bankföretag etablerar sig i Sverige enligt 4 § första stycket 1 eller 5 § 1, skall etableringen anses som en enda filial, även om flera driftställen inrättas.

3 kap.
3 §³⁰

Den som är underårig, i konkurs eller underkastad näringsförbud eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte vara revisor.

Revisorerna skall ha den insikt i och erfarenhet av redovisning och ekonomiska förhållanden som med hänsyn till arten och omfånget av bankens verksamhet fordras för uppdragets fullgörande.

Till revisor kan utses även ett registrerat revisionsbolag. Bestämmelser om vem som kan vara huvudansvarig för revisionen och om underrättelseskyldighet finns i 12 § lagen (1995:528) om revisorer. Bestämmelserna i 5 § om behörighet och i 13 § om rätt att närvara på stämma tillämpas på den huvudansvarige.

Till revisor kan utses även ett registrerat revisionsbolag. Bestämmelser om vem som kan vara huvudansvarig för revisionen och om underrättelseskyldighet finns i 12 § lagen (1995:528) om revisorer. Bestämmelserna i 5 § om behörighet, i 8 a § om rapporteringsskyldighet och i 13 § om rätt att närvara på stämma tillämpas på den huvudansvarige.

³⁰ Senaste lydelse 1995:536.

8 a §

En revisor skall omgående rapportera till Finansinspektionen sådana förhållanden rörande banken som revisorn får kännedom om vid fullgörandet av sitt uppdrag i banken och som

1. utgör en väsentlig överträdelse av de författningar som reglerar bankers verksamhet,

2. kan påverka bankens fortsatta drift negativt, eller

3. kan leda till att revisorn avstyrker att balansräkningen eller resultaträkningen fastställs eller till anmärkning enligt 11 §.

Första stycket gäller också i de fall revisorn får kännedom om förhållandena vid fullgörande av uppdrag som han har även i bankens moderföretag eller dotterföretag eller ett företag som har en likartad förbindelse med banken.

14 §³¹

Revisorerna får inte lämna upplysningar till en enskild aktieägare, huvudman, medlem eller utomstående om sådana angelägenheter som de har fått kännedom om vid fullgörandet av sina uppdrag, om det kan vara till nackdel för banken.

I 1 kap. 10 § föreskrivs att enskildas förhållanden till bank inte obehörigen får röjas.

Revisorerna är skyldiga att

1. till stämman lämna alla upplysningar som stämman begär, om det inte skulle vara till väsentlig nackdel för banken eller till nämnvärd olägenhet för enskild,

2. till medrevisorer, granskare som avses i 15 §, ny revisor och, om banken har försatts i konkurs, konkursförvaltare lämna erforderliga upplysningar om bankens angelägenheter, samt

3. på begäran lämna upplysningar om bankens angelägenheter till undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

Bestämmelser om revisorers rapporteringsskyldighet till Finansinspektionen finns i 8 a §.

15 §³²

³¹ Senaste lydelse 1992:1613.

³² Senaste lydelse 1995:1572.

Varje röstberättigad kan väcka förslag om att Finansinspektionen skall utse granskare för särskild granskning av bankens förvaltning och räkenskaper under viss förfluten tid eller av vissa åtgärder eller förhållanden i banken. Förslaget skall framställas på en ordinarie stämma eller på stämma där ärendet enligt kallelsen skall behandlas. Finansinspektionen skall på begäran av röstberättigad och efter att ha hört bankens styrelse förordna en eller flera granskare, om förslaget biträds

1. i ett bankaktiebolag av ägare till minst en tiondel av samtliga aktier eller en tredjedel av de företrädda aktierna,
2. i en sparbank av minst en tiondel av samtliga huvudmän eller en tredjedel av de närvarande huvudmännen, eller
3. i en medlemsbank av minst en tiondel av samtliga röstberättigade eller en tredjedel av de närvarande röstberättigade.

I en medlemsbank kan innehavaren av förlagsandelar begära hos styrelsen att granskare utses. Begärs detta av innehavare som företräder förlagsinsatser till ett sammanlagt belopp motsvarande minst en tiondel av det totalt inbetalda insatskapitalet, skall styrelsen senast inom två månader göra framställning härom hos Finansinspektionen. Försummas detta får varje innehavare av en förlagsandel göra sådan framställning.

<p>Vad som sägs om revisorer i 3 § första och tredje styckena, 5, 9, 13 och 14 §§ samt 5 kap. 2 och 4-8 §§ tillämpas även i fråga om granskare.</p>	<p>Vad som sägs om revisorer i 3 § första och tredje styckena, 5, 8 a, 9, 13 och 14 §§ samt 5 kap. 2 och 4-8 §§ tillämpas även i fråga om granskare.</p>
---	--

Yttrande över granskningen skall avges till stämman. Yttrandet skall hållas tillgängligt hos banken under minst en vecka före stämman för aktieägare, huvudman, medlem eller annan röstberättigad och genast sändas till var och en av dem som begär det. Yttrandet skall också läggas fram på stämman. På samma sätt skall yttrandet hållas tillgängligt för och sändas till innehavare av förlagsandelar, om granskaren har utsetts på begäran av sådan innehavare.

7 kap.

Ägarprövning

Ett direkt eller indirekt förvärv av aktier eller andelar i en bank, som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav, får ske bara *efter tillstånd av Finansinspektionen*. Detsamma gäller förvärv som innebär att ett kvalificerat innehav ökas så att det uppgår till eller överstiger 20, 33 eller 50 procent av kapitalet eller

Ägarprövning *m.m.*

10 §³³

Ett direkt eller indirekt förvärv *genom överlåtelse* av aktier eller andelar i en bank, som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav, får ske bara *om Finansinspektionen dessförrinnan har meddelat tillstånd till förvärvet*. Detsamma gäller förvärv, som innebär att ett kvalificerat innehav ökas så att det uppgår till

³³ Senaste lydelse 1995:1572.

Nuvarande lydelse

röstetalet för samtliga aktier eller andelar eller så att banken blir dotterföretag.

Föreslagen lydelse

eller överstiger 20, 33 eller 50 procent av kapitalet eller av röstetalet för samtliga aktier eller andelar eller så att banken blir dotterföretag.

Om ett förvärv som avses i första stycket har gjorts genom bodelning, arv, testamente, bolagsskifte eller på annat liknande sätt, krävs tillstånd av Finansinspektionen för att förvärvaren skall få behålla de aktier eller andelar som erhållits. Förvärvaren skall ansöka om tillstånd till ett sådant förvärv inom sex månader efter det att han erhållit aktierna eller andelarna.

Prop. 1995/96:173

13 §³⁴

När ett bankaktiebolag eller en medlemsbank får kännedom om att aktier eller andelar i banken blivit föremål för ett sådant förvärv som avses i 10 § eller för en sådan avyttring som avses i 12 §, skall banken snarast anmäla förvärvet eller avyttringen till Finansinspektionen.

När en bank i annat fall får kännedom om att den har nära förbindelser med någon annan, skall banken snarast anmäla det till Finansinspektionen.

Ett bankaktiebolag eller en medlemsbank skall årligen till Finansinspektionen anmäla namnen på de ägare som har ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar i banken samt storleken på innehaven.

13 a §

Om en juridisk person äger ett kvalificerat innehav i en bank, skall den juridiska personen snarast anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning till Finansinspektionen.

14 §³⁵

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten i banken, får Finans-

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten i banken, får Finans-

³⁴ Senaste lydelse 1995:1572.

³⁵ Senaste lydelse 1995:1572.

inspektionen besluta att *aktierna eller andelarna inte får företrädas vid stämman.*

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 10 § eller om förvärvet har skett i strid med inspektionens beslut, får inspektionen besluta att *aktierna eller andelarna inte får företrädas vid stämman eller att röster avgivna för sådana aktier eller andelar skall vara ogiltiga.*

Finansinspektionen får också förelägga en ägare som sägs i första och andra styckena att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att innehavet därefter inte är kvalificerat.

inspektionen besluta att *ägaren inte får företräda de aktier eller andelar som medför att innehavet är kvalificerat vid stämman. Detsamma gäller; om en sådan ägare i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller annars allvarligt misskött sig.*

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 10 § eller har fått sin ansökan avslagen, får inspektionen besluta att *ägaren inte får företräda de aktier eller andelar som han innehar i strid med vad som föreskrivs i 10 § vid stämman. Om ett sådant förvärv har skett i strid med inspektionens beslut får ägaren inte företräda de aktier eller andelar som han innehar i strid med vad som föreskrivs i 10 § vid stämman.*

Finansinspektionen får också förelägga en ägare som avses i första stycket att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att innehavet därefter inte är kvalificerat. *En ägare som avses i andra stycket får föreläggas att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att denne inte längre innehar aktier eller andelar i strid med vad som föreskrivs i 10 §.*

14 a §

När en ägare till ett kvalificerat innehav enligt 14 § första eller andra stycket inte får företräda alla sina aktier eller andelar vid stämman, kan Finansinspektionen, om det finns särskilda skäl, utse en lämplig person som förvaltare med rätt att företräda aktierna eller andelarna vid stämman.

En förvaltare har rätt till skälig ersättning för arbete och utlägg. Ersättningen skall betalas av den som är förbjuden att företräda aktierna eller andelarna och skall på begäran förskottas av banken. Om den betalningsskyldige inte

godtar förvaltarens anspråk, fastställs ersättningen av Finansinspektionen.

14 b §

Om en bank har nära förbindelser med någon annan och det hindrar en effektiv tillsyn av banken, får Finansinspektionen förelägga den eller dem som äger de aktier eller andelar som medför att förbindelserna är nära att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att så inte längre är fallet.

Finansinspektionen får även besluta att ägaren inte får företräda aktierna eller andelarna vid stämman. I så fall skall bestämmelserna i 14 a § tillämpas.

16 §³⁶

En svensk banks oktroj skall återkallas av Finansinspektionen om

1. banken inte har anmälts för registrering inom föreskriven tid eller anmälan har avskrivits eller avslagits genom ett beslut som har vunnit laga kraft,

2. banken inte inom ett år efter registrering har börjat driva bankrörelse, eller banken dessförinnan förklarat sig avstå från oktrojen,

3. banken har överlåtit hela sin rörelse,

4. banken under en sammanhängande tid av ett år inte drivit bankrörelse,

5. banken genom att överträda en bestämmelse som avses i 15 § eller på annat sätt visat sig olämplig att utöva sådan verksamhet som oktrojen avser,

6. bankens kapitalbas understiger det minsta belopp som krävs enligt 2 kap. 9 § andra stycket och bristen inte har täckts inom tre månader från det att den blev känd för banken, eller

7. banken inte fullgjort sina skyldigheter enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti och inte vidtagit rättelse inom ett år från det att inspektionen har förelagt banken att fullgöra sina skyldigheter med förklaring att bankens oktroj kan komma att återkallas.

7. banken inte fullgjort sina skyldigheter enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti och inte vidtagit rättelse inom ett år från det att inspektionen har förelagt banken att fullgöra sina skyldigheter med förklaring att bankens oktroj kan komma att återkallas, eller

8. någon som ingår i bankens styrelse inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 3 § tredje stycket 3 bankaktiebolagslagen (1987:618), 2 kap. 3 § tredje stycket 2 sparbankslagen (1987:619) eller 2

³⁶ Senaste lydelse (1995:1594)

Om det är tillräckligt får inspektionen i de fall som anges i första stycket 4 och 5 i stället för att återkalla oktrojen meddela varning. I fall som avses i första stycket 6 får inspektionen medge förlängd tid för täckande av bristen, om det finns särskilda skäl.

Om oktrojen återkallas får inspektionen besluta hur avvecklingen av rörelsen skall ske.

Ett beslut om återkallelse får förenas med förbud att fortsätta verksamheten.

24 §³⁷

Finansinspektionens beslut enligt 6 § och 21 § andra stycket får inte överklagas.

Beslut som avses i 21 § första stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Inspektionens beslut i övrigt enligt denna lag, bankaktiebolagslagen (1987:618), sparbankslagen (1987:619) och lagen (1995:1570) om medlemsbanker får överklagas hos regeringen, om inte annat är föreskrivet.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Inspektionen får bestämma att ett beslut om förbud, föreläggande eller återkallelse skall gälla omedelbart.

kap. 2 § fjärde stycket 3 lagen (1995:1570) om medlemsbanker.

Om det är tillräckligt får inspektionen i de fall som anges i första stycket 4 och 5 i stället för att återkalla oktrojen meddela varning. I fall som avses i första stycket 6 får inspektionen medge förlängd tid för täckande av bristen, om det finns särskilda skäl. *I fall som avses i första stycket 8 får oktrojen återkallas bara om Finansinspektionen först beslutat att anmärka på att personen ingår i styrelsen och denne, sedan en av inspektionen bestämd tid om högst tre månader gått, fortfarande finns kvar i styrelsen.*

Beslut som avses i 14 a § och 21 § första stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Inspektionens beslut i övrigt enligt denna lag, bankaktiebolagslagen (1987:618), sparbankslagen (1987:619) och lagen (1995:1570) om medlemsbanker får överklagas hos regeringen, om inte annat är föreskrivet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

³⁷ Senaste lydelse 1995:1572.

2.2 Förslag till lag om ändring i bankaktiebolagslagen (1987:618)

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 3 och 11 §§ och 8 kap. 1 § bankaktiebolagslagen (1987:618) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.
3 §³⁸

Stiftarna skall upprätta en bolagsordning som skall underställas regeringen för stadfästelse. Till ansökan om oktroj skall fogas en plan för den tilltänkta verksamheten.

Regeringen prövar att bolagsordningen överensstämmer med denna lag, bankrörelselagen (1987:617) och andra författningar samt om och i vad mån särskilda bestämmelser behövs med hänsyn till omfattningen och arten av bolagets verksamhet.

Regeringen skall stadfästa bolagsordningen och bevilja oktroj om

1. den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet, *och*

2. det *inte* kan antas att de som kommer att äga ett sådant kvalificerat innehav i bolaget som avses i 1 kap. 3 § 2 bankrörelselagen, kommer att motverka en sund utveckling av verksamheten i bolaget.

1. den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet,

2. det kan antas att de som kommer att äga ett sådant kvalificerat innehav i bolaget som avses i 1 kap. 3 § 2 bankrörelselagen *inte* kommer att motverka en sund utveckling av verksamheten i bolaget *och även i övrigt är lämpliga att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av en bank; bolagsordningen får inte stadfästas och oktroj inte beviljas, om någon sådan ägare i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller annars allvarligt misskött sig, och*

3. *de som avses ingå i bolagets styrelse har de insikter och den erfarenhet som måste krävas av den som deltar i ledningen av en bank och även i övrigt är lämpliga för en sådan uppgift.*

Om bolaget kommer att ha sådana nära förbindelser som avses i 1 kap. 3 § 2 a bankrörelselagen med någon annan, får bolagsordningen stadfästas och oktroj beviljas endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av banken.

³⁸Senaste lydelse 1994:2008.

Oktroj får inte vägras på den grunden att det inte behövs någon ytterligare bank.

11 §

Om det vid den konstituerande stämman inte visas att teckning och tilldelning av aktier har skett motsvarande aktiekapitalet eller minimikapitalet enligt bolagsordningen, har frågan om bankaktiebolagets bildande fallit.

Om teckningen av aktier innebär att ett kvalificerat innehav i bolaget kommer att ägas av någon som inte har prövats enligt 3 § tredje stycket 2, får bolaget inte bildas utan att prövning görs. Om denne inte anses lämplig, får bolaget inte bildas.

Om tecknare med flertalet avgivna röster och med minst två tredjedelar av de vid stämman företrädde aktierna röstar för beslutet att bilda bolaget, är detta bildat. I annat fall har frågan om bolagets bildande fallit.

När bankaktiebolaget är bildat, skall på den konstituerande stämman styrelse och revisorer väljas.

I fråga om den konstituerande stämman gäller i övrigt i tillämpliga delar föreskrifterna om bolagsstämma i denna lag och bolagsordningen.

8 kap.
1 §³⁹

Aktieägarnas rätt att besluta i bankaktiebolagets angelägenheter utövas vid bolagsstämman.

I avstämningsbolag tillkommer rätten att delta i bolagsstämma den som har tagits upp som aktieägare i en sådan utskrift av aktieboken som avses i 3 kap. 14 § andra stycket.

I bolagsordningen kan bestämmas att aktieägare, för att få delta i bolagsstämman, skall anmäla sig hos bolaget senast den dag som anges i kallelsen till stämman. Denna dag får inte vara söndag, annan allmän helgdag, lördag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton och får inte infalla tidigare än femte dagen före stämman.

Aktier som tillhör bolaget eller dess dotterföretag kan inte företrädas vid bolagsstämman. Sådana aktier skall inte medräknas när det fordras samtycke av ägare till en viss del av aktierna i bolaget för att ett beslut skall bli giltigt eller en befogenhet skall få utövas. Detsamma gäller aktier vilka omfattas av ett beslut av Finansinspektionen enligt 7 kap. 14 § bankrörelselagen (1987:617).

Aktier som tillhör bolaget eller dess dotterföretag kan inte företrädas vid bolagsstämman. Sådana aktier skall inte medräknas när det fordras samtycke av ägare till en viss del av aktierna i bolaget för att ett beslut skall bli giltigt eller en befogenhet skall få utövas. Detsamma gäller aktier vilka omfattas av ett förbud eller föreläggande enligt 7 kap. 14 § bankrörelselagen (1987:617).

³⁹Senaste lydelse 1992:1611.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Prop. 1995/96:173

*såvida inte förvaltare har
förordnats enligt 14 a § i samma
kapitel.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

2.3 Förslag till lag om ändring i sparbankslagen (1987:619)

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 3 § sparbankslagen (1987:619) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.
3 §⁴⁰

Stiftarna skall upprätta ett reglemente som skall underställas regeringen för stadfästelse. Till ansökan om oktroj skall fogas en plan för den tilltänkta verksamheten.

Regeringen prövar att reglementet överensstämmer med denna lag, bankrörelselagen (1987:617) och andra författningar samt om och i vad mån särskilda bestämmelser behövs med hänsyn till omfattningen och arten av sparbankens verksamhet.

Regeringen skall stadfästa reglementet och bevilja oktroj, om den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet.

Regeringen skall stadfästa reglementet och bevilja oktroj, om

1. den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet och

2. de som avses ingå i sparbankens styrelse har de insikter och den erfarenhet som måste krävas av den som deltar i ledningen av en sparbank och även i övrigt är lämpliga för en sådan uppgift.

Oktroj får inte vägras på den grunden att det inte behövs någon ytterligare bank.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

⁴⁰Senaste lydelse 1992:1614.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 och 5 §§ lagen (1995:1570) om medlemsbanker skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §

Medlemsbankens stadgar skall stadfästas. Till ansökan om stadfästelse skall en plan för verksamheten fogas.

Stadfästelse av stadgar meddelas av regeringen.

Vid behandlingen av en ansökan om stadfästelse av stadgar prövas dels att stadgarna överensstämmer med denna lag, bankrörelselagen (1987:617) och andra författningar samt dels om och i vad mån det behövs särskilda bestämmelser med hänsyn till omfattningen och arten av medlemsbankens verksamhet.

Regeringen skall stadfästa stadgarna och bevilja oktroj, om

1. den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet, *och*

2. det *inte* kan antas att de som kommer att äga ett sådant kvalificerat innehav i banken som avses i 1 kap. 3 § 2 bankrörelselagen, kommer att motverka en sund utveckling av verksamheten i banken.

1. den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet,

2. det kan antas att de som kommer att äga ett sådant kvalificerat innehav i banken som avses i 1 kap. 3 § 2 bankrörelselagen *inte* kommer att motverka en sund utveckling av verksamheten i banken *och även i övrigt är lämpliga att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av en bank; stadgarna får inte stadfästas och oktroj inte beviljas, om någon sådan ägare i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller annars allvarligt misskött sig, och*

3. *de som avses ingå i bankens styrelse har de insikter och den erfarenhet som måste krävas av den som deltar i ledningen av en bank och även i övrigt är lämpliga för en sådan uppgift.*

Om banken kommer att ha sådana nära förbindelser som avses i 1 kap. 3 § 2 a bankrörelselagen med någon annan, får stadgarna stadfästas och oktroj beviljas endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av banken.

Oktroj får inte vägras på den grunden att det inte behövs någon ytterligare bank.

5 §

En nybildad medlemsbank skall anmälas för registrering senast fyra månader efter det att dess stadgar har stadfästas.

För registrering krävs att medlemsbanken har minst tre medlemmar och att dessa har betalt in insatsbelopp enligt stadgarna.

För registrering av en medlemsbank krävs att banken har ett så stort bundet eget kapital som föreskrivs i 1 kap. 4 §.

Om ett kvalificerat innehav i en medlemsbank vid anmälan för registrering ägs av någon som inte har prövats enligt 2 § fjärde stycket 2, får banken inte registreras utan att prövning görs. Om ägaren inte anses lämplig, får banken inte bildas.

Frågan om medlemsbankens bildande har fallit, om anmälan för registrering inte har skett inom den tid som anges i första stycket eller om Finansinspektionen genom beslut som har vunnit laga kraft har avskrivit en sådan anmälan eller vägrat registrering. I sådant fall svarar styrelseledamöterna solidariskt för återbetalningen av insatser och uppkommen avkastning, med avdrag för kostnader på grund av åtgärder enligt 6 § första stycket tredje meningen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

2.5 Förslag till lag om ändring i aktiekontolagen (1989:827)

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 3 § aktiekontolagen (1989:827) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.
3 §⁴¹

I ett aktiekonto som avses i 2 § skall anges

1. aktieägarens namn, personnummer eller annat identifieringsnummer samt postadress,

2. namn, personnummer eller annat identifieringsnummer samt postadress för panthavare och för den som har en rättighet på grund av sådan inskränkning i rätten att fritt förfoga över aktien som avses i 11,

3. det antal aktier som kontot omfattar med uppgift om aktiernas nominella belopp och för varje aktie huruvida full betalning har erlagts för aktien till avstämningsbolaget,

4. till vilket slag varje aktie hör, om aktier av olika slag kan finnas enligt bolagsordningen,

5. i förekommande fall att aktie av visst slag kan omvandlas till en aktie av annat slag,

6. förbehåll att aktieägare eller annan skall vara berättigad att lösa aktie som övergår till ny ägare,

7. utbetalning som görs vid inlösen av en aktie eller minskning av aktiens nominella belopp eller vid skifte av bolagets tillgångar,

8. i förekommande fall att aktieägaren har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken med uppdrag som omfattar förvaltning av aktierna,

8. i förekommande fall att aktieägaren har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken med uppdrag som omfattar förvaltning av aktierna *eller att aktierna företräds av en förvaltare som förordnats enligt 7 kap. 14 a § bankrörelselagen (1987:617), 5 kap. 15 a § lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag, 6 kap. 3 g § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse eller 3 kap. 2 e § försäkringsrörelselagen (1982:713),*

9. pantsättning avseende en aktie,

10. konkurs avseende aktieägaren samt utmätning, kvarstad eller betalningssäkring avseende en aktie eller panträtt i aktien,

11. inskränkning i rätten att fritt förfoga över en aktie som avses i 3 kap. 12 och 15 §§ aktiebolagslagen (1975:1385), 3 kap. 12 och 15 §§ försäkringsrörelselagen (1982:713) eller 3 kap. 13 och 16 §§ bankaktiebolagslagen (1987:618),

⁴¹Senaste lydelse 1994:1448.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Prop. 1995/96:173

12. inskränkning enligt 13 kap. 19 § andra stycket eller 14 kap. 21 § andra stycket föräldrabalken.

Har utan återbetalning en aktie dragits in eller det nominella beloppet ändrats, skall detta anges i aktiekontot så snart det kan ske.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag

dels att 1 kap. 1 §, 2 kap. 1 och 5 §§, 5 kap. 11, 12, 14, 15 och 17 §§ och 6 kap. 1 § samt rubriken närmast före 5 kap. 11 § skall ha följande lydelse,

dels att i lagen skall införas sju nya paragrafer, 2 kap. 3 a samt 7 a - 7 c §§ och 5 kap. 14 a och 15 a och 15 b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

I denna lag avses med

1. finansieringsverksamhet: näringsverksamhet som har till ändamål att lämna kredit, ställa garanti för kredit, förmedla kredit till konsumenter eller medverka till finansiering genom att förvärva fordringar eller upplåta lös egendom till nyttjande,

2. kreditmarknadsbolag: ett svenskt aktiebolag som har fått tillstånd enligt denna lag att driva finansieringsverksamhet,

3. kvalificerat innehav: ett direkt eller indirekt ägande i ett företag, om innehavet representerar tio procent eller mer av kapitalet eller av samtliga röster eller annars möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget,

3 a. nära förbindelser: att det mellan ett kreditmarknadsbolag och ett annat företag finns förbindelser i form av

1. att det ena företaget direkt eller indirekt genom dotterbolag som äger 20 procent eller mer av kapitalet eller av samtliga röster i det andra,

2. att det ena företaget direkt eller indirekt utgör moderföretag till det andra eller att det finns annan likartad förbindelse mellan företagen, eller

3. att båda företagen är dotterföretag till eller har en likartad förbindelse med en eller samma juridiska person eller står i ett motsvarande förhållande till en och samma fysiska person.

Nära förbindelser föreligger även mellan en fysisk person och ett kreditmarknadsbolag om den fysiska personen

1. äger mer än 20 procent av kapitalet eller av samtliga röster i

*kreditmarknadsbolaget, eller
2. på annat sätt har sådant
inflytande över kreditmarknads-
bolaget att hans ställning motsvarar
den ett moderföretag har i
förhållande till ett dotterföretag
eller det finns en annan likartad
förbindelse mellan honom och
kreditmarknadsbolaget.*

4. filial: ett avdelningskontor med självständig förvaltning; om ett utländskt företag etablerar sig i Sverige enligt 2 kap. 8-10 §§, skall etableringen anses som en enda filial, även om flera driftställen inrättas,

5. kreditinstitut: ett institut i vars verksamhet ingår att från allmänheten låna medel och att bevilja krediter för egen räkning,

6. finansiellt institut: ett företag som inte är kreditinstitut men vars huvudsakliga verksamhet består i att förvärva aktier eller andelar eller att driva valutahandel eller värdepappersrörelse eller att utföra en eller flera av de verksamheter som anges i 3 kap. 1 § andra stycket 2-11,

7. EES: Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

2 kap.
1 §⁴²

Tillstånd att driva finansieringsverksamhet för ett svenskt aktiebolag får meddelas endast om

1. bolagsordningen inte strider mot denna lag eller någon annan författning,

2. den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund verksamhet,

3. det *inte* kan antas att de som kommer att äga ett kvalificerat innehav i bolaget kommer att motverka en sund utveckling av verksamheten i bolaget, och

3. det kan antas att de som kommer att äga ett kvalificerat innehav i bolaget *inte* kommer att motverka en sund utveckling av verksamheten i bolaget och *även i övrigt är lämpliga att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett kreditmarknadsbolag; tillstånd får inte meddelas, om någon sådan ägare i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller annars allvarligt misskött sig,*

4. *de som avses ingå i bolagets styrelse och vara verkställande direktör eller dennes ställförträdare har de insikter och den erfarenhet som måste krävas av den som deltar i ledningen av ett*

⁴²Senaste lydelse 1994:2018.

4. bolaget uppfyller de villkor i övrigt som anges i denna lag.

kreditmarknadsbolag och även i övrigt är lämpliga för en sådan uppgift, och

5. bolaget uppfyller de villkor i övrigt som anges i denna lag.

Om bolaget kommer att ha nära förbindelser med någon annan, får tillstånd meddelas endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av kreditmarknadsbolaget.

Tillstånd får inte vägras på den ytterligare finansieringsföretag. grunden att det inte behövs något

3 a §

Om teckningen av aktier innebär att ett kvalificerat innehav i ett kreditmarknadsbolag kommer att ägas av någon som inte har prövats enligt 1 § första stycket 3, får bolaget inte bildas utan att prövning görs. Om denne inte anses lämplig, får bolaget inte bildas.

5 §

Ett kreditmarknadsbolag skall ha en styrelse med minst fem ledamöter. Bolaget skall ha en verkställande direktör.

Ett kreditmarknadsbolag skall ha sitt huvudkontor i Sverige.

7 a §

En revisor skall omgående rapportera till Finansinspektionen sådana förhållanden rörande kreditmarknadsbolaget som revisorn får kännedom om vid fullgörandet av sitt uppdrag i kreditmarknadsbolaget och som

1. utgör en väsentlig överträdelse av de författningar som reglerar kreditmarknadsbolags verksamhet,

2. kan påverka kreditmarknadsbolagets fortsatta drift negativt, eller

3. kan leda till att revisorn avstyrker att balansräkningen eller resultaträkningen fastställs eller till anmärkning enligt 10 kap. 10 § aktiebolagslagen (1975:1385).

Första stycket gäller också i de fall revisorn får kännedom om förhållandena vid fullgörande av

revisorsuppdrag som han har även i kreditmarknadsbolagets moderföretag eller ett företag som har en likartad förbindelse med kreditmarknadsbolaget.

7 b §

I 1 kap. 5 § denna lag föreskrivs att enskildas förhållanden till kreditmarknadsbolag inte obehörigen får röjas och i 10 kap. 13 § aktiebolagslagen (1975:1385) finns bestämmelser om revisors rätt och skyldighet att lämna upplysningar i vissa fall. Revisor i kreditmarknadsbolag är vidare enligt 7 a § skyldig att rapportera vissa förhållanden till Finansinspektionen.

7 c §

Vad som sägs om revisor i 7 a § skall också tillämpas i fråga om granskare som utsetts enligt 10 kap. 14 § aktiebolagslagen (1975:1385) i kreditmarknadsbolag.

5 kap.

Ägarprövning

Ägarprövning m.m.

11 §

Ett direkt eller indirekt förvärv av aktier i ett kreditmarknadsbolag, som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav, får ske bara efter tillstånd av Finansinspektionen. Detsamma gäller förvärv som innebär att ett kvalificerat innehav ökas så att det uppgår till eller överstiger 20, 33 eller 50 procent av aktiekapitalet eller röstetalet för samtliga aktier eller så att bolaget blir dotterföretag.

Ett direkt eller indirekt förvärv genom överlåtelse av aktier i ett kreditmarknadsbolag, som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav, får ske bara om Finansinspektionen dessförinnan har meddelat tillstånd till förvärvet. Detsamma gäller förvärv, som innebär att ett kvalificerat innehav ökas så att det uppgår till eller överstiger 20, 33 eller 50 procent av aktiekapitalet eller av röstetalet för samtliga aktier eller så att bolaget blir dotterföretag.

Om ett förvärv som avses i första stycket har gjorts genom bodelning, arv, testamente, bolagsskifte eller på annat liknande sätt, krävs tillstånd av Finansinspektionen för

att förvärvaren skall få behålla de aktier som erhållits. Förvärvaren skall ansöka om tillstånd till ett sådant förvärv inom sex månader efter det att han erhållit aktierna.

12 §

Finansinspektionen skall ge tillstånd till förvärv enligt 11 §, om det inte kan antas att förvärvaren kommer att motverka en sund utveckling av kreditmarknadsbolagets verksamhet. Inspektionen får föreskriva en viss tid inom vilken förvärvet skall genomföras.

Tillstånd skall ges till förvärv som avses i 11 §, om det kan antas att förvärvaren inte kommer att motverka en sund utveckling av kreditmarknadsbolagets verksamhet och om förvärvaren även i övrigt är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett sådant bolag. Tillstånd får inte ges, om förvärvaren i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller annars allvarligt misskött sig.

Om förvärvet skulle leda till nära förbindelser mellan bolaget och någon annan skall tillstånd ges endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av kreditmarknadsbolaget.

Finansinspektionen får föreskriva en viss tid inom vilken förvärvet skall genomföras.

Finansinspektionen skall meddela beslut i ärendet inom tre månader från det att ansökan om tillstånd gjordes.

14 §

När ett kreditmarknadsbolag får kännedom om att aktier i bolaget blivit föremål för ett sådant förvärv som avses i 11 § eller för en sådan avyttring som avses i 13 §, skall bolaget snarast anmäla förvärvet eller avyttringen till Finansinspektionen.

När ett kreditmarknadsbolag i annat fall får kännedom om att det har nära förbindelser med någon annan, skall bolaget snarast anmäla det till Finansinspektionen.

Ett kreditmarknadsbolag skall årligen till Finansinspektionen anmäla namnen på de aktieägare som har ett kvalificerat innehav av aktier i bolaget samt storleken på innehaven.

14 a §

Om en juridisk person äger ett kvalificerat innehav i ett kreditmarknadsbolag, skall den

juridiska personen snarast anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning till Finansinspektionen.

15 §

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten i kreditmarknadsbolaget, får Finansinspektionen besluta att aktierna inte får företrädas vid bolagsstämman.

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 11 § eller har förvärvat aktier i strid med inspektionens beslut, får inspektionen besluta att aktierna inte får företrädas vid bolagsstämman eller att röster avgivna för sådana aktier skall vara ogiltiga.

Finansinspektionen får också förelägga en aktieägare som sägs i första och andra styckena att avyttra så stor del av aktierna att innehavet därefter inte är kvalificerat.

Aktier som omfattas av ett beslut av inspektionen enligt första, andra eller tredje stycket skall inte medräknas när det fordras samtycke av ägare till en viss del av aktierna i bolaget för att ett beslut skall bli giltigt eller en befogenhet skall få utövas.

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten i kreditmarknadsbolaget, får Finansinspektionen besluta att ägaren inte får företräda de aktier som medför att innehavet är kvalificerat vid stämman. Detsamma gäller, om en sådan ägare i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller annars allvarligt misskött sig.

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 11 § eller har fått sin ansökan avslagen, får inspektionen besluta att ägaren inte får företräda de aktier som han innehar i strid med vad som föreskrivs i 11 § vid stämman. Om ett sådant förvärv har skett i strid med inspektionens beslut, får ägaren inte företräda de aktier som han innehar i strid med vad som föreskrivs i 11 § vid stämman.

Finansinspektionen får också förelägga en aktieägare som avses i första stycket att avyttra så stor del av aktierna att innehavet därefter inte är kvalificerat. En ägare som avses i andra stycket får föreläggas att avyttra så stor del av aktierna att denne inte längre innehar aktier i strid med vad som föreskrivs i 11 §.

Aktier som omfattas av ett förbud eller föreläggande enligt denna paragraf skall inte medräknas när det fordras samtycke av ägare till en viss del av aktierna i bolaget för att ett beslut skall bli giltigt eller en befogenhet skall få utövas, såvida inte förvaltare har förordnats enligt 15 a §.

15 a §

När en ägare till ett kvalificerat innehav enligt 15 § första eller andra stycket inte får företräda alla sina aktier vid bolagsstämman, kan Finansinspektionen, om det finns särskilda skäl, utse en lämplig person som förvaltare med rätt att företräda aktierna vid bolagsstämma.

En förvaltare har rätt till skälig ersättning för arbete och utlägg. Ersättningen skall betalas av den som är förbjuden att företräda aktierna och skall på begäran förskottas av kreditmarknadsbolaget. Om den betalningsskyldige inte godtar förvaltarens anspråk, fastställs ersättningen av Finansinspektionen.

15 b §

Om ett kreditmarknadsbolag har nära förbindelser med någon annan och det hindrar en effektiv tillsyn av kreditmarknadsbolaget, får Finansinspektionen förelägga den eller dem som äger de aktier som medför att förbindelserna är nära att avyttra så stor del av aktierna att så inte längre är fallet.

Finansinspektionen får även besluta att ägaren inte får företräda aktierna vid stämman. I så fall skall bestämmelserna i 15 a § tillämpas.

17 §

Ett tillstånd att driva finansieringsverksamhet som har lämnats ett kreditmarknadsbolag skall återkallas av Finansinspektionen om

1. bolaget inte inom ett år efter beviljande av tillstånd har börjat driva sådan rörelse som tillståndet avser, eller om bolaget dessförinnan förklarat sig avstå från tillståndet,

2. bolaget under en sammanhängande tid av ett år inte drivit sådan rörelse som tillståndet avser,

3. bolaget genom att överträda en bestämmelse som avses i 16 § eller på annat sätt visat sig olämpligt att utöva sådan rörelse som tillståndet avser,

4. bolagets kapitalbas understiger det minsta belopp som krävs enligt 4 kap. 1 § andra eller tredje stycket och bristen inte har täckts inom tre

4. bolagets kapitalbas understiger det minsta belopp som krävs enligt 4 kap. 1 § andra eller tredje stycket och bristen inte har täckts inom tre

Nuvarande lydelse

månader från det att den blev känd för bolaget, *eller*

5. bolagets egna kapital understiger två tredjedelar av det registrerade aktiekapitalet och bristen inte har täckts inom tre månader efter det att den blev känd för bolaget.

Om det är tillräckligt får inspektionen i de fall som anges i första stycket 2 och 3 i stället för att återkalla tillståndet meddela varning. I fall som avses i första stycket 4 och 5 får inspektionen medge förlängd tid för täckande av bristen, om det finns särskilda skäl.

Om tillståndet återkallas får inspektionen besluta hur avvecklingen av verksamheten skall ske.

Ett beslut om återkallelse får förenas med förbud att fortsätta verksamheten.

Föreslagen lydelse

månader från det att den blev känd för bolaget,

5. bolagets egna kapital understiger två tredjedelar av det registrerade aktiekapitalet och bristen inte har täckts inom tre månader efter det att den blev känd för bolaget, *eller*

6. någon som ingår i bolagets styrelse eller är verkställande direktör inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 1 § första stycket 4.

Om det är tillräckligt får inspektionen i de fall som anges i första stycket 2 och 3 i stället för att återkalla tillståndet meddela varning. I fall som avses i första stycket 4 och 5 får inspektionen medge förlängd tid för täckande av bristen, om det finns särskilda skäl. *I fall som avser i första stycket 6 för tillstånd återkallas bara om Finansinspektionen först beslutat att anmärka på att personen ingår i styrelsen eller är verkställande direktör och denne, sedan en av inspektionen bestämd tid av högst tre månader gått, fortfarande finns kvar i styrelsen eller är verkställande direktör.*

Prop. 1995/96:173

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Prop. 1995/96:173

6 kap.

1 §

Finansinspektionens beslut enligt 5 kap. 6 § och 22 § andra stycket får inte överklagas.

Beslut som inspektionen meddelar med stöd av 1 kap. 2 § 2 kap. 3 och 8 §§ samt 5 kap. 11, 15, 17 och 19 §§ får överklagas hos kammarrätten.	Beslut som inspektionen meddelar med stöd av 1 kap. 2 § 2 kap. 3 och 8 §§ samt 5 kap. 11, 15, 15 b, 17 och 19 §§ får överklagas hos kammarrätten.
---	---

Andra beslut som inspektionen meddelar enligt denna lag får överklagas hos länsrätten. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten av länsrättens avgörande.

Inspektionen får bestämma att ett beslut om förbud, föreläggande eller återkallelse skall gälla omedelbart.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:981) om värdepappersrörelse

dels att nuvarande 6 kap. 3 e § skall betecknas 6 kap. 3 f §,

dels att 1 kap. 2 §, 2 kap. 1 § och 6 kap. 3 a, 3 b,

3 d, nya 3 f och 9 §§ samt rubriken närmast före 6 kap. 3 a § skall ha följande lydelse,

dels att i lagen skall införas sju nya paragrafer, 2 kap. 3 a och 5 a - 5 c §§ och 6 kap. 3 e, 3 g och 3 h §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.
2 §⁴³

I denna lag betyder

1. värdepappersrörelse: verksamhet som består i att yrkesmässigt tillhandahålla sådana tjänster som anges i 3 §,

2. värdepappersbolag: svenskt aktiebolag som fått tillstånd enligt denna lag att driva värdepappersrörelse,

3. bankinstitut: bankaktiebolag, sparbank, medlemsbank och utländskt bankföretag som driver bankrörelse från filial här i landet,

4. värdepappersinstitut: värdepappersbolag, svenska bankinstitut som fått tillstånd enligt denna lag att driva värdepappersrörelse och utländska företag som driver värdepappersrörelse från filial här i landet,

5. EES: Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

6. kvalificerat innehav: ett direkt eller indirekt ägande i ett företag, om innehavet representerar 10 procent eller mer av kapitalet eller av samtliga röster eller annars möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget,

7. nära förbindelser: att det mellan ett värdepappersbolag och ett annat företag finns förbindelser i form av

1. att det ena företaget direkt eller indirekt genom dotterbolag äger 20 procent eller mer av kapitalet eller av samtliga röster i det andra,

2. att det ena företaget direkt eller indirekt utgör moderföretag till det andra eller att det finns annan likartade förbindelse mellan företagen, eller

3. att båda företagen är dotterföretag till eller har en likartad förbindelse med en eller samma juridiska person eller står i

⁴³Senaste lydelse 1995:1590.

ett motsvarande förhållande till en och samma fysiska person.

Nära förbindelser föreligger även mellan en fysisk person och ett värdepappersbolag om den fysiska personen

1. äger mer än 20 procent av kapitalet eller av samtliga röster i värdepappersbolaget, eller

2. på annat sätt har sådant inflytande över värdepappersbolaget att hans ställning motsvarar den ett moderföretag har i förhållande till ett dotterföretag eller det finns annan likartad förbindelse mellan honom och värdepappersbolaget.

7. filial: ett avdelningskontor med självständig förvaltning; om ett utländskt företag etablerar sig i Sverige enligt 3 c § 1 eller 2 kap. 7 § första stycket, skall etableringen anses som en enda filial, även om flera driftställen inrättas.

8. filial: ett avdelningskontor med självständig förvaltning; om ett utländskt företag etablerar sig i Sverige enligt 3 c § 1 eller 2 kap. 7 § första stycket, skall etableringen anses som en enda filial, även om flera driftställen inrättas.

2 kap.

1 §⁴⁴

Tillstånd för ett svenskt aktiebolag att driva värdepappersrörelse får meddelas endast om

1. bolagsordningen inte strider mot denna lag eller någon annan författning,

2. den planerade verksamheten kan antas komma att uppfylla kraven på en sund värdepappersrörelse,

3. den som kommer att äga ett kvalificerat innehav i bolaget inte kan antas motverka en sund utveckling av verksamheten i bolaget, och

3. det kan antas att den som kommer att äga ett kvalificerat innehav i bolaget inte kommer att motverka en sund utveckling av verksamheten i bolaget och även i övrigt är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett värdepappersbolag; tillstånd får inte meddelas, om en sådan ägare i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller annars allvarligt misskött sig,

4. de som avses ingå i bolagets styrelse och vara verkställande direktör eller dennes ställföreträdare har de insikter och den

⁴⁴Senaste lydelse 1994:2015.

4. bolaget uppfyller de villkor som i övrigt anges i denna lag.

erfarenhet som måste krävas av den som deltar i ledningen av ett värdepappersbolag och även i övrigt är lämpliga för en sådan uppgift, och

5. bolaget uppfyller de villkor som i övrigt anges i denna lag.

Om bolaget kommer att ha nära förbindelser med någon annan, får tillstånd meddelas endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av värdepappersbolaget.

3 a §

Om teckningen av aktier innebär att ett kvalificerat innehav i ett värdepappersbolag kommer att ägas av någon som inte har prövats enligt 1 § första stycket 3, får bolaget inte bildas utan att prövning görs. Om denne inte anses lämplig, får bolaget inte bildas.

5 a §

En revisor skall omgående rapportera till Finansinspektionen sådana förhållanden rörande värdepappersbolaget som revisorn får kännedom om vid fullgörandet av sitt uppdrag i värdepappersbolaget och som

1. utgör en väsentlig överträdelse av de författningar som reglerar värdepappersbolags verksamhet,

2. kan påverka värdepappersbolagets fortsatta drift negativt, eller

3. kan leda till att revisorn avstyrker att balansräkningen eller resultaträkningen fastställs eller till anmärkning enligt 10 kap. 10 § aktiebolagslagen (1975:1385).

Första stycket gäller också i de fall revisorn får kännedom om förhållandena vid fullgörande av uppdrag som han har även i värdepappersbolagets moderföretag eller dotterföretag eller ett företag som har en likartad förbindelse med värdepappersbolaget.

5 b §

I 1 kap. 8 § denna lag regleras tystnadsplikten för styrelseledamöter eller befattningshavare hos ett värdepappersbolag eller ett utländskt värdepappersföretag och i 10 kap. 13 § aktiebolagslagen (1975:1385) finns bestämmelser om revisors rätt och skyldighet att lämna upplysningar i vissa fall. Revisor i värdepappersbolag är vidare enligt 4 a § skyldig att rapportera vissa förhållanden till Finansinspektionen.

5 c §

Vad som sägs om revisor i 4 a § skall också tillämpas i fråga om granskare som utsetts enligt 10 kap. 14 § aktiebolagslagen (1975:1385) i värdepappersbolag.

6 kap.

Ägarprövning**Ägarprövning m.m.**3 a §⁴⁵

Ett direkt eller indirekt förvärv av aktier i ett värdepappersbolag, som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav, får ske bara *efter tillstånd av Finansinspektionen*. Detsamma gäller ett förvärv som innebär att ett kvalificerat innehav ökas så att det uppgår till eller överstiger 20, 33 eller 50 procent av aktiekapitalet eller röstetalet för samtliga aktier eller så att värdepappersbolaget blir dotterföretag.

Ett direkt eller indirekt förvärv genom *överlåtelse* av aktier i ett värdepappersbolag, som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav, får ske bara *om Finansinspektionen dessförinnan har meddelat tillstånd till förvärvet*. Detsamma gäller ett förvärv som innebär att ett kvalificerat innehav ökas så att det uppgår till eller överstiger 20, 33 eller 50 procent av aktiekapitalet eller av röstetalet för samtliga aktier eller så att värdepappersbolaget blir dotterföretag.

Om ett förvärv som avses i första stycket har gjorts genom bodelning, arv, testamente, bolagsskifte eller på annat liknande sätt, krävs tillstånd av Finansinspektionen för att förvärvaren skall få behålla de aktier som erhållits. Förvärvaren skall ansöka om tillstånd till ett

⁴⁵Senaste lydelse 1994:2015.

sådant förvärv inom sex månader efter det att han erhållit aktierna.

Om ett förvärv enligt första stycket skulle innebära att värdepappersbolaget blev dotterföretag till eller kom under bestämmande inflytande av ett värdepappersföretag som är auktoriserat i ett annat land inom EES, moderföretag till ett sådant företag eller en fysisk eller juridisk person som annars har ett bestämmande inflytande över ett sådant företag, får frågan om tillstånd avgöras först efter samråd med de behöriga myndigheterna i detta land.

3 b §⁴⁶

Finansinspektionen skall ge tillstånd till förvärv enligt 3 a §, om det inte kan antas att förvärvaren kommer att motverka en sund utveckling av bolagets verksamhet. Inspektionen får föreskriva en viss tid inom vilken ett förvärv skall genomföras.

Tillstånd skall ges till förvärv som avses i 3 a §, om det kan antas att förvärvaren inte kommer att motverka en sund utveckling av bolagets verksamhet och om förvärvaren även i övrigt är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett värdepappersbolag. Tillstånd får inte ges, om förvärvaren i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller annars allvarligt misskött sig.

Om förvärvet skulle leda till nära förbindelser mellan bolaget och någon annan, skall tillstånd ges endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av värdepappersbolaget.

Finansinspektionen får föreskriva en viss tid inom vilken ett förvärv skall genomföras.

Finansinspektionen skall meddela beslut i ett ärende enligt denna paragraf inom tre månader från det att ansökan om tillstånd gjordes.

3 d §⁴⁷

När ett värdepappersbolag får kännedom om att aktier i bolaget blivit föremål för ett sådant förvärv som avses i 3 a § eller för en sådan avyttring som avses i 3 c §, skall bolaget snarast anmäla förvärvet eller avyttringen till Finansinspektionen.

När ett värdepappersbolag i annat fall får kännedom om att det har nära förbindelser med någon annan, skall bolaget snarast anmäla det till Finansinspektionen.

⁴⁶Senaste lydelse 1994:2015.

⁴⁷Senaste lydelse 1994:2015.

Ett värdepappersbolag skall årligen till Finansinspektionen anmäla namnen på de aktieägare som har ett kvalificerat innehav av aktier i bolaget samt storleken på innehaven.

3 e §

Om en juridisk person äger ett kvalificerat innehav i ett värdepappersbolag, skall den juridiska personen snarast anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning till Finansinspektionen.

3 f §⁴⁸

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier utövar eller kan tänkas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten i värdepappersbolaget, får Finansinspektionen besluta att aktierna inte får företrädas vid bolagsstämman.

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 3 a § eller har förvärvat aktier i strid med inspektionens beslut, får inspektionen besluta att aktierna inte får företrädas vid bolagsstämman eller att röster avgivna för sådana aktier skall vara ogiltiga.

Finansinspektionen får också förelägga en aktieägare som sägs i första och andra styckena att avyttra så stor del av aktierna att innehavet därefter inte är kvalificerat.

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten i värdepappersbolaget, får Finansinspektionen besluta att ägaren inte får företräda de aktier som medför att innehavet är kvalificerat vid stämman. Dessamma gäller, om en sådan ägare i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller annars allvarligt misskött sig.

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 3 a § eller har fått sin ansökan avslagen, får inspektionen besluta att ägaren inte får företräda de aktier som han innehar i strid med vad som föreskrivs i 3 a § vid stämman. Om ett sådant förvärv har skett i strid med inspektionens beslut, får ägaren inte företräda de aktier som han innehar i strid med vad som föreskrivs i 3 a § vid stämman.

Finansinspektionen får också förelägga en aktieägare som avses i första stycket att avyttra så stor del av aktierna att innehavet därefter inte är kvalificerat. En ägare som avses i andra stycket får föreläggas att avyttra så stor del av aktierna att han inte längre innehar aktier i

⁴⁸Senaste lydelse av förutvarande 6 kap. 3 e § 1994:2015.

Aktier som omfattas av ett beslut av inspektionen enligt första, andra eller tredje stycket skall inte medräknas när det fordras samtycke av ägare till en viss del av aktierna i bolaget för att ett beslut skall bli giltigt eller en befogenhet skall få utövas.

strid med vad som föreskrivs i 3 a §.
 Aktier som omfattas av ett förbud eller föreläggande enligt denna paragraf skall inte medräknas när det fordras samtycke av ägare till en viss del av aktierna i bolaget för att ett beslut skall bli giltigt eller en befogenhet skall få utövas, såvida inte förvaltare har förordnats enligt 3 g §.

3 g §

När en ägare till ett kvalificerat innehav enligt 3 f § första eller andra stycket inte får företräda alla sina aktier vid bolagsstämman, kan Finansinspektionen, om det finns särskilda skäl, utse en lämplig person som förvaltare med rätt att företräda aktierna vid bolagsstämman.

En förvaltare har rätt till skälig ersättning för arbete och utlägg. Ersättningen skall betalas av den som är förbjuden att företräda aktierna och skall på begäran förskötteras av värdepappersbolaget. Om den betalningsskyldige inte godtar förvaltarens anspråk, fastställs ersättningen av Finansinspektionen.

3 h §

Om ett värdepappersbolag har nära förbindelser med någon annan och det hindrar en effektiv tillsyn av värdepappersbolaget, får Finansinspektionen förelägga den eller dem som äger de aktier som medför att förbindelserna är nära att avyttra så stor del av aktierna att så inte längre är fallet.

Finansinspektionen får även besluta att ägaren inte får företräda aktierna vid stämman. I så fall skall bestämmelserna i 3 g § tillämpas.

⁴⁹Senaste lydelse 1995:1597.

Tillstånd som enligt denna lag har lämnats ett värdepappersinstitut skall återkallas av Finansinspektionen om:

1. institutet inte inom ett år från beviljande av tillstånd har börjat driva sådan rörelse som tillståndet avser, eller om institutet dessförinnan förklarat sig avstå från tillståndet,

2. institutet under en tid av minst sex månader inte drivit sådan verksamhet som tillståndet avser, eller

3. institutet genom att överträda denna lag eller föreskrift som meddelats med stöd av lagen eller på annat sätt visat sig olämpligt att utöva sådan rörelse som tillståndet avser.

Ett värdepappersbolags tillstånd enligt 3 kap. 4 § första stycket 4 och 5 skall återkallas av inspektionen om bolaget inte fullgjort sina skyldigheter enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti, och inte vidtagit rättelse inom ett år efter det att inspektionen har förelagt värdepappersbolaget att fullgöra sina skyldigheter med förklaring att värdepappersbolagets tillstånd annars kan komma att återkallas.

Ett värdepappersbolags tillstånd skall dessutom återkallas om bolagets kapitalbas understiger det minsta belopp som föreskrivs i 5 kap. 1 § andra stycket och bristen inte har täckts inom tre månader efter det att den blev känd för bolaget.

Ett värdepappersbolags tillstånd skall dessutom återkallas om:

1. bolagets kapitalbas understiger det minsta belopp som föreskrivs i 5 kap. 1 § andra stycket och bristen inte har täckts inom tre månader efter det att den blev känd för bolaget, eller

2. någon som ingår i bolaget styrelse eller är verkställande direktör inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 1 § första stycket 4.

I fall som avses i tredje stycket 2 får tillstånd återkallas bara om Finansinspektionen först beslutat att anmärka på att personen ingår i styrelsen eller är verkställande direktör och denne, sedan en av inspektionen bestämd tid av högst tre månader gått, fortfarande finns kvar i styrelsen eller är verkställande direktör.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

2.8 Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs i fråga om försäkringsrörelselagen (1982:713) dels att nuvarande 3 kap. 2 c § skall betecknas 3 kap. 2 d §, dels att 1 kap. 1 §, 2 kap. 3 §, 3 kap. 2, 2 b och nya 2 d §§, 10 kap. 3 och 14 §§ samt 19 kap. 2 och 13 §§ skall ha följande lydelse, dels att i lagen skall införas sex nya paragrafer, 1 kap. 9 c §, 2 kap. 3 d § och 3 kap. 2 c, 2 e och 2 f §§ samt 10 kap. 8 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

Försäkringsrörelse får drivas endast av försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag som fått tillstånd (koncession) till detta enligt denna lag, om inte annat följer av 2 § eller 10 § fjärde stycket.

Finansinspektionen skall efter ansökan lämna förhandsbesked om huruvida koncessionen enligt första stycket krävs för en planerad verksamhet.

Ett förhandsbesked enligt andra stycket är bindande för den myndighet som har lämnat beskedet. Om regeringen har beslutat i frågan om förhandsbesked är även Finansinspektionen bunden av detta besked.

Försäkringsbolagen skall stå under tillsyn av Finansinspektionen och vara registrerad hos denna.

Ett försäkringsbolag skall ha sitt huvudkontor i Sverige.

9 c §

Med nära förbindelser avses i denna lag att det mellan ett försäkringsbolag och ett annat företag finns förbindelser i form av

1. att det ena företaget direkt eller indirekt genom dotterbolag äger 20 procent eller mer av kapitalet eller av samtliga röster i det andra,

2. att det ena företaget direkt eller indirekt utgör moderföretag till det andra eller att det finns annan likartad förbindelse mellan företagen, eller

3. att båda företagen är dotterföretag till eller har en likartad förbindelse med en eller samma juridiska person eller står i ett motsvarande förhållande till en och samma fysiska person.

Nära förbindelser föreligger även mellan en fysisk person och ett försäkringsbolag om den fysiska per-

sonen

1. äger mer än 20 procent av kapitalet eller av samtliga röster i försäkringsbolaget, eller

2. på annat sätt har sådant inflytande över försäkringsbolaget att hans ställning motsvarar den ett moderföretag har i förhållande till ett dotterföretag eller det finns annan likartad förbindelse mellan honom och försäkringsbolaget.

2 kap.

3 §⁵⁰

Stiftarna skall ansöka om koncession samt upprätta en bolagsordning som skall underställas regeringen för stadfästelse.

Till ansökan skall fogas en plan för den tilltänkta verksamheten. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela föreskrifter om vad verksamhetsplanen skall innehålla.

Regeringen prövar att bolagsordningen överensstämmer med denna lag och med andra författningar samt om och i vad mån särskilda bestämmelser behövs med hänsyn till omfattningen och arten av bolagets verksamhet.

Regeringen stadfäster bolagsordningen och beviljar koncession, om den planerade verksamheten kan antas komma att uppfylla kraven på en sund försäkringsverksamhet och den som kommer att äga ett kvalificerat innehav i bolaget kan antas inte motverka en sund utveckling av verksamheten i bolaget. Koncession beviljas tills vidare eller, om särskilda omständigheter föranleder detta, för bestämd tid, högst tio år, och därutöver till det löpande räkenskapsårets slut. Koncession får inte vägras av det skälet att det inte behövs något ytterligare försäkringsbolag.

Regeringen stadfäster bolagsordningen och beviljar koncession, om

1. den planerade verksamheten kan antas komma att uppfylla kraven på en sund försäkringsverksamhet,

2. det kan antas att den som kommer att äga ett kvalificerat innehav i bolaget inte kommer att motverka en sund utveckling av verksamheten i bolaget och även i övrigt är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett försäkringsbolag; bolagsordningen får inte stadfästas och koncession inte beviljas, om en sådan ägare i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller annars allvarligt misskött sig, och

3. de som avses ingå i bolagets styrelse och vara verkställande direktör eller dennes ställföreträdare har de insikter och den erfarenhet som måste krävas av den som deltar i ledningen av ett

⁵⁰Senaste lydelse 1995:779.

försäkringsbolag och även i övrigt är lämpliga för en sådan uppgift.

Om bolaget kommer att ha nära förbindelser med någon annan, får bolagsordningen stadfästas och koncession beviljas endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av försäkringsbolaget.

Koncession beviljas tills vidare eller, om särskilda omständigheter föranleder detta, för bestämd tid, högst tio år, och därutöver till det löpande räkenskapsårets slut. Koncession får inte vägras av det skälet att det inte behövs något ytterligare försäkringsbolag.

Vid förlängning av en koncession som har beviljats ett försäkringsbolag för bestämd tid gäller första-sjätte styckena i tillämpliga delar.

Vid förlängning av en koncession som har beviljats ett försäkringsbolag för bestämd tid gäller första-fjärde styckena i tillämpliga delar.

3 d §

Om teckningen av aktier innebär att ett kvalificerat innehav i ett försäkringsaktiebolag kommer att ägas av någon som inte har prövats enligt 3 § fjärde stycket 2, får bolaget inte bildas utan att prövning görs. Om denne inte anses lämplig, får bolaget inte bildas.

3 kap. 2 §⁵¹

Aktier kan fritt överlåtas och förvärfvas, om något annat inte följer av bestämmelserna i detta kapitel eller i övrigt av lag.

Ett direkt eller indirekt förvärv av aktier i ett försäkringsaktiebolag, som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav enligt 1 kap. 9 a §, får ske bara efter tillstånd av Finansinspektionen. Detsamma gäller förvärv som innebär att ett kvalificerat innehav ökas så att det uppgår till eller överstiger 20, 33 eller 50 procent av aktiekapitalet

Ett direkt eller indirekt förvärv genom överlåtelse av aktier i ett försäkringsaktiebolag, som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav enligt 1 kap. 9 a §, får ske bara om Finansinspektionen dessförinnan har meddelat tillstånd till förvärvet. Detsamma gäller förvärv, som innebär att ett kvalificerat innehav ökas så att det

⁵¹Senaste lydelse 1995:779.

Nuvarande lydelse

eller rösttalet för samtliga aktier eller så att försäkringsaktiebolaget blir dotterföretag.

Finansinspektionen skall ge tillstånd till förvärv enligt andra stycket, om det inte kan antas att förvärvaren kommer att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av försäkringsbolagets verksamhet.

Inspektionen får föreskriva en viss tid inom vilken ett förvärv skall genomföras.

Inspektionen skall meddela beslut i ett ärende enligt andra stycket inom tre månader från det att ansökan om tillstånd gjordes.

Föreslagen lydelse

uppgår till eller överstiger 20, 33 eller 50 procent av aktiekapitalet eller av rösttalet för samtliga aktier eller så att försäkringsaktiebolaget blir dotterföretag.

Om ett förvärv som avses i andra stycket har gjorts genom bodelning, arv, testamente, bolagsskifte eller på annat liknande sätt, krävs tillstånd av Finansinspektionen för att förvärvaren skall få behålla de aktier som erhållits. Förvärvaren skall ansöka om tillstånd till ett sådant förvärv inom sex månader efter det att han erhållit aktierna.

Tillstånd skall ges till förvärv som avses i andra och tredje styckena, om det kan antas att förvärvaren inte kommer att motverka en sund utveckling av bolagets verksamhet och om förvärvaren även i övrigt är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett försäkringsbolag. Tillstånd får inte ges, om förvärvaren i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller annars allvarligt misskött sig.

Om förvärvet skulle leda till nära förbindelser mellan försäkringsbolaget och någon annan, skall tillstånd ges endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av försäkringsbolaget.

Inspektionen skall meddela beslut i ett ärende enligt andra eller tredje stycket inom tre månader från det att ansökan om tillstånd gjordes.

2 b §⁵²

Ett försäkringsaktiebolag skall årligen till Finansinspektionen anmäla namnen på de aktieägare som har ett kvalificerat innehav av aktier i bolaget samt storleken på innehaven.

När ett försäkringsaktiebolag får kännedom om att bolagets aktier blivit föremål för ett sådant förvärv som avses i 2 § eller för en sådan avyttring som avses i 2 a §, skall bolaget snarast anmäla förvärvet eller avyttringen till Finansinspektionen.

⁵²Senaste lydelse 1995:779.

När ett försäkringsbolag i annat fall får kännedom om att det har nära förbindelser med någon annan, skall bolaget snarast anmäla det till Finansinspektionen.

2 c §

Om en juridisk person äger ett kvalificerat innehav i ett försäkringsbolag, skall den juridiska personen snarast anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning till Finansinspektionen.

2 c §

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av försäkringsbolagets verksamhet, får Finansinspektionen besluta att aktierna inte får företrädas vid bolagsstämman.

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 2 § eller har förvärvat aktier i strid med Finansinspektionens beslut, får inspektionen besluta att aktierna inte får företrädas vid bolagsstämman eller att röster avgivna för sådana aktier skall vara ogiltiga.

Finansinspektionen får också förelägga aktieägare som sägs i första och andra styckena att avyttra en så stor del av aktierna att innehavet därefter inte är kvalificerat.

2 d §

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av försäkringsbolagets verksamhet, får Finansinspektionen besluta att ägaren inte får företräda de aktier som medför att innehavet är kvalificerat vid stämman. Detsamma gäller, om en sådan ägare i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller annars allvarligt misskött sig.

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 2 § eller har fått sin ansökan avslagen, får inspektionen besluta att ägaren inte får företräda de aktier som han innehar i strid med vad som föreskrivs i 2 § andra stycket vid stämman. Om ett sådant förvärv har skett i strid med inspektionens beslut, får ägaren inte företräda de aktier som han innehar i strid med vad som föreskrivs i 2 § andra stycket vid stämman.

Finansinspektionen får också förelägga aktieägare som avses i första stycket att avyttra en så stor del av aktierna att innehavet därefter inte är kvalificerat. En ägare som avses i andra stycket får föreläggas att avyttra så stor del av aktierna att denne inte längre innehar aktier i strid med vad som föreskrivs i 2 §

Aktier som omfattas av ett beslut av inspektionen enligt första, andra eller tredje stycket skall inte medräknas när det fordras samtycke av ägare till en viss del av aktierna i bolaget för att ett beslut skall bli giltigt eller en befogenhet skall få utövas.

andra stycket.

Aktier som omfattas av ett förbud eller föreläggande enligt denna paragraf skall inte medräknas när det fordras samtycke av ägare till en viss del av aktierna i bolaget för att ett beslut skall bli giltigt eller en befogenhet skall få utövas, såvida inte förvaltare har förordnats enligt 2 e §.

2 e §

När en ägare till ett kvalificerat innehav enligt 2 d § första eller andra stycket inte får företräda alla sina aktier vid bolagsstämma, kan Finansinspektionen, om det finns särskilda skäl, utse en lämplig person som förvaltare med rätt att företräda aktierna vid bolagsstämman.

En förvaltare har rätt till skälig ersättning för arbete och utlägg. Ersättningen skall betalas av den som är förbjuden att företräda aktierna och skall på begäran förskottas av försäkringsbolaget. Om den betalningsskyldige inte godtar förvaltarens anspråk, fastställs ersättningen av Finansinspektionen.

2 f §

Om ett försäkringsbolag har nära förbindelser med någon annan och det hindrar en effektiv tillsyn av försäkringsbolaget, får Finansinspektionen förelägga den eller dem som äger de aktier som medför att förbindelserna är nära att avyttra så stor del av aktierna att så inte längre är fallet.

Finansinspektionen får även besluta att ägaren inte får företräda aktierna vid stämman. I så fall skall bestämmelserna i 2 e § tillämpas.

2 g §

När det föreligger ett sådant fall som avses i 2 f §, får Finans-

inspektionen besluta att ägaren till de aktier som grundar de nära förbindelserna inte får företräda aktierna vid bolagsstämman. I så fall skall bestämmelserna i 2 e § tillämpas.

10 kap.

3 §

Revisorer som inte är auktoriserade eller godkända skall vara bosatta inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte regeringen eller efter regeringens bemyndigande Finansinspektionen i särskilda fall tillåter något annat. Vad som sagts nu gäller dock inte, om även en auktoriserad eller godkänd revisor deltar i revisionen. Den som är underårig, i konkurs eller underkastad näringsförbud eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte vara revisor.

Revisorerna skall ha den insikt i och erfarenhet av redovisning och ekonomiska förhållanden som med hänsyn till arten och omfånget av bolagets verksamhet fordras för uppdragets fullgörande.

Till revisor kan även utses ett registrerat revisionsbolag. Bestämmelser om vem som kan vara huvudansvarig för revisionen och om underrättelseskyldighet finns i 12 § lagen (1995:528) om revisorer. Bestämmelserna i 5 och 13 §§ i detta kapitel tillämpas på den huvudansvarige.

Till revisor i dotterföretag bör, om det kan ske, utses minst en av moderbolagets revisorer.

*8 a §
En revisor skall omgående rapportera till Finansinspektionen sådana förhållanden rörande försäkringsbolaget som revisorn får kännedom om vid fullgörandet av sitt uppdrag i försäkringsbolaget och som*

- 1. utgör en väsentlig överträdelse av de författningar som reglerar försäkringsbolags verksamhet,*
- 2. kan påverka försäkringsbolagets fortsatta drift negativt, eller*
- 3. kan leda till att revisorn avstyrker att balansräkningen eller resultaträkningen fastställs eller till anmärkning enligt 11 § tredje stycket.*

Första stycket gäller också i de fall revisorn får kännedom om

förhållandena vid fullgörande av uppdrag som han har även i försäkringsbolagets moderföretag eller dotterföretag eller ett företag som har en likartad förbindelse med försäkringsbolaget.

14 §

Revisor får inte till enskild aktieägare, delägare, delegerad, garant eller utomstående lämna upplysningar om sådana försäkringsbolagets angelägenheter som han fått kännedom om vid fullgörandet av sitt uppdrag, om det kan vara till förfång för bolaget.

Revisor är skyldig att till bolagsstämman lämna alla upplysningar som bolagsstämman begär, om det inte skulle vara till väsentligt förfång för bolaget. Revisor är vidare skyldig att lämna medrevisor, ny revisor och, om bolaget har försatts i konkurs, konkursförvaltare erforderliga upplysningar om bolagets angelägenheter.

Revisor är skyldig att till bolagsstämman lämna alla upplysningar som bolagsstämman begär, om det inte skulle vara till väsentligt förfång för bolaget. Revisor är vidare skyldig att lämna medrevisor, ny revisor och, om bolaget har försatts i konkurs, konkursförvaltare erforderliga upplysningar om bolagets angelägenheter. *Revisor är vidare enligt 8 a § skyldig att rapportera vissa förhållanden till Finansinspektionen.*

19 kap.

11 §⁵³

Finansinspektionen får meddela de erinringar i fråga om försäkringsbolagets verksamhet som inspektionen anser behövliga.

Finansinspektionen skall förelägga bolaget eller styrelsen att vidta rättelse om inspektionen finner att

1. avvikelse skett från denna lag, lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag, trafikskadelagen (1975:1410) eller lagen (1976:357) om motortävlingsförsäkring eller föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa lagar eller från bolagsordningen eller grunderna, om sådana finns,

2. bolagsordningen eller grunderna inte längre är tillfredsställande med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av bolagets rörelse,

3. försäkringsbolagets riktlinjer för placering av tillgångar som används för skuldtäckning inte är tillfredsställande med hänsyn till innehållet i 7 kap. 9 a - 10 e §§,

4. de tillgångar som används för skuldtäckning inte är tillräckliga eller inte är placerade enligt 7 kap. 9 a - 10 e §§,

5. försäkringsbeståndet inte är tillräckligt för erforderlig riskutjämning eller

⁵³Senaste lydelse 1995:779.

5 a. någon av dem som ingår i försäkringsbolagets styrelse eller är verkställande direktör inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 3 § fjärde stycket 3.

6. det i övrigt finns allvarliga anmärkningar mot försäkringsbolagets verksamhet.

Om ett försäkringsbolags kapitalbas understiger solvensmarginalen enligt 7 kap. 23 eller 25 §, skall Finansinspektionen förelägga bolaget eller dess styrelse att upprätta en plan för att återställa en sund finansiell ställning och överlämna planen till inspektionen för godkännande. Om kapitalbasen understiger en tredjedel av solvensmarginalen eller garantibeloppet enligt 7 kap. 26 eller 27 § eller om kapitalbasen för ett livförsäkringsbolag inte har den sammansättning som anges i 7 kap. 26 § tredje stycket, skall inspektionen förelägga bolaget eller dess styrelse att upprätta och för godkännande överlämna en plan för skyndsamt återställande av kapitalbasen.

Om ett försäkringsbolag driver verksamhet i annat land inom EES och bolaget inte rättar sig efter Finansinspektionens eller behörig utländsk myndighets anmodan om rättelse, skall inspektionen vidta de åtgärder som behövs för att förhindra fortsatta överträdelser. Inspektionen skall underrätta den behöriga utländska myndigheten om vilka åtgärder som vidtas.

Om ett föreläggande enligt andra-fjärde styckena inte har följts inom bestämd tid och det anmärkta förhållandet inte heller på något annat sätt har undanröjts, skall Finansinspektionen anmäla detta till regeringen.

Finansinspektionen får begränsa bolagets förfoganderätt eller förbjuda bolaget att förfoga över sina tillgångar i Sverige, om

1. bolaget inte följer gällande bestämmelser om skuldtäckning,
2. bolagets kapitalbas understiger en tredjedel av solvensmarginalen eller inte uppfyller gällande krav på garantibelopp,
3. bolagets kapitalbas understiger solvensmarginalen och det finns särskilda skäl att anta att bolagets finansiella ställning ytterligare kommer att försämrats, eller
4. det bedöms vara nödvändigt för att skydda de försäkrades intressen vid beslut om förverkande av bolagets koncession enligt 2 § eller åttonde stycket.

Finansinspektionen får besluta hur försäkringsverksamheten skall drivas efter ett sådant beslut som avses i sjätte stycket.

En koncession kan förklaras förverkad av regeringen om bolaget

1. inte längre uppfyller kraven för koncession,
2. inte inom angiven tid har vidtagit åtgärderna i en plan som har godkänts enligt tredje stycket, eller
3. i annat fall allvarligt åsidosätter gällande bestämmelser för verksamheten.

En koncession kan dessutom förklaras förverkad av regeringen

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Prop. 1995/96:173

om någon av dem som ingår i försäkringsbolagets styrelse eller är verkställande direktör inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 3 § fjärde stycket 3.

19 kap.

13 §

Finansinspektionens beslut enligt 2 a kap. 2, 3, 5 och 6 § får överklagas hos kammarrätten. Inspektionens beslut om att förelägga eller utdöma vite enligt 21 kap. 2 § får överklagas hos länsrätten. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten av länsrättens avgörande. Inspektionens beslut i övrigt enligt denna lag får överklagas hos regeringen.

Finansinspektionens beslut enligt 2 a kap. 2, 3, 5 och 6 § får överklagas hos kammarrätten. Inspektionens beslut om att *förordna förvaltare och bestämma ersättning till förvaltare enligt 3 kap. 2 e §* samt om att förelägga eller utdöma vite enligt 21 kap. 2 § får överklagas hos länsrätten. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten av länsrättens avgörande. Inspektionens beslut i övrigt enligt denna lag får överklagas hos regeringen.

Inspektionen får bestämma att ett beslut om föreläggande eller om verksamhetens drivande enligt 11 § sjunde stycket skall gälla omedelbart.

Om överklagande av vissa beslut finns bestämmelser i 20 kap. 7 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1972:262) om understödsföreningar skall införas två nya paragrafer, 12 a och 32 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 a §

En understödsförening skall ha sitt huvudkontor i Sverige.

32 a §

En revisor skall omgående rapportera till Finansinspektionen sådana förhållanden rörande understödsföreningen som revisorn får kännedom om vid fullgörandet av sitt uppdrag i understödsföreningen och som

- 1. utgör en väsentlig överträdelse av de författningar som reglerar understödsföreningars verksamhet,*
- 2. kan påverka understödsföreningens fortsatta drift, eller*
- 3. kan leda till att revisorn avstyrker att balansräkningen eller resultaträkningen fastställs eller till anmärkning enligt 51 § tredje stycket lagen (1951:308) om ekonomiska föreningar.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:1114) om värdepappersfonder

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1990:1114) om värdepappersfonder skall införas tre nya paragrafer, 6 a-c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 a §

En revisor skall omgående rapportera till Finansinspektionen sådana förhållanden rörande fondbolaget som revisorn får kännedom om vid fullgörandet av sitt uppdrag i fondbolaget och som

1. utgör en väsentlig överträdelse av de författningar som reglerar fondbolags verksamhet,

2. kan påverka fondbolagets fortsatta drift negativt, eller

3. kan leda till att revisorn avstyrker att balansräkningen eller resultaträkningen fastställs eller till anmärkning enligt 10 kap. 10 § aktiebolagslagen (1975:1385).

Första stycket gäller också i de fall revisorn får kännedom om förhållandena vid fullgörande av uppdrag som han har även i fondbolagets moderföretag eller dotterföretag eller ett företag som har en likartad förbindelse med fondbolaget.

6 b §

I 5 § denna lag föreskrivs att enskildas förhållanden till värdepappersfond, fondbolag och förvaringsinstitut inte obehörigen får röjas och i 10 kap. 13 § aktiebolagslagen (1975:1385) finns bestämmelser om revisors rätt och skyldighet att lämna upplysningar i vissa fall. Revisor i fondbolag är vidare enligt 6 a § skyldig att rapportera vissa förhållanden till Finansinspektionen.

6 c §

Vad som sägs om revisor i 6 a § skall också tillämpas i fråga om granskare som utsetts enligt 10 kap. 14 § aktiebolagslagen (1975:1385) i fondbolag.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Prop. 1995/96:173

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

2.11 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:701) om
Konungariket Sveriges stadshypotekskassa

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1992:701) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa skall införas en ny paragraf, 3 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 a §

En revisor skall omgående rapportera till Finansinspektionen sådana förhållanden rörande kassan som revisorn får kännedom om vid fullgörandet av sitt uppdrag i kassan och som

1. utgör en väsentlig överträdelse av de författningar som reglerar kassans verksamhet, eller

2. kan påverka kassans fortsatta drift negativt.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

2.12 Förslag till lag om ändring i lagen (1980:1097) om Svenska skeppshypotekskassan

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1980:1097) om Svenska skeppshypotekskassan skall införas en ny paragraf, 26 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 a §

En revisor skall omgående rapportera till Finansinspektionen sådana förhållanden rörande kassan som revisorn får kännedom om vid fullgörandet av sitt uppdrag i kassan och som

1. utgör en väsentlig överträdelse av de författningar som reglerar kassans verksamhet,

2. kan påverka kassans fortsatta drift negativt, eller

3. kan leda till att revisorn avstyrker att balansräkningen eller resultaträkningen fastställs eller till anmärkning enligt 28 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

2.13 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:759) om Sveriges allmänna hypoteksbank

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1994:759) om Sveriges allmänna hypoteksbank skall införas en ny paragraf, 4 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 a §

En revisor skall omgående rapportera till Finansinspektionen sådana förhållanden rörande Hypoteksbanken som revisorn få kännedom om vid fullgörandet av sitt uppdrag i Hypoteksbanken och som

- 1. utgör en väsentlig överträdelse av de författningar som reglerar Hypoteksbankens verksamhet, eller*
- 2. kan påverka Hypoteksbankens fortsatta drift negativt.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

2.14 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:38) om
ändring i lagen bankrörelselagen (1987:617)

Prop. 1995/96:173

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 11 § bankrörelselagen (1987:617) i dess lydelse enligt lagen (1996:38) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

11 §

Finansinspektionen skall ge tillstånd till förvärv enligt 10 §, om det inte kan antas att förvärvaren kommer att motverka en sund utveckling av bankens verksamhet. Inspektionen får föreskriva en viss tid inom vilken ett förvärv skall genomföras.

Tillstånd skall ges till förvärv som avses i 10 §, om det kan antas att förvärvaren inte kommer att motverka en sund utveckling av bankens verksamhet och om förvärvaren även i övrigt är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av en bank. Tillstånd får inte ges, om förvärvaren i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller annars allvarligt misskött sig.

Om förvärvet skulle leda till nära förbindelser mellan banken och någon annan, skall tillstånd ges endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av banken.

Finansinspektionen får föreskriva en viss tid inom vilken ett förvärv skall genomföras.

Finansinspektionen skall meddela beslut i ett ärende enligt denna paragraf inom tre månader från det att ansökan om tillstånd gjordes.

Lagrådet

Prop. 1995/96:173
Bilaga 4

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1996-03-08

Närvarande: justitierådet Staffan Magnusson, f.d. presidenten i Försäkringsöverdomstolen Leif Ekberg, regeringsrådet Leif Lindstam.

Enligt en lagrådsremiss den 29 februari 1996 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till bl.a. lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Tord Gransbo.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i bankrörelselagen

1 kap.1 §

Enligt lagrådsremissen skall paragrafen kompletteras med ett nytt fjärde stycke där det sägs att en bank skall ha sitt huvudkontor i Sverige. Formuleringen överensstämmer med vad som föreskrivs i 2 kap. 4 § tredje stycket lagen om värdepappersrörelse. Frågan om skyldighet att ha ett särskilt huvudkontor synes emellertid inte vara reglerad. Bl.a. med hänsyn härtill ifrågasätter Lagrådet om inte det nu diskuterade stycket bör formuleras så, att det för varje bank skall finnas ett huvudkontor i Sverige. En motsvarande formulering bör då användas i 2 kap. 5 § lagen om kreditmarknadsbolag, 2 kap. 4 § lagen om värdepappersrörelse, 1 kap. 1 § försäkringsrörelselagen och 12 a § lagen om understödsföreningar.

1 kap. 3 §

I lagrådsremissen föreslås att de definitioner som f.n. finns i paragrafen skall byggas ut med bestämmelser om vad som avses med "nära förbindelser." Dessa bestämmelser har i lagtexten tagits in i en ny punkt 2 a.

Enligt Lagrådets mening får paragrafen en bättre struktur, om bestämmelserna om "nära förbindelser" flyttas och får bilda två särskilda stycken. Styckena kan lämpligen utformas på följande sätt:

"Ett bankföretag och ett annat företag skall anses ha *nära förbindelser*, om

1. det ena företaget direkt eller indirekt genom dotterbolag äger 20 procent eller mer av kapitalet eller disponerar över 20 procent eller mer av samtliga röster i det andra företaget,

2. det ena företaget direkt eller indirekt utgör moderföretag till det andra eller det finns en annan likartad förbindelse mellan företagen, eller

3. båda företagen är dotterföretag till eller har en likartad förbindelse med en eller samma juridiska person eller står i ett motsvarande förhållande till en och samma fysiska person.

Nära förbindelser föreligger även mellan en fysisk person och ett bankföretag, om den fysiska personen

1. äger mer än 20 procent av kapitalet eller disponerar över mer än 20 procent av samtliga röster i bankföretaget, eller

2. på annat sätt har sådant inflytande över bankföretaget att hans ställning motsvarar den som ett moderföretag har i förhållande till ett dotterföretag eller det finns en annan likartad förbindelse mellan honom och bankföretaget."

Godtas Lagrådets förslag till utformning av 1 kap. 3 § bankrörelselagen, bör motsvarande ändringar göras i 1 kap. 1 § lagen om kreditmarknadsbolag, 1 kap. 2 § lagen om värdepappersrörelse och 1 kap. 9 c § försäkringsrörelselagen.

3 kap. 8 a §

Paragrafen, som handlar om skyldighet för revisorer att rapportera vissa förhållanden till Finansinspektionen, bör enligt Lagrådets mening redigeras om, så att den får följande lydelse:

"Om revisorn vid fullgörandet av sitt uppdrag i banken får kännedom om förhållanden som

1. kan utgöra en väsentlig överträdelse av de författningar som reglerar bankers verksamhet,

2. kan påverka bankens fortsatta drift negativt, eller

3. kan leda till att revisorn avstyrker att balansräkningen eller resultaträkningen fastställs eller till anmärkning enligt 11 §,

skall revisorn omgående rapportera detta till Finansinspektionen.

Revisorn har en motsvarande rapporteringsskyldighet, om han får kännedom om förhållanden som avses i första stycket vid fullgörande av uppdrag som han har i bankens moderföretag eller dotterföretag eller ett företag som har en likartad förbindelse med banken."

Ändringar motsvarande dem som Lagrådet har förordat beträffande 3 kap. 8 a § bankrörelselagen bör göras i 2 kap. 7 a § lagen om kreditmarknadsbolag, 2 kap. 5 a § lagen om värdepappersrörelse, 10 kap. 8 a § försäkrings-

rörelselagen, 32 a § lagen om understödsföreningar, 6 a § lagen om värdepappersfonder, 3 a § lagen om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, 26 a § lagen om Svenska skeppshypotekskassan samt 4 a § lagen om Sveriges allmänna hypoteksbank.

7 kap. 10 §

I paragrafen regleras olika fall då ett förvärv av aktier eller andelar i en bank (ett bankaktiebolag eller en medlemsbank) kräver tillstånd av Finansinspektionen. Paragrafen skall enligt lagrådsremissen byggas ut, så att det klarläggs på vilket stadium tillstånd skall inhämtas vid olika typer av förvärv.

För att bestämmelserna skall bli mera lättlästa förordar Lagrådet att man i ett första stycke tar in paragrafens nuvarande text i oförändrad lydelse och att man i ett andra stycke reglerar frågorna om vid vilken tidpunkt tillstånd skall inhämtas. Andra stycket bör utformas på följande sätt:

"Tillstånd enligt första stycket skall ha meddelats före förvärvet. Om förvärvet har gjorts genom bodelning, arv, testamente, bolagsskifte eller på annat liknande sätt, krävs i stället tillstånd för att förvärvaren skall få behålla de aktier eller andelar som erhållits. Förvärvaren skall ansöka om tillstånd till ett sådant förvärv inom sex månader efter det att han erhållit aktierna eller andelarna."

Motsvarande ändringar bör göras i 5 kap. 11 § lagen om kreditmarknadsbolag, 6 kap. 3 a § lagen om värdepappersrörelse och 3 kap. 2 § försäkringsrörelselagen.

7 kap. 14 §

Enligt paragrafen i dess gällande lydelse får Finansinspektionen i vissa angivna situationer besluta att den som har ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar i en bank inte får företräda aktierna eller andelarna vid stämman. Inspektionen får också förelägga innehavaren att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att innehavet därefter inte är kvalificerat.

I lagrådsremissen föreslås att paragrafen skall byggas ut, så att man bl.a. får en bättre koppling till bestämmelserna i 7 kap. 10 §. Enligt lagrådsremissen skall förbudet att företräda aktier eller andelar vid stämman kunna beslutas av Finansinspektionen, om ägaren efter att ha förvärvat

aktierna eller andelarna har ansökt om tillstånd men fått sin ansökan avslagen, medan ett sådant förbud skall inträda automatiskt, om förvärv av aktierna eller andelarna har skett efter inspektionens beslut och i strid med beslutet.

Enligt Lagrådets mening är det inte motiverat av vare sig sakliga eller praktiska skäl att göra denna skillnad mellan de båda angivna fallen. I bägge situationerna bör ett förbud att företräda aktierna eller andelarna inträda automatiskt. Enligt Lagrådets uppfattning kan också båda fallen beskrivas så, att någon har ett kvalificerat innehav "i strid med" ett beslut av inspektionen.

Lagrådet förordar att regleringen om innehav i strid med ett beslut av inspektionen tas in i ett tredje stycke. I övrigt bör den föreslagna lagtexten förtydligas. Paragrafen föreslås få följande lydelse:

"Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten i banken, får Finansinspektionen besluta att ägaren vid stämman inte får företräda fler aktier eller andelar än som motsvarar ett innehav som inte är kvalificerat. Detsamma gäller, om en sådan ägare i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller annars allvarligt misskött sig.

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 10 §, får inspektionen besluta att ägaren vid stämman inte får företräda aktierna eller andelarna till den del de omfattats av ett krav på tillstånd.

Om någon i strid med ett beslut av inspektionen har ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar, får han inte företräda aktierna eller andelarna vid stämman till den del innehavet står i strid med beslutet.

Finansinspektionen får förelägga en ägare som avses i första stycket att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att innehavet därefter inte är kvalificerat. En ägare som avses i andra eller tredje stycket får föreläggas att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att innehavet inte står i strid med inspektionens beslut."

När det gäller första stycket i 7 kap. 14 § vill Lagrådet ifrågasätta om det inte i lagtexten bör anges vilket eller vilka slag av allvarlig misskötsamhet det skall vara fråga om, utöver åsidosättande av skyldigheter i näringsverksamhet (jfr vad som sägs i remissprotokollet, avsnitt 5. 4.1, och i författningskommentaren till 7 kap. 11 § första stycket bankrörelselagen).

En motsvarande anmärkning kan göras beträffande 7 kap. 11 § bankrörelselagen, 2 kap. 3 § bankaktiebolagslagen, 2 kap. 2 § lagen om medlemsbanker, 2 kap. 1 § och 5 kap. 12 och 15 §§ lagen om kreditmarknadsbolag, 2 kap. 1 § och 6 kap. 3 b och 3 f §§ lagen om värdepappersrörelse samt 2 kap. 3 § och 3 kap. 2 och 2 d §§ försäkringsrörelselagen.

Godtas vad Lagrådet har förordat beträffande 7 kap. 14 § bankrörelselagen, bör motsvarande ändringar göras i 5 kap. 15 § lagen om kreditmarknadsbolag, 6 kap. 3 f § lagen om värdepappersrörelse och 3 kap. 2 d § försäkringsrörelselagen.

Prop. 1995/96:173
Bilaga 4

7 kap. 14 a §

Paragrafen, som är ny, innehåller regler om utseende av förvaltare med uppdrag att företräda sådana aktier eller andelar som enligt 7 kap. 14 § inte får företrädas av ägaren. Lagrådet förordar att paragrafen utformas på följande sätt:

"Om det finns särskilda skäl, får Finansinspektionen utse en lämplig person att som förvaltare företräda sådana aktier eller andelar som enligt 14 § inte får företrädas av ägaren.

En förvaltare har rätt till skälig ersättning för arbete och utlägg. Ersättningen skall betalas av ägaren till aktierna eller andelarna och skall på begäran förskottas av banken. Om den betalningsskyldige inte godtar förvaltarens anspråk, fastställs ersättningen av Finansinspektionen."

5 kap. 15 a § lagen om kreditmarknadsbolag, 6 kap. 3 g § lagen om värdepappersrörelse och 3 kap. 2 e § försäkringsrörelselagen bör utformas på motsvarande sätt.

7 kap. 16 §

Lagrrådet kommer i det följande att föreslå vissa omformuleringar av 2 kap. 3 § bankaktiebolagslagen och 2 kap. 2 § lagen om medlemsbanker. Om Lagrådets förslag godtas, får hänvisningen i 7 kap. 16 § första stycket 8 i bankrörelselagen ändras till att avse 2 kap. 3 § tredje stycket 3 och fjärde stycket bankaktiebolagslagen, 2 kap. 3 § tredje stycket 2 sparbankslagen samt 2 kap. 2 § fjärde stycket 3 och femte stycket lagen om medlemsbanker.

2 kap. 3 §

I lagrådsremissen föreslås en utbyggnad av paragrafens tredje stycke, som handlar om förutsättningarna för att regeringen skall stadfästa bolagsordningen i ett bankaktiebolag och bevilja oktroy. Enligt punkt 2 skall bolagsordningen inte få stadfästas och oktroy inte beviljas i bl.a. det fallet att någon som kan antas få ett sådant kvalificerat innehav i bolaget som avses i 1 kap. 3 § 2 bankrörelselagen i väsentlig mån åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller annars allvarligt misskött sig.

Enligt Lagrådets mening bör den nu återgivna bestämmelsen brytas ut ur tredje stycket punkt 2 och bilda ett nytt fjärde stycke. En följdändring får då göras i det därpå följande stycket, som blir ett femte stycke i paragrafen, medan det nuvarande fjärde stycket får bilda ett sjätte stycke.

Lagrådet förordar att tredje - sjätte styckena får följande lydelse:

"Regeringen skall stadfästa bolagsordningen och bevilja oktroy, om

1. den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet,

2. det kan antas att de som kommer att äga ett sådant kvalificerat innehav i bolaget som avses i 1 kap. 3 § första stycket 2 bankrörelselagen inte kommer att motverka en sund utveckling av verksamheten i bolaget och även i övrigt är lämpliga att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av en bank, och

3. de som avses ingå i bolagets styrelse har de insikter och den erfarenhet som måste krävas av den som deltar i ledningen av en bank och även i övrigt är lämpliga för en sådan uppgift.

Bolagsordningen får inte stadfästas och oktroy inte beviljas, om det kan antas att någon som i väsentlig mån har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller annars har allvarligt misskött sig kommer att ha ett sådant innehav i bolaget som avses i 1 kap. 3 § första stycket 2 bankrörelselagen.

Om bolaget kommer att ha sådana nära förbindelser som avses i 1 kap. 3 § andra och tredje styckena bankrörelselagen med någon annan, får bolagsordningen stadfästas och oktroy beviljas endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av banken.

Oktroy får inte vägras på den grunden att det inte behövs någon ytterligare bank."

I enlighet med vad Lagrådet har anmärkt i anslutning till 7 kap. 14 § bankrörelselagen kan det ifrågasättas om det inte i lagtexten bör anges vilket eller vilka slag av allvarlig misskötsamhet, utöver åsidosättande av skyldigheter i näringsverksamhet, som det skall vara fråga om för att regeringen skall kunna vägra stadfästelse av bolagsordningen och av beviljande av oktroy (fjärde stycket i paragrafen).

Ändringar motsvarande dem som Lagrådet har förordat beträffande 2 kap. 3 § bankaktiebolagslagen bör göras i 2 kap. 2 § lagen om medlemsbanker, 2 kap. 1 § lagen om kreditmarknadsbolag, 2 kap. 1 § lagen om värdepappersrörelse och 2 kap. 3 § försäkringsrörelselagen. Vidare påverkas hänvisningarna i 5 kap. 17 § första stycket 6 lagen om kreditmarknadsbolag, 6 kap. 9 § tredje stycket 2 lagen om värdepappersrörelse samt 19 kap. 11 § andra stycket 5 a och nionde stycket försäkringsrörelselagen.

Prop. 1995/96:173
Bilaga 4

2 kap. 11 §

Bl.a. som följd av vad Lagrådet har föreslagit beträffande 2 kap. 3 § bör 2 kap. 11 § andra stycket utformas på följande sätt:

"Om teckningen av aktier innebär att någon som inte har prövats enligt 3 § tredje stycket 2 eller fjärde stycket kommer att ha ett kvalificerat innehav i bolaget, får detta inte bildas utan att prövning görs. Om personen inte anses lämplig, får bolaget inte bildas."

Godtas Lagrådets förslag beträffande 2 kap. 11 § andra stycket bankaktiebolagslagen, bör 2 kap. 5 § fjärde stycket lagen om medlemsbanker och 2 kap. 3 d § försäkringsrörelselagen utformas på motsvarande sätt.

Förslaget till lag om ändring i lagen om kreditmarknadsbolag

2 kap. 3 a §

Enligt vad som har upplysts vid lagrådsföredragningen fyller den föreslagna bestämmelsen i 2 kap. 3 a § inte någon funktion, eftersom ett kreditmarknadsbolag redan skall vara bildat när ansökan om tillstånd att bedriva verksamheten görs. Paragrafen bör sålunda utgå.

Av motsvarande skäl bör den föreslagna 2 kap. 3 a § i lagen om värdepappersrörelse utgå.

2 kap. 7 b §

I paragrafen har tagits in erinringar om innehållet i några andra paragrafer, bl.a. den närmast föregående 2 kap. 7 a §. Enligt Lagrådets mening bör 2 kap. 7 b § kunna utgå.

På motsvarande sätt bör 2 kap. 5 b § lagen om värdepappersrörelse och 6 b § lagen om värdepappersfonder kunna utgå.

Förslaget till lag om ändring i försäkringsrörelselagen

3 kap. 2 g §

Vad som sägs i paragrafen synes vara täckt av bestämmelsen i 3 kap. 2 f § andra stycket. Paragrafen bör därför utgå.

I övrigt lämnas de remitterade lagförslagen utan erinran.

Finansdepartementet

Prop.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 24 mars 1996

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Peterson, Freivalds, Wallström, Tham, Åsbrink, Schori, Blomberg, Andersson, Winberg, Uusmann, Ulvskog, Sundström, Lindh, Johansson, von Sydow, Klingvall, Åhnberg, Pagrotsky, Östros, Messing

Föredragande: statsrådet Statsrådet Åsbrink

Regeringen beslutar propositionen 1995/96:173 Förstärkt tillsyn över finansiella företag.

Rättsdatablad

Prop.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
---------------------------	---	--

Lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617)

Lag om ändring i bankaktiebolagslagen (1987:618)

Lag om ändring i sparbankslagen (1987:619)

Lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker

Lag om ändring i aktiekontolagen (1989:827)

Lag om ändring i lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag

Lag om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse

Lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

Lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar

Lag om ändring i lagen (1990:1114) om värdepappersfonder

Lag om ändring i

lagen (1992:701) om
Konungariket Sveriges
stadshypotekskassa

Prop.

Lag om ändring i
lagen (1980:1097) om
Svenska skepps-
hypotekskassan

Lag om ändring i
lagen (1994:759) om
Sveriges allmänna
hypoteksbank

Lag om ändring i
lagen (1996:38) om
ändring i
bankrörelselagen
(1987:617)

395L0026

395L0026

395L0026

395L0026

395L0026

395L0026

395L0026

395L0026

Prop.

395L0026

395L0026

395L0026

395L0026

395L0026

395L0026